

Handlings- og økonomiplan 2027-2030

Fylkesdirektørens forslag

Foto: Visit Telemark

<u>1. Fylkesdirektørens forord</u>	1
<u>2. Telemarksplanen</u>	3
<u>3. Demografiutvikling i Telemark</u>	5
<u>4. Folkehelsen i Telemark</u>	7
<u>5. Leseveiledning</u>	8
<u>6. Satsingsområder</u>	9
<u>6.1. Inkluderende Telemark</u>	9
<u>6.2. Skapende Telemark</u>	14
<u>6.3. Naturrike Telemark</u>	16
<u>6.4. Organisasjonen Telemark fylkeskommune</u>	19
<u>7. Budsjettvedtak</u>	22
<u>8. Rammebetingelser</u>	32
<u>9. Investeringer i økonomiplanen</u>	43
<u>10. Hovedtallene i budsjettforslaget</u>	55
<u>11. Økonomisk utvikling i planperioden</u>	61
<u>11.1. Organisasjon og medarbeidere</u>	64
<u>12. Klimabudsjett</u>	68
<u>13. Fylkeskommunens tjenesteområder</u>	75
<u>13.1. 1A - Politisk virksomhet</u>	75
<u>13.2. 1B - Fylkesdirektør og advokatkontor</u>	78
<u>13.3. 1C - Fylkeskommunale fellesutgifter</u>	81
<u>13.4. 2 - Organisasjon og digital utvikling</u>	85
<u>13.5. 3 - Økonomi og virksomhetsstyring</u>	93
<u>13.6. 4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse</u>	103
<u>13.7. 5 - Samferdsel</u>	128
<u>13.8. 6 - Samfunnsutvikling</u>	144
<u>14. Vedlegg</u>	158

Fylkesdirektørens forord

Ketil Reed Aasgaard
Telemark Fylkeskommune

Watch on

Telemark fylkeskommune er til for innbyggerne i hele fylket. Vi skal levere gode og tilgjengelige tjenester, bidra til utvikling og verdiskaping og ivareta viktige samfunnsoppgaver på vegne av fellesskapet. Samtidig går vi inn i en ny handlings- og økonomiplanperiode med en økonomisk situasjon som fortsatt er krevende.

Store kostnadsøkninger, særlig innen veivedlikehold og kollektivtrafikken, fortsatt press på lønns- og prisnivået, høyere renteutgifter og ikke minst underfinansierte statlige føringer innen utdanning og tannhelse, gjør at handlingsrommet blir mindre. Samtidig øker forventningene til fylkeskommunens tjenester, og behovet for omstilling og utvikling er stort. Handlings- og økonomiplan for 2027–2030 skal derfor bidra til å skape en bærekraftig økonomi, samtidig som vi ivaretar våre viktigste oppgaver og legger til rette for videre utvikling av Telemark.

Kommunesektoren står overfor krevende prioriteringer i årene som kommer. Demografiske endringer, mangel på arbeidskraft, økte pensjons- og driftskostnader og et høyere nasjonalt utgiftsnivå påvirker også fylkeskommunens økonomi. Samtidig må vi håndtere store oppgaver innen videregående opplæring, kollektivtrafikk, fylkesveier, tannhelse, regional utvikling og kultur. Det er ikke mulig å videreføre alle tjenester og aktiviteter på samme måte som tidligere. Vi må derfor prioritere tydeligere, arbeide smartere og tilpasse tjenestene til de økonomiske rammene vi faktisk har.

Den økonomiske situasjonen innebærer at driftsnivået må reduseres ytterligere i planperioden. Tiltakene som ble satt i gang i forrige handlings- og økonomiplan, må videreføres og forsterkes. Samtidig må nye tiltak vurderes for å sikre varige effekter. Omstillingen vil kreve vanskelige valg, men også gi muligheter til å organisere arbeidet på nye måter, redusere dobbeltarbeid og frigjøre ressurser til de oppgavene som har størst betydning for innbyggerne.

Målet er å gjennomføre innstrammingene planmessig, forutsigbart og med god involvering. Lovpålagte oppgaver skal prioriteres, og vi skal så langt det er mulig opprettholde kvalitet, tilgjengelighet og likeverdige tjenester. Samtidig må vi være tydelige på at den økonomiske situasjonen vil kunne få konsekvenser for både tjenestenivå, tilbudsstruktur og tempoet i utviklingsarbeidet. De foreslåtte tiltakene og konsekvensene av disse er nærmere beskrevet i de enkelte delene av handlings- og økonomiplanen.

Vi skal utvikle en organisasjon som er mer samordnet og effektiv. Det innebærer blant annet å vurdere oppgavefordeling, organisering, bemanning, lokalisering og arbeidsprosesser. Ledere, medarbeidere og tillitsvalgte er løpende involvert i arbeidet, og endringer skal gjennomføres på en ryddig og forutsigbar måte.

Retningen i handlings- og økonomiplanen er forankret i Telemarksplanen og satsingsområdene Inkluderende Telemark, Skapende Telemark og Naturrike Telemark. Disse områdene gir en felles retning for fylkeskommunens arbeid og skal fortsatt ligge til grunn for prioriteringene våre.

Alle sektorer skal arbeide målrettet med hovedmål, delmål og indikatorer. Måltabellene skal bidra til bedre sammenheng mellom politiske mål, ressursbruk og resultater. I en mer krevende økonomisk situasjon er det særlig viktig å ha kunnskap om effekten av tiltakene vi gjennomfører og om hvilke oppgaver som gir størst verdi for innbyggerne og samfunnet.

Finansiell bærekraft er en forutsetning for at fylkeskommunen skal kunne levere gode tjenester over tid. Vi skal styre mot et netto driftsresultat på om lag 3 prosent av brutto driftsinntekter og et disposisjonsfond på om lag 10 prosent av brutto driftsinntekter. Dette er langsiktige mål som skal bidra til økonomisk motstandskraft og redusere sårbarheten ved uforutsette hendelser.

Digitale verktøy og kunstig intelligens kan gi nye muligheter for bedre tjenester, enklere arbeidsprosesser og redusert ressursbruk. Samtidig skal innføringen skje kontrollert og ansvarlig, med tydelige krav til kvalitet, informasjonssikkerhet, personvern og juridisk etterlevelse. Teknologi skal støtte medarbeiderne og tjenestene – ikke innføres uten et klart formål og dokumentert nytte.

Klimabudsjettet inngår som en integrert del av handlings- og økonomiplanen. Det skal bidra til at klima- og miljømål blir fulgt opp gjennom konkrete tiltak, ansvar og resultatkrav.

Det nye nasjonale systemet for tilskuddsforvaltning skal tas i bruk i 2027. Dette gir mulighet for enklere søknadsprosesser, bedre oversikt og mer sammenhengende oppfølging av virkemiddelbruken.

Telemark fylkeskommune skal fortsatt være en aktiv samfunnsutvikler og en pålitelig leverandør av tjenester. Gjennom tydelige prioriteringer, godt samarbeid, innovasjon og ansvarlig økonomistyring skal vi legge grunnlaget for en sterkere og mer bærekraftig region. Sammen skal vi utvikle Telemark – også når rammene blir strammere og utfordringene større.

God lesning!

Telemarksplanen

Telemarksplanen, den regionale planstrategien for Telemark, skal være grunnlaget for politiske veivalg og retningsgivende for prioriteringer, samordnet innsats og virkemiddelbruk for å utvikle fylket. Den er et viktig verktøy som involverer kommuner, fylkeskommunen, staten, kompetansemiljø/FoU, næringslivet, frivillige og andre utviklingsaktører, da det krever felles innsats for å stake ut kursen mot et bærekraftig Telemark.

Telemarksplanen legger til grunn forpliktelsene Norge har etter Parisavtalen. Avtalen sier at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050, og at Norge skal kutte over halvparten av utslippene innen 2030. Det vedtatte målet om å kutte 60 prosent av utslippene i Telemark fram mot 2030, sammenlignet med 2009, ligger fast. Den vedtatte Montrealavtalen om naturmangfold forplikter Norge til å verne og restaurere areal.

Illustrasjon av FNs bærekraftsmål i tre dimensjoner for bærekraftig utvikling (Kilde: Regjeringen.no /Norsk versjon av originalgrafikk fra Azote AB /Stockholm Resilience Center)

FNs bærekraftsmål, som fremmer miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft, er førende for prioriteringene i Telemarksplanen, med sine tre satsingsområder: inkluderende, skapende og naturrike Telemark. Videre er det definert hovedmål under hvert satsingsområde som viser prioriteringene i denne planperioden.

- Sosial bærekraft handler om å sikre at alle har tilgang til et anstendig liv, med inkludering og deltakelse.
- Økonomisk bærekraft sikrer trygghet for enkeltpersoner og samfunn.
- Miljømessig bærekraft handler om å ta vare på jordas ressurser for kommende generasjoner.

Den regionale planstrategien for Telemark 2025-2028, Telemarksplanen, ble vedtatt i Fylkestinget 10. desember 2024.

Den røde tråden

Fylkeskommunens planer og strategier er viktige styringsverktøy som skal bidra til å samordne fylkeskommunens ressurser for å utvikle hele regionen best mulig, og skal gi et godt grunnlag for politisk og administrativ styring. Kommuneloven (§ 14-1) krever tett kopling mellom plansystem og økonomistyring for å få en målrettet og realistisk styring av ressursene

Plansystemet i fylkeskommunen skal være en helhetlig prosess som starter med den regionale planstrategien, Telemarksplanen, og ender med gjennomføring og rapportering. Telemarksplanen fastsetter de overordnede satsingsområdene og hovedmålene, som deretter skal omsettes til handling gjennom strategier og planer. Disse handlingene konkretiseres videre i handlingsprogram. Det vil være de årlige vedtakene i handlings- og økonomiplanen som avgjør hvilke prioriteringer fylkeskommunen gjør.

Med utgangspunkt i vedtatt Handlings- og økonomiplan 2025-2028, fremlegges Handlings- og økonomiplanen for 2027-2030 med en direkte synliggjøring av mål og tiltak knyttet til Telemarksplanens hovedmål og satsingsområder som setter retning.

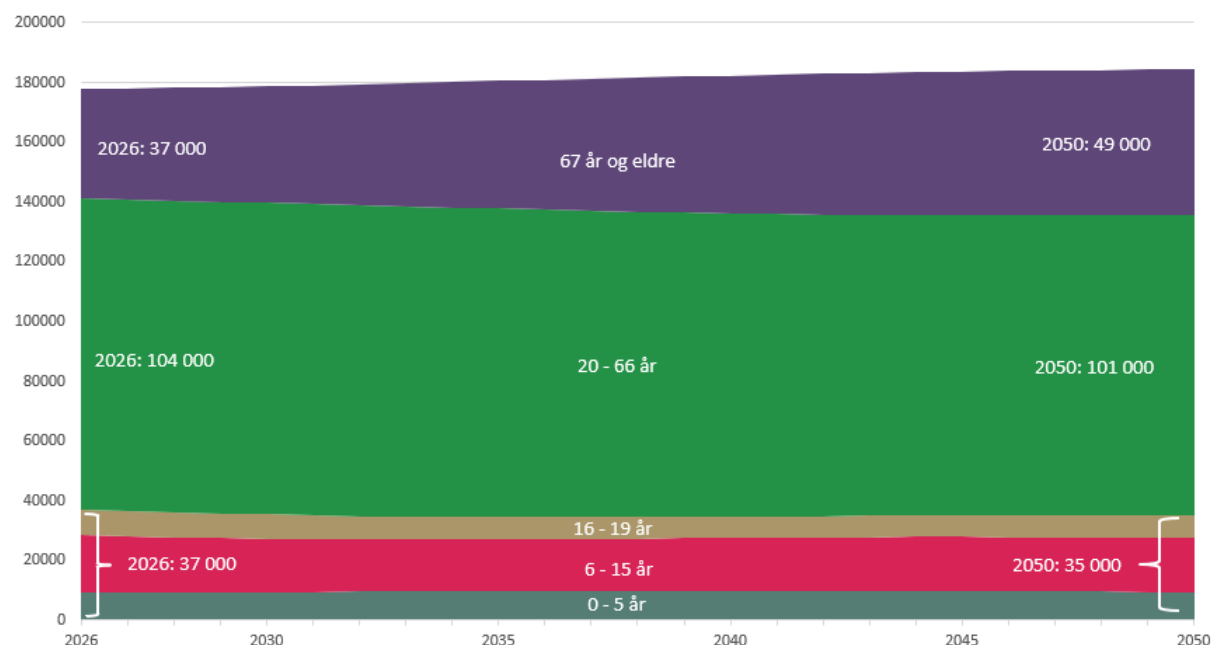
Demografiutvikling i Telemark

Befolkningens størrelse og sammensetning påvirker inntektsgrunnlaget til kommuner og fylkeskommuner. I årene som kommer vil vi se store demografiske endringer i både Norge og Telemark.

All befolkningsvekst i Telemark kommer i de eldste aldersgruppene

Ved utgangen av 2. kvartal 2026 bodde det 178 014 personer i Telemark. Statistisk Sentralbyrå ([SSB](#)) fremskriver beskjen vekst i folketallet i Telemark i årene som kommer, men aldersfordelingen i befolkningen vil endre seg mye. Fra år 2000 til 2026 økte antall personer 67 år eller eldre i Telemark med 11 000 personer, fra 26 000 til 37 000 personer. Fra 2026 til 2050 vil denne aldersgruppen øke med ytterligere 12 000 personer, til 49 000 personer 67 år og eldre (figur 1). Økningen er størst i aldersgruppen 80 år og eldre, som vil øke med 10 000 personer, fra 11 000 til 21 000 personer.

Parallelt med denne utviklingen stopper veksten i tilgjengelig arbeidskraft (personer mellom 20 og 66 år) helt opp, og for første gang i moderne tid vil det bli færre personer i yrkesaktiv alder. Samtidig vil antall personer under 19 år også bli redusert, fra 37 000 personer i 2026 til 35 000 personer i 2050. All framtidig befolkningsvekst i Telemark kommer altså i de eldste aldersgruppene (SSB tabell 07459 og [14746](#)). En sentral utfordring framover vil derfor være store omsorgsbehov, samtidig som det vil være mangel på arbeidskraft, særlig i helse- og omsorgssektoren.

Figur 1. Antall personer i ulike aldersgrupper i 2026 og fremskrevet til 2050 i SSBs hovedalternativ (MMMM). Kilde SSB tabell 07459 og [14746](#)

Innvandring har opprettholdt folkeveksten i Telemark

At antall eldre øker i årene som kommer, er en av de sikre trendene i befolkningsutviklingen. Omfanget av framtidig innvandring til Telemark er imidlertid vanskelig å anslå. Telemark har hatt rekordhøy innvandring fra 2022–2024 på grunn av desentralisert bosetting av ukrainere. Fra 2022 til 2026 har antall innbyggere i Telemark med ukrainsk statsborgerskap økt med 2 700 personer (SSB tabell [09817](#)). Disse utgjorde to tredjedeler av befolkningsveksten i fylket i samme tidsperiode. Det er imidlertid knyttet stor usikkerhet til denne gruppen når det gjelder feilregistreringer, sekundærflytting og retur.

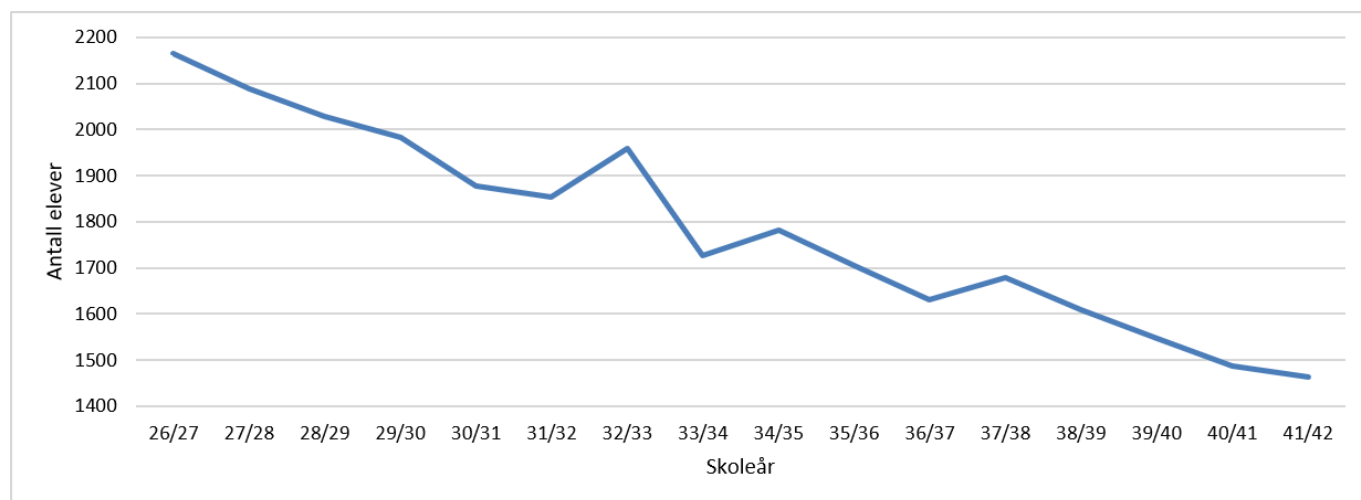
Etter en befolkningsnedgang på 50 personer i første kvartal 2026 har det vært en befolkningsøkning på 141 personer i andre kvartal. Dette skyldes i hovedsak tilflytting. Dersom ikke innvandringen tar seg opp igjen vil vi måtte regne med lavere folkevekst, eller nedgang i folketallet i årene som kommer.

Det blir færre elever i videregående opplæring

Antall 16-19-åringer har stor betydning for fylkeskommunens inntekter. Figur 2 viser antall potensielle elever som starter i Vg1 i årene som kommer basert på størrelsen på årskullene som allerede er født og nå bor i Telemark. I skoleåret 27/28 er det omtrent 2 090 elever som kan gå fra 10. klasse til Vg1. I skoleåret 41/42 er tallet redusert til rundt 1 460 elever, en

potensiell nedgang på 630 elever. Framtidig innvandring og flytting til og fra andre fylker kan imidlertid påvirke disse tallene. I fylkestingssak 147/24 om videregående opplæring fra 2025, vurderer fylkesdirektøren at det vil være mellom 500 og 800 elever færre i de videregående skolene i Telemark i 2050 sammenliknet med i dag.

Det gjøres oppmerksom på at sektor for Utdanning, folkehelse og tannhelse har benyttet befolkningsfremskrivning fra SSB som metode for å anslå antall nye elever i videregående skole og at tallene derfor kan avvike noe. Tendensen er likevel lik.

Figur 2. Antall personer i ulike årskull i Telemark som vil gå fra grunnskole til Vg1 fram mot 2041. Kilde: SSB tabell 07459

Folkehelsen i Telemark

Livskvalitet og folkehelse i alt vi gjør

[Folkehelseloven](#) pålegger fylkeskommunen å legge til rette for god helse i befolkningen og redusere sosial ulikhet i helse. Folkehelseutfordringer er såkalte gjenstridige problemer, -også kalt samfunnsfloker. Disse samfunnsflokene kjennetegnes av uklare og ukjente årsaker som vanskelig løses uten koordinert innsats på flere sektorområder. Innenfor folkehelsearbeid er denne forståelsen nedfelt i prinsippet om 'helse i alt vi gjør', noe som knytter fylkeskommunens folkehelsearbeid tett opp mot rollen som regional planmyndighet og samfunnsutvikler.

Fylkeskommunen skal fremme folkehelse innen egne tjenesteområder: videregående opplæring, tannhelse, samferdsel og transport, kultur, idrett og friluftsliv. I tillegg har fylkeskommunen et særlig ansvar som samfunnsutvikler til å samle gode krefter i regionen til en felles innsats for å sikre god folkehelse. Oppdraget innebærer å understøtte kommunenes folkehelsearbeid, å være en pådriver og samordner av folkehelsearbeidet i fylket samt ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i fylket, inkludert positive og negative påvirkningsfaktorer.

Kommunen er pålagt et stort ansvar i folkehelsearbeidet og er fylkeskommunens klart viktigste samarbeidspartner i det regionale folkehelsearbeidet, sammen med frivillige lag og organisasjoner.

I dokumentet [Folkehelsa i Telemark](#) fra 2024 er sosial ulikhet i helse definert som fylkets viktigste og største folkehelseutfordring. Personer med høyere utdanning og/eller inntekt har gjennomsnittlig høyere levealder, bedre helse, sunnere levevaner og lavere sykdomsrisiko. De er også mindre utsatt for skader og ulykker, opplever mer sosial støtte, mestring og bedre livskvalitet enn personer med lavere utdanning og/eller inntekt.

I [Regional plan for folkehelse - Telemark fylkeskommune](#) med tilhørende [Handlingsprogram folkehelse 2025-26](#) fremkommer følgende målsettinger:

1. Forbedrede levekår for befolkningen skal skapes gjennom å iverksette tiltak for å utjevne sosioøkonomiske ulikhet og hindre at dårlige levekår går i arv.
2. Forbedret psykisk og fysisk helse skal skapes ved å prioritere strategier og tiltak som bidrar til en trygg oppvekst, et aktivt og deltakende voksenliv og alderdom.

Skal fylkeskommunen lykkes med sitt oppdrag om å fremme helse og livskvalitet i hele samfunnet, er en avhengig av bevissthet og innsats fra alle sektorer og fagområder i organisasjonen.

Leseveiledning

I Handlings- og økonomiplanen skal handlinger og tiltak prioriteres for å nå de overordnede satsningsområdene og hovedmålene fastsatt i Telemarksplanen.

Hvordan lese Handlings- økonomiplanen

Du er nå inne i den digitale versjonen av Handlings- og økonomiplanen. Handlings- og økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i fylkeskommunale planer skal følges opp. Planen skal vise fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen bygger på. Den skal omfatte hele fylkeskommunens virksomhet, være realistisk, fullstendig og oversiktlig.

Kravet om at økonomiplanen skal være "realistisk" er et rettslig krav og økonomiplanen kan gjøres til gjenstand for lovlighetskontroll. Denne lovbestemmelsen er dermed ment å danne et sikkerhetsnett ved uansvarlig eller overoptimistisk planlegging, særlig når det gjelder inntektsanslag.

Planen skal minst omfatte de fire neste budsjettårene, og den skal rulleres og vedtas en gang i året. Plandokumentet skal tjene som grunnlag for beslutningsprosesser i folkevalgte organer og for en kritisk debatt i allmennheten.

Årsbudsjettet og økonomiplanen skal være inndelt i en driftsdel og en investeringsdel. Bevilgningene til de enkelte tjenesteområdene i økonomiplanens drifts- og investeringsdel er stilt opp som fastsatt i økonomireglementet.

I handlings- og økonomiplanens sentrale kapitler finnes de mer overordnede økonomiske disposisjoner og hovedelementer i drifts- og investeringsbudsjettet samt klimabudsjettet. De mer detaljerte opplysningene om innholdet i årsbudsjettet, økonomiplanen og Telemarksplanens handlingsdel, finnes i omtalen av de ulike tjenesteområdene.

For å få helheten i denne versjonen, klikker du deg inn på de ulike overskriftene på forsiden.

Sektorenes rammer

Telemark fylkeskommune, som de fleste andre kommuner og fylkeskommuner, bruker rammebudsjettering. Dette betyr at de ulike seksjonene og virksomhetene får en ramme de skal drifte innenfor.

I økonomiplanen beskrives hvilke endringer som gjøres i forhold til de gjeldende rammene. I behandlingen av rammene for 2027–2030 er det tatt utgangspunkt i opprinnelig budsjett 2026 for Telemark fylkeskommune.

Tallforslagene i Budsjett 2027 og økonomiplan 2027–2030, presenteres i tabellene "Rammeoversikt". Tabellene vises kun på sektorområdenivå. Ved å klikke på det blå navnet, kan en lese en beskrivelse av det enkelte tiltaket. Summen "Ramme 2027–2030" er totalt foreslått ramme 2027–2030 i ny økonomiplanperiode. Total ramme for den enkelte sektor vises i egen tabell fordelt per seksjon.

Fylkesdirektøren legger i tillegg frem alternative innsparingstiltak under det enkelte sektorområdet. Disse tiltakene er **ikke** innarbeidet i fylkesdirektørens salderte forslag til Handlings- og økonomiplan 2027–2030.

Satsingsområder

Inkluderende Telemark

Beskrivelse av satsingsområdet

Et inkluderende Telemark skal være med på å legge grunnlaget for å leve et godt liv for innbyggerne. Hovedmålene er satt for å jobbe for bedre levekår for alle, like muligheter for sosial deltakelse, en trygg og god oppvekst, utdanning og deltagelse i arbeidslivet, uavhengig av geografisk plassering og økonomisk status.

Les mer om satsingsområdet Inkluderende Telemark og tilhørende hovedmål i forslag til ny regional planstrategi for Telemark, Telemarksplanen.

I tabellen under vises hovedmålene fra Telemarksplanen som tilhører satsingsområdet Inkluderende Telemark. Disse hovedmålene er regionen felles mål fra den regionale planstrategien, forankret gjennom prosessen knyttet til utarbeidelsen av Telemarksplanen.

For handlings- og økonomiplanen 2027 - 2030 har Telemark fylkeskommune definert noen delmål og pekt ut indikatorer som setter retningen videre. For hvert tjenesteområde er det angitt delmål og indikatorer som skal følges opp innenfor det respektive tjenesteområdet. Arbeidet med mål og indikatorer vil være et kontinuerlig arbeid og justeres over tid.

Mål for fylkeskommunen

Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Alle skal gjennomføre videregående opplæring på sitt nivå. Telemark skal møte framtidens kompetansebehov	Økt gjennomføringsgrad i videregående opplæring	➤ Andel elever som fullfører og består etter 5-6 år	83,1 %	84,0 %	85,0 %	85,0 %
		➤ Andel hevinger av lære- og opplæringskontrakter per år reduseres	6,1 %	5,0 %	5,0 %	4,0 %
		➤ Andel sluttet i løpet av skoleåret (etter 1. okt) og ungdom utenfor videregående opplæring reduseres	3,3 %	2,5 %	2,0 %	1,0 %
	Bidra til å styrke lesekompetansen hos barn og unge	➤ Andel søkere til lære- og opplæringsplass som har fått kontrakt øker	72,1 %	80,0 %	85,0 %	90,0 %
		➤ Deltagelser i Boklek	0,0 %	0,0 %	75,0 %	80,0 %
	Flere i relevante utdanningsløp og ut i arbeid	➤ Andel utenfor videregående opplæring	0,0 %	11,2 %	10,0 %	10,0 %

	Opplæring og samarbeid skal legge til rette for å bedre progresjonen gjennom hele det fireårige yrkesfagløpet.	➤ Andel søkere til lære- og opplæringsplass som får kontrakt	0,0 %	0,0 %	90,0 %	90,0 %
	Opplæringen skal fremme utvikling av digital kompetanse og kritisk dømmekraft, med vekt på grunnleggende forståelse av kunstig intelligens	➤ Andel som svarer «I alle eller de fleste fag» eller «I mange fag» på spørsmål om digitale ferdigheter på Elevundersøkelsen vg1	0,0	0,0	4,0	4,0
	Opplæringen skal legge til rette for at alle elever opplever matematikk som et meningsfullt og motiverende fag der de oppnår mestring og får utnyttet sitt fulle potensiale.	➤ Antall elever som fullfører og består matematikk 1T	313	293	275	285
		➤ Antall standpunktkarakter 1 og IV i matematikk 1P, 2P, 1P-Y og 2P-Y	92	107	65	60
		➤ Gjennomsnittstandpunkt karakter i matematikkfagene P-, T-, S- og R	3,7	3,6	3,8	3,9
	Opplæringen skal styrke elevenes grunnleggende ferdigheter (lesing, skriving, regning, muntlige og digitale ferdigheter)	➤ Andel elever fullfører og består per skoleår	83,5 %	82,8 %	87,0 %	87,0 %
	Opplæringsarenaene skal bygge gode, lærende profesjonsfellesskap der alle ansatte deltar aktivt.	➤ Medarbeiderundersøkelsen	0	0	3,5	3,5
	Økt rekruttering til helse- og omsorgsfag	➤ Antall elever voksenopplæring på Helse- og omsorgsfag pr. 1. oktober.	0	153	153	200
		➤ Antall nytegnede lærekontrakter innen helsearbeiderfaget	117	101	118	120
Redusere sosial ulikhet i helse	Flere aktive og friske leveår	➤ Antall frivillige organisasjoner som mottar midler og deltar i nettverk som fremmer sosial utjevning	9	6	6	6
	Fremme sosial og økonomisk likhet i fysisk og psykisk helse.	➤ Antall barn og unge som møter Liv og røre i sin barnehage-, SFO og skolehverdag og dermed får erfaring og kunnskap om fysisk aktivitet og sunt kosthold	12 000	12 400	12 000	13 000
		➤ Antall kommuner med et formalisert samarbeid med fylkeskommunen om utviklingsarbeid av folkehelsearbeidet i kommunen	0	0	3	7
	Legge til rette for at alle kommuner i Telemark har et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid	➤ Antall gjennomførte kartlegginger som har skaffet til veie oppdatert kunnskap om helsetilstanden i befolkningen	1	1	1	1

		➤ Antall gjennomførte kompetansehevingssaktiviteter og nettverkssamlinger.	49	21	40	35
		➤ Antall kommuner som følger det systematiske folkehelsearbeidet jmf "hjulet" i veileder til folkehelseloven	0	0	14	17
		➤ Øke helsefremmende og forebyggende arbeid i tannhelsetjenesten	711	929	730	747
	Motvirke barrierer som hindrer deltakelse i kultur og reiseliv	➤ Deltagelse i organiserte fritidsaktiviteter	52,0 %	0,0 %	53,0 %	56,0 %
	Opplæringsarenaene skal legge til rette for at alle elever opplever økt livsmestring.	➤ Andel elever som melder om mobbing på elevundersøkelsen.	6,3 %	6,3 %	0,0 %	0,0 %
		➤ Andel læringer som melder om mobbing på lærlingundersøkelsen	3,2 %	1,6 %	0,0 %	0,0 %
		➤ Andel ungdom som svarer ofte eller hele tiden på spørsmål om mestring på Ungdata undersøkelsen.	0,0 %	47,0 %	55,0 %	55,0 %
	Styrke behandlingskapasiteten i tannhelsetjenesten	➤ Kapasitetsutnyttelse i timebøkene til klinisk pasientbehandling	62,0 %	63,0 %	65,0 %	70,0 %
		➤ Redusere sykefravær i tannhelsetjenesten	0,0 %	11,5 %	10,0 %	8,0 %
Skape kompakte og levende byer og bygder med høy kvalitet	Vi skal ha et tilpasset boligmarked som svarer ut befolkningsveksten, men hensyntar et mindre forbruk av areal.	➤ Andel boliger bygd i forhold til boligbehovet	0	0	647	535
Klimatiltak 						
	Bidra til at både innbyggere og besøkende har tilgang til gode møteplasser og friområder i hele fylket	➤ Antall ferdigstilte Dagsturhytter	0	0	3	17
	Overholde nullvekstmålet	➤ Byindeksen med trafikkregistreringspunktene (trafikktegnene)	-2,5	-1,5	0	0
	Styrke og videreutvikle produsentmiljøene for å øke en bærekraftig matproduksjon	➤ Antall søkere på produksjonstilskudd (= foretak i drift)	0	1 256	1 250	1 250
	Vi skal ha et tilpasset boligmarked som svarer ut befolkningsveksten, men hensyntar et mindre forbruk av areal.	➤ Andel nye boliger innenfor bybåndet (igangsettelsestillatelse)	84,0 %	0,0 %	80,0 %	80,0 %

Alle skal gjennomføre videregående opplæring på sitt nivå. Telemark skal møte framtidens kompetansebehov

Økt gjennomføringsgrad i videregående opplæring

Fullført og bestått videregående utdanning er avgjørende for seinere varig tilknytning til arbeidslivet. Med målrettet satsing de siste årene, har vi sett at gjennomføringsgraden i videregående skole har økt, men det er fortsatt et potensial for ytterligere forbedring. Forebygging av frafall og øke gjennomføringen av videregående skole blir svært viktig framover. I

samsvar med Telemarksplanen er målet at alle skal gjennomføre videregående opplæring på sitt nivå. Stortinget har målsatt ambisjonsnivået for fullføringsreformen til 90% for perioden 2024-2030.

Flere i relevante utdanningsløp og ut i arbeid

I Telemark står en høy andel utenfor arbeid og utdanning, og mange av disse utgjør en ubrukt arbeidsressurs. Det bør derfor være realistisk å få flere inn i arbeid og utdanning med målrettede virkemidler og arbeidsmetoder. Målet er at alle skal få mulighet til å bidra inn i arbeidslivet med utgangspunkt i sine ressurser. Det er også et mål å rekruttere mer målrettet til utdanning og yrker som vil etterspørres i fremtiden. Dette sikrer både fremtidig kompetansebehov og mulighet for varig arbeidstilknytning.

Nesten halvparten av norske 15-åringer er usikre på hva de vil ha som et yrke når de er 30 år gamle.¹ Blant de elevene som har yrkesforventninger, er dette konsentrert rundt noen få yrker. Størst er interessen for yrkesfag og håndverksyrker. Jobb- og utdanningsambisjoner henger tydelig sammen med sosial bakgrunn. Norske elever deltar oftere i karriereveiledningstiltak sammenliknet med elever i andre land. Veiledninga foregår imidlertid i stor grad som samtaler med karriereveileder og mange 15-åringer ikke har deltatt i noen utforskende aktiviteter som gir direkte kontakt med arbeidslivet. Det er et mål å gi elever bedre karriereveiledning og karrierelæring som stimulerer til gjennomføring og framtidige jobbmuligheter.

Opplæring og samarbeid skal legge til rette for å bedre progresjonen gjennom hele det fireårige yrkesfagløpet.

Det 4-årige yrkesfagløpet er et samarbeid mellom fylkeskommunen, lærebedriftene, samarbeidsorgan (opplæringskontor) og de forskjellige bransjer. Samarbeidet er en viktig del av samfunnsoppdraget og omfatter særlig tre områder: rekruttering og dimensjonering, økt fullføringsgrad og hvordan sikre høy kvalitet på opplæringen.

Samarbeidet skal bidra til at arbeidslivet får den kompetansen det er behov for ved å rekruttere et tilstrekkelig antall elever til yrkesfaglig opplæring og dimensjonere elevplasser i yrkesfagene. Dette innebærer også bruk og dimensjonering av voksenopplæring.

Samarbeidet skal bidra til høy kvalitet på den yrkesfaglige opplæringen i skole og bedrift, og bidra til at flere på yrkesfag fullfører og består med planlagt kompetanse gjennom å skaffe tilstrekkelig antall lære- og opplæringsplasser og ved tett oppfølging av elever, lærlinger og lære kandidater.

Opplæringen skal fremme utvikling av digital kompetanse og kritisk dømmekraft, med vekt på grunnleggende forståelse av kunstig intelligens

Alle som deltar på opplæringsarenaene skal få muligheten til å utvikle god digital kompetanse og dømmekraft, inkludert grunnleggende forståelse av kunstig intelligens. Dette er viktig for å kunne bruke teknologi på en sikker og hensiktsmessig måte i hverdagen og i arbeidslivet. Selv om mange allerede har gode digitale ferdigheter, skal dette satsningsområdet sørge for at alle oppnår nødvendig digital kompetanse.

Opplæringsarenaene skal forberede alle deltakerne for et samfunn og arbeidsliv der teknologi og kunstig intelligens endrer hvordan vi lærer, kommuniserer og løser oppgaver. Telemark fylkeskommune har utviklet en digitalstrategi og en veileder for bruk av kunstig intelligens i opplæringen som er ment å bidra til refleksjon omkring ny teknologi, etikk og digital dømmekraft. I tillegg har fylkeskommunen utviklet en samtalerobot som kan støtte læringsarbeid og planlegging av læringsarbeid, med særlig vekt på personvern, datasikkerhet og etisk bruk av kunstig intelligens.

En prioritert oppgave i arbeidet med dette delmålet er å skape en felles forståelse av hvilken digital kompetanse både unge og voksne trenger, hvordan IKT og KI kan utnyttes godt i organisering og gjennomføring av opplæringen for å øke læringsutbyttet, og hvordan alle som leder opplæringen kan utvikle digital kompetanse i alle fag og på alle nivåer i tråd med Læreplanverket for kompetanseløftet 2020 (LK20) og Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse (PfdK).

Arbeidet krever innsats på tvers av fag og en systematisk opplæring av alle som leder, planlegger eller gjennomfører opplæring. Opplæringen skal bygge på PfdK.

Opplæringen skal legge til rette for at alle elever opplever matematikk som et meningsfullt og motiverende fag der de oppnår mestring og får utnyttet sitt fulle potensiale.

Matematikk gir viktig kunnskap for å kunne mestre hverdag, jobb, og deltakelse i samfunnet. God kompetanse i matematikk er en forutsetning for at regionen kan ha en ledende rolle i teknologiutviklingen, og matematikk er viktig for utførelse av praktisk arbeid. Derfor er matematikkfaget sentralt for framtidig verdi skaping og velferd. Samtidig er matematikk fundamentet for realfag og teknologi – fagområder regjeringen nå prioriterer for å sikre Norges konkurransekraft, verdiskaping og evne til å løse samfunnsutfordringer.

Alle som deltar i matematikkopplæringen, skal oppleve at faget er nyttig og meningsfullt. Det vil bidra til å gjøre matematikk mer motiverende og gi flere mulighet til å mestre og fullføre faget.

Matematikkopplæring som legger vekt på kjerneelementene i faget. Utforskende arbeidsformer, varierte måter å jobbe og vurdere på, bidrar til økt engasjement og gir flere mulighet til å få et positivt forhold til matematikk der de kan utvikle en positiv matematisk identitet.

De som leder opplæringen har ansvar for å legge til rette for et inkluderende og utforskende læringsmiljø som vektlegger både faglige, sosiale og emosjonelle sider ved matematikkfaget. Dette kan gjøre det lettere å utvikle kreativitet og nysgjerrighet.

Opplæringen skal styrke elevenes grunnleggende ferdigheter (lesing, skriving, regning, muntlige og digitale ferdigheter)

Overordnet del av læreplanverket beskriver lesing, skriving, regning, muntlige og digitale ferdigheter som fem grunnleggende ferdigheter som er nødvendige redskaper for læring og faglig forståelse i alle fag og på alle trinn. Å mestre ferdighetene har betydning for deltagelse i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

Profesjonsfellesskap som jobber godt med å utvikle grunnleggende ferdigheter, analyserer læreplaner i og på tvers av fag, og diskuterer hvordan ferdighetene kan brukes på fagenes premisser. Refleksjon over egen læring, og opplæring i og utvikling av, læringsstrategier, kan gi innsikt i hvordan mestring av ferdighetene både bidrar til å nå kompetansemål i fag og til livslang læring.

Opplæringsarenaene skal bygge gode, lærende profesjonsfellesskap der alle ansatte deltar aktivt.

Målet er å bli trygge på egne ferdigheter og utvikle en praksis som er utforskende, inkluderende og gir god læring for alle. Ledere har et særlig ansvar for å skape gode rammer for læring og utvikling, både for elever og ansatte. De skal styrke det faglige fellesskapet og støtte det faglige samarbeid mellom ansatte. Slik legger de til rette for et trygt miljø, der alle motiveres til å gjøre sitt beste og kan bruke sine styrker.

En positiv organisasjonskultur skapes gjennom aktiv deltakelse, samarbeid, deling og vilje til fornyelse. For å få dette til, må lederne ta ansvar for læringsledelse, invitere til initiativ og legge til rette for refleksjon og åpen dialog. Dette innebærer også å velge riktig metoder, etablere utviklingsarenaer, gode strukturer og planer for å støtte læring og vekst på alle nivåer i organisasjonen. Forskning viser at skolebasert kompetanse utvikling og sterke profesjonsfellesskap, med tydelig og involverende ledelse, er avgjørende for å lykkes med kvalitetsutvikling i videregående opplæring.

Kompetanseutvikling er viktig for utviklingsarbeidet på opplærings arenaene og for å nå målene i strategien. Som et bidrag til dette, benytter fylkeskommunen seg av de nasjonale ordningene for kompetanseutvikling. Pedagogisk personale kan søke om videre utdanning som er relevant for skolens kompetanse behov, etter avtale med skolens ledelse. Pedagogiske ledere kan søke rektor utdanning i regi av Utdanningdirektoratet.

Økt rekruttering til helse- og omsorgsfag

Vi blir flere eldre i forhold til andelen i arbeidsfôr alder, og dette fører til at omsorgsoppgavene blir fordelt på færre hender enn i dag. Dette gir behov for økt rekruttering til helse- og omsorgsyrkene, og behovet er størst i distriktskommunene. Telemark har en stor andel søkere til yrkesfag, men det er ikke alle av disse som ønsker å ta et fagbrev. Både fagskolene og USN har også relevante utdanningstilbud innen helse og velferd. Dessverre opplever ikke disse skolene og utdanningsinstitusjonene i dag en generell økning av antall søkere til helsefagene, uavhengig av utdanningsnivå. Det er behov for å stimulere til økt interesse og søkning til helsesektoren, og særlig må arbeidet rettes inn mot distriktskommunene. I forlengelsen av dette er det også behov for flere lære- og praksisplasser innen helse. Her må kommunene ta et større ansvar for å bidra til både praksisplasser og læreplasser i et slikt omfang at vi sikrer at flere kan ta

helserelaterte utdanninger. Vi opplever at det er en oversøking av voksne til helsefag da det er vanskelig å skaffe læreplasser.

Opplæringsarenaene skal legge til rette for at alle elever opplever økt livsmestring.

Livsmestring gjennom læring og erfaring

Opplæringsarenaene skal legge til rette for at alle elever opplever økt livsmestring.

En inkluderende, trygg og god opplæringsarena jobber systematisk for at alle skal lære, trives og ønske å være tilstede. Innhold og aktiviteter i opplæringen skal bidra til å styrke trivsel, engasjement, mestring og utvikling i et støttende fellesskap for å oppnå gode læringsresultater. God opplæring bidrar til bedre fysisk og psykisk helse og utjevner sosiale forskjeller.

Livsmestring som mestring og strategier i egne læringsprosesser

Opplæringsarenaene skal jobbe for et inkluderende og mangfoldig læringsfellesskap der evnen til å reflektere over egen og andres læring, å formulere spørsmål og søke svar på varierte måter, utvikles gjennom kunnskap og erfaring.

Livsmestring som god helse

Opplæringsarenaen skal være en aktør som bidrar til gode liv. Det gjøres gjennom å gi opplæring som fremmer betydningen av, og erfaring med, daglig fysisk aktivitet, sunt og næringsrikt kosthold og tilstrekkelig søvn og hvile, og der utvikling av evnene til å håndtere følelser og utfordringer spiller en sentral rolle. Gjennom det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring skal elevene i videregående skole lære å ta gode valg for egen helse og eget liv.

Livsmestring som danning og deltakelse i samfunnet

Gjennom medvirkning og organisering av demokratiske prosesser, skal opplærings arenaene gi alle mulighet til å påvirke sin egen hverdag og få erfaring med å delta i beslutninger. Dette bidrar til å fremme demokratiske verdier og gode holdninger.

Livsmestring som relasjoner

Opplæringsarenaene skal gjennom gode relasjoner, arbeid med sosial læring og faglig utvikling, bidra til å styrke og bevare trygghet og et inkluderende fellesskap. Det å oppleve tilhørighet og å føle seg verdifull i fellesskapet, gir motivasjon og lyst til å være til stede og delta aktivt.

Styrke og videreutvikle produsentmiljøene for å øke en bærekraftig matproduksjon

For å lykkes med å øke matproduksjonen i Telemark er det avgjørende å ha sterke produsentmiljøer. Slike miljøer gir faglig fellesskap, deling av kunnskap og bedre rekruttering. De skaper trygghet for investeringer, bidrar til innovasjon og legger grunnlag for samarbeid om foredling, marked og logistikk. Et sterkt produsentmiljø løfter hele verdikjeden.

Dyrka og dyrkbar mark må sikres mot nedbygging ved vern og aktiv bruk, og ressursene må utnyttes til mat- eller skogproduksjon.

Dyrsku'n bør brukes som en strategisk plattform for å styrke verdiskapingen i Telemarks landbruk.

Vi må fortsette å styrke det gode økologiske miljøet i Telemark ved å utnytte de markedsmessige mulighetene og levere på det nasjonale målet om 10% av arealet.

Skapende Telemark

Beskrivelse av satsingsområdet

Et skapende Telemark skal være med på å legge grunnlaget for utviklingen av fylket basert på bærekraftig bruk av ressurser. I tillegg til fornybar energi er det viktig å gjøre Telemark mer attraktivt og kjent for bedrifter, besøkende og som bosted. By- og tettstedsutvikling med godt innhold og investeringer i infrastruktur, som veger, kollektivtransport, mobil- og bredbåndsdekning, er viktig for å sikre at fylket tiltrekker seg innflyttere og nytt næringsliv, og beholder det eksisterende.

Les mer om satsingsområdet Skapende Telemark og tilhørende hovedmål i forslag til ny regional planstrategi for Telemark, Telemarksplanen.

I tabellen under vises hovedmålene fra Telemarksplanen som tilhører satsingsområdet Skapende Telemark. Disse hovedmålene er regionen felles mål fra den regionale planstrategien, forankret gjennom prosessen knyttet til utarbeidelsen av Telemarksplanen.

For handlings- og økonomiplanen 2027 - 2030 har Telemark fylkeskommune definert noen delmål og pekt ut indikatorer som setter retningen videre. For hvert tjenesteområde er det angitt delmål og indikatorer som skal følges opp innenfor det respektive tjenesteområdet. Arbeidet med mål og indikatorer vil være et kontinuerlig arbeid og justeres over tid.

Mål for fylkeskommunen

Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Gjøre fylket mer attraktivt for bedrifter, besøkende og som bosted	Bidra til at det er mulig å ha opplevelse og kultur som levevei i Telemark	➤ Sysselsatte i kulturell og kreativ næring	1 764,0	0,0	0,0	1 850,0
	Bidra til forutsigbare rammevilkår for regionale frivillige organisasjoner og profesjonelle institusjoner innen kultur- og opplevelsesnæring	➤ Budsjettramme avsatt til driftstilskudd	0	0	47 950	55 000
	Flere arbeidstakere videreutvikler sin kompetanse	➤ Antall ansatte som tar videre- og etterutdanning i Telemark (fagskole, universitet høyskole).	4 471	0	5 000	5 000
	Flere og mer fornøyde kollektivpassasjerer	➤ KTI, nasjonalt kollektivbarometer	68,0	58,0	60,0	70,0
		➤ Passasjertall (tall i tusen)	6 670	6 192	6 750	6 850
	Stimulere til internasjonalt samarbeid for å bidra til å løse klimamålene	➤ Antall pågående internasjonale prosjekter hvor Telemark fylkeskommune har hatt en rolle	3	3	4	4
	Telemark skal bli Norges sterkeste merkevare innen lokalmat og landbruksbaserte opplevelser	➤ Antall tilbydere på matriketelemerk.no	0	80	105	120
	Telemark skal ha en positiv eller stabil befolkningsutvikling	➤ Årlig endring i folketallet i Telemark	+1547	+770	+275	+200
	Prioritere vedlikehold og fornyelse av dagens fylkesveger	➤ Antall km asfaltert årlig	34,5	38,1	45,0	60,0
		➤ Jevnhetindeks	3,0	4,6	4,6	4,0
		➤ Spordybde	13,8	14,2	14,0	12,0

Produsere mer fornybar energi og øke nettkapasiteten

Flere arbeidstakere videreutvikler sin kompetanse

Det er tidligere beskrevet viktige drivere for endringer i kompetansebehov. Men endringene gjelder ikke bare innen noen utvalgte tema, det er behov for kompetanseutvikling gjennom hele livet for å kunne stå i arbeid og være med på å bidra til utvikling og innovasjon. Det er ikke slik lenger at utdannelsen en tar som ung vil være tilstrekkelig kunnskap gjennom hele arbeidslivet. Det er behov for å utvikle kompetansen og fylle på med ny kunnskap gjennom etterutdanning og ulike kurs. Det er derfor et mål at livslang læring og karrierekompetanse [2](#)blir anerkjent og får fokus i arbeidslivet og at muligheter for kompetanseutvikling blir gjort kjent og tilrettelagt for den ansatte. Tilrettelegging og anerkjennelse av etter- og videreutdanning fra arbeidsgiver, kan bidra både til større motivasjon og mindre turnover i bedriften, og til at ansatte står lenger i jobb før pensjonering. Begge disse aspektene er viktige med tanke på å ta vare på kompetanse.

Telemark skal bli Norges sterkeste merkevare innen lokalmat og landbruksbaserte opplevelser

Landbruket spiller en naturlig rolle i reiselivet – både gjennom matopplevelser, overnattingstilbud og opplevelser. Ved å koble lokalmat med reiseliv og opplevelser, har Telemark unike muligheter for økt verdiskaping, helårsarbeidsplasser og levende bygder. Lokal matproduksjon og distribusjon er også helt sentral for samfunnets beredskap. Et landbruk som fungerer godt i fredstid, er avgjørende for å sikre tilgang på mat også i krisesituasjoner. Offentlig sektor kan bidra ved å satse mer på innkjøp av lokalmat, mens det lokale næringslivet kan legge til rette for bredere salg. Slik får flere oppleve det rike mangfoldet av smaker og tradisjoner fra Telemark, samtidig som vi styrker matsikkerheten og beredskapen.

Naturrike Telemark

Beskrivelse av satsingsområdet

Et naturrikt Telemark fremhever fylkets mangfoldige natur, landbrukstradisjoner og kulturarv. For å være attraktive og lykkes i framtiden må disse verdiene tas vare på samtidig som offensive grep blir tatt for å møte klimaendringene. I tillegg til å redusere klimagassutslippene, er det viktig å satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi for å være konkurransedyktig i framtiden ved å utnytte ressursene mer effektivt og redusere avfall. Telemark skal være et lavutslippssamfunn i 2050.

Les mer om satsingsområdet Naturrike Telemark og tilhørende hovedmål i forslag til ny regional planstrategi for Telemark, Telemarksplanen.

I tabellen under vises hovedmålene fra Telemarksplanen som tilhører satsingsområdet Naturrike Telemark. Disse hovedmålene er regionen felles mål fra den regionale planstrategien, forankret gjennom prosessen knyttet til utarbeidelsen av Telemarksplanen.

For handlings- og økonomiplanen 2027 - 2030 har Telemark fylkeskommune definert noen delmål og pekt ut indikatorer som setter retningen videre. For hvert tjenesteområde er det angitt delmål og indikatorer som skal følges opp innenfor det respektive tjenesteområdet. Arbeidet med mål og indikatorer vil være et kontinuerlig arbeid og justeres over tid.

Mål for fylkeskommunen

Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Bevare natur-, jordbruks- og kulturverdier Klimatiltak	Arbeide for å ivareta klima og miljø, herunder natur- og kulturmiljø, i utvikling, tilrettelegging og besøksforvaltning av kultur- og naturbaserte opplevelser og aktiviteter	➤ Antall kommuner som igangsetter et arbeid med besøksforvaltning	0	0	2	10
	Bidra til å snu negativ utvikling i villreinområdene	➤ Minimum middels kvalitet for de nasjonale villreinområdene opprettholdes eller nås snarest mulig	0	0	Middels kvalitet	Middels kvalitet
	God kjemisk og økologisk miljøtilstand i alle vannforekomster	➤ Antall vannforekomster som har oppnådd miljømålet i planperioden	0	1 208	1 345	1 551
	Husdyrproduksjon er en bærebjelke i telemarkslandbruket	➤ Antall som søker husdyrtilskudd (produksjonstilskudd)	0	689	700	700
	Kartlegge vandringshinder langs fylkesveg	➤ Andel kartlagt km av totalen i %	0,0 %	30,0 %	75,0 %	100,0 %
	Redusere negativ påvirkning fra salting av fylkesveg på vannmiljø	➤ Totalt antall tonn salt	6814	7300	6500	6500
	Sikre og forvalte natur- og kulturmiljø som produkt og som kilde til kunnskap, opplevelse, tilhørighet og bærekraftig bruk for oss og kommende generasjoner	➤ Antall fullførte istandsettingsprosjekter på fredede anlegg per år	81	80	80	80
	Telemark fylke skal være arealnøytral innen 2030	➤ Andel nye vegprosjekter med arealregnskap i %	85,0 %	85,0 %	90,0 %	100,0 %
		➤ Antall kommuner som legger til grunn fylkeskommunens arealregnskap ved rullering av overordnede planer	0	0	8	17
	Gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn Klimatiltak	➤ Andel elever som velger realfag	0	386	400	400
	Redusere klimagassutslipp i Telemark fylke med 60%	➤ Reduksjon i utslipp målt i CO2e fra referanseår 2009	0,0 %	14,0 %	32,0 %	60,0 %
	Redusere klimagassutslipp i Telemark fylkeskommune med 70%	➤ Reduksjon av utslipp målt i CO2e fra egen virksomhet fra referanseår 2020	-53,0 %	-33,0 %	8,0 %	70,0 %
	Reduserte klimagassutslipp fra drift av fylkesvegnettet	➤ Klimagassutslipp totalt fra drift og vedlikehold av fylkesvegnettet målt i tonn CO2 ekv.	2 574	2 815	2 200	2 000
	Reduserte klimagassutslipp fra kollektivtransport	➤ Klimagassutslipp totalt fra buss målt i tonn CO2 ekv.	4 320	4 658	1 700	300

		➤ Klimagassutslipp totalt fra båt og ferge målt i tonn CO2 ekv.	899	1 761	1 700	1 700
	Reduserte klimagassutslipp fra utbygging av fylkesvegnettet	➤ Klimagassutslipp totalt fra vegbygging målt i tonn CO2 ekv.	32 728	23 218	25 000	28 000
Satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi	Andel sortert avfall totalt skal øke innen utbyggingsprosjekter på fylkesveg	➤ Andel prosjekter som innfrir krav til sortering i %	57,0 %	80,0 %	90,0 %	100,0 %
Klimatiltak 🔦						
	Bidra til ny teknologi og omstilling i næringer i hele Telemark	➤ Antall søknader til økt FoU og innovasjonsgrad i Telemark	17	19	15	15
	Telemark skal bidra til å nå målene i «Grøntsektoren mot 2035» ved å øke produksjonen av frukt, bær og grønnsaker innen de markedsmessige mulighetene.	➤ Areal frukt, bær og grønnsaker omskt i produksjonstilskudd	0	6 790	7 000	7 000
	Telemark skal øke produksjonen av korn og proteinvekster – både i areal og avling.	➤ Areal korn og proteinvekster omsøkt i produksjonstilskudd	0	69 353	70 000	70 000
	Utvikle symbioser på tvers av verdikjeder	➤ Etablerte kommersielle sirkulære huber i Telemark	0	0	3	5

Husdyrproduksjon er en bærebjelke i telemarkslandbruket

Telemark har allerede et godt utgangspunkt for bærekraftig husdyrproduksjon, med stor andel grovfôr og aktiv bruk av utmarksbeite for drøvtyggere, som dermed utnytter naturens ressurser på en miljøvennlig måte. Dette bidrar til åpne landskap, økt biologisk mangfold og produksjon av kortreist mat. Fram mot 2038 skal husdyrproduksjonen videreutvikles som en naturpositiv næring, blant annet gjennom bruk av teknologi, økt binding av karbon i jord, og større satsing på utmarksressurser. Produksjon av fornybar energi, som biogass, skal også styrkes, og bidra til at husdyrproduksjonen blir en tydelig positiv bidragsyter til både klima og miljø. Det bør legges til rette for at produkter fra grasfôra dyr får en høyere markedsverdi.

Det er viktig å styrke den kraftfôrbaserte husdyrproduksjonen i Telemark. Både svin og verpehøns omsetter store mengder norsk korn, og med et mål om økt produksjon av norsk matkorn vil vi samtidig få mer forkorn til kraftfôr. Telemark har god tilgang på spredeareal, og mange små eiendommer som kan styrke næringsgrunnlaget sitt gjennom husdyrproduksjon. Dette bidrar til å ivareta og utvikle et levende produksjonsmiljø i regionen.

Det er viktig å styrke honningproduksjonen i Telemark ved å ta vare på det gode produsentmiljøet og utvikle den faglige kunnskapen.

Gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn

Det er utviklet kompetanse til å nå mål om grønn omstilling og lavutslippssamfunn

I Telemarksplanen er det målsetting om å gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn og satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi. Den teknologiske utviklingen og mulighetene som ligger i dette går raskt, og det er krevende å følge med og utnytte potensialet. Regional plan for klima, energi og grønn omstilling skal legge rammer for å nå målet om raskere grønn omstilling. Riktig kompetanse og opplæring er omtalt som avgjørende for å lykkes. Det er nødvendig å samarbeide om framtidens kompetansebehov knyttet til grønn omstilling og sirkulær økonomi.

Telemark skal bidra til å nå målene i «Grøntsektoren mot 2035» ved å øke produksjonen av frukt, bær og grønnsaker innen de markedsmessige mulighetene.

Telemark har sterke og innovative miljøer innen fruktproduksjon. Med klimaendringer, ny teknologi og økt forbruk er det stort potensial for å øke produksjonen av frukt, bær og grønnsaker i fylket. Utvidet vekstsesong, moderne lagringsteknologi og økt offentlig innkjøp av lokale produkter gjør det mulig å tilby flere grønnsaker, frukter og bær fra Telemark gjennom større deler av året. Telefrukt, med landets største og mest moderne pakkeri, er en viktig aktør i dette. Telemark skal være Norges viktigste fruktområde og ta en større del av den forventede forbruksveksten.

Pollinerende insekter har en sentral rolle i økosystemet, og er særdeles viktige i frukt og bærproduksjon.

Telemark skal øke produksjonen av korn og proteinvekster – både i areal og avling.

For å sikre beredskap, styrke fôrgrunnlaget og øke selvforsyningen, er det et mål å styrke og videreutvikle produksjonen av korn og proteinvekster i Telemark. Det krever at vi har gode økonomiske rammevilkår, solide produsentmiljøer, tilgang på egnet såkorn, relevant kompetanse og samarbeid. Selv om værforholdene gir utfordringer, sikrer et aktivt og framtidsretta kornmiljø et mer robust og bærekraftig landbruk i fylket.

Organisasjonen Telemark fylkeskommune

Beskrivelse av satsingsområdet

Telemark fylkeskommune er en stor offentlig virksomhet som forvalter offentlige tjenester med et årlig budsjett på 3,4 milliarder kroner. En sterk offentlig aktør som skal bidra til å utgjøre en forskjell for innbyggerne.

Organisasjonen Telemark fylkeskommune er derfor etablert som et eget satsingsområde i handlings- og økonomiplanen med hovedmål som skal bygge opp under de regionale satsingsområdene i Telemarksplanen.

- Telemark fylkeskommune har en bærekraftig økonomisk utvikling
- Telemark fylkeskommune er en inkluderende og samarbeidende organisasjon
- Telemark fylkeskommune er en utviklende og nytenkende organisasjon som har helhet for innbyggerne i fokus

Hovedmålene, som fremkommer i måltabellen under, setter retning for stabsfunksjonenes prioriteringer for å legge til rette for at fylkeskommunen leverer på sitt oppdrag, som samfunnsutvikler, myndighetsutøver og tjenesteleverandør. Det vil være et kontinuerlig arbeid knyttet til å videreutvikle delmål og indikatorer under disse hovedmålene.

Vedtatte finansielle måltall for Telemark fylkeskommune er innarbeidet som indikatorer under målsettingen om en bærekraftig økonomisk utvikling.

Mål for fylkeskommunen

Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Telemark fylkeskommune er en inkluderende og samarbeidende	Vi bidra til samarbeid på tvers av sektorer og seksjoner for å levere					

organisasjon	samfunnsoppdraget					
	Vi bidrar til tydelig kommunikasjon, god synlighet og tillit til tjenestene våre	➤ Antall besøk på telemarkfylke.no	183 000	389 248	400 000	500 000
		➤ Rekkevidde på Facebook	400 000	551 743	510 000	530 000
		➤ Rekkevidde på Instagram	48 000	78 511	105 000	120 000
	Vi bygger en lærende, inkluderende og attraktiv arbeidsplass med høy trivsel og bærekraftig nærvær	➤ Ansatttilfredshet i medarbeiderundersøkelsen (skala 1-5)	0	0	Mer enn 3	Mer enn 3
		➤ Nærvær	0,0 %	94,4 %	95,0 %	95,0 %
		➤ 50% av alle innkjøp gjennomføres via fylkeskommunens e-handel system	0,0 %	10,0 %	20,0 %	20,0 %
Telemark fylkeskommune er en utviklende og nytenkende organisasjon som har helhet for innbyggerne i fokus	Sentrale styringssystemer bidrar til effektivisering og automatisering ved utnyttelse av de digitale mulighetene.	➤ Automatisering av fakturabehandling	0,0 %	30,0 %	50,0 %	90,0 %
		➤ Implementere og rulle ut bruksmuligheter i Framsikt	0	1	1	1
		➤ Regionale planer og strategier utarbeides og rulleres med bruk av Framsikt	0	3	2	5
	Systemet Framsikt bidrar til helhetlige virksomhetsstyring i organisasjonen	➤ Økonomiplan- og rapporteringsarbeid tar i bruk systemets styringsmuligheter	0	0	1	1
		➤ Antall løste saker på servicedesk	23 200	21 000	30 000	30 000
		➤ Digital kompetanse - antall timer kurs	717	1306	2300	2600
	Vi leverer innsikt, analyse og beslutningsgrunnlag som gir bedre beslutninger, planlegging og prioritering	➤ Antall analyseoppdrag utført i vedtatt analyseplan	20	22	25	25
		➤ Andel ansatte med tilgang som har gjennomføre årlig opplæring i økonomiforvaltning	0,0 %	0,0 %	100,0 %	100,0 %
		➤ Andel ledere med delegert anskaffelsesmyndighet som har gjennomføre opplæringsprogram for del 1 anskaffelser	0,0 %	0,0 %	100,0 %	100,0 %
	Vi styrker organisasjonens evne til forbedring, innovasjon og digital utvikling	➤ Andel ledere som har gjennomført årlig opplæring i økonomiforvaltning	0,0 %	0,0 %	70,0 %	100,0 %
		➤ Gevinstpotensialet for organisasjonen	0	0	0	0
		➤ Andel bygg med oppdaterte utviklingsplaner	0,0 %	0,0 %	30,0 %	100,0 %
Telemark fylkeskommune har en bærekraftig økonomisk utvikling	Fylkeskommunen har en profesjonell eiendomsforvaltning og en ressurseffektiv organisering	➤ Gjennomsnittlig teknisk tilstandsgrad for bygg og eiendommer med	0,0	0,0	1,2	1,2

verdibevarende vedlikehold		fylkeskommunens bygger 1,2 eller lavere				
Fylkeskommunens tjenestoområder oppfyller samfunnsoppdraget innenfor vedtatt netto budsjetttramme	➤	Netto driftsramme avviker mindre enn 0,2 % mot vedtatt budsjett	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
Telemark fylkeskommune styrer i henhold til finansielle måltall vedtatt av fylkestinget	➤	Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	0,0 %	12,4 %	10,0 %	10,0 %
	➤	Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	0,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %
	➤	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	0,0 %	1,0 %	3,0 %	3,0 %
Vi bidrar til forsvarlig informasjonssikkerhet	➤	Ageringstid (antall timer)	2	0	2	2
Vi bidrar til utviklingsorientert arkiv - og dokumentasjonforvaltning med fokus på automatisering og rett arkivdannelse	➤	Antall automatiserte arkivprosesser	0	45	50	30

Budsjettvedtak

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-1 743 017	-1 875 405	-1 896 534	-1 896 534	-1 896 534	-1 896 534
Inntekts- og formuesskatt	-1 280 163	-1 378 102	-1 453 494	-1 453 494	-1 453 494	-1 453 494
Andre generelle driftsinntekter	-48 174	-45 138	-42 670	-42 670	-42 670	-42 670
Sum generelle driftsinntekter	-3 071 354	-3 298 645	-3 392 698	-3 392 698	-3 392 698	-3 392 698
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	2 820 613	2 980 800	3 067 922	3 043 945	3 026 368	3 027 714
Avskrivninger	206 287	227 860	248 654	267 264	280 976	292 952
Sum netto driftsutgifter	3 026 900	3 208 660	3 316 575	3 311 209	3 307 345	3 320 666
Brutto driftsresultat	-44 454	-89 985	-76 123	-81 489	-85 353	-72 032
Renteinntekter	-67 871	-49 666	-64 934	-63 276	-59 985	-57 115
Utbytter	-11 484	-540	0	0	0	0
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	19	0	0	0	0	0
Renteutgifter	145 948	142 740	154 121	164 353	168 813	168 056
Avdrag på lån	107 260	109 238	113 694	120 975	127 437	132 347
Netto finansutgifter	173 872	201 772	202 881	222 052	236 265	243 288
Motpost avskrivninger	-206 287	-227 860	-248 654	-267 264	-280 976	-292 952
Netto driftsresultat	-76 869	-116 073	-121 895	-126 701	-130 065	-121 696
<i>Disponering eller dekning av netto driftsresultat</i>						
Overføring til investering	132 734	162 056	170 000	130 000	130 000	135 000
Avsetninger til bundne driftsfond	81 251	545	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-49 653	-989	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	53 433	41 297	0	0	65	0
Bruk av disposisjonsfond	-140 895	-86 835	-48 105	-3 299	0	-13 304
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0

Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	76 869	116 073	121 895	126 701	130 065	121 696
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
1A - Politisk virksomhet	43 681	44 819	45 671	45 071	45 671	45 071
1B - Fylkesdirektør og advokatkontor	8 294	14 075	15 668	15 668	15 668	15 668
1C - Fylkeskommunale fellesutgifter	-2 556	43 889	77 406	72 305	80 427	87 524
2 - Organisasjon og digital utvikling	121 150	129 004	130 018	130 018	130 018	130 018
3 - Økonomi og virksomhetsstyring	98 394	94 577	94 188	93 488	92 488	92 488
4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse	1 461 425	1 485 915	1 521 419	1 479 394	1 459 944	1 454 794
5 - Samferdsel	896 876	984 816	1 018 721	1 042 721	1 040 221	1 040 221
6 - Samfunnsutvikling	184 473	182 721	164 830	165 280	161 930	161 930
9 - Fellesfinansiering	15	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	2 811 751	2 979 815	3 067 922	3 043 945	3 026 368	3 027 714

Herav:						
Netto renteutgifter og -inntekter	-22 321	-540	0	0	0	0
Overføring til investering	518	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	81 251	545	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-49 653	-989	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	7 240	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-25 896	0	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	2 820 613	2 980 800	3 067 922	3 043 945	3 026 368	3 027 714

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Investeringer i varige driftsmidler	557 296	471 123	736 215	688 910	496 000	431 006
Tilskudd til andres investeringer	2 395	1 700	3 438	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 671	3 831	1 800	1 800	1 800	1 800
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	561 362	476 654	741 453	690 710	497 800	432 806
Kompensasjon for merverdiavgift	-103 056	-74 324	-152 781	-129 001	-92 520	-72 528
Tilskudd fra andre	-332 029	-44 475	-88 600	-113 100	-64 000	-56 000
Salg av varige driftsmidler	-26 485	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	-2 075	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-1 465	-148 663	-304 214	-318 609	-211 280	-169 278
Sum investeringsinntekter	-465 110	-267 462	-545 595	-560 710	-367 800	-297 806
Overføring fra drift	-132 734	-162 056	-170 000	-130 000	-130 000	-135 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	36 841	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-359	-46 926	-25 858	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	-210	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-96 252	-209 192	-195 858	-130 000	-130 000	-135 000
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
<i>Investering IT</i>							
Investering IT	4 206	4 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Sum Investering IT	4 206	4 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
<i>Investering bygg</i>							
Investering bygg	17 676	14 736	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
Sum Investering bygg	17 676	14 736	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
<i>Utbygging av Bamble videregående skole</i>							
Utbygging av Bamble videregående skole	173	150	275	275	0	0	550
Sum Utbygging av Bamble videregående skole	173	150	275	275	0	0	550
<i>Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole</i>							
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	1 699	13 000	322 000	98 000	32 000	0	452 000
Sum Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	1 699	13 000	322 000	98 000	32 000	0	452 000
<i>Skogmo vgs, Stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag</i>							
Skogmo vgs, Stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag - FT-sak 146/24	875	6 000	3 100	0	0	0	3 100
Sum Skogmo vgs, Stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag	875	6 000	3 100	0	0	0	3 100
<i>Nome vgs. avd Søve, forprosjekt verkstedhall og adm. bygg</i>							
Nome vgs, avd Søve, oppgradering av bygg og internat	21	200	500	4 500	25 000	24 800	54 800
Sum Nome vgs. avd Søve, forprosjekt verkstedhall og adm. bygg	21	200	500	4 500	25 000	24 800	54 800
<i>Energieffektivisering fylkeskommunale bygg - FT-sak 146/24</i>							
Energieffektivisering fylkeskommunale bygg - FT-sak 146/24	12 309	9 000	10 000	10 000	0	0	20 000

Sum Energieffektivisering fylkeskommunale bygg - FT-sak 146/24	12 309	9 000	10 000	10 000	0	0	20 000
<i>Bø vgs - ombygging AHT</i>							
Bø vgs - ombygging AHT	0	0	22 000	0	0	0	22 000
Sum Bø vgs - ombygging AHT	0	0	22 000	0	0	0	22 000
<i>Skogmo vgs - arealtilpasning</i>							
Skogmo vgs - arealtilpasning	0	0	0	18 000	17 000	0	35 000
Sum Skogmo vgs - arealtilpasning	0	0	0	18 000	17 000	0	35 000
<i>Investering skole</i>							
Investering Skole	274	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
Prosjekt mangler	3 655	0	0	0	0	0	0
Sum Investering skole	3 929	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
<i>Investering tannhelse</i>							
Investering tannhelse	2 900	13 000	10 000	5 000	4 000	2 500	21 500
Sum Investering tannhelse	2 900	13 000	10 000	5 000	4 000	2 500	21 500
<i>Investering fylkesveg</i>							
Bruprosjekter	3 636	32 000	0	0	0	0	0
Oppgradering	44 662	8 600	58 200	51 900	1 000	0	111 100
Kollektivtiltak	2 785	2 500	2 500	0	0	0	2 500
Trafikksikkerhet	2 973	3 000	3 000	0	0	0	3 000
Planlegging etter Plan- og bygningsloven	2 893	3 400	5 200	0	0	0	5 200
Fv. 355 Storejarbryn – Kilegrend	13 672	51 274	16 500	0	0	0	16 500
Øvrig fylkesveg	3 447	7 750	500	267 000	267 000	267 000	801 500
Prosjekt mangler	13 411	0	0	0	0	0	0
Sum Investering fylkesveg	87 479	108 524	85 900	318 900	268 000	267 000	939 800
<i>Investering utstyr samferdsel</i>							
Investering utstyr samferdsel	1 143	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Prosjekt mangler	5 288	0	0	0	0	0	0
Sum Investering utstyr samferdsel	6 431	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
<i>Investering kollektiv</i>							
Investering kollektiv	4 183	7 850	8 335	0	0	0	8 335
Sum Investering kollektiv	4 183	7 850	8 335	0	0	0	8 335
<i>Tiltak sidevegnett Rugtvedt-Dørdal (tidl.E18)</i>							
Tiltak sidevegnett Rugtvedt-Dørdal (tidl.E18)	8 694	27 200	30 180	0	0	0	30 180
Sum Tiltak sidevegnett Rugtvedt-Dørdal (tidl.E18)	8 694	27 200	30 180	0	0	0	30 180
<i>Fv. 359 Kaste - Stoadalen</i>							
Fv. 359 Kaste - Stoadalen	143 102	12 100	14 700	0	0	0	14 700

Sum Fv. 359 Kaste - Stoadalen	143 102	12 100	14 700	0	0	0	14 700
-------------------------------	---------	--------	--------	---	---	---	--------

*Fv. 450 Rassikring Voilen,
Ullsteinskredet, Lauvås*

Fv. 450 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	5 324	21 000	2 200	0	0	0	2 200
Sum Fv. 450 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	5 324	21 000	2 200	0	0	0	2 200

*Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen
Byggefase*

Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase	171 536	49 130	16 000	0	0	0	16 000
Sum Fv. 353 Rugtvedt- Surtebogen Byggefase	171 536	49 130	16 000	0	0	0	16 000

Fv. 359 Åse bru

Fv. 359 Åse bru	17	0	0	0	0	0	0
Sum Fv. 359 Åse bru	17	0	0	0	0	0	0

Fv. 450 Eidsborgkleivane

Fv. 450 Eidsborgkleivane	11 797	59 100	20 200	0	0	0	20 200
Sum Fv. 450 Eidsborgkleivane	11 797	59 100	20 200	0	0	0	20 200

*Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og
fv. 3320 Omnes*

Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes	24 485	39 900	6 800	0	0	0	6 800
Sum Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes	24 485	39 900	6 800	0	0	0	6 800

Fv. 450 Vrengen bru

Fv. 450 Vrengen bru	2 663	2 700	8 000	28 200	4 300	0	40 500
Sum Fv. 450 Vrengen bru	2 663	2 700	8 000	28 200	4 300	0	40 500

Bypakke Grenland fase 1

Bypakke Grenland fase 1	11 424	2 340	14 400	0	0	0	14 400
Prosjekt mangler	173	0	0	0	0	0	0
Sum Bypakke Grenland fase 1	11 597	2 340	14 400	0	0	0	14 400

Bypakke Grenland fase 2

Bypakke Grenland fase 2	25 916	72 400	133 125	177 535	117 200	108 206	536 066
Sum Bypakke Grenland fase 2	25 916	72 400	133 125	177 535	117 200	108 206	536 066

Investerings Samfunnsutvikling

Investerings Samfunnsutvikling	1 457	293	0	0	0	0	0
Sum Investerings Samfunnsutvikling	1 457	293	0	0	0	0	0

Fellesfinansiering

Fellesfinansiering	8 827	0	0	0	0	0	0
Sum Fellesfinansiering	8 827	0	0	0	0	0	0

Investeringer i varige driftsmidler	557 296	471 123	736 215	688 910	496 000	431 006	2 352 131
-------------------------------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Refusjon Fv34 Mjølner-Kleppveien, Porsgrunn	500	500	0	0	0	0	0
Fv. 357 Skotfossvegen ved Grøtsund, fortau/ gang-sykkelveg	796	0	0	0	0	0	0
Justeringsavtaler	1 099	0	0	0	0	0	0
DigiDOT	0	1 200	3 438	0	0	0	3 438
Tilskudd til andres investeringer	2 395	1 700	3 438	0	0	0	3 438

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Aksjekapital Fensenteret AS	30	0	0	0	0	0	0
Egenkapitalinnskudd KLP	1 641	1 775	1 800	1 800	1 800	1 800	7 200
Egenkapitalinnskudd - diverse	0	2 056	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 671	3 831	1 800	1 800	1 800	1 800	7 200

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	561 362	476 654	741 453	690 710	497 800	432 806	2 362 769

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-1 743 017	-1 875 405	-1 896 534	-1 896 534	-1 896 534	-1 896 534
Inntekts- og formuesskatt	-1 280 163	-1 378 102	-1 453 494	-1 453 494	-1 453 494	-1 453 494

Andre skatteinntekter	-25 934	-25 525	-25 525	-25 525	-25 525	-25 525
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-88 050	-111 061	-17 645	-17 645	-17 645	-17 645
Overføringer og tilskudd fra andre	-874 058	-789 408	-806 921	-806 421	-806 421	-806 421
Salgs- og leieinntekter	-148 920	-229 284	-247 428	-247 128	-247 628	-247 628
Sum driftsinntekter	-4 160 142	-4 408 785	-4 447 547	-4 446 747	-4 447 247	-4 447 247
Lønnsutgifter	1 337 044	1 346 841	1 356 910	1 321 585	1 304 635	1 299 485
Sosiale utgifter	361 005	409 226	467 648	472 347	480 970	488 066
Kjøp av varer og tjenester	1 579 587	1 678 901	1 699 125	1 711 375	1 707 975	1 707 375
Overføringer og tilskudd til andre	631 764	655 971	599 087	592 687	587 337	587 337
Avskrivninger	206 287	227 860	248 654	267 264	280 976	292 952
Sum driftsutgifter	4 115 687	4 318 800	4 371 424	4 365 258	4 361 893	4 375 215
Brutto driftsresultat	-44 454	-89 985	-76 123	-81 489	-85 353	-72 032
Renteinntekter	-67 871	-49 666	-64 934	-63 276	-59 985	-57 115
Utbytte	-11 484	-540	0	0	0	0
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	19	0	0	0	0	0
Renteutgifter	145 948	142 740	154 121	164 353	168 813	168 056
Avdrag på lån	107 260	109 238	113 694	120 975	127 437	132 347
Netto finansutgifter	173 872	201 772	202 881	222 052	236 265	243 288
Motpost avskrivninger	-206 287	-227 860	-248 654	-267 264	-280 976	-292 952
Netto driftsresultat	-76 869	-116 073	-121 895	-126 701	-130 065	-121 696
<i>Disponering eller dekning av netto driftsresultat</i>						
Overføring til investering	132 734	162 056	170 000	130 000	130 000	135 000
Avsetninger til bundne driftsfond	81 251	545	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-49 653	-989	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	53 433	41 297	0	0	65	0
Bruk av disposisjonsfond	-140 895	-86 835	-48 105	-3 299	0	-13 304
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	76 869	116 073	121 895	126 701	130 065	121 696

Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0
---	----------	----------	----------	----------	----------	----------

Rammebetingelser

Innledning

I fylkestingssak 60/26 la fylkesdirektøren frem en gjennomgang av den økonomiske situasjonen og behovet for driftstilpasninger i økonomiplanperioden. Rammeforutsetningene i nevnte sak er lagt til grunn for fylkesdirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2027-2030.

I handlings- og økonomiplanen for 2026–2029 var det innarbeidet ambisiøse innsparingstiltak som beløp seg til 116,0 millioner kroner ved utgangen av 2027. Driften gjennom 2026 og budsjettarbeidet denne høsten har vært krevende. Endrede rammeforutsetninger og nye behov har gjort at vi ikke har klart å gjennomføre alle planlagte innsparingstiltak i 2026.

I fylkesdirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2027–2030 er det lagt frem innsparingstiltak som beløper seg til 47,0 millioner kroner. Differansen fra gjeldende Handlings- og økonomiplan innebærer innarbeiding av nye tiltak og reversering av tidligere foreslåtte innsparingstiltak.

Innsparingstiltakene legges inn for å oppnå et netto driftsresultat som skal gi nødvendig økonomisk og politisk handlingsrom. Tallene forutsetter budsjettbalanse i 2026.

Økonomiplanen frem mot 2030 viser at vi skal redusere driftsnivået opp mot totalt 128,0 millioner kroner. Dette kan ikke gjennomføres uten at antall ansatte går ned. Vi viderefører derfor arbeidet i bemanningsråd der organisasjonens turnover benyttes til nødvendige tilpasninger. Videre innfører vi i tillegg tiltak som gavepensjon og oppgavemarked. Organisasjonen har også vært gjennom en justering for å sikre god utnyttelse av våre personalressurser. Vår hovedinngang er fortsatt å kunne håndtere dette gjennom naturlig avgang og omplassering.

Fylkesdirektørens forslag til innsparingstiltak er godt forankret i de respektive sektorene og vurderes som realistisk å gjennomføre. Fylkesdirektøren har bevisst unngått generelle osthøvelkutt, da slike tiltak ikke tar hensyn til forskjeller mellom tjenesteområdene. Noen kan allerede ha svært høy produktivitet og drives med minimale ressurser, mens andre kan ha noe større handlingsrom.

Innsparinger i fellestjenestene medfører redusert kapasitet til å utføre sentraliserte og standardiserte tjenester som i mange sammenhenger innebærer at oppgavene må løses individuelt ute i tjenesteområdene. Dette kan ofte resultere i redusert kvalitet og effektivitet i oppgaveutførelsen.

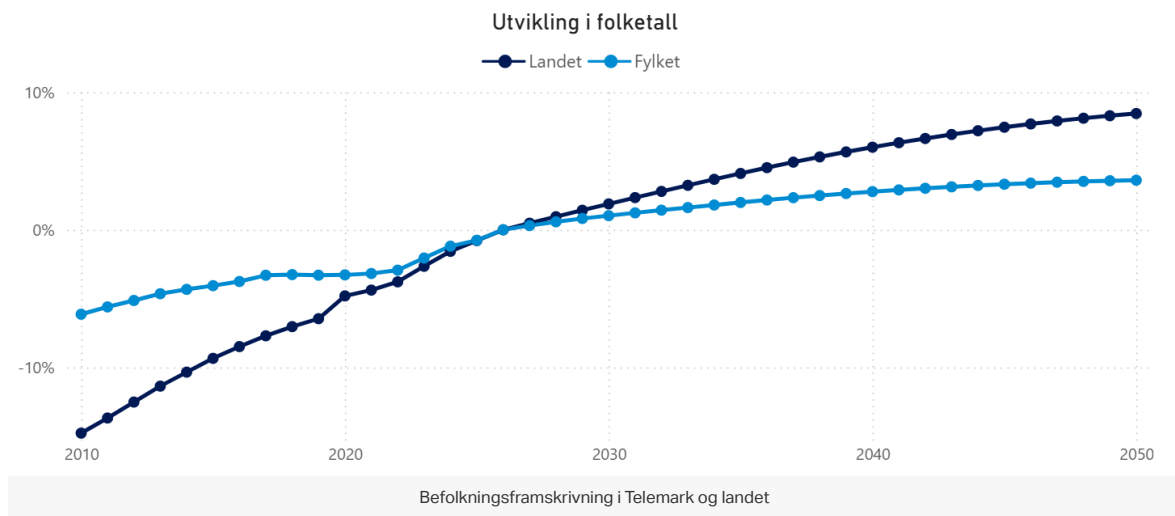
Driftstilpasningene i fylkesdirektørens forslag tas derfor hovedsakelig i de to store sektorene Utdanning, folkehelse og tannhelse samt Samferdsel. Det er fortsatt et behov for reelle prioriteringer og en grundig diskusjon om hvilket ambisjonsnivå fylkeskommunen skal ha innenfor sine økonomiske rammer.

Demografiutviklingens betydning for fremtidige inntektsnivå

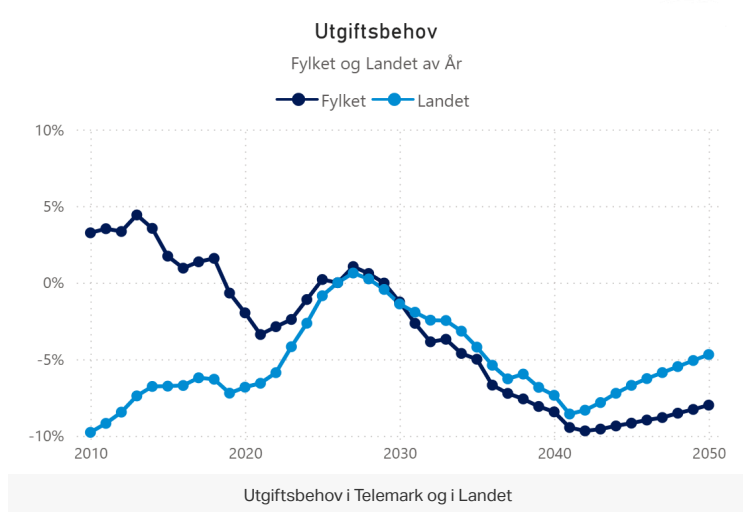
Fremskrivning av for befolkningsutviklingen for Telemark fylke viser tilsvarende trender som nasjonalt, og er omtalt innledningsvis under overskriften Demografiutvikling i Telemark. Det fylkeskommunale inntektssystemet fordeler midlene mellom fylkeskommunene etter en rekke kriterier. Befolkningsutviklingen er et av hovedkriteriene, deriblant utviklingen i aldersgruppen 16-18 år.

Den demografiske utviklingen viser at antall innbyggere i aldersgruppen 16-18 år kommer til å gå ned i årene som kommer. På grunn av nedgang i antall 16-18-åringer i Norge vil fylkeskommunene fra 2028 gå fra å få kompensasjon for denne demografiske utviklingen til å bli trukket i frie inntekter. Akkurat hvor mye hver enkelt fylkeskommune blir trukket årlig er noe usikkert da det er flere faktorer som kan påvirke dette. Men fylkeskommunene bør forberede seg på lav eller negativ inntektsvekst om noen år.

Figuren under viser utviklingen i folketall i Telemark sammenlignet med hele landet. Figuren viser at til tross for befolkningsøkning i Telemark, er det en lavere utvikling i fylket enn i landet totalt sett.

Når fylkets befolkningsvekst er lavere enn i landet, medfører dette at utgiftsbehovet basert på demografiutvikling er negativ for fylket. Grafen under illustrerer at utgiftsbehovet i Telemark reduseres mer enn i landet som helhet. Dette medfører at rammetilskuddet til fylket reduseres mer enn landsgjennomsnittet.

Med utgangspunkt i budsjettåret 2026 vil Telemark ha et lavere utgiftsbehov i 2030, omregnet til 37 millioner kroner. Denne reduksjonen i utgiftsbehov er forventet å øke til 200 millioner kroner for Telemark i 2036, mens reduksjonen i utgiftsbehovet samlet for alle fylkene forventes å være 5,1 milliarder kroner på samme tid. Redusert utgiftsbehov vil medføre lavere nivå på frie inntekter til fylkene og dermed også til Telemark.

Denne utfordringen forsterkes ved at fylkeskommunen opplever en økning i antall elever i den videregående skolen ut over det som finansieres av inntektssystemet. Dette som en følge av fullføringsreformen som oppleves som underfinansiert. Forutsetningene om antall elever som ble lagt til grunn for finansieringen av denne reformen ser ut til å være for lave.

Sammen mot 2029

Utgangspunkter for etableringen av arbeidsstrømmen «Sammen mot 2029» var de økonomiske utfordringene Telemark fylkeskommune står overfor i årene fremover, se nærmere beskrivelse i FT-sak 60/26 fra juni 2026.

Arbeidsstrømmen «sammen mot 2029» har gjennomført flere tverrsektorielle gjennomganger som er overlevert til fylkesdirektørens ledergruppe. Her kan nevnes:

- Helhetlig kartlegging av innkjøp av varer og tjenester i Telemark fylkeskommune. Det er prioritert å få på plass aktuelle rammeavtaler som dekker virksomhetenes behov. Det er også igangsatt et pilotprosjekt med to videregående skoler

som skal jobbe med å få opp bruken av rammeavtaler og bruk av e-handel.

- Utarbeide interne retningslinjer for ansatte, forslag er oversendt HR for videre bearbeidelse.
- Gjennomgang av bil og maskinparken. Fylkeskommunen er i ferd med å anskaffe et helhetlig styringssystem for bilparken der det er forventning om reduksjon av antall biler i organisasjonen.
- Detaljert driftsgjennomgang av sektorer og seksjoner i de tre tjenesteytende sektorene er gjennomført
- Bemanningsstyring. Det er utarbeidet robuste styringstall slik at arbeidet med bemanningsstyring kan følges opp.
- Politisk virksomhet, her kommer det egne saker til politisk beslutning.

Det er blitt jobbet aktivt videre med innsparingstiltak i samband med oppfølgingen av vedtatt Handlings- og økonomiplan 2026–2029. Utfordringene med å holde tjenesteproduksjonen vår innenfor vedtatte budsjetttrammer har ført til at det er kommet opp en rekk nye tiltak som beskrives og forsøkes tallfestet i dette fremlegget til Handlings og økonomiplan.

Under overskriften «Sammen mot 2029» legges det nå frem en rekke tiltak. Enkelte av tiltakene er også beskrevet nærmere i kapittelet Organisasjon og medarbeidere.

Gevinstrealisering

Gevinstarbeid skal være et sentralt virkemiddel for å sikre videre utvikling av tjenestene innenfor fylkeskommunens økonomiske rammer. Gevinstrealisering må være mer enn en positiv følelse. Vi har kvalitative gevinster som bedre kvalitet, raskere svar, mindre personavhengighet. Vi har også kvantitative gevinster som tidsbruk, færre feil, lavere konsulentbruk og lavere lisens og driftskostnader.

Ved all digital utvikling og andre større omstillingstiltak har fylkesdirektørens ledergruppe besluttet at det skal utarbeides gevinstkart. Gevinstkartet skal beskrive hvilke gevinster tiltaket forventes å gi, hvordan gevinstene skal realiseres, hvem som har ansvar for å følge dem opp, og når de skal gi effekt. Det skal også framgå hvor i organisasjonen gevinstene skal tas ut, og hvordan de skal omsettes til konkrete budsjetteffekter.

En betydelig del av gevinstene vil kunne være knyttet til mer effektive arbeidsprosesser, bedre ressursutnyttelse og redusert behov for bemanning. Gevinstarbeidet skal derfor også ses i sammenheng med en styrt og planlagt nedbemanning. Utformingen av en systematisk gevinstrealisering er et pågående arbeid der vi foreløpig på et overordnet nivå har lagt inn en forventet gevinst på 1,0 millioner kroner økende til 2 millioner kroner i planperioden.

Gavepensjon

For medarbeidere som har rett til avtalefestet pensjon (AFP), og som er født i 1964, foreslås det etablert en ordning med årlig gavepensjon. Ordningen planlegges innført med virkning senest fra 1. juli 2027.

Det er anslått at ordningen kan gi en avgang på om lag 15–20 årsverk, fordelt på sektorene. Med en beregnet besparelse for lønn og arbeidsgiveravgift på om lag 0,8 millioner kroner per årsverk, inkludert kostnadene til gavepensjon, gir dette en forventet årlig økonomisk effekt på om lag 12,0–16,0 millioner kroner. For 2027, som er et innføringsår, anslås effekten til om lag 6,0–8,0 millioner kroner, avhengig av tidspunktet for iverksetting og hvor mange som benytter seg av ordningen. For resten av planperioden forventes en årlig effekt på om lag 12,0–16,0 millioner kroner. Ordningen må utformes innenfor gjeldende regelverk og forutsetter nærmere avklaringer av kriterier, økonomiske rammer og praktisk gjennomføring.

I fylkesdirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2027–2030 er det på overordnet nivå innarbeidet en forventet effekt på 5,0 millioner kroner i 2027 som øker til 13,0 millioner kroner i planperioden. Bemanningsrådets vurdering av nødvendige rettilsetninger knyttet til slike avganger vil selvfølgelig kunne påvirke tallene. Dette tiltaket vil i tillegg bidra til å redusere det uspesifiserte innsparingstiltaket som ligger i Handlings- og økonomiplan 2026–2029.

Utgiftsnivå administrasjonsbygg

Som følge av nybygg på nabotomta til Telemarkshuset er det igangsatt et arbeid for å kunne tilpasse nytt bygg til fylkeskommunens behov. Dagens bygg er lite arealeffektivt, og den daglige dekningsgraden i bygget er meget lav. Foreløpige kostnadsoverslag kan gi reduserte utgifter knyttet til administrasjonslokaler for fylkeskommunen i størrelsesorden 2,0 millioner kroner.

I fylkesdirektørens forslag til handlings- og økonomiplan er dette innarbeidet med 1,0 millioner kroner i 2028 økende til 2,0 millioner kroner i planperioden.

Konkurransesutsetting av tjenestepensjon

De siste årene har fylkeskommunene Vestland og Møre og Romsdal gjennomført anskaffelsesprosesser. Rogaland

fylkeskommune gjennomfører en konkurranse nå i høst. Det er tariffavtaler som regulerer pensjonsproduktet til kommuner og fylkeskommuner. De ansatte får altså nøyaktig de samme rettigheter og den samme pensjonen uavhengig av pensjonsleverandør.

En fylkeskommune som flytter til en annen pensjonsleverandør kan oppnå lavere pensjonskostnader, men vil i tillegg få frigjort midler i forbindelse med flyttingen. Blant annet har kommuner og fylkeskommuner bundet opp betydelige midler i innskutt egenkapital i KLP fordi de må være eier av KLP for å være kunde. Innskutt egenkapital for Telemark fylkeskommune estimeres til 35,0 millioner kroner. Frigjort egenkapital kan brukes til investeringer. I tillegg til frigjort egenkapital kan fylkeskommunen få frigitt betydelige midler knyttet til bufferkapital som overføres til premiefond. Denne bufferkapitalen ligger på et bufferfond som er knyttet til vår kontrakt hos KLP og vil følge med i sin helhet ved eventuelt bytte til ny leverandør. Den nye pensjonsleverandøren vil vurdere fondets størrelse i forhold til risiko på investeringsprofilen for pensjonsmidlene. Hvis bufferens størrelse anses større enn behovet vil midlene overføres til premiefond og kan benyttes til å dekke en andel av pensjonspremien framover. Risikoen for den markedsmessige utviklingen av pensjonsmidlene bæres uansett av fylkeskommunen, og størrelsen på bufferfondet må være med i den samlede strategien for forvaltning av pensjonsmidlene.

Reduserte pensjonskostnader knyttet til premie/pris er estimert til 2,0-3,0 millioner kroner årlig. I tillegg slipper fylkeskommunen å betale egenkapitalinnskudd til KLP, dette utgjør omkring 1,8 millioner kroner per år.

I fylkesdirektørens forslag til handlings- og økonomiplan er dette lagt inn som et alternativt forslag under sektor fylkeskommunale fellesutgifter med 4,5 millioner kroner i 2029 og 2030.

Konsesjonskraftsinntekter

Konsesjonskraft er en ordning i norsk vannkraftforvaltning som skal gi kommuner som er berørt av vannkraftutbygging, tilgang til en del av kraften til en pris nær produksjonskostnaden.

Når et kraftselskap får konsesjon til å regulere vassdrag eller utnytte et vannfall, kan det bli pålagt å avstå inntil 10 prosent av den innvunne kraftøkningen til berørte kommuner og fylkeskommuner. Kommunen får konsesjonskraft først, men uttaket er begrenset til kommunens behov for **alminnelig elforsyning**. Dersom kommunen har fått tildelt mer kraft enn dette behovet, går overskuddet til fylkeskommunen der kraftanlegget ligger. Inntektene kan dermed bli en del av fylkeskommunens frie inntekter.

I Telemark har man valgt en felles regional modell for deler av konsesjonskraften. Samarbeidet skjer gjennom Konsesjonskraftstyret i Telemark, der fylkeskommunen og de åtte kommunene har én niendedel hver (Fyresdal, Hjartdal, Kviteseid, Nissedal, Seljord, Tinn, Tokke og Vinje). Ordningen bygger på en avtale fra 9. desember 2009, med virkning fra 1. januar 2011, og en tilleggsavtale fra 2014. Konsesjonskraftstyret forvalter og selger 549 243 MWh i 2026. Ved utgangen av august 2026 ligger det an til inntekter på om lag 488,0 millioner kroner. Av dette får fylkeskommunen v/ Telemark Utviklingsfond (TUF) fordelt 121,0 millioner kroner.

TUF er det viktigste virkemiddelet for den regionale bruken, i tillegg til avsetningen som gjøres til de kommunale næringsfondene. TUF kan støtte offentlige og private utviklingsprosjekter, særlig tiltak som bidrar til næringsutvikling, befolkningsutvikling og positiv utvikling i hele fylket. Dette betyr ikke at alle kommuner i Telemark automatisk gir fra seg sin konsesjonskraft til den felles ordningen. Modellen gjelder de kraftverdiene og kommunene som omfattes av avtalen. Andre kommuner kan ha egne ordninger og disponere sin konsesjonskraft selv.

Regnskapet til TUF for 2025 viser at TUF nå opparbeider store midler avsatt til disposisjonsfond.

Fylkesdirektøren ber om at det gjennomføres en gjennomgang av vedtektene til Telemark Utviklingsfond med tanke på å frigjøre en andel (eksempelvis 50 prosent) av overførte konsesjonskraftsinntekter til Telemark fylkeskommune som en del av fylkeskommunens frie inntekter. Fristilte midler foreslås anvendt til konkrete tiltak knyttet til utbedring av fylkeskommunal veg, kollektivtilbud, oppgradering av tannklinikker og utdanning. Dette for å opprettholde og videreutvikle infrastruktur, ønsket tjenestenivå og positiv utvikling for befolkning og næringsliv i hele fylket.

Sentrale føringer fra statsbudsjettet 2027

I regjeringens forslag til statsbudsjett innarbeides en vekst i kommunesektorens frie inntekter på 3,2 milliarder kroner hvorav 0,6 milliarder kroner fordeles til fylkeskommunene. Demografikostnader for fylkeskommunene utgjør om lag 0,5 milliarder kroner av dette. Den kommunale deflatoren (vektet lønns- og prisvekst) forventes å bli på 3,8 prosent.

Handlingsrommet utover merkostnader til demografi fordeles med 80 prosent på kommunene og 20 prosent på fylkeskommunene. Dette er en oppfølging av signalene fra kommuneproposisjonen. Regjeringen understreker igjen at *«kommunene og fylkeskommunene har et selvstendig ansvar for å tilpasse aktivitetsnivået til inntektene de har gjennom kloke prioriteringer, nødvendige omstillingstiltak og god økonomistyring slik at driften blir bærekraftig over tid»*.

Fylkesdirektøren legger til grunn regjeringens forslag til statsbudsjett for utarbeidelsen av forslag til årsbudsjett 2027 for Telemark fylkeskommune.

Rammetilskudd

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å bidra til at innbyggerne skal ha et likeverdig tjenestetilbud uavhengig av bosted. Fylkeskommunens frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter. Rammetilskuddet fordeles per innbygger og korrigeres for strukturelle forskjeller i fylkeskommunens kostnader (utgiftsutjevning) og forskjeller i skatteinntekter (inntektsutjevning).

Fylkeskommunenes totale rammetilskudd for 2027 er foreslått til totalt 60,38 milliarder kroner, hvorav 1,75 milliarder kroner fordeles til Telemark fylkeskommune. Ved fordeling av rammetilskuddet til den enkelte fylkeskommunen er utgiftsutjevningen et viktig element. Utgiftsutjevningen omfordeler rammetilskuddet basert på fylkeskommunenes individuelle utgiftsbehov som bidrar til et tilnærmet likt grunnlag for å kunne levere tjenestene i de ulike fylkene.

Utgiftsbehovet beregnes ut fra de siste tilgjengelige regnskapstallene. Utgiftsbehovet for 2027 er beregnet med regnskapstall for 2025 hentet fra KOSTRA (Statistisk Sentralbyrå, SSB).

Utgiftsutjevningen er grunnlagt med at demografiske, geografiske og sosiale forhold gir strukturelle kostnadsforskjeller, som kommunene og fylkeskommunene i liten grad selve kan påvirke. Forskjeller i kostnader mellom fylkeskommunene kommer for eksempel av ulik aldersfordeling eller reiseavstander.

Med utgangspunkt i det nye inntektssystemet som ble innført fra og med 2024, er Telemark fylkeskommunes utgiftsbehov vurdert til å være om lag 5 prosent under gjennomsnittet. Dette betyr at fylkeskommunen regnes som lettere å drifte sammenlignet med gjennomsnittet av landets fylkeskommuner. For Telemark er det spesielt delkostnadsnøkkelen for ferjer som reduserer utgiftsbehovet sammenlignet med landsgjennomsnittet. Demografiutviklingen holder utgiftsbehovet som inngår i delkostnadsnøkklene for videregående skole og tannhelse tilnærmet på landsgjennomsnittet, mens fylkesvegnøkkelen kompenserer fylkeskommunen noe i det totale nedtrekket. Anslag på oppgavekorrigert vekst i frie inntekter fra anslag på regnskap 2026 til 2027 viser en økning for Telemark fylkeskommune på 4,0 prosent sammenlignet med 2026.

Oppgavekorreksjoner i rammetilskuddet for fylkeskommunene (Kilde: Grønt hefte 2027).

I regjeringens forslag til rammetilskudd for 2027 inngår det noen korreksjoner som skal gjenspeiler endringer i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene, regelendringer, innlemming av øremerket tilskudd, engangsbevilgninger og lignende. I den påfølgende tabellen gjengis de endringene som har virkning for fylkeskommunene i det totale rammetilskuddet, med beregnede effekter for Telemark fylkeskommune.

Oppgaveendringer i Statsbudsjettet (Beløp i 1000)	Landet	Telemark
Statlige og private skoler – endring i elevtall	-124 407	-3 722
Innlemming av tilskudd til skoleturer i samband med handlingsplan mot antisemittisme	2 550	83
Plikt til å dele personopplysninger ved skolebytte – helårseffekt	605	20
Lovendringer for bedre vern av barn i institusjon	300	0
Fylkesveger – engangsbevilgning i 2026	-1 038 000	-35 318
Krav til nulltslepp i offentlige anbud for ferjer og ferietjenester	93 420	832
Ny landslinje i flyfag i Østfold	-1 827	-59

Endringer i drosjereguleringa – helårseffekt	10 380	311
Økt CO2-avgift – kompensasjon til fylkeskommunene	-9 500	-642
Sum oppgaveendringer	-1 066 479	-38 496

Fylkesdirektøren foreslår ikke rammejusteringer som følg av disse oppgavekorreksjonene.

Saker med særskilt fordeling i rammetilskuddet (tabell C) for Telemark fylkeskommune (Kilde: Grønt hefte 2027)

Deler av rammetilskuddet fordeles ikke etter de ordinære kriteriene i inntektssystemet for fylkeskommunene. Disse midlene er strukket ut og fordeles særskilt til fylkeskommunene basert på individuelle kriterier.

Beregning av rammetilskudd i tabell C (Beløp i 1000)	2026	2027	Siste års endring
Opprustning og fornying fylkesvegnettet	144 208	149 688	5 480
Kompensasjon forskrift om tunnelsikkerhet	7 558	7 845	287
Ras- og skredsikring fylkesveg	30 717	35 026	4 309
Ferjeavløsning			
Ikke-statlige lufthavner, Kjøp av flyplasser innenlands	9 951	10 329	378
Nullutsleppsferjer	342	368	26
Krav til nullutslipp i offentlige anbud ferje og tjeneste	1 138	2 056	918
Tilskudd til barnevern, Oslo			
Redusert egenbetaling tannhelse 25-28	11 328	11 724	396
Kompensasjon nytt inntektssystem			
Total	205 242	217 036	11 794

Kompensasjon for krav om nullutslipp i offentlige anbud for ferjer og ferjetjenester ble etablert 2025. Kompensasjonen er økt med 0,87 millioner kroner utover deflator i 2027. Fylkesdirektøren foreslår å øke budsjetttrammen til tjenesteområdet for Samferdsel tilsvarende.

Øvrige endringer i tabell C er kun justert for deflator i 2027. Dette hensyntar fylkesdirektøren i sitt forslag til budsjett.

Kommunal deflator – lønns- og prisvekst

Forslag til statsbudsjettet for 2027 legger til grunn en kommunal deflator på 3,8 prosent. Dette er et vektet gjennomsnitt av forventet prisvekst på 2,9 prosent, forventet lønnsvekst på 4,0 prosent og bidrag for merkostnader for pensjon på 0,5 prosent.

I fylkesdirektørens budsjettforslag er lønnsoverheng og årsvirkninger av lønnsoppgjøret for 2026 innarbeidet i budsjetttrammene for sektorer og seksjoner.

Andelen av deflatorkompensasjonen som utgjør prisvekst, er beregnet til 50,5 millioner kroner. Fylkesdirektøren har i budsjettforslaget for 2027 innarbeidet prisvekstkompensasjonen i netto driftsbevilgninger på seksjonsnivå.

Videre er lønnsoppgjøret for 2027 med en prosentsats på 4,0 prosent estimert til 66,5 millioner kroner og foreslått avsatt sentralt på budsjettområdet for fylkeskommunale fellesutgifter i 2027. Lønnsavsetningen vil bli fordelt på seksjoner og virksomheter når endelig resultat av lønnsoppgjøret for 2027 er kjent.

Skatteinntekter og inntektsutjevning

Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skatteyttere deles mellom staten, kommuner og fylkeskommuner. Fordelingen bestemmes ved at det fastsettes maksimalsatser på skattøren for kommuner og fylkeskommuner. Det overordnede målet om skatteinntektenes andel av frie inntekter styres gjennom justering av skattøren. Utgangspunktet er at skatteinntektene skal utgjøre 40 prosent av de frie inntektene.

For å tilpasse fylkeskommunenes skatteinngang til måltallet for skatteinntektenes andel av samlede frie inntekter på 40,0 prosent, foreslås den maksimale kommunale skattøren til 2,85 prosent i 2027. Dette er en økning på 0,45 prosentpoeng fra 2026 hvor den var midlertidig redusert på grunn av endringen i innbetaling av forskuddstrekk fra arbeidsgivere.

Naturressursskatt er en særskatt for kraftforetak som pålegges det enkelte kraftanlegg og beregnes på grunnlag av gjennomsnittet av de 7 siste års kraftproduksjon. Skattesatsen som tilfaller fylkeskommunen er 0,21 øre per kWh. Anslått naturressursskatt for Telemark i 2027 er 25,5 millioner kroner.

Skatteinntektene blir omfordelt mellom fylkeskommunene med tilsvarende formål som utgiftsutjevningen i rammetilskuddet. Inntektsutjevningen omfordeler skatteinntekter mellom fylkeskommuner som avviker fra landsgjennomsnittet i skatteinngang. Også naturressursskatten inngår i grunnlaget for omfordeling. I dagens system er det 87,5 prosent utjevning. Dette betyr at alle fylkeskommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet per innbygger blir kompensert for 87,5 prosent av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. Fylkeskommuner med skatteinntekter per innbygger over landsgjennomsnittet blir trukket 87,5 prosent av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet.

Basert på tallgrunnlaget fra 2023 (fra KS-prognosemodell) har Telemark et skattenivå på 90,2 prosent av landsgjennomsnittet. Hensyntatt 87,5 prosent inntektsutjevning ender fylkeskommunen på et inntektsnivå på 98,8 prosent av landsgjennomsnittet.

Pensjonsutgifter i økonomiplanen

Telemark fylkeskommune har i henhold til tidligere handlingsregler og økonomireglementet opparbeidet en fondsreserve i disposisjonsfondet som tilsvarer tidligere års netto premieavvik, med årlig justering tilsvarende endringer i tråd med aktuarberegninger. Ved utgangen av 2025 utgjorde dette premieavviket 170,1 millioner kroner som skal utgiftsføres over de kommende syv årene.

Nye beregningsforutsetninger

I kommuneproposisjonen for 2026 varslet departementet at det tar sikte på å justere beregningsforutsetningene for pensjonskostnadene gradvis i årene framover. Målet er å lage mer presise anslag, slik at pensjonskostnadene over tid gjenspeiler nivået på pensjonspremiene.

Forholdet mellom diskonteringsrenten og lønnsveksten har særlig betydning for nivået på pensjonskostnadene. I 2026 ble forholdstallet redusert fra 1 til 0,88.

I juni sendte departementet ut rundskriv H-2/26, Beregningsforutsetninger for pensjonskostnadene for regnskapsåret 2027. I rundskrivet fastsatte departementet at forholdstallet mellom diskonteringsrenten og lønnsveksten skulle reduseres fra 0,88 til 0,75.

Isolert sett vil dette øke de regnskapsmessige pensjonskostnadene. Anslaget på den kommunale deflatoren for 2027 tar høyde for denne økningen.

Bruk av premiefond i KLP

Kommuner og fylkeskommuner, som er kunder, er garantert en årlig avkastning fra KLP. All avkastning KLP oppnår utover det kundene er garantert, er overskudd. Overskuddet brukes enten til å bygge buffere eller tilbakeføres til kundene. Den delen som tilbakeføres kundene settes av på premiefond og kan brukes til å betale pensjonspremien. Saldo på Telemark fylkeskommunes premiefond i KLP (fellesordningen) er 100,0 millioner kroner ved utløpet av tredje kvartal 2026.

Telemark fylkeskommunen har en etablert rutine hvor det årlige overskuddet fordeles over de kommende fire årene. På grunnlag av tredje kvartals saldo, samt noe høyere årlig overskudd enn hva KLP har inkludert i sine prognoser er det for økonomiplanen 2027-2030 hensyntatt 20,0 millioner kroner i årlig bruk av premiefond. Dette betyr at fylkesdirektøren legger til grunn å benytte premiefondet aktivt for å redusere årlig premieavvik i økonomiplanperioden.

Pensjonskostnader i Handlings- og økonomiplan 2027-2030, i henhold til prognoser fra pensjonskassene

I Handlings- og økonomiplan 2027-2030 budsjetteres inndekning av pensjonskostnader i tjenesteområdene ved å videreføre forutsetningene fra foregående år med en gjennomsnittssats for økonomiplanperioden med henholdsvis:

- 15,22 % for Kommunal Landspensjonskasse (KLP)
- 10,35 % for Statens Pensjonskasse (SPK)

Gjennomsnittssatsen brukes til å belaste pensjonskostnadene på seksjonene og virksomhetene der de ansatte jobber. Avviket mellom denne belastningen og arbeidsgiverens andel av de samlede pensjonskostnadene budsjetteres sentralt under fylkeskommunale fellesutgifter. Dette får ingen økonomisk virkning for seksjonene og virksomhetene. Den regnskapsførte belastningen tilsvarer beløpet som er budsjettet. Pensjonskostnadene skal ikke innebære en økonomisk risiko for den enkelte sektor eller seksjon. De årlige rammene justeres etter belastningen.

Pensjonskostnadene belastes hver måned, i takt med de faktiske lønnsutbetalingene.

Tabellen viser de årlige gjennomsnittlige pensjonskostnadene som belastes tjenesteområdene i 2027. Den viser også KLPs og SPKs prognoser for samlede pensjonskostnader i økonomiplanperioden, inkludert arbeidsgiveravgift. Fylkesdirektøren foreslår å legge pensjonskassenes prognoser til grunn. Når prognosene innarbeides fullt ut, viser kommende budsjett og økonomiplan det beste anslaget på fylkeskommunens pensjonskostnader.

Beløp i 1000	Gj. snittlig utgift i seksjonene	2027	2028	2029	2030
KLP inkl AGA i økonomiplanperioden	110 888	129 491	130 874	135 940	138 474
SPK inkl AGA i økonomiplanperioden	87 183	70 210	73 025	76 081	80 644
Total prognose for pensjonskostnader	198 071	199 700	203 899	212 022	219 118

Sentral avsetning for pensjonsutgifter

Da den gjennomsnittlige belastningen som ligger fordelt på sektorområdene ikke reflekterer fullt ut forventet samlede pensjonskostnader, budsjetterer fylkesdirektøren resterende kostnader på det sentrale området Fylkeskommunale fellesutgifter med henholdsvis 1,6 millioner kroner i 2027, økende til 21,0 millioner kroner i 2030.

Beløp i 1000	2027	2028	2029	2030
Total sentral avsetning	1 629	5 828	13 951	21 047

Pensjonsprognosene er usikre utover i planperioden

Pensjonskassenes prognoser for økonomiplanperioden bygger på flere forutsetninger. De viderefører i stor grad beregningsforutsetningene som gjelder for 2027. Derfor blir prognosene mer usikre utover i planperioden. Endringene i beregningsforutsetningene fra 2027 kan også føre til at prognosene er for lave. De tar ikke høyde for framtidige justeringer.

Kommunaldepartementet har uttalt at det regnskapstekniske premieavviket skal avvikles over de kommende årene. På sikt skal fylkeskommunens pensjonskostnader tilsvare premien den betaler.

Finansforvaltning

Økonomireglementet for Telemark fylkeskommune, kapittel 3 Finans- og gjeldsreglement, legger rammene for fylkeskommunens finansforvaltning. Gjeldsforvaltningen er innenfor rammene i finansreglementet, med god spredning på løpetider, flere finansieringskilder og en balansert fordeling mellom fast og flytende rente.

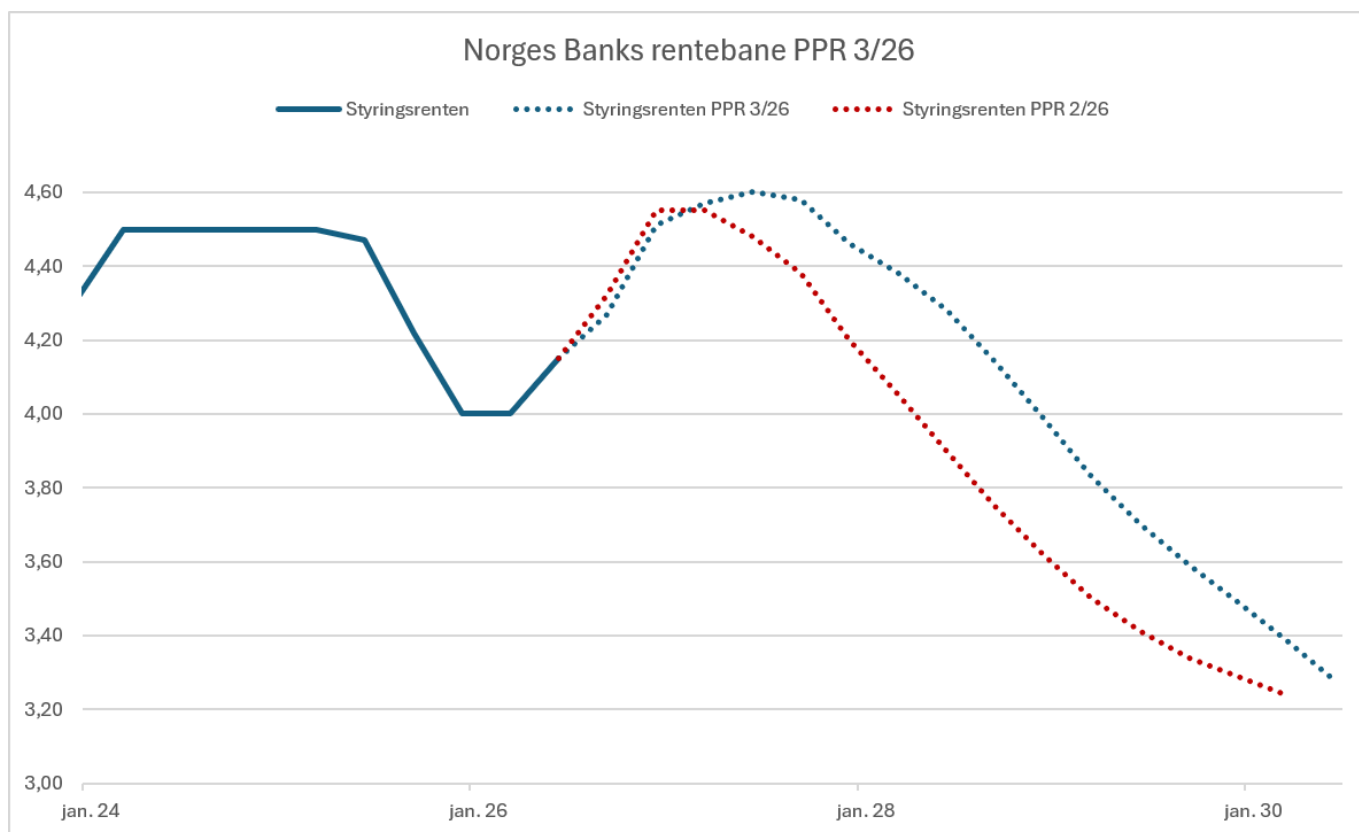
En annen sentral rammebetingelse for fylkeskommunens netto finansutgifter er utviklingen i Nibor-renten, ettersom både lån og bankinnskudd i stor grad er knyttet til denne renten. Nibor-renten påvirkes i stor grad av Norges Banks styringsrente, som danner grunnlaget for renteutviklingen i pengemarkedet. I september 2026 publiserte Norges Bank Pengepolitisk rapport 3/2026, hvor styringsrenten ble satt opp til 4,5 prosent.

Renteutviklingen de siste tolv månedene har vært vesentlig annerledes enn det som ble lagt til grunn i forrige økonomiplan. Høsten 2025 var forventningen at styringsrenten gradvis skulle reduseres gjennom flere rentekutt i 2026, til om lag 3,25 prosent, før den skulle falle videre til rundt 2 prosent mot slutten av økonomiplanperioden.

Utviklingen har imidlertid gått i motsatt retning. Etter at styringsrenten ble redusert fra 4,5 til 4,0 prosent i løpet av 2025, ble renten holdt uendret frem til mai 2026. Deretter økte Norges Bank styringsrenten til 4,25 prosent i mai og videre til 4,5 prosent i september. I sine oppdaterte prognoser legger Norges Bank nå til grunn at styringsrenten vil ligge nær dagens nivå de nærmeste årene, før den gradvis avtar til om lag 3,25 prosent mot 2030.

De endrede renteutsiktene innebærer at fylkeskommunen må legge til grunn et høyere rentenivå i økonomiplanperioden enn det som tidligere var forventet. Dette bidrar til økte finansutgifter og understreker betydningen av å begrense gjeldsveksten gjennom høyere egenfinansiering av investeringene og en nøktern prioritering av investeringsprosjekter.

Grafen under viser Norges Banks prognose for styringsrenten til 2030.

Kilde: Norges Bank sin Pengepolitiske rapport 3/26

Økonomisk risiko i økonomiplanen

I avsnittene nedenfor gis en kort redegjørelse for de kjente usikkerhetsmomentene Telemark fylkeskommune kan stå overfor i 2027:

Budsjettoppfølgning av driftsrammer

Utgangspunktet for driftsrammene til sektorer og seksjoner er justert budsjett 2026. Budsjettrammene for 2026 innebar behov for til dels store nedjusteringer av driften for de fleste tjenestekområdene. Streng budsjettstyring med omlegging av driften, tilbakeholdelse av vakante stillinger, redusert kurs og reisevirksomhet og strenge prioriteringer i bemanningsråd skal bidra til at rammene kan overholdes i 2026. Ytterligere nødvendige innsparingstiltak er innarbeidet i 2027 og videre i planperioden. Dette krever strenge prioriteringer og reduksjon i tjenestenivå som skaper en viss risiko for merforbruk. Prisøkninger på de store kontraktene i samferdsel samt inntektsnivået for kollektivtrafikken påvirker også denne vurderingen. Risiko forbundet med forutsetninger og estimater rundt driftsrammene er vurdert til middels nivå.

Fylkeskommunale foretak

Telemark fylkeskommune har to fylkeskommunale foretak, Telemarkskanalen FKF og Fergene Telemark FKF. Fylkeskommunens oppfølging av eierskapene i foretakene blir viktig i årene fremover. Begge foretakene vil legge frem behov for økte overføringer fra eier i samband med sine budsjettforslag til fylkestinget for 2027. Dersom tjenesteproduksjonen i foretakene skal opprettholdes på dagens nivå er dette nødvendige økninger. Oppdaterte vedtekter for foretakene innebærer for første gang deflatorjustering av fylkeskommunens overføring for 2027.

Pensjon

Telemark fylkeskommune kostnadsfører beregnet pensjonskostnad og ikke innbetalt pensjonspremie i driftsregnskapet. Målsettingen er mer forutsigbarhet. Dersom innbetalt pensjonspremie er høyere enn beregnet pensjonskostnad oppstår det et premieavvik som kostnadsføres over de neste 7 årene i regnskapet. Det utarbeides et estimat som brukes i forbindelse med budsjettplanleggingen, men endelig beregning kommer ikke før driftsåret er avsluttet. Risiko forbundet med forutsetninger og estimater rundt pensjon er vurdert til middels nivå.

Skatt og inntektsutjevning

Fylkeskommunens nivå på frie inntekter (skatt og rammetilskudd) tar utgangspunkt i beregninger fra departementet som ble lansert i regjeringens forslag til statsbudsjett 2027, samt kontrollberegninger gjort av KS i etterkant. Endelig resultat av fylkeskommunens frie inntekter for 2027 vil være kjent ultimo januar 2028. Risiko forbundet med at faktiske skatteinntekter vil avvike vesentlig fra budsjettet nivå vurderes som lav.

Risikoanalyse for finansområdet

Gjeldsporteføljen ligger innenfor rammene i finansreglementet og vurderes samlet som robust. Porteføljens fastrenteandel bidrar til forutsigbarhet i finansutgiftene og reduserer eksponeringen mot svingninger i pengemarkedsrentene. Samtidig er den viktigste finansielle risikoen i planperioden knyttet til utviklingen i netto renteeksponert gjeld.

Ved vurdering av fylkeskommunens finansielle risiko er det netto renteeksponert gjeld som gir det mest relevante bildet av eksponeringen mot rentendringer. Netto renteeksponert gjeld er beregnet som brutto lånegjeld fratrukket likviditetsbeholdning og rentekompensasjonsordning:

Tall i 1000	2027	2028	2029	2030
Lån per 01.01	3 000 399	3 190 919	3 388 553	3 472 396
Likviditet	1 173 293	1 173 293	1 173 293	1 173 293
Rentekompensasjonsgrunnlag	94 412	85 668	76 926	68 252
Netto renteeksponert gjeld	1 732 694	1 931 958	2 138 334	2 230 851

Netto renteeksponert gjeld øker med om lag 498,2 millioner kroner gjennom planperioden. Hovedårsaken er at investeringsnivået fortsatt er høyere enn avdragsnivået, samtidig som rentekompensasjonsgrunnlaget gradvis reduseres. Økningen innebærer at fylkeskommunen over tid blir mer følsom for rentendringer.

Likviditetsbeholdningen på om lag 1,17 milliarder kroner er et viktig risikoreducerende element. Likviditeten reduserer netto renteeksponert gjeld og fungerer som en buffer mot både renteøkninger og perioder med uro i finansmarkedene. Likviditetsrisikoen vurderes derfor som lav.

Ved inngangen til 2027 er 67,7 prosent av fylkeskommunens netto renteeksponerte gjeld bundet til fastrente. Fylkeskommunen har fastrentelån på 1 172,3 millioner kroner, slik at den variable renteeksponeringen utgjør om lag 560,4 millioner kroner. Gjennomsnittlig rentebinding i låneporteføljen er 2,65 år og ligger innenfor finansreglementets krav. Rentebindingen bidrar til å skjerme fylkeskommunen mot kortsiktige svingninger i rentemarkedet og gir større forutsigbarhet i finansutgiftene. Sammen med en fastrenteandelen på 67,7 prosent av netto renteeksponert gjeld vurderes rentebindingen å gi en hensiktsmessig balanse mellom risikoreduksjon og fleksibilitet.

Nøkkeltall 2027	Verdi
Netto renteeksponert gjeld	1 732,7 mill. kr
Fastrentelån	1 172,3 mill. kr
Variabel renteeksponering	560,4 mill. kr

Andel fastrente av netto renteeksponert gjeld	67,7 %
Andel fastrente av samlet gjeldsportefølje	39,1 %
Gjennomsnittlig rentebinding	2,65 år

I økonomiplanen er det lagt til grunn en gradvis nedgang i markedsrentene gjennom planperioden. Prognosene er imidlertid usikre. Dersom rentenedgangen kommer senere enn forventet eller rentenivået stabiliseres på et høyere nivå enn lagt til grunn, vil finansutgiftene bli høyere enn budsjettert. Betydningen av slike avvik øker fordi netto renteeksponert gjeld øker gjennom planperioden.

En renteendring på ett prosentpoeng vil isolert sett påvirke netto renteutgifter med om lag 5,6 millioner kroner på årsbasis.

Endring i rente	Effekt 2027
+ 1 %-poeng	+ 5,6 mill. kr
+ 2 %-poeng	+ 11,2 mill. kr
- 1 %-poeng	- 5,6 mill. kr

Dette viser at renterisikoen er vesentlig lavere enn brutto lånegjeld isolert sett skulle tilsi. Høy likviditet og en betydelig andel fastrente bidrar til å begrense eksponeringen mot renteendringer.

Gjeldsporteføljen inneholder flere større lån som skal refinansieres i årene fremover. Risikoen er at refinansiering må skje i perioder med høyere renter eller økte marginpåslag enn forutsatt. Denne risikoen dempes av flere forhold:

- høy likviditetsbeholdning på om lag 1,17 milliarder kroner
- lang kapitalbinding i gjeldsporteføljen
- spredning av låneforfall over flere år
- betydelig andel fastrente
- god tilgang til kredittmarkedet

Kommunalbankens vurderingsmodell, KBN Score, viser at Telemark fylkeskommunes økonomiske situasjon ble styrket fra 2024 til 2025. Forbedret netto driftsresultat, redusert netto lånegjeld og lavere investeringsnivå bidrar til økt finansiell bæreevne. KBN-scoren er forbedret fra 3,15 til 2,52, og fylkeskommunen er klassifisert som Grønn-3, som indikerer en solid økonomi og god evne til å håndtere eksisterende og nye låneopptak.

På denne bakgrunn vurderes refinansieringsrisikoen som moderat.

Finansrisikoen vurderes samlet som moderat. Selv om netto renteeksponert gjeld øker fra 1,7 milliarder kroner i 2027 til 2,2 milliarder kroner i 2030, begrenses risikoen av høy likviditet, rentekompensasjonsordninger og en fastrenteandel som utgjør 67,7 prosent av netto renteeksponert gjeld. Gjennomsnittlig rentebinding på 2,65 år bidrar til stabile og forutsigbare finansutgifter, mens den høye likviditetsbeholdningen gir betydelig motstandskraft mot renteendringer og markedsuro.

Fylkeskommunen er dermed godt rustet til å håndtere moderate renteendringer og refinansieringsbehov i planperioden. Den største finansielle risikoen er knyttet til at netto renteeksponert gjeld øker over tid, samtidig som et høyere rentenivå enn forutsatt vil kunne gi merkostnader for fylkeskommunens drift.

Investeringer i økonomiplanen

Brutto investeringsutgifter er på 741,5 millioner kroner i 2027. De største investeringene gjelder fylkesveger og eiendom.

I planperioden skal fylkeskommunen investere for 2,4 milliarder kroner. De største prosjektene er:

- Samlokalisering Porsgrunn videregående skole
- Nytt investeringsprogram for fylkesveger fra 2028
- Bypakke Grenland fase 2

Det foreslås å øke den totale budsjettrammen for prosjektet Samlokalisering Porsgrunn videregående skole med 122 % til 450,0 millioner kroner. I tillegg kommer ombygging av Porsgrunn Nord med en budsjettamme på 67,0 millioner kroner. Fylkesdirektøren viser til egen sak i møterekke fem med nærmere beskrivelse av dette investeringsprosjektet. Fylkesdirektøren har ikke tatt stilling til følgene av å avvente oppstarten av denne investeringen, eller alternativt å stoppe investeringen.

I tillegg foreslås det to nye investeringsprosjekter i økonomiplanperioden. Begge prosjektene er tidligere beskrevet i FT-sak 10/26. Bø vgs - ombygging AHT med en total budsjettamme på 22,0 millioner kroner som gjennomføres i 2027 og Skogmo vgs med en total budsjettamme på 35,0 millioner kroner med oppstart i 2028.

Fra 2028 er det budsjettert med 267,0 millioner kroner årlig til nytt investeringsprogram på fylkesveg. Arbeid med nytt investeringsprogram pågår og eventuelle investeringer knyttet til fergekaier i Kragerø må tas inn i dette investeringsprogrammet.

Av de totale brutto investeringsutgiftene er rundt 25 prosent knyttet til prosjekter i Bypakke fase 2. Disse er finansiert med tilskudd fra Vegfinans AS (bompenger), momskompensasjon og en årlig egenandel fra fylkeskommunen på 33,0 millioner kroner.

Nærmere omtale av investeringsprosjektene er med i sektorenes kapitler.

Investeringstabell for fylkeskommunen samlet

2 - Organisasjon og digital utvikling

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
	2027	2028	2029	2030	2027-30	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Investering IT											
Investering IT	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum Investering IT	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000

Investering IT

Investeringsrammen er på totalt 5,0 millioner kroner. Det budsjetteres med 4,1 millioner kroner til investeringer innen IT, mens 0,9 millioner kroner er knyttet til en felles anskaffelse av nettløsning (Content Management System), vedtatt av fylkeskommunekollegiet i KS.

Kontrakten for fylkeskommunens nettløsning må fornyes. Det pågår et samarbeid mellom fylkeskommunene om anskaffelse av et felles CMS-system (Content Management System). Deltakelse i dette samarbeidet vil være mer kostnadseffektivt enn å anskaffe og utvikle en løsning alene. En felles løsning vil også kunne gi gevinster gjennom

samarbeid om innhold, drift og videreutvikling, og bidra til mer helhetlige brukeropplevelser for innbyggerne. Deltakelse krever en investering på 0,9 millioner kroner. Investeringene skal bidra til å sikre nødvendige digitale løsninger, effektiv drift og en tidsriktig og brukervennlig nettløsning for fylkeskommunen.

3 - Økonomi og virksomhetsstyring

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
	2027	2028	2029	2030	2027-30	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Investering bygg											
Investering bygg	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Sum Investering bygg	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Utbygging av Bamble videregående skole											
Utbygging av Bamble videregående skole	275	275	0	0	550	0	0	0	0	0	0
Sum Utbygging av Bamble videregående skole	275	275	0	0	550	0	0	0	0	0	0
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole											
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	322 000	98 000	32 000	0	452 000	0	0	0	0	0	0
Sum Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	322 000	98 000	32 000	0	452 000	0	0	0	0	0	0
Skogmo vgs, Stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag											
Skogmo vgs, Stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag - FT-sak 146/24	3 100	0	0	0	3 100	0	0	0	0	0	0
Sum Skogmo vgs, Stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag	3 100	0	0	0	3 100	0	0	0	0	0	0
Nome vgs. avd Søve, forprosjekt verkstedhall og adm. bygg											
Nome vgs, avd Søve, oppgradering av bygg og internat	500	4 500	25 000	24 800	54 800	0	0	0	0	0	0
Sum Nome vgs. avd Søve, forprosjekt verkstedhall og adm. bygg	500	4 500	25 000	24 800	54 800	0	0	0	0	0	0
Energieffektivisering fylkeskommunale bygg - FT-sak 146/24											
Energieffektivisering fylkeskommunale bygg - FT-sak 146/24	10 000	10 000	0	0	20 000	0	0	0	0	0	0
Sum Energieffektivisering fylkeskommunale bygg - FT-sak 146/24	10 000	10 000	0	0	20 000	0	0	0	0	0	0
Bø vgs - ombygging AHT											
Bø vgs - ombygging AHT	22 000	0	0	0	22 000	0	0	0	0	0	0
Sum Bø vgs - ombygging AHT	22 000	0	0	0	22 000	0	0	0	0	0	0

Skogmo vgs - arealtilpasning											
Skogmo vgs - arealtilpasning	0	18 000	17 000	0	35 000	0	0	0	0	0	0
Sum Skogmo vgs - arealtilpasning	0	18 000	17 000	0	35 000	0	0	0	0	0	0
Sum	372 875	145 775	89 000	39 800	647 450	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000

Investering bygg

Investeringsrammen benyttes til å dekke oppgradering og nødvendige ombygginger som ikke er vedlikehold og drift. I 2027 er investeringsrammen 15,0 millioner kroner.

Utbygging av Bamble videregående skole

Prosjektet er ferdigstilt og gjennomført innenfor vedtatt budsjettamme. Oppfølging av entreprenør i reklamasjonstiden vil pågå i perioden 2025-2028.

Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole

Opprinnelig vedtatt ramme prosjektet er 212,0 millioner kroner. Det har vært en vesentlig endring av prosjektet i Porsgrunn siden fylkestinget sist vedtok denne rammen. I tillegg har det vært en prisutvikling i markedet på over 33 %. (SSB) Reduksjonen av prosjektet fra 1235 til 1040 elever gir en besparelse på ca 15 % av den totale investeringsrammen. Fylkestinget vedtok i FT-sak 62/25 en redusert ramme for elevtall ved samlokalisert Porsgrunn videregående skole.

Siden vedtaket i juni 2025 har prosjektet arbeidet med vurderinger av konsekvensene knyttet til nytt elevtall og et redusert arealbehov. Med utgangspunkt i en ny arealramme pågår arbeid med å synliggjøre kostnadsrammer, bærekraft, arealbehov, kvalitet og risiko ved en samlokalisering av Porsgrunn videregående skole.

Det foreslås å øke den totale budsjettammen for prosjektet Samlokalisering Porsgrunn videregående skole med 122 % til 450,0 millioner kroner. I tillegg kommer ombygging av Porsgrunn Nord med en budsjettamme på 67,0 millioner kroner.

Fylkesdirektøren viser til egen sak i møterekke fem med nærmere beskrivelse av dette investeringsprosjektet.

Fylkesdirektøren har ikke tatt stilling til følgene av å avvente oppstarten av denne investeringen, eller alternativt å stoppe investeringen.

Skogmo vgs, Stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag - FT-sak 146/24

I FT-sak 146/24 ble det vedtatt 10,0 millioner kroner til stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag på Skogmo vgs. I forbindelse med ombygging av arealer ved Skogmo vgs er det nødvendig med tiltak for å stoppe setninger på innvendige sekundære konstruksjoner. Prosjektet pågår og prognosen for 2027 er på 3,1 millioner kroner.

Nome vgs, avd Søve, oppgradering av bygg og internat

I FT-sak 80/25 ble det vedtatt at investeringsprosjekt Nome vgs, avd Søve, forprosjekt verkstedhall og adm. bygg slås sammen med investeringsprosjekt Investering Nome vgs. avd Søve. Total vedtatt ramme for prosjektet er 28,0 millioner kroner.

Det foreslås at nå at prosjekt Internat Søve vgs - FT-sak 113/25 inkluderes i samme prosjekt, slik at total ramme for prosjektet er 55,1 millioner kroner. Det planlegges oppstart etter Prosjekt Samlokalisering av Porsgrunn vgs.

Energieffektivisering fylkeskommunale bygg - FT-sak 146/24

Prosjektet pågår og har en vedtatt total ramme på 42,0 millioner kroner.

Bø vgs - ombygging AHT

Fylkestinget behandlet 25. februar 2026 sak 10/26 om ny organisering av arbeids- og kvardagslivstrening (AHT).

Fylkestinget ba fylkesdirektøren innarbeide eventuelle kostnader for et kvardagslivstilbud ved Bø videregående skole i kommende handlings- og økonomiplan.

Oppfølgingen av AHT-elever skal sikre framtidige utviklingsmuligheter og være i tråd med artikkel 27 i FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Bø videregående skole er aktuell på grunn av tilgjengelige lokaler og beliggenhet. Skolen har utarbeidet en arealanalyse, en skisse for ombygging og kostnadsoverslag. Etableringen krever tilpasning av lokaler og investering i utstyr. Det foreslås en total budsjettamme for prosjektet på 22,0 millioner kroner.

Skogmo vgs - arealtilpasning

På bakgrunn av tidligere politiske saker vedrørende behandling av videregående opplæring i 2025 (sak 147/24), saken om skolene i Grenland og samlokalisering av Porsgrunn videregående skole (sak 62/25) og saken om skoletilbudet for 2026–2027 (sak 118/25) foreslås det et nytt investeringsprosjekt på Skogmo vgs.

Disse sakene legger samlet føringer for å utnytte eksisterende arealer bedre, redusere investeringsbehovet og bruke mindre leid areal. For Skogmo videregående skole betyr det at virksomheten skal samles i mer hensiktsmessige lokaler. Arealbruken skal også tilpasses det framtidige skoletilbudet og de økonomiske rammene.

Det foreslås en total budsjettamme på 35,0 millioner kroner til investeringsprosjekt Skogmo vgs. - arealtilpasning. Investeringene skal gi skolen egnede verksteder og klasserom for undervisning etter gjeldende lover og forskrifter. De skal også gjøre det enklere å organisere undervisningen effektivt og redusere behovet for å leie lokaler. For Skogmo videregående skole betyr det at virksomheten skal samles i mer hensiktsmessige lokaler. Arealbruken skal også tilpasses det framtidige skoletilbudet og de økonomiske rammene.

4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
	2027	2028	2029	2030	2027-30	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Investering skole											
Investering Skole	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Sum Investering skole	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Investering tannhelse											
Investering tannhelse	10 000	5 000	4 000	2 500	21 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Sum Investering tannhelse	10 000	5 000	4 000	2 500	21 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Sum	13 500	8 500	7 500	6 000	35 500	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000

Investering Skole

Utdanning har en årlig investeringspott på 3,5 millioner kroner til innkjøp av utstyr på skolene. Investeringsbehovet kartlegges og prioriteres hvert år.

Investering tannhelse

Store deler av utstyrsparken i seksjon tannhelse er over forventet levetid, og seksjonen må ta høyde for nødvendig utskifting av utstyr i kommende økonomiplanperiode. Investeringsbehovene er rettet mot nødvendig utskifting av større utstyr som behandlingsstol, røntgen og OPG (panoramarøntgen). En planlagt utskifting vil være et ledd i å unngå driftsstans ved ulike klinikker. Driftsstans medfører kansellerte pasientavtaler og manglende mulighet til å jobbe klinisk for behandler. De færreste av klinikkene har ekstra kontor som en kan rullere på ved driftsstans. Driftsstans er derfor svært kostbart for seksjonen - både med tanke på økonomi og med tanke på omdømme på grunn av avbestillinger på kort varsel og redusert tjenestetilbud.

I investeringsplanen har seksjonen lagt en plan for utskifting av behandlingsstol/røntgen og OPG maskiner ved 16 års alder (forventa levetid er 10-15 år). Seksjonen må også påregne kostnader som kommer utover de forventet innkjøpene fordi enkelte av maskinene vil ha driftsstans på tidligere tidspunkt enn 16 år.

5 - Samferdsel

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
	2027	2028	2029	2030	2027-30	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Investering fylkesveg											
Fv. 355 Storejærbryn – Kilegrend	16 500	0	0	0	16 500	0	0	0	0	0	0
Kollektivtiltak	2 500	0	0	0	2 500	0	0	0	0	0	0
Oppgradering	58 200	51 900	1 000	0	111 100	0	0	0	0	0	0
Planlegging etter Plan- og bygningsloven	5 200	0	0	0	5 200	0	0	0	0	0	0
Trafikksikkerhet	3 000	0	0	0	3 000	0	0	0	0	0	0

Øvrig fylkesveg	500	267 000	267 000	267 000	801 500	267 000	267 000	267 000	267 000	267 000	267 000
Sum Investering fylkesveg	85 900	318 900	268 000	267 000	939 800	267 000	267 000	267 000	267 000	267 000	267 000

Investering utstyr samferdsel											
Investering utstyr samferdsel	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum Investering utstyr samferdsel	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000

Investering kollektiv											
Investering kollektiv	8 335	0	0	0	8 335	0	0	0	0	0	0
Sum Investering kollektiv	8 335	0	0	0	8 335	0	0	0	0	0	0

Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl.E18)											
Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl.E18)	30 180	0	0	0	30 180	0	0	0	0	0	0
Sum Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl.E18)	30 180	0	0	0	30 180	0	0	0	0	0	0

Fv. 359 Kaste - Stoadalen											
Fv. 359 Kaste - Stoadalen	14 700	0	0	0	14 700	0	0	0	0	0	0
Sum Fv. 359 Kaste - Stoadalen	14 700	0	0	0	14 700	0	0	0	0	0	0

Fv. 450 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås											
Fv. 450 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	2 200	0	0	0	2 200	0	0	0	0	0	0
Sum Fv. 450 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	2 200	0	0	0	2 200	0	0	0	0	0	0

Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase											
Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase	16 000	0	0	0	16 000	0	0	0	0	0	0
Sum Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase	16 000	0	0	0	16 000	0	0	0	0	0	0

Fv. 450 Eidsborgkleivane											
Fv. 450 Eidsborgkleivane	20 200	0	0	0	20 200	0	0	0	0	0	0
Sum Fv. 450 Eidsborgkleivane	20 200	0	0	0	20 200	0	0	0	0	0	0

Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes											
Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes	6 800	0	0	0	6 800	0	0	0	0	0	0
Sum Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes	6 800	0	0	0	6 800	0	0	0	0	0	0

Fv. 450 Vrengen bru											
Fv. 450 Vrengen bru	8 000	28 200	4 300	0	40 500	0	0	0	0	0	0
Sum Fv. 450 Vrengen bru	8 000	28 200	4 300	0	40 500	0	0	0	0	0	0

Bypakke Grenland fase 1											
Bypakke Grenland fase 1	14 400	0	0	0	14 400	0	0	0	0	0	0
Sum Bypakke Grenland fase 1	14 400	0	0	0	14 400	0	0	0	0	0	0

Bypakke Grenland fase 2											
Bypakke Grenland fase 2	133 125	177 535	117 200	108 206	536 066	33 000	33 000	33 000	33 000	33 000	33 000
Sum Bypakke Grenland fase 2	133 125	177 535	117 200	108 206	536 066	33 000	33 000	33 000	33 000	33 000	33 000

Sum	344 840	529 635	394 500	380 206	1 649 181	305 000	305 000	305 000	305 000	305 000	305 000
-----	---------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Fv. 355 Storejarbryn – Kilegrend

Prosjektet omfatter oppgradering av strekningen fra Storejarbryn til Kilegrend. Arbeidene innebærer tiltak for forsterkning av bærelag, etablering av grøfter og skjæringer. Kontrakt med entreprenør er signert, og arbeidet pågår frem til år 2027. Prosjektet har en vedtatt total ramme på 86,2 millioner kroner.

Kollektivtiltak

Det budsjetteres med 2,5 millioner kroner til kollektivtiltak i 2027.

Oppgradering

- **Fv. 351 Tangen - Stabbestad, Kragerø**

Prosjektet gjelder i hovedsak utbedring/oppgradering av eksisterende fylkesvei etter nylig etablert GS-vei ved Lønne i Sannidal til avkjøring Kragerø Resort. Standard på fylkesveien er generelt dårlig, med flere problempunkter på strekket. Kommuneplan for Kragerø kommune 2018-2030 har avsatt flere delområder for utbygging. Det er igangsatt reguleringsarbeid på tre delområder. Samtlige berører fv 351. Vedtatt ramme for prosjektet er 18,0 millioner kroner.

- **Fv 3310 Drangedalsvegen**

Fv. 3310 Drangedalsveien strekker seg 35 km, fra Drangedal i Drangedal kommune til Lunde i Nome kommune. Prosjektstrekningen omfatter 2,5 km, fra avkjøring til Ringsåsane til Gongetoppen. Denne strekningen har meget dårlig standard og skiller seg ut fra tilstøtende etapper med vesentlig dårligere standard. Tilnærmet hele etappen har dårlig bæreevne, store sprekker og krakeliger, samt at veien partvis er smal og svingete. Vedtatt ramme er 47,0 millioner kroner. Med vedtatt ramme er det mulig å gjennomføre gjennomgående standard på fv. 3310. I 2026 er det gjennomført arbeid med grunnundersøkelser og detaljprosjektering. Arbeidene med godkjent dispensasjonssøknad og grunnerverv gjør at anleggsperioden startes i 2027, med planlagt ferdigstillelse i 2028.

- **Fv. 37 Dale-Miland**

Prosjektet omfatter breddeutvidelse av fv. 37 på en strekning mellom Dale og Miland. Kurvatur og sikt skal også vurderes, samt busstopp. Tinn kommune ønsker også tilrettelegging for et fotopunkt på strekningen. Reguleringsplanarbeid pågår, og antatt byggestart er 2028.

- **Fv. 38 Dalen-Åmot**

Vegstandarden på fv. 38 Dalen-Åmot er lav, med omfattende behov for utbedring og oppgradering langs hele strekningen. Terrengforholdene gjør at tiltakene vil bli kostnadskreven. Det er tidligere utarbeidet et enkelt forprosjekt med vurdering og prioritering av strekninger med tanke på videre detaljregulering. Det foreslås i forprosjektet prioritering av planlegging for to parseller, og reguleringsplanlegging for den første parsellen er igangsatt. Planarbeidet planlegges gjennomført i perioden 2026-2028. Total ramme for planfasen er 10,5 millioner kroner inkludert tilskudd fra Tokke kommune på 3,5 millioner kroner.

Planlegging etter Plan- og bygningsloven

Det budsjetteres med 5,0 millioner kroner til planlegging etter Plan- og bygningsloven for 2027.

Trafikksikkerhet

Det budsjetteres med 3,0 millioner kroner til trafikksikkerhetstiltak på fylkesveg i 2027. Tiltak kan feks være vegrekkverk og fartsdumper.

Øvrig fylkesveg

Det budsjetteres med 0,5 millioner kroner til grunnnerverv i 2027. Fra og med 2028 er det satt av en estimert budsjettamme til nytt investeringsprogram på fylkesveg

Investering utstyr samferdsel

Det er i handlings- og økonomiplan budsjettert med en årlig investeringsramme på 5,0 millioner kroner til rullerende utskiftning og fornying av bilparken i Samferdsel, mindre investeringer i utstyr, maskiner, programvare, system og lignende knyttet til ansatte som har særlig behov for kjøretøy og verktøy for å løse sine arbeidsoppgaver i sektoren.

Investering kollektiv

Det er ca 4000 stoppesteder for buss i Telemark. På større holdeplasser og i sentrale strøk er det elektronisk ruteinformasjon. Det skal investeres i flere sanntidsskjermer for ruteinformasjon på holdeplasser. På de andre holdeplassene skal ruteinformasjon gjøres tilgjengelig via QR-kode på permanente holdeplassoppslag. Dette gir publikum ruteinformasjon i sanntid og melding om avvik når de oppstår, og bidrar til økt kundetilfredshet og oppleves positivt for den reisende.

Fylkestinget har vedtatt at kollektivtrafikken i fylket skal være fossilfri innen 2027 basert på klimanøytralitet. Oppgradering av ladekapasitet/strømkapasitet på depotet i Grenland pågår.

Anskaffelse av nytt billettsystem for buss og ferge pågår, da dagens billettsystem er utdatert. Anskaffelse av nytt fagsystem som benyttes til skoleskyss er forsinket, og planlegges gjennomført i 2027.

Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl.E18)

Den gamle E18 er nedklassifisert til fylkesveg og prosjektet omfatter utbedring av akkumulert vedlikeholdsetterslep, samt gjennomføre trafiksikkerhetstiltak langs den nye fylkesvegen. TS-tiltakene omfatter regulering to strekninger med gs-veg på samlet 3,6 km. På grunn av for lite midler til bygging av begge strekningene er prosjekt Fv. 363 Åby-Grindbakken prioritert.

Prosjektet Åby-Grindbakken er et samarbeidsprosjekt med Bamble kommune skal oppgradere sitt vann og avløpssystem på deler av strekningen. Anleggsarbeidene startet høsten 2025 og går etter planen. Ny gs-veg ferdigstilles i løpet av 2026, og i 2027 vil det pågå arbeider med prosjektavslutning.

Fv. 359 Kaste - Stoadalen

Prosjektet bestod av å prosjektere og bygge ca. 3 km ny fylkesveg fra Kaste til Dagsrud i Nome kommune, og ny veg ble åpnet for trafikk i 2025. Gjeldende vedtatt ramme på 503,0 millioner kroner nedjusteres til 495,0 millioner kroner. Prosjektet finansieres med fylkeskommunale midler og bompenger. Arbeidet med prosjektavslutning vil pågå utover i 2027.

For ytterligere informasjon om prosjektet, klikk her: [Fv. 359 Kaste–Stoadalen - Telemark fylkeskommune](#).

Fv. 450 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås

Dette er et rassikringsprosjekt i samarbeid med Agder fylke hvor det ble bygd tre rasvoller og flyttet veglinje på to strekninger for å hindre snøras. Prosjektet var ferdig bygd i 2024, men på grunn av uenigheter i sluttoppgjøret med entreprenør ble forhandlinger først avsluttet i mars 2026. Dette resulterte i en overskridelse på 22,0 millioner kroner. Midlene ble overført fra prosjekt Fv. 450 Eidsborgkleivane. Ny total ramme er 112,0 millioner kroner. Arbeider med prosjektavslutning pågår utover i 2027.

For ytterligere informasjon om prosjektet, klikk her: [Fv. 450 Voilen - Ullsteinane - Telemark fylkeskommune](#)

Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase

Prosjektet omfattet 3,9 kilometer ny fylkesvei mellom Rugtvedt og Surtebogen, og ny veg ble åpnet for trafikk i 2025. Prosjektet har en vedtatt kostnadsramme på 640 millioner kroner. Prosjektet finansieres med statlige midler, midler fra Nye Veier AS, fylkeskommunale midler og bompenger. Arbeidet med å avslutte prosjektet vil pågå utover i 2027.

Fv. 450 Eidsborgkleivane

Prosjektet omfatter sikring mot ras og nedfall. I dag er Eidsborgkleivane preget av ustabile natursteinsmurer, løs stein og risiko for stengt vei.

Første etappe av vegstrekningen ble gjennomført i 2024. I løpet av 2025 ble siste del planlagt og gjort klar for utlysning av etappe 2. Oppstart bygging av etappe 2 var april 2026, med planlagt ferdigstilling i løpet av året. Prosjektet er i rute og arbeidet vil stå ferdig i 2026. Arbeid med prosjektavslutning vil pågå utover i 2027.

Prosjektet har i FT sak 13/26 overført 10,0 millioner kroner til prosjekt Fv. 450 Vrengen bru.

I rapportering 1. tertial 2026 ble total ramme for prosjektet redusert ytterligere med 32,0 millioner kroner, fra 138,0 millioner kroner til 106,0 millioner kroner. Det ble overført 22,0 millioner kroner til prosjektet fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvåsen og 10,0 millioner kroner til hovedprosjekt Investering fylkesveg.

Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes

Prosjektet omfatter bygging av to tunnelportaler, samt et rasoverbygg. Kostnadsrammen for prosjektet er 82,0 millioner kroner. Det ble skrevet kontrakt med entreprenør i april, og byggingen startet i mai 2025. Ferdigstillelsesfrist er desember 2026. I 2027 vil det pågå arbeider med prosjektavslutning.

For ytterligere informasjon om prosjektet, klikk her: [Fv. 3320 og fv. 3324 Fjågesund og Omnes - Telemark fylkeskommune](#).

Fv. 450 Vrengen bru

Prosjektet omfattet i utgangspunktet omlegging av vegen med ca. 450 meter ny vegtrasè. Det er nå bestemt at eksisterende vegtrasé skal følges med utskiftning av eksisterende bru og noe breddeutvidelse og opprustning av eksisterende veg.

Prosjektet er i slutten av planfasen og det pågår nå arbeid med utarbeidelse av reguleringsplan, parallelt med detaljprosjektering. Bygging planlegges gjennomført i år 2027-2028, ref. sak 13/25 i Hovedutvalg for samferdsel.

Fylkestinget vedtok i FT-sak 113/25 å redusere den totale rammen til prosjektet med 27,1 millioner kroner, fra 63,0 millioner kroner til 35,9 millioner kroner. I FT-sak 13/26 vedtok Fylkestinget å øke rammen med 10,0 millioner kroner overført fra prosjekt Fv. 450 Eidsborgkleivane. Gjeldende vedtatt ramme er 45,9 millioner kroner.

Bypakke Grenland fase 1

I Bypakke Grenland sitt handlingsprogram - fase 1 er det satt av 14,4 millioner kroner til to fylkesvegprosjekter i 2027. Den fylkeskommunale egenandelen ligger fast på 53,0 millioner kroner per år, totalt 530,0 millioner kroner og er per 2024 "brukt opp". Investeringer i 2027 finansieres derfor av bompenger og momskompensasjon. Prosjektene som pågår i 2027 er:

- **Fv.32 Gimlevegen - Augestadvegen, byggherre-kostnader**

Prosjektet ble ferdigstilt allerede i 2019. Pågående arbeid omfatter overvåking av setninger i grunnen. Dette vil pågå i 2-3 år fremover.

- **Fv. 32 Vallemyrvegen - Ullinvegen (Enger), nytt kryss**

Prosjektet ble ferdigstilt i 2023. Det gjenstår nå arbeid med grenseoppgang, overføre noe eiendom til Porsgrunn kommune. Før man gjennomfører grenseoppgangene må TFK sende en reguleringsendring til Porsgrunn kommune på noen punkter vi har i reguleringsplanen. Når denne endringen er ferdig, vil vi kunne avslutte vårt arbeid.

Bypakke Grenland fase 2

Stortinget vedtok Bypakke Grenland Fase 2 17.des 2025. Bypakke Grenland har en foreløpig ramme på 3,2 milliarder kroner og en varighet på 10 år. Bypakke Grenland fase 2 inneholder 83 prosjekter, medregnet prosjektene som er overført fra fase 1.

Disse prosjektene er fordelt på fem vegeiere (Skien kommune, Porsgrunn kommune, Siljan kommune, Statens vegvesen og Telemark fylkeskommune).

I FT-sak 66/24 Bypakke Grenland Fase 2 pkt. 7 ble det vedtatt at fylkeskommunen skal bidra med 75 % av egenandelen. Total egenandel i fase 2 er foreløpig beregnet til 44,0 millioner kroner per år og totalt 440,0 millioner kroner. For Telemark fylkeskommune vil dette utgjøre 33,0 millioner kroner per år, 330,0 millioner kroner totalt. Prosjektene som vil pågå i 2027 er:

- **Fv. 3282 Hoppestadvegen**

Prosjektet skal bidra til sammenhengende sykkelinfrastruktur med god og trygg framkommelighet for gående og syklende. Det skal bygges gang- og sykkelveg på en cirka 1,9 kilometer strekning fra Petersborg til Venstøpbakken i henhold til vedtatt reguleringsplan. Arbeid med grunnnerv er ferdig og anbudene er kommet inn i august 2026. Byggestart blir høst 2026 og ferdigstillelse av anlegget er ila. 2027.

- **Fv. 356 Raschebakken-Skippergata**

I avsnittet «optimalisering av overordnet vegnett» heter det at: Uten tiltak vil dagens trafikkproblemer på overordnet vegnett forsterkes i framtiden. Bilkøene vil gjøre næringstransporten og bussenes framkommelighet og punktlighet dårligere. (...) Optimalisering av overordnet vegnett gjøres bl.a. ved å utbedre flaskehalser, prioritere hovedstrømmene foran sidetrafikk og ved å flytte trafikk. Hensikten med dette prosjektet er å lede mer av trafikken som skal nordover bort fra Porsgrunnsbrua og over mot Frednesbrua, og samtidig prioritere bussen fra Raschebakken inn mot Franklintorget. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt med Porsgrunn kommune, og er planlagt ferdigstilt ila høsten 2028.

- **Forbindelse Fv. 3294 Trommedalsvegen til Rv. 36 Menstadbrua**

Prosjektet omfatter en ny eller bedret hovedvegforbindelse mellom rundkjøringen ved Menstadbrua og Trommedalsvegen. Planarbeidet omfatter i 2026 varsel om oppstart og utarbeidelse, høring og behandling av et planprogram, som er en forberedelse for det kommende arbeidet med konsekvensutredning og kommunedelplan for strekningen. Kommunedelplanen skal utarbeides og behandles i 2027, med etterfølgende reguleringsarbeid i perioden 2028 –29. Går ting som planlagt nå, kan vi jobbe med konkurransegrunnlag og anskaffelse av entrepriser i 2030 og ta sikte på at veganlegget utføres i perioden 2031-2033.

- **Fv. 3294 Trommedalsvegen**

Dagens veg er smal, svingete og bratt. Den er ikke egnet for lange kjøretøy, og er forbudt for kjøretøy lenger enn 13 m. ÅDT er 4300. Prosjektet innebærer å heve standarden på Trommedalsvegen fra rv.36 ved Skyggestein til Rødmyr slik at vegen kan benyttes av alle kjøretøy. Dette vil gi næringstransporten bedre framkommelighet og avlaste riksvegen. Reguleringsplan ble vedtatt desember 2025, og i 2026 vil det pågå arbeider med grunnnerv og utarbeidelse av konkurransegrunnlag. Det planlegges for bygging i 2027-2029.

- **Fv. 32 Heivannsvegen**

Prosjektet omfatter planlegging, samt utarbeidelse av byggeplaner/detaljprosjektering og komplett konkurransegrunnlag for gang-sykkelveg langs fv. 32 Heivannsveien mellom Sagdalsringen og Langmyrvegen, samt 3 mindre tiltak på strekningen Holtesletta-Torsholtsvingen. Reguleringsplanen for gs-veg er utarbeidet av Siljan kommune med bistand fra Telemark fylkeskommune, og ble vedtatt i september 2025. Prosjektet er godt i gang med arbeider på fv. 32 Holtesletta og anleggsarbeidene skal være ferdig desember 2026. I 2027 vil det pågå arbeider med avslutning av prosjektet.

- **Fv. 32 Torsholtsvingen**

Prosjektet er en del av det overordnede prosjektet fv. 32 Holtesletta-Torsholtsvingen. Tiltak for utbedring av Torsholtsvingen planlegges regulert i 2026-2027, og bygging antas å bli i 2028.

9 - Fellesfinansiering

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år					
	2027	2028	2029	2030	2027-30	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Fellesfinansiering											
Fellesfinansiering	5 238	1 800	1 800	1 800	10 638	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Sum Fellesfinansiering	5 238	1 800	1 800	1 800	10 638	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Sum	5 238	1 800	1 800	1 800	10 638	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800

Fellesfinansiering

Det er budsjettet med 3,4 millioner kroner til investeringstilskudd til KS til prosjekt DigiDOT. DigiDOT er et nasjonalt samarbeid mellom fylkeskommunene om digitalisering av den offentlige tannhelsetjenesten. Prosjektet skal etablere felles digitale løsninger og nasjonale standarder som legger til rette for mer effektiv drift, bedre samhandling og trygg håndtering av pasientinformasjon.

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Investeringer i varige driftsmidler	736 215	688 910	496 000	431 006
Tilskudd til andres investeringer	3 438	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 800	1 800	1 800	1 800
Sum finansierungsbehov	741 453	690 710	497 800	432 806
Kompensasjon for merverdiavgift	-152 781	-129 001	-92 520	-72 528
Tilskudd fra andre	-88 600	-113 100	-64 000	-56 000
Bruk av lån	-304 214	-318 609	-211 280	-169 278
Overføring fra drift	-170 000	-130 000	-130 000	-135 000
Bruk av bundne investeringsfond	-25 858	0	0	0
Sum finansiering	-741 453	-690 710	-497 800	-432 806
<i>Sum finansierungsbehov</i>	<i>741 453</i>	<i>690 710</i>	<i>497 800</i>	<i>432 806</i>
<i>Sum finansiering</i>	<i>-741 453</i>	<i>-690 710</i>	<i>-497 800</i>	<i>-432 806</i>
Udekket finansiering	0	0	0	0

Tabellen oversikt investering og finansiering, viser samlede investeringsutgifter og hvordan dette er finansiert. Samlede investeringer for 2027-2030 er 2,4 milliarder kroner, hvorav investeringene i 2027 er 741,5 millioner kroner.

Investeringene i 2027 finansieres med tilskudd fra andre på 88,6 millioner kroner, bruk av lån på 304,2 millioner kroner og merverdiavgiftskompensasjon på 152,8 millioner kroner. Tilskudd fra andre omfatter refusjoner og tilskudd fra eksterne aktører som Vegfinans AS og Statens Vegvesen. Det budsjetteres med 25,9 millioner kroner i bruk av bundne investeringsfond og 170,0 millioner kroner i overføring fra drift til investering. Bundne investeringsfond består i all hovedsak av avsatte tilskudd fra tidligere år, fra eksterne aktører og kommuner. Totalt finansieres 41 prosent av investeringene med bruk av lån i 2027.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. bud. i fjor 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Rammetilskudd	-1 609 063	-1 697 967	-1 756 191	-1 756 191	-1 756 191	-1 756 191
Inntektsutjevning	-133 954	-177 438	-140 343	-140 343	-140 343	-140 343
Andre generelle driftsinntekter	-25 934	-45 138	-42 670	-42 670	-42 670	-42 670
Inntekts- og formueskatt	-1 280 163	-1 378 102	-1 453 494	-1 453 494	-1 453 494	-1 453 494
Sum sentrale inntekter	-3 049 114	-3 298 645	-3 392 698	-3 392 698	-3 392 698	-3 392 698

Tabellen over viser sentrale inntekter budsjettet i økonomiplanen.

De frie inntektene er i budsjettet basert på KS sin prognosemodell, og videreføres med fast kroneverdi i økonomiplanperioden. Fylkesdirektørens budsjettforslag for 2027 legger til grunn et anslag på frie inntekter på totalt 3 375,6 millioner kroner fra rammetilskudd og skatteinntekter. Dette anslaget på frie inntekter innebærer en nominell vekst for Telemark fylkeskommune fra 2026 til 2027 på 4,0 %, sammenlignet med gjennomsnittet på landsbasis på 4,7 %. I tillegg kommer rentekompensasjoner knyttet til skolebygg og fylkesveg på 17,2 millioner kroner som en del av de sentrale inntektene.

Mer detaljer om Statsbudsjettets endringer og effekter som påvirker Telemarks fylkeskommune omtales under "Status og rammebetingelser".

Rammetilskudd

Rammetilskuddet utgjør 1 756,2 millioner kroner av Telemark fylkeskommunes frie inntekter. Rammetilskuddet tar utgangspunkt i et likt beløp på landsbasis som fordeles per innbygger. Videre korrigeres rammetilskuddet for særskilte fordelinger (Tabell C) og den enkeltes fylkes utgiftsbehov sett i forhold til landsgjennomsnittet (utgiftsutjevning). Utgiftsutjevningen og utjevningen av skatteinntektene (inntektsutjevning) skal redusere forskjellene i kostnader og inntekter fylkeskommunene ikke kan påvirke selv. Det overordnede formålet med inntektssystemet er å bidra til at innbyggerne skal ha et likeverdig tjenestetilbud uavhengig av bosted.

Inntekts- og formueskatt og inntektsutjevning

Fylkeskommunenenes skatteinntekter utgjør 1 453,5 millioner kroner av de frie inntektene.

Skatteinntektene har stor betydning for inntektsnivået i hver enkelt kommune og fylkeskommune. Gjennom inntektsutjevningen utjevnes delvis disse forskjellene mellom fylkeskommunene, ved at skatteinntektene blir omfordelt fra fylkeskommuner med skatteinntekter per innbygger over landsgjennomsnittet til fylkeskommuner med skatteinntekter per innbygger under landsgjennomsnittet.

Basert til Kommunal- og distriktsdepartementets prognoser for skatteinngangen i 2027, og beregninger fra KS, vil 140,3 millioner kroner fordeles til Telemark gjennom inntektsutjevningen.

Andre generelle driftsinntekter

Andre generelle driftsinntekter består av naturressursskatt anslått til 25,5 millioner kroner, og rentekompensasjon for skolebygg og veg som utgjør til sammen 17,2 millioner kroner i 2027.

Rentekompensasjon for transporttiltak i fylkene ble innført i 2010. Det årlige behovet for bevilgninger avhenger av rentenivået. I 2027 er det lagt til grunn en forutsetning for kompensasjonen med et rentenivå på 4,0 %. På bakgrunn av

forutsetninger for ordningen innebærer gjeldende rentenivå et tilskudd på 349,3 millioner kroner i 2027. Av dette fordeles 13,7 millioner kroner til Telemark.

Sentrale utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. bud. i fjor 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Avskrivninger	3 958	227 860	248 654	267 264	280 976	292 952
Sum sentrale utgifter	3 958	227 860	248 654	267 264	280 976	292 952

Avskrivninger i varige driftsmidler er beregnet ut fra dagens bokførte verdi og gjenværende levetid i tillegg til avskrivninger av planlagte investeringer i økonomiplanperioden.

Driftsutgifter per rammeområde

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. bud. i fjor 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
1A - Politisk virksomhet	43 681	44 819	45 671	45 071	45 671	45 071
1B - Fylkesdirektør og advokatkontor	8 294	14 075	15 668	15 668	15 668	15 668
1C - Fylkeskommunale fellesutgifter	-2 556	43 889	77 406	72 305	80 427	87 524
2 - Organisasjon og digital utvikling	121 150	129 004	130 018	130 018	130 018	130 018
3 - Økonomi og virksomhetsstyring	98 394	94 577	94 188	93 488	92 488	92 488
4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse	1 461 425	1 485 915	1 521 419	1 479 394	1 459 944	1 454 794
5 - Samferdsel	896 876	984 816	1 018 721	1 042 721	1 040 221	1 040 221
6 - Samfunnsutvikling	184 473	182 721	164 830	165 280	161 930	161 930
9 - Fellesfinansiering	195 263	0	0	0	0	0
Driftsutgifter per tjenesteområde	3 007 000	2 979 815	3 067 922	3 043 945	3 026 368	3 027 714

Driftsutgifter per rammeområde viser samlet budsjett for netto driftsutgifter. Lønnsoverheng og årsvirkning av lønnsoppgjøret for 2026 er innarbeidet i budsjetttrammene for sektorene. I budsjett for 2027 er driftsrammene justert for prisvekst. Det er satt av midler til lønnsoppgjør for 2027 på Fylkeskommunale fellesutgifter i henhold til statsbudsjettets forutsetninger for deflator. Kompensasjon for lønnsoppgjør vil bli fordelt ut til sektorer etter reelt lønnsoppgjør i 2027.

Følgende budsjettsatser er lagt til grunn i budsjettforslaget for 2027.

Budsjettsatser	2027
Lønnsvekst	4,0 %
Prisvekst	2,9 %
Samlet lønns- og prisvekst (deflator)	3,8 %

KLP - sats	15,22 %
SPK - sats	10,35 %

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. bud. i fjor 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Renteutgifter	145 556	142 740	154 121	164 353	168 813	168 056
Renteinntekter og utbytte	-56 816	-49 666	-64 934	-63 276	-59 985	-57 115
Avdrag på lån	107 260	109 238	113 694	120 975	127 437	132 347
Netto finansinntekter/finansutgifter	196 000	202 312	202 881	222 052	236 265	243 288
Finansutgifter i tjenesteområdene	-22 128	-540	0	0	0	0
Totale finansutgifter	173 872	201 772	202 881	222 052	236 265	243 288
Motpost avskrivninger	-206 287	-227 860	-248 654	-267 264	-280 976	-292 952

Netto finansutgifter forventes å øke gjennom økonomiplanperioden, fra 202,9 millioner kroner i 2027 til 243,3 millioner kroner i 2030. Utviklingen skyldes særlig økende avdrag på lån, som stiger fra 113,7 millioner kroner i 2027 til 132,3 millioner kroner i 2030.

Renteutgiftene øker frem mot 2029 (fra 154,1 millioner kroner til 168,8 millioner kroner) før de avtar noe i 2030. Samtidig reduseres renteinntekter gjennom perioden. Til tross for at renteutgiftene faller mot slutten av perioden, bidrar økende avdragsutgifter til at finansbelastningen holder seg på et høyt nivå.

Samlet viser økonomiplanen at høye finansutgifter, særlig som følge av gjeldsbelastningen, legger et betydelig press på fylkeskommunens økonomiske handlingsrom i hele perioden.

Renteutvikling

Fylkeskommunens finansutgifter og -inntekter er tett knyttet til Nibor-renten, ettersom bankenes utlån i stor grad følger denne referanserenten. Tre måneders Nibor er den mest brukte referanserenten for flytende rente i Norge, og beregnes ut fra forventet styringsrente de neste tre månedene, med et tillegg for bankenes margin. Både faste og flytende rentebetingelser baseres på forventninger til utviklingen i Nibor-renten. Også innskuddsrenten i dagens bankavtale er koblet til Nibor. Det kan imidlertid være ulike marginer på lån og bankinnskudd.

Med grunnlag i Norges Bank sin pengepolitiske rapport nr 3/26 forventer markedet en Nibor kurve fremover de neste fem årene som vist i grafen under. Toppen forventes i juli 2027 med en Nibor rente på om lag 4,95 prosent, med en fallende kurve ned mot 4,17 prosent ved utgangen av økonomiplanperioden. Markedet forventer en videre nedgang til rundt 4 prosent i 2032/2033 som holder seg stabilt på dette nivået en god stund.

Kilde: Kommunalbanken

Forventet budsjetrente 2027-2030

Basert på siste oppdatering av Nibor renten 13. oktober 2026.

År	3 mnd NIBOR	Margin	Forventet rente
2027	4,93	0,60	5,53
2028	4,79	0,60	5,39
2029	4,51	0,60	5,11
2030	4,27	0,60	4,87

Renter og avdrag er beregnet basert på en langsiktig gjeld på 3,0 milliarder kroner ved inngangen til 2027 som øker til rundt 3,5 milliarder kroner ved utgangen av økonomiplanperioden.

Renteutgifter

Budsjettrenten som ligger til grunn for beregningen av renteutgiftene, bygger på markedets forventninger til Nibor-renten per 13.10.2026, med tillegg av avtalt marginpåslag på løpende lån. Ved refinansiering og nye låneopptak er det benyttet en margin på 0,6 prosent. Markedet forventer en gjennomsnittlig Nibor-rente på 4,93 prosent for 2027, noe som gir en gjennomsnittlig budsjetrente på 5,53 prosent inkludert marginpåslaget.

Renteutgiftene er beregnet på bakgrunn av fylkeskommunens gjeldsportefølje, og det forutsettes at lån som forfaller i perioden refinansieres. I tillegg legges til grunn at det tas opp nye lån basert på investeringsprognosene i midten av november hvert år.

For å sikre at fylkeskommunen holder seg innenfor det finansielle måltallet, er det lagt opp til en vesentlig høyere egenfinansiering av investeringene enn tidligere. Det vil si at fylkeskommunen tar opp mindre lån som bidrar til å holde nivået på renteutgiftene nede. Dersom investeringene blir høyere enn prognosene tilsier, eller finansieringskildene endres – for eksempel ved lavere egenfinansiering – vil dette medføre økte renteutgifter for fylkeskommunen, fordi det da må lånes mer for å finansiere investeringene.

Renteinntekter

Grunnlaget for beregning av renteinntektene i økonomiplanperioden er en prognose for gjennomsnittlig bankbeholdning og gjeldende innskuddsrente i bank (Nibor + margin). På grunn av usikre økonomiske forhold i planperioden er det benyttet en sikkerhetsmargin på 2 prosent i beregningen av renteinntektene. Gjeldende bankavtale utgår 31.12.2026, og kan prolongeres i inntil 2 år. Prognosen forutsetter inntil videre at gjeldende vilkår forlenges. Basert på dette budsjetteres det renteinntekter på 64,9 millioner kroner i 2027. Det forventes et gradvis fall i renteinntektene på grunn av dagens forventninger til utvikling i rentene.

Avdrag

Minimumsavdraget er budsjettetert med 113,7 millioner kroner i 2027 og øker til 132,3 millioner kroner ved utgangen av økonomiplanperioden. Investeringer i økonomiplanperioden og tidligere års investeringer bidrar til at minimumsavdraget øker i økonomiplanperioden.

Årets betalte avdrag må være innenfor lovens krav til minimumsavdrag, jamfør kommuneloven §14-18. Avdragene skal samlet være minst lik størrelsen på fylkeskommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på fylkeskommunens avskrivbare anleggsmidler.

Gjeldsutvikling

Investeringsnivået og valg av finansieringskilder er blant de viktigste faktorene som påvirker gjeldsutviklingen og dermed renteutgiftene i økonomiplanperioden. For å sikre at fylkeskommunen holder seg innenfor det finansielle måltallet for gjeld, legges det derfor opp til en høyere egenfinansiering av investeringene enn i tidligere år. Nye låneopptak blir dermed lavere og innebærer at veksten i gjelden dempes gjennom planperioden. Samtidig vil innbetalte avdrag bidra til å stabilisere gjeldsutviklingen.

Beløp i 1000	2027	2028	2029	2030
Lån per 01.01	3 000 399	3 190 919	3 388 553	3 472 396
Årets lånebehov	304 214	318 609	211 280	169 278
Minimumsavdrag	-113 694	-120 975	-127 437	-132 347
Lån per 31.12	3 190 919	3 388 553	3 472 396	3 509 328

Gjeldsporteføljen består hovedsakelig av lån fra Kommunalbanken, supplert med lån fra KLP Kommunekreditt og obligasjonslån i kapitalmarkedet. Oversikt over gjeldsporteføljen før nytt låneopptak 2026:

Motpart	Lånetype	Restgjeld i 1000	Gjeldende rente	Forfall
KLP Kommunekreditt	Gjeldsbrevlån	110 925	5,47 %	19.03.2035
KommunalBanken	Gjeldsbrevlån	129 600	5,24 %	17.03.2038
KommunalBanken	Gjeldsbrevlån	71 250	5,25 %	20.03.2034
KommunalBanken	Gjeldsbrevlån	350 000	4,96 %	18.06.2027
KommunalBanken	Gjeldsbrevlån	335 000	4,44 %	23.04.2032
KommunalBanken	Gjeldsbrevlån	214 300	4,49 %	22.05.2029
KommunalBanken	Gjeldsbrevlån	215 006	5,43 %	20.09.2052
KommunalBanken	Gjeldsbrevlån	298 000	4,29 %	03.09.2030
KommunalBanken	Gjeldsbrevlån	335 500	5,05 %	08.12.2053
KommunalBanken	Gjeldsbrevlån	250 286	5,19 %	19.11.2046
KommunalBanken	Gjeldsbrevlån	340 000	4,88 %	24.02.2031
Nordea	Obligasjonslån	325 000	4,92 %	12.09.2029
Samlet		2 974 867	4,89 %	

39,1 prosent av gjeldende portefølje har fast rente. Fylldig finansrapportering skjer tre ganger i året til fylkestinget.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Rev. bud. i fjor 2026	Økonomiplan			
			2027	2028	2029	2030
Overføring til investering	132 215	162 056	170 000	130 000	130 000	135 000
Bruk av disposisjonsfond	-129 966	-86 835	-48 105	-3 299	0	-13 304
Avsetning til disposisjonsfond	46 194	41 297	0	0	65	0
Netto avsetninger	48 443	116 518	121 895	126 701	130 065	121 696
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	28 426	-444	0	0	0	0
Totale avsetninger	76 869	116 073	121 895	126 701	130 065	121 696

I økonomiplanen foreslås det overføring fra drift til investering med 170,0 millioner kroner i 2027, 130,0 millioner kroner i 2028 og i 2029 og 135,0 millioner kroner i 2030.

Det foreslås å bruke 48,1 millioner kroner fra disposisjonsfondet i 2027, 3,3 millioner kroner i 2028 og 13,3 millioner kroner i 2030. I 2029 foreslås det å sette av 0,1 millioner kroner til disposisjonsfondet.

Les mer i kapitlet Økonomisk utvikling i planperioden.

Økonomisk utvikling i planperioden

Det er et grunnleggende krav til økonomiforvaltningen i fylkeskommunene, jf. kommunelovens i § 14-1, at fylkeskommunene skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Som en del av dette skal fylkestinget vedta finansielle måltall for fylkeskommunens økonomiske utvikling, jf. § 14-2.

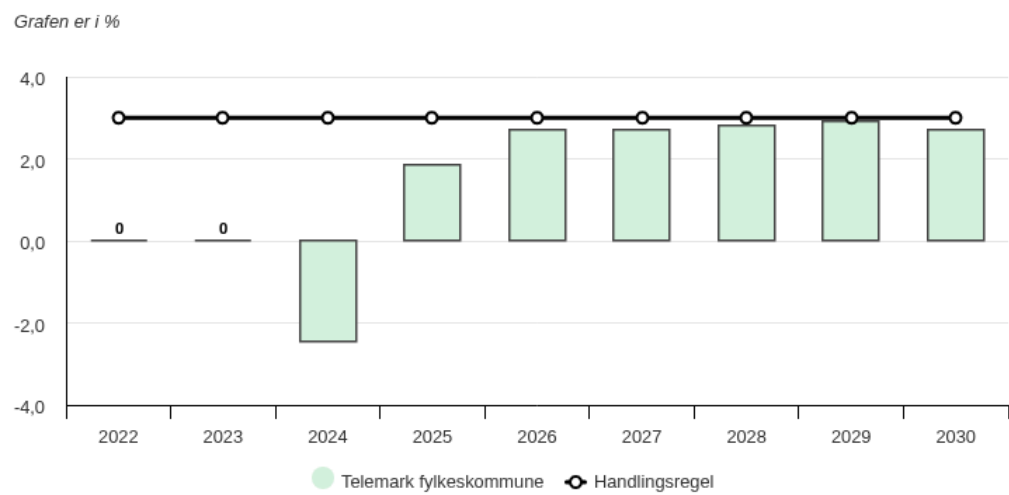
Fylkestinget vedtok i FT-sak 64/24 følgende finansielle måltall for Telemark fylkeskommune:

- Årlig netto driftsresultat skal utgjøre minimum 3 prosent av brutto driftsinntekter
- Disposisjonsfond (inkl. premieavviksfond og andre spesialfond) skal utgjøre minimum 10 prosent av brutto driftsinntekter
- Langsiktig lånegjeld eksklusiv pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter holdes under 80 prosent.

Bakgrunnen for vedtaket er å oppnå et akseptabelt økonomisk handlingsrom. Et økonomisk handlingsrom er viktig for å kunne håndtere uforutsette situasjoner og normal risiko i et budsjett. Dette er risiko knyttet til rentenivå, pensjonsforpliktelser, skatt og lignende.

Vedtatte måltall er førende for fylkesdirektørens driftstilpasninger i Handlings- og økonomiplanen 2027-2030.

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Telemark fylkeskommune	0,0 %	0,0 %	-2,5 %	1,9 %	2,7 %	2,7 %	2,8 %	2,9 %	2,7 %
Handlingsregel	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %

Netto driftsresultat viser hva fylkeskommunen sitter igjen med av løpende inntekter etter at løpende utgifter er trukket fra. I tillegg til inntekter og utgifter knyttet til den ordinære driften, inngår også finansinntekter og finansutgifter. Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anser et driftsresultat på om lag 4 prosent av brutto driftsinntekter for fylkeskommunene som nødvendig over tid, for å sitte igjen med tilstrekkelige midler til investeringer og for å ha en sunn økonomi på sikt. Telemark fylkeskommune styrer foreløpig i henhold til et måltall som er litt lavere enn anbefalingen.

Et netto driftsresultat på 3 prosent av brutto driftsinntekter kan nås gjennom prioriteringer og omstillingsprosesser. Samtidig er det flere eksterne faktorer som påvirker netto driftsresultat, som for eksempel variasjon i skatteinntekter, pris-

og lønnsvekst utover den kommunale deflatoren og finansutgifter. Det fylkeskommunen kan påvirke er driftsnivået.

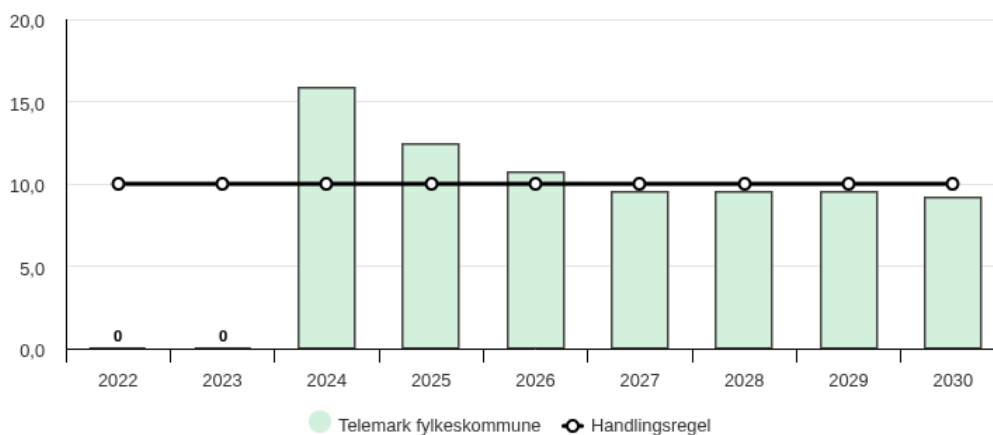
Over den neste fire-årsperioden bør driften av fylkeskommunen tilpasses overordnede rammebetingelser for å nå et tilfredsstillende nivå med bærekraftig økonomisk utvikling. For å oppnå dette er det helt nødvendig at driften i seksjoner og virksomheter holdes innenfor tildelt ramme. Et positivt netto driftsresultat kan avsettes til disposisjonsfond eller øke egenkapitalinnsatsen i investeringene. I årene som kommer bør fylkeskommunen hovedsakelig redusere økning i lånegjeld og derav redusere fremtidige rente- og avdragsutgifter.

Beregninger i fylkestingssaken Økonomiske rammer 2027-2030 fra juni 2026 viser at Telemarks utgiftsbehov som følge av demografi ventes å bli om lag 37 millioner kroner lavere i 2030 enn i 2026. Reduksjonen ventes å øke til 150 millioner kroner i 2035 og 250 millioner kroner i 2040. Nesten hele reduksjonen skyldes at det blir færre elever i videregående opplæring. Når utgiftsbehovet går ned, får fylkeskommunen også lavere rammetilskudd. Fylkeskommunen må derfor tilpasse tjenestetilbudet og driftsnivået til færre elever og lavere inntekter. Det er stor usikkerhet hvordan demografien nøyaktig vil utvikle seg. De frie inntektene er derfor foreløpig ikke justert for en forventet nedgang mot slutten av planperioden.

I forslag til Handlings- og økonomiplan 2027-2030 utgjør netto driftsresultat 2,8 prosent av brutto driftsinntekter i 2027. Grafen over viser netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter for alle årene i planperioden.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Grafen er i %

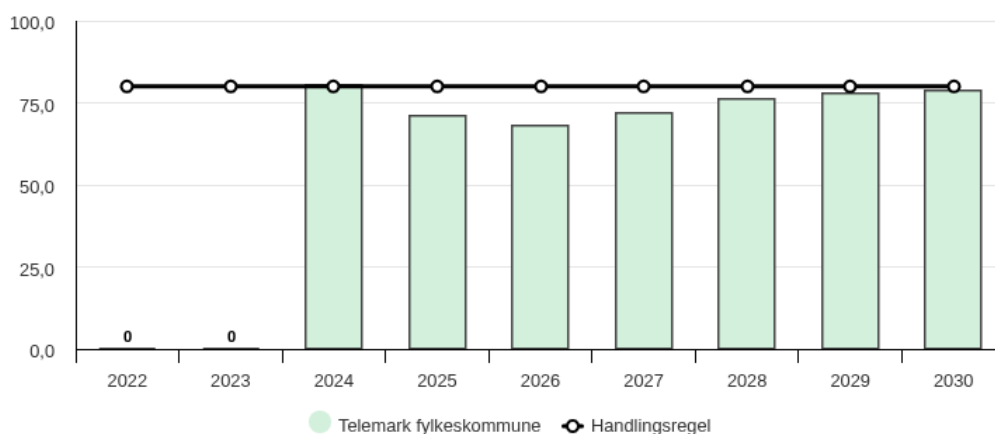
Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Telemark fylkeskommune	0,0 %	0,0 %	15,9 %	12,5 %	10,7 %	9,5 %	9,5 %	9,5 %	9,2 %
Handlingsregel	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %

Fylkeskommunen har som mål å ha et disposisjonsfond i størrelsen 10 prosent av brutto driftsinntekter. Størrelsen på disposisjonsfondet gjør det mulig for fylkeskommunen å ha en stabil tjenesteproduksjon, selv om økonomiske forhold skulle svinge. Videre sikrer en viss størrelse på disposisjonsfondet en nødvendig egenkapitalfinansieringen av de planlagte investeringene i perioden. Utgangspunktet for beregningen av størrelsen på disposisjonsfondet er regulert budsjett per 2. tertial 2026.

Grafen over viser disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter for alle årene i planperioden.

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Grafen er i %

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Telemark fylkeskommune	0,0 %	0,0 %	80,3 %	71,2 %	68,0 %	71,7 %	76,2 %	78,1 %	78,9 %
Handlingsregel	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %

I investeringsplanen ligger en videreføring av pågående vedtatte investering fra 2026. Det foreslås å øke rammen til investeringsprosjekt Samlokalisering Porsgrunn videregående skole, inkludert Nord med 305,0 millioner kroner til 517,0 millioner kroner. I tillegg foreslås det et nytt hovedprosjekt Bø videregående skole - ombygging til ny AHT avdeling med en total budsjettramme på 22,0 millioner kroner i 2027.

Fylkesdirektøren foreslår i økonomiplanen en egenfinansiering av investeringene i 2027 på 322,8 millioner kroner noe som tilsvarer 43,5 prosent av brutto investeringer. Investeringene finansieres videre med 11,9 prosent tilskudd fra andre, 3,5 prosent bruk av bundne investeringsfond og 41,0 prosent låneopptak.

Det er foreslått brutto investeringer på 741,5 millioner kroner i 2027, dette fører til en netto gjeld på 71,7 prosent av brutto driftsinntekter.

Grafen over viser langsiktig lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter for alle årene i planperioden.

Fylkesdirektørens vurdering av økonomisk utvikling

Fylkesdirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan har de siste årene vært preget av innsparingstiltak for å tilpasse driften i nye Telemark fylkeskommune til de økonomiske rammene vi har til rådighet. Det har vært et mål å tilpasse driften før det oppstår et akutt behov. Det har vært, og er, fokus på bemanningskontroll og helhetlig virksomhetsstyring. Samtidig gjør den forventede demografiutviklingen det nødvendig å justere tjenestetilbudet innenfor utdanning og tannhelse.

Budsjettert netto driftsresultat ligger noe under vedtatt måltall gjennom planperioden. Nivået ligger likevel på et akseptabelt nivå når en ser måltallet i sammenheng med størrelsen på disposisjonsfondet og gjeldsnivået.

Som i fjorårets budsjettprosess, legger fylkesdirektøren også denne gang opp til å bruke av disposisjonsfondet for å sikre overføringene fra drift til investering og dermed en viss egenfinansiering av investeringene. Dette gjelder særlig i 2027 da hovedtyngden av ny og oppdatert investeringsrammen for oppgraderingen og ombyggingen av Porsgrunn videregående skole er innarbeidet. Bruken av disposisjonsfond til egenfinansiering av investeringene trappes ned ut over i planperioden.

Fylkeskommunens handlingsrom i drift er meget stramt. Innsparingstiltakene som er gjennomført og som ligger som forslag i årene fremover er utfordrende for organisasjonen. Gjennomføring krever ledelse og samarbeid i organisasjonen. Det er derfor nødvendig å gi seg noe tid til å vurdere hvordan den langsiktige finansielle handleevnen sikres.

Innsparingstiltak må konkretiseres og fordeles mellom rammeområdene, og dette er gjort i form av foreslåtte innsparingstiltak i de ulike rammeområdene.

Telemark fylkeskommune har etter hvert et tilpasset nivå på disposisjonsfondet. Det er derfor avgjørende at det er nivået på netto driftsresultat som hovedsakelig bidrar til å opprettholde akseptable overføringer fra drift til investering gjennom planperioden. Dette er illustrert i grafen som viser utviklingen i beholdningen av disposisjonsfond. Med den illustrerte profilen ligger disposisjonsfondet på et nivå som ligger noe under måltallet på 10 prosent av driftsinntektene. Det er lagt opp til å bruke 48,1 millioner kroner av disposisjonsfond i 2027.

Når det gjelder måltallet for gjeldsgrad, ligger fylkeskommunen i tråd med vedtatt måltall. En gjeldsgrad over 80 prosent krever at netto driftsresultat bør forbedres ut over det som ligger i denne handlings- og økonomiplanen. Investeringene og investeringsnivået må derfor prioriteres strengt.

For å sikre kontroll og skape handlingsrom for ønskede investeringer innenfor utdanning og samferdsel bør fylkestinget vurdere om måltallet for netto driftsresultat skal justeres opp. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler et nivå på 4 prosent.

Organisasjon og medarbeidere

Visjon og verdier

Vår visjon, «Verdi for fremtida», uttrykker Telemark fylkeskommunes felles mål om å forvalte samfunnsoppdraget, ressursene, tradisjonene og kvalitetene i fylket vårt på en bærekraftig måte. Dyktige medarbeidere jobber sammen for å utvikle og levere verdifulle tjenester til innbyggerne i Telemark. Vi legger stor vekt på å bygge et arbeidsmiljø der kompetanse og erfaring deles og tas i bruk. I samarbeid med innbyggere, brukere og samarbeidspartnere skaper vi gode og bærekraftige løsninger som bidrar til å gjøre Telemark til et attraktivt fylke, både i dag og i framtida. Vi jobber strukturert med kompetanseutvikling på alle nivåer i organisasjonen.

Vi har et sterkt fokus på etikk og felles verdier, og for å nå visjonen vår er det avgjørende at våre valg og handlinger er forankret i disse verdiene. Telemark fylkeskommune skal kjennetegnes av kompetanse, samarbeid og åpenhet. Sammen

med våre medarbeider- og lederprinsipper gir dette føringer for vårt arbeid og danner grunnlaget for vår organisasjonskultur og vårt arbeidsmiljø.

Organisering

Administrasjonen er organisert i fem sektorområder, ledet av hver sin fylkessjef som rapporterer til fylkesdirektøren. Hvert sektorområde er delt inn i seksjoner og virksomheter, hvor seksjons- og virksomhetsleder har ansvar for fag, personal og økonomi, og rapporterer direkte til sin fylkessjef. I seksjoner med team- eller klinikkledere ligger dette ansvaret hos dem, og de rapporterer til seksjonsleder. Fylkesdirektørens ledergruppe utgjør fylkeskommunens øverste administrative ledelse og består av fylkesdirektøren og de fem fylkessjefene.

Organisasjonsutvikling og omstilling

Organisasjonen står overfor krevende økonomiske og kapasitetsmessige rammebetingelser. Dette stiller krav til både fleksibilitet, omstillingsevne og evne til å prioritere ressursene på en måte som sikrer gode og bærekraftige tjenester til innbyggerne.

Det pågår flere parallelle prosesser innenfor skole, tannhelsetjenesten og øvrige deler av organisasjonen. Felles for prosessene er behovet for bred medvirkning, god involvering av ledere og medarbeidere samt tydelig kommunikasjon om mål, rammer og forventninger. Endringsarbeidet må gjennomføres på en måte som ivaretar tjenestekvaliteten, arbeidsmiljøet og organisasjonens samlede kompetanse.

Bemanningsstyring og tilpasning til økonomiske rammer

Det arbeides systematisk med bemanningsstyring for å møte både kravene i budsjettprosessen for 2026 og de økonomiske rammene kommende budsjettperiode. Målet er å tilpasse bemanning og kompetanse til oppgaver, aktivitet og økonomiske rammer, samtidig som organisasjonen beholder nødvendig kapasitet og kompetanse på kritiske områder.

Bemanningsstyringen skjer gjennom flere virkemidler, blant annet:

- vurdering av naturlig avgang og eventuell rekruttering,
- bedre samordning og utnyttelse av tilgjengelig kompetanse,
- vurdering av arbeidsprosesser og oppgavedeling,
- utvikling av nye arbeidsformer,
- vurdering av arealbehov og muligheter for mer effektiv bruk av lokaler,
- organisasjonsutvikling og endringer i lederstruktur, og
- løpende vurdering av tiltak som kan redusere kostnader uten at det går ut over lovpålagte oppgaver og tjenestekvalitet.

Det er viktig å understreke at flere av tiltakene fortsatt er under utredning. Endelig innretning og gjennomføring vil avhenge av videre vurderinger, medvirkning og nødvendige beslutninger. Noen av tiltakene omtales ytterligere under.

Gavepensjon

Som ett av flere mulige virkemidler foreslår fylkesdirektøren å etablere en årlig gavepensjon for medarbeidere som har rett til avtalefestet pensjon (AFP), og som er født i 1964. Ordningen planlegges innført senest 1. juli 2027. Den må forvaltes på en helhetlig og forutsigbar måte.

Organisasjonsutvikling og ny lederstruktur

Høsten 2026 gjennomføres det en organisasjonsutviklingsprosess. Målet er at organisasjonen fra nytt budsjettår skal ha en mer hensiktsmessig og smidig struktur, med tydeligere ansvarslinjer, bedre samhandling og økt gjennomføringsevne.

Et uttalt mål med den nye organiseringen er å etablere et bredere lederspenn. Dette innebærer færre ledere, samtidig som ansvar, oppgaver og beslutningsmyndighet tydeliggjøres.

Som en del av prosessen vurderes det å redusere antall ledere og tilpasse lederstrukturen til organisasjonens fremtidige behov. Eventuelle endringer skal bidra til:

- kortere og tydeligere beslutningslinjer,
- bedre koordinering på tvers av fag- og tjenesteområder,

- mer effektiv ressursutnyttelse,
- tydeligere ansvar for leveranser og resultater, og
- en organisasjon som i enda større grad er innrettet mot gode tjenester til innbyggerne.

Prosesen blir gjennomført med nødvendig involvering av berørte ledere, medarbeidere og tillitsvalgte. Det vil også bli lagt vekt på å ivareta arbeidsmiljøet og sikre forutsigbarhet i gjennomføringen.

Mindre lokaler og nye arbeidsformer

Det vurderes også tiltak knyttet til arealbruk og arbeidsformer. Flere virksomheter kan ha mulighet til å arbeide mer effektivt gjennom bedre utnyttelse av eksisterende lokaler, redusert arealbehov og mer fleksible arbeidsformer.

Nye arbeidsformer kan blant annet innebære:

- økt sambruk av lokaler,
- mer fleksibel organisering av arbeidsplasser,
- bedre tilrettelegging for samarbeid på tvers av enheter,
- økt bruk av digitale arbeidsformer der dette er hensiktsmessig, og
- tilpasning av arbeidssted og arbeidsform til oppgavene som skal løses.

Eventuelle endringer i lokaler og arbeidsformer må vurderes i sammenheng med tjenestenes behov, arbeidsmiljø, tilgjengelighet for innbyggerne og krav til effektiv drift.

Gevinstarbeid gjennom digitalisering og utviklingsarbeid

Det arbeides videre med metode for gevinstrealisering som en integrert del av digitaliserings- og utviklingsarbeidet. Gevinstarbeid innebærer å identifisere, følge opp og dokumentere effektene av tiltak som gjennomføres.

Gevinstene kan være økonomiske, men kan også bestå av:

- bedre kvalitet i tjenestene,
- mer effektiv ressursutnyttelse og lavere driftskostnader,
- redusert sårbarhet,
- bedre arbeidsprosesser,
- økt samhandling,
- bedre brukeropplevelser, og
- frigjøring av tid og kapasitet til prioriterte oppgaver.

For å sikre at gevinstene faktisk realiseres, må tiltakene ha tydelige mål, ansvarlige eiere og en plan for oppfølging. Gevinstarbeidet må derfor sees i sammenheng med budsjettoppfølging, bemanningsstyring og organisasjonsutvikling.

Tydelig lederskap og profesjonelle lederroller

I den videre utviklingen av organisasjonen vil det være avgjørende å sikre tydelig, kompetent og profesjonelt lederskap. En ny organisering med færre ledere og bredere lederspenn stiller høye krav til den enkelte leder. Lederne må ha nødvendig faglig og strategisk kompetanse, god forståelse for organisasjonens samfunnsoppdrag og evne til å lede gjennom endring.

Profesjonelle lederroller innebærer tydelige ansvarsområder, klare forventninger, rolleforståelse og tilstrekkelig beslutningsmyndighet. Lederne skal bidra til helhetlig styring, god ressursutnyttelse, tverrfaglig samhandling og utvikling av medarbeidere og tjenester. Det må derfor legges vekt på å identifisere og utvikle riktig lederkompetanse, samt sikre gode strukturer for lederstøtte, oppfølging og samarbeid.

Det vil bli arbeidet videre med de enkelte tiltakene gjennom høsten 2026. Før eventuelle endelige beslutninger fattes, skal tiltakene utredes nærmere og vurderes opp mot økonomiske, organisatoriske og tjenestemessige konsekvenser.

En samlet og helhetlig tilnærming er nødvendig for å sikre at omstillingen gir varige effekter. Samtidig må organisasjonen beholde evnen til å levere gode tjenester til innbyggerne gjennom hele endringsperioden. God involvering, tydelig ledelse, profesjonelle lederroller og forutsigbar kommunikasjon vil derfor være avgjørende for å lykkes.

Arbeidsgiverstrategi

Telemark fylkeskommune skal være en fremtidsrettet, brukervennlig og kostnadseffektiv organisasjon som støtter opp om vårt samfunnsoppdrag som bærekraftig tjenesteleverandør og samfunnsutvikler. For å møte fremtidens utfordringer satser vi på digitalisering og kontinuerlig utvikling. Vi legger vekt på å utvikle brukervennlige løsninger som møter behovene til innbyggere, brukere, politikere og medarbeidere.

Nærvær og sykefravær

Vi jobber systematisk for å redusere sykefraværet og skape helsefremmende arbeidsmiljøer, med økt jobbnærvær som et strategisk mål. Måltallet for nærvær er 95 %, noe som krever god oppfølging av de som er på jobb, samt forebygging av fravær. Rask og god sykefraværsoppfølging er viktig for at medarbeidere kan komme raskt tilbake i arbeid. Dette arbeidet bygger på intensjonene i avtalen om et inkluderende arbeidsliv (IA). Akkumulert fravær for hele organisasjonen er pr 31.8.26 på 5,22 %.

Et høyt nærvær og medarbeidere som opplever psykologisk trygghet, mestring og motivasjon, er avgjørende for å lykkes med samfunnsoppdraget vårt. Godt nærværarbeid henger sammen med lederoppgaver som god rekruttering, oppfølging av nyansatte, hverdagsledelse og kompetanseutvikling. Våre lederprinsipper – motiverende, tilgjengelig og tydelig – bidrar til forutsigbarhet og trygghet, og hjelper ledere med å se, verdsette og involvere ansatte. Trivsel og et godt arbeidsmiljø virker forebyggende på fravær. Oppfølging skal starte tidlig uavhengig av fraværsgrad, og vi har en rekke tiltak knyttet til sykefraværsoppfølging som kontinuerlig evalueres og tilpasses ulike utfordringer.

Medarbeiderreisen

For Telemark fylkeskommune er medarbeiderreisen helheten i hvordan vi tiltrekker oss, rekrutterer, utvikler og beholder viktig kompetanse. Medarbeiderreisen omfatter alle fasene i et arbeidsforhold – fra første kontakt til videreutvikling og eventuell avslutning av arbeidsforholdet.

Brukerbehov og digitalisering

Telemark fylkeskommune har gjennom vår digitaliseringsstrategi som er i tråd med den nasjonale strategien: Norge skal bli verdens mest digitaliserte land med fokus på å utvikle tjenestene våre. Målet er å gjøre offentlig sektor enklere og tryggere for innbyggerne, styrke næringslivet og modernisere offentlig forvaltning. Digitalisering skal understøtte forbedring i hver enkelt virksomhet og i sektoren som helhet.

Vi er pådrivere for nye løsninger, og ser stadig etter områder der teknologi utgjør en forskjell. Gjennom digitalisering tilrettelegger vi for brukervennlige løsninger som er tilpasset innbyggernes og ansattes behov. Vi kartlegger brukerreiser, digitaliserer skjemaer og automatiserer tidkrevende prosesser for å effektivisere arbeidet. Vår kompetanse og gode prosjektstyring gjør at vi kan utvikle innovative løsninger til det beste for innbyggerne i Telemark. Samtidig ivaretar vi informasjonssikkerhet i alle leveranser og jobber for at fylkeskommunen har tilgang til nødvendig digital kompetanse.

Klimabudsjett

Introduksjon

Klimabudsjett er et styringsverktøy som skal bidra til å oppnå klimagassreduksjoner og andre vedtatte klimamål. Klimabudsjettet presenterer tiltak for å redusere klimagassutslipp (heretter kalt utslipp), anslått effekt av tiltakene og fordeler ansvaret for gjennomføringen. Måling av egne utslipp skjer gjennom klimagassregnskapet i årsmeldingen og følger Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollen).

Klimabudsjettprosessen er en del av økonomiplanprosessen, og alle seksjoner kommer med forslag til tiltak innenfor sine ansvarsområder. Klimabudsjettet synliggjør og legger grunnlag for prioriteringer, styring og oppfølging av aktuelle tiltak. Rapportering på status av klimatiltak i tertialrapportene skal sørge for god styring av arbeidet.

Klimamål

Klimalovens § 3 sier at målet for Norge som helhet skal være at klimagassutslippene i 2030 reduseres med minst 55 % fra nivået i referanseåret 1990. Dette er knyttet til FNs klimamål (Parisavtalen). For å følge opp dette har Telemark fylkeskommune vedtatt mål om å redusere utslippene fra regionen med 60 % innen 2030, sammenlignet med 2009. [Miljødirektoratet publiserer årlig statistikk for klimagassutslipp](#) som skjer geografisk innenfor kommunene med en tidsserie som går tilbake til 2009, og derfor er dette året brukt som referanseår.

For egen virksomhet har Telemark fylkeskommune vedtatt å *redusere direkte utslipp med 70 % innen 2030, sammenlignet med 2020*. Dette er året fylkeskommunen opprettet sitt første klimaregnskap med metoden som brukes i dag. Det er også vedtatt et mål om å *redusere energiforbruket for egen virksomhet med 15 % i samme periode*.

For fylkeskommunens virksomhet er det i tillegg vedtatt mål om at *all kollektivtrafikk på veg i Telemark skal være fossilfri innen 2027*.

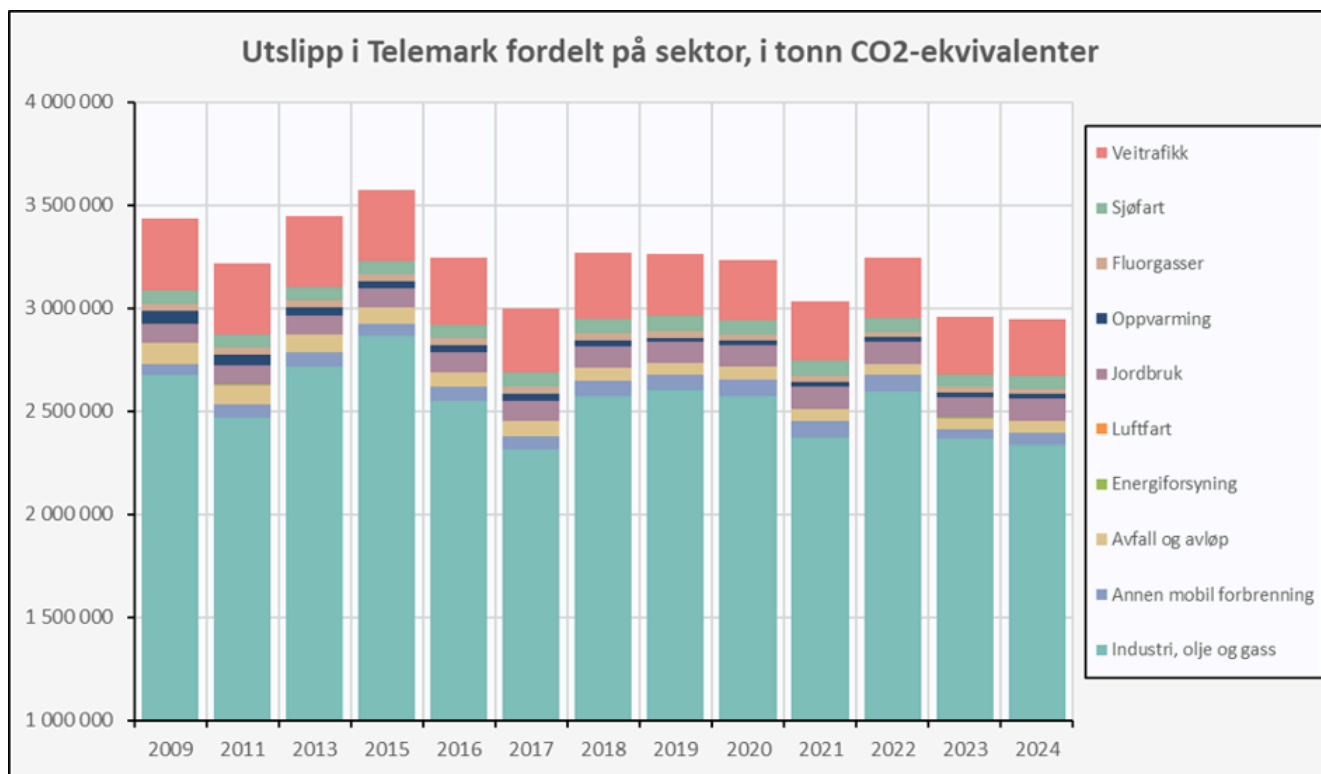
Telemark fylkeskommune har utarbeidet forslag til ny regional plan for klima, energi og grønn omstilling. Klimamål for regionen vil oppdateres i denne. Fylkesdirektøren vil i begynnelsen av 2027 utarbeide forslag til nye mål for egen virksomhet.

Situasjonsbeskrivelse

Grenlandsregionen i Telemark er preget av tung industri, noe som gjenspeiles i utslippsstatistikken for fylket. I dette kapittelet gis det en kort innføring i utslippssituasjonen i fylket og i egen organisasjon.

Historiske utslipp i regionen

Miljødirektoratet publiserer hvert år klimagassregnskap for alle kommunene i Norge. Beregningsmetoder blir stadig forbedret og gjort gjeldende bakover i tid, og resultatet er en dataserie som strekker seg tilbake til 2009 av god kvalitet. Alle utslipp som foregår innenfor kommunenes grenser er kartlagt og fordelt på utslippssektorer som for eksempel oppvarming, jordbruk og veitrafikk. Utslippstall fra egen organisasjon er innhentet og beregnet av administrasjonen i Telemark fylkeskommune basert på sist tilgjengelig informasjon om utslippsintensitet per kg eller liter drivstoff, og lignende.

Utvikling i utslipp av klimagasser i Telemark fra 2009 til 2024. Kilde: Miljødirektoratet.

Utslippene i regionen Telemark er dominert av industrien, hovedsakelig av fem anlegg i Grenland. I 2024 sto kategorien «industri, olje og gass» for 79 % av alle utslippene i Telemark, og dette er utslippskategorien som varierer mest fra år til år. Fra 2009 til 2024 har de totale utslippene blitt redusert fra 3,44 millioner tonn CO₂e til cirka 2,9 millioner tonn, en nedgang på 14,2 %. Avfall og avløp, veitrafikk og oppvarming er de sektorene som har sett størst reduksjoner i perioden. For å nå målet om 60 % reduksjon av klimagasser innen 2030, må cirka 262 000 tonn CO₂e kuttes årlig fra 2024.

For mer informasjon om utslippene i Telemark, sjekk ut «[Kunnskap om Telemark](#)», på Telemark fylkeskommune sine nettsider.

Fylkeskommunens egen drift

Telemark fylkeskommune leverer en rekke tjenester til samfunnet og gjennomfører egne aktiviteter som har et klimafotavtrykk. Dette inkluderer alt fra bygging, drift og vedlikehold av fylkesveinettet til drift av skoler, kollektivtrafikk og tannhelseklinikker. I en virksomhets klimagassregnskap så deler man utslippene i tre kategorier: **direkte utslipp** (*klimafokus 1*), **indirekte utslipp fra kjøpt energi** (*klimafokus 2*) og **indirekte utslipp fra forbruk av varer og tjenester** (*klimafokus 3*). I klimagassregnskapet til regionen ser man kun på *klimafokus 1*, mens for en virksomhet er det viktig å kartlegge hele påvirkningen man har på klimaet ved å inkludere bruk av energi, innkjøp og anskaffelser, og andre innleide tjenester. Tabellen under viser klimagassregnskapet for Telemark fylkeskommunes virksomhet i 2025.

Kategori	Beskrivelse	Utslipp (kg)	Andel
Klimafokus 1	Oppvarming av bygg	-	
	1,0 %	Drivstoff	180 725 100 %
		Sum klimafokus 1	180 725 kg CO₂e
Klimafokus 2	Bygg og elbiler	119 450	61 %
	1,1 %	Veidrift	62 182 32 %
		Fjernvarme/-kjøling	24 276 12 %
		Solenergi	-10 787 -6 %
		Sum klimafokus 2	195 120 kg CO₂e
Klimafokus 3	Avfall	99 515	1 %
	97,9 %	Kollektiv	4 667 592 27 %
		Ferger	1 761 970 10 %
		Fylkesveier	10 755 249 61 %
		TT og skoleskyss	146 345 1 %

Tjenestereiser	164 425	1 %
Postkjøring	521	0 %
Sum klimafokus 3	17 595 618	kg CO2e

Klimafokus 1 består i 2025 kun av drivstofforbruk for egne kjøretøy. Det vil si biler og andre tyngre kjøretøy som eies og leases av administrasjonen, skolene og andre i fylkeskommunens egen virksomhet. Kjøretøy som driftes gjennom kontrakter og tjenester er ikke inkludert her.

Klimafokus 2 inneholder all energien brukt til oppvarming av egne bygg, og belysning og tunneldrift på fylkesveinettet. Produksjon av egen energi med solceller er også inkludert. Utslippsfaktoren som er benyttet i tabellen ved bruk av strøm er hentet fra NVE, «[Strømdeklarasjoner](#)», og var på 11,9 gram CO₂e/kWh ved utregningstidspunktet. Det ble brukt såkalt «lokasjonsbasert metode». Ved bruk av «markedsbasert metode» er utslippsfaktoren på 535 gram CO₂/kWh, og totalt utslipp i klimafokus 2 blir da 9,85 millioner kg CO₂e.

Klimafokus 3 inneholder alle tjenestene og kontraktene som fylkeskommunen kjøper inn for å dekke ansvarsområdene sine. Her skal også alle indirekte utslipp ved anskaffelser og innkjøp kartlegges, men dette er ikke gjort for 2025. Av klimagassregnskapet kommer det frem at klimafokus 3 står for nesten 98 % av alle utslippene til fylkeskommunen, og at 61 % av disse kommer fra bygging, drift og vedlikehold av fylkesveinettet.

Utbygging av nye fylkesveier medfører **arealbruksendringer**. Dette fører igjen til utslipp av naturlig karbon og/eller redusert opptak av karbon i naturen. I 2025 sto arealbruksendringer fra fylkesvegutbygging for et utslipp på 10,8 kg CO₂e.

Mer detaljert oversikt over klimaregnskapet finnes i årsmeldingen for 2025.

Fylkeskommunens rolle

Fylkeskommunen kan gjennom sine roller påvirke ulike klimatiltak, enten som pådriver eller tilrettelegger. [Klimakur 2030](#) har beskrevet rollen slik:

Fylkeskommunen kan i stor grad påvirke utslipp fra egen virksomhet selv. For eksempel utslipp fra egne kjøretøy, bygg- og anleggsvirksomhet og gjennom klimakrav i egne innkjøp. Det største potensialet for å bidra til utslippsreduksjoner har fylkeskommunen imidlertid gjennom å påvirke gjennomføringen av klimatiltak hos andre aktører. Fylkeskommunen har ulike roller som er relevante i klimaarbeidet:

- Samfunnsutvikler
- Myndighetsutøver
- Tjenesteleverandør
- Eier og drifter
- Innkjøper

Som myndighetsutøver er fylkeskommunen regional planmyndighet og de regionale planene legger føringer for kommunale arealplaner. Regionale planer er spesielt viktige for å ivareta transport- og bosettingsmønstre.

Som tjenesteleverandør, og dermed som innkjøper, er ansvaret for kollektivtransport særegent for fylkeskommunene. Telemark fylkeskommune kan benytte innkjøp til å realisere nullutslippsløsninger for busser, ferger, og hurtigbåter. Som ansvarlig for kollektivtrafikken kan fylkeskommunene også bidra til transportløsninger som støtter opp om en helhetlig arealbruk.

Som eier og drifter av flere publikumsrettede virksomheter, videregående skoler og kontorarbeidsplasser, har fylkeskommunen ansvar for å lokalisere disse slik at de bidrar til reduksjon av biltransport, økt gange, sykkel- og kollektivtransport og bedre bymiljø i tråd med statlige planretningslinjer for bolig-, areal- og transportplanlegging. Som veieiere har fylkeskommunen ansvaret for å bygge, drifte og vedlikeholde veier.

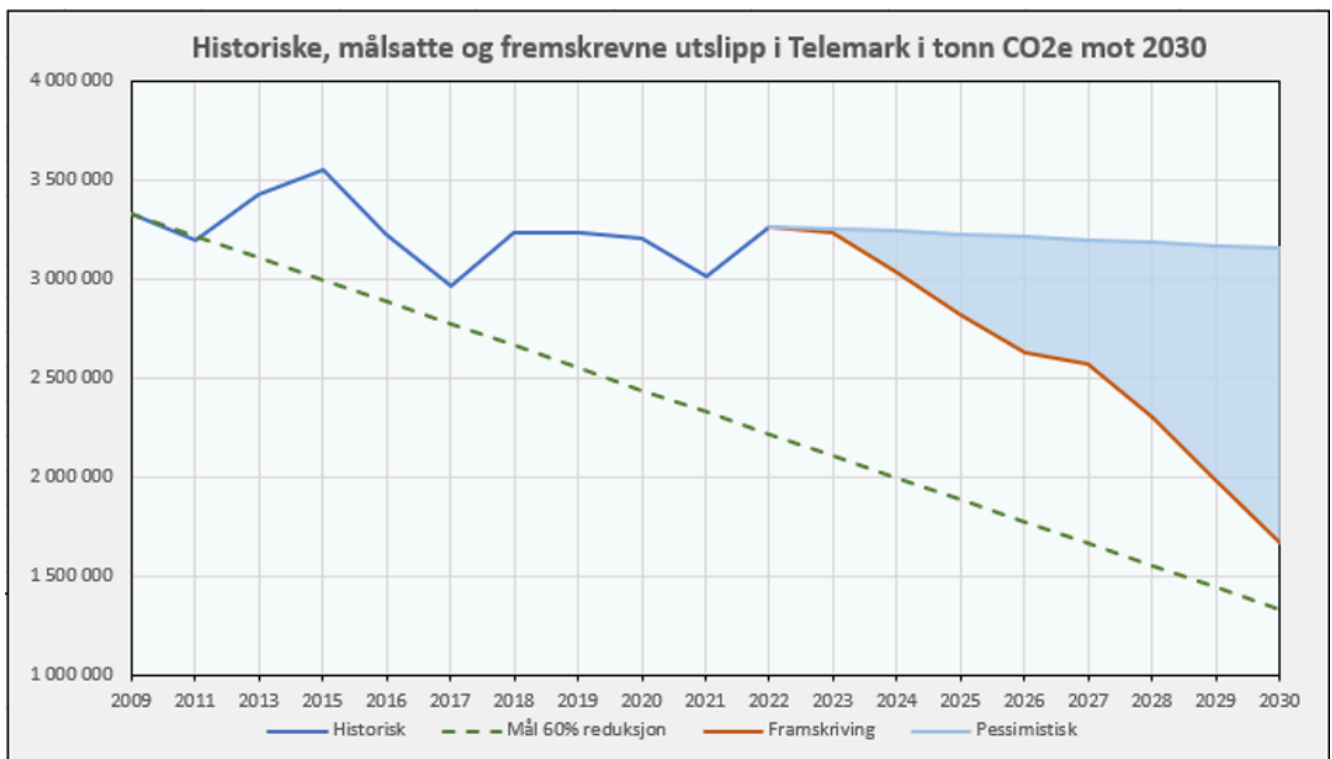
Referansebane

En referansebane beskriver fremtidig utvikling i klimagassutslippene og er et verktøy for å vurdere den løpende progresjonen på vei mot målet som er satt for Telemark. Referansebanen tar utgangspunkt i historiske utslipp og viser

fremtidig utslippsbane dersom det ikke gjennomføres noen tiltak. En tiltaksbane viser utslippsbanen dersom man gjennomfører de foreslåtte tiltakene.

Det er ikke utarbeidet en referansebane med tiltaksbane for fylkeskommunens egen drift, siden det hersker stor usikkerhet i tallgrunnlaget for historiske utslipp i egen virksomhet sammen med Vestfold. Referansebanen under gjelder for samfunnet i Telemark, og selv om fylkeskommunens egne klimatiltak i liten grad vil påvirke det totale utslippet i Telemark er det interessant å se nærmere på tiltakene som er foreslått av industrien.

I 2020 utarbeidet SINTEF «Veikart for en klimapositiv industriregion» for Grenlandsindustrien, på vegne av klyngen Powered by Telemark, med hensikt i å beskrive og illustrere hva som skal til for at prosessindustrien i regionen skal kunne senke sine klimagassutslipp drastisk for å komme til nullutslipp eller bli klimapositiv. Veikartet er oppdatert to ganger, senest i 2024, og inkluderer en tiltaksliste for industrien. Tiltakslisten er illustrert i tiltaksbanen nedenfor.

Referanse- og tiltaksbane for Telemark, i tonn CO₂e per år. Kilder: Miljødirektoratet, Statsbudsjettet 2023 og «Veikart for en klimapositiv industriregion»

Grafen viser historiske utslipp frem til 2022, og fremskrevne utslipp delt i to: en pessimistisk framskrivning og en optimistisk framskrivning. Den pessimistiske viser banen dersom man ikke innfører noen andre tiltak enn det som ligger inn i statsbudsjettets framskrivninger for nasjonale transportutslipp. Teknologiforbedringer på drivstoff og kjøretøy fører til at utslipp fra veitrafikken vil reduseres uavhengig av hvilke grep vi tar. Den optimistiske framskrivningen viser utslippsbanen dersom tiltakene som er foreslått og planlagt i veikartet til Powered by Telemark blir gjennomført i tidsrommet som er foreslått. Det er ikke medberegnet mulighetene for nyetablering av industri, og dermed nye kilder til utslipp av klimagasser.

Om industriens tiltak blir gjennomført eller ikke avhenger av flere faktorer, blant annet tilgang på kraft i nettet, og kostnader på og tilgjengeligheten til kritiske ressurser. Mye av dette er utenfor fylkeskommunens påvirkningsrekkevidde. Nettsituasjonen i fylket er av stor betydning for industriens stedlige fremtidsmuligheter. Store deler av industriens planlagte utslippskutt er avhengig av tilstrekkelig og rimelig kraft for å kunne gjennomføre tiltakene.

Klimatiltak med i økonomiplanen

Fylkeskommunen har flere roller og derfor et variert samfunnsoppdrag. Som nevnt tidligere så har organisasjonen blant annet rolle som regional planmyndighet, offentlig innkjøper, tjenesteleverandør og tildeler av midler til forskning og utvikling. Organisasjonen arbeider derfor med et bredt spekter av klimatiltak som skal bidra til både utslippskutt og redusert energibruk i egen virksomhet og i regionen som helhet. Tiltakene det skal arbeides med i årene fremover er presentert i tiltakslisten.

Noen av tiltakene er konkrete og bidrar direkte til utslippskutt i regionen, mens andre har til hensikt å endre holdninger gjennom å bygge kompetanse som vil være nødvendig for å oppnå fremtidige kutt. Fylkeskommunen har også systematiske og strategiske tiltak som vil bidra til endring i hvordan vi planlegger og anskaffer. Fylkeskommunens liste over klimatiltak består derfor av to hovedkategorier: *direkte utslipp* og *andre samfunnseffekter*.

Klimatiltak med i økonomiplanen

Andre samfunnseffekter

Klimatiltak	Sektor	Kilde
Kartlegging av utslipp i utbyggingsprosjekter ved bruk av VegLCA	Annen mobil forbrenning	Bygg og anlegg
Klima i planlegging	Annet	Annet
Ny regional plan for klima, energi og grønn omstilling	Annet	Annet
Videreføre streng arealpolitikk i samsvar med lovverk og regjeringens forventninger. Særlig fokus på landbruksjord og myr	Arealbruk	Utslipp og opptak av klimagasser
Istandsetting, gjenbruk og ombruk av eldre bebyggelse	Bygg	Annet
Industriell symbiose	Industri, olje og gass	Industri, olje og gass
Bærekraftig reiseliv - Øke antallet miljøsertifiseringer	Miljøledelse	Annet
Grønnere arrangementer - Øke antallet miljøsertifiseringer	Miljøledelse	Annet
Klima- og energinettverket	Miljøledelse	Annet
Kompetansetiltak - heve kompetansen til kommunene i samarbeid med Statsforvalter	Miljøledelse	Annet
Sum		

Beskrivelse klimatiltak

Bærekraftig reiseliv - Øke antallet miljøsertifiseringer

Miljøsertifiseringen Bærekraftig reiseliv krever at destinasjonene f.eks. arbeider med å senke utslipp gjennom å øke antall liggedøgn, og vurdere hvor man ønsker å tiltrekke seg gjester fra. Det er i den forbindelse utviklet en utslippskalkulator for reiselivet.

Grønnere arrangementer - Øke antallet miljøsertifiseringer

Miljøsertifiseringen "Miljøgodkjent arrangement" stiller krav til blant annet transport og klima og energi. Det finnes også andre ordninger som krever lignende fokus.

Industriell symbiose

Som et initiativ for å intensivere arbeidet om å oppnå de nasjonale klimamålene, samarbeider alle landets fylkeskommuner, Siva, Forskningsrådet og Innovasjon Norge, i det som omtales som «den nasjonale missions-satsningen», for å realisere tre definerte avgrensede samfunnsoppdrag:

- utvikle industriell symbiose på tvers av verdikjeder
- bygge infrastruktur for det grønne skiftet
- kompetanseløft for å realisere de grønne verdikjedene

Arbeidet skal gjennomføres regionalt, ledet av fylkeskommunene. Telemarks arbeid skal gjennomføres med prosjektet «Sirkulære Telemark 2030». Prosjektet er treårig, fra oktober 2024 til oktober 2027. Overordnet mål er å støtte, oppmuntre og hjelpe næringslivet i Telemark til å nå viktige mål for den grønne omstillingen med lavere CO2-utslipp, grønne arbeidsplasser og økonomisk verdiskaping, gjennom sirkulær økonomi. Vedtatt i Hovedutvalg for næring og reiseliv (sak 93/22) i Vestfold og Telemark FK.

Istandsetting, gjenbruk og ombruk av eldre bebyggelse

Oppfølging av kulturmiljøforvaltningens klimastrategi, mål 2: Bygninger og materialer bevares og brukes, slik at klimagassutslipp reduseres og kulturmiljø ivaretas. Reduserer behov for ny produksjon av materiler og transport. Utvikle og formidle kunnskap om hvordan istandsetting, rehabilitering og ombruk av bygninger kan bidra til å redusere klimagassutslipp. Bidra til å utvikle virkemidler og regelverk for å fremme fortsatt bruk og ombruk av bygninger og bygningsdeler.

Kartlegging av utslipp i utbyggingsprosjekter ved bruk av VegLCA

For å kunne sette riktige og realistiske krav til reduksjon i klimagassutslipp trengs et godt datagrunnlag med historiske data å måle mot. Etablering og utvikling av databanken er derfor avgjørende for å kunne innføre krav knyttet til klimagassutslipp i fremtidige fylkesvegprosjekter.

Klima i planlegging

Seksjon for klima, næring og innovasjon gir faglige innspill til konsesjonssøknader om vann-, vind- og solkraft, reguleringsplaner og lignende, kunnskapsdeling gjennom nettverk og i regionalt planforum.

Klima- og energinettverket

Drift og utvikling av Klima- og energinettverket i Vestfold og Telemark. Nettverket har rundt 64 medlemmer fra kommuner, næringsliv og academia. Nettverket har som formål å bidra til fylkenes klimamål, ved at medlemmene kommer i gang med konkrete klimatiltak som klimaregnskap, klimabudsjett, klimakrav i innkjøp, forankring av klimaarbeidet i toppledelsen m.m.

Kompetansetiltak - heve kompetansen til kommunene i samarbeid med Statsforvalter

Bidra til økt kompetansebehov i kommunene for å få større faglig tyngde. Fokus på plan- og bygningsloven.

Ny regional plan for klima, energi og grønn omstilling

Ny regional plan for klima, energi og grønn omstilling vedtas i løpet av 2027 og setter mål og retning for fylket som helhet.

Videreføre streng arealpolitikk i samsvar med lovverk og regjeringens forventninger. Særlig fokus på landbruksjord og myr

Videreføring av restriktiv linje i planuttalelser, samt null-visjon om bruk av landbruksjord, vil bidra til at CO2-utslipp ikke øker.

Direkte utslipp

Klimatiltak	Sektor	Kilde
Geofysiske metoder i arkeologien	Arealbruk	Annet
Biogass i tungtransporten	Veitrafikk	Tunge kjøretøy

Beskrivelse klimatiltak

Biogass i tungtransporten

Arbeidsgruppe i Klima- og energinettverket med formål å øke kunnskapen om og bruken av biogass i tungtransporten i regionen. Arbeidsgruppen består av representanter fra forskjellige aktører, blant annet produsenter, forbrukere av biogass, kommuner m.m.

Effektivisere turneer i Den Kulturelle Skolesekken

Effektivisering av turneer i den kulturelle skolesekken, vil gi færre overnattingsdøgn og redusere bruk av transport betraktelig.

Geofysiske metoder i arkeologien

Inngrepsfrie undersøkelser av arealer effektiviserer planarbeid, reduserer bruk av maskiner og graving med påfølgende utslipp. Reduksjon i graving og vending av jord. Minimerer utslipp av lagret klimagasser i jorda og skader på avling.

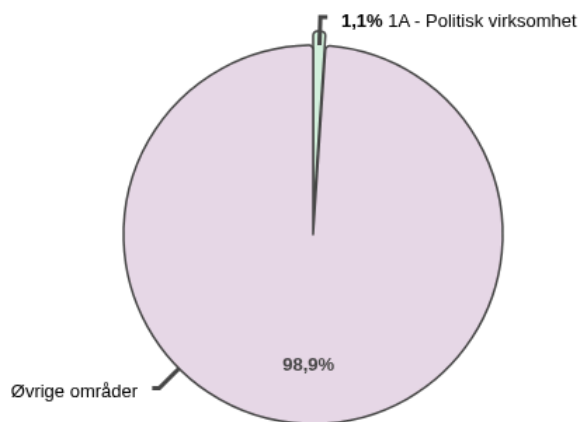
Fylkeskommunens tjenesteområder

1A - Politisk virksomhet

Beskrivelse av dagens virksomhet

Fylkeskommunen er en politisk styrt organisasjon. Fylkestinget er det øverste folkevalgte organet og fylkeskommunens øvrige politiske organer utgår fra fylkestinget. Den politiske ledelsen består av fylkesordfører og fylkesvaraordfører, sammen med lederne for de fire hovedutvalgene som alle er heltidspolitikere.

Brutto utgifter i % av fylkeskommunens totale brutto utgifter

Omtale rammeoversikt

Budsjettet for hvert rammeområde viser netto driftsutgifter.

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av vedtatt budsjett for 2026.

Konsekvensjusteringene omfatter politiske vedtak fra 2026 med varig økonomisk virkning. Dette gjelder særlig budsjettjusteringer vedtatt i forbindelse med tertialrapportene og lønnsoppgjøret for 2026. I tillegg er det innarbeidet kompensasjon for prisvekst og lønnsoverheng med virkning fra 2027.

Kompensasjon for lønnsoppgjør for 2027 vil bli fordelt etter reelt lønnsoppgjør i 2027.

Konsekvensjustert budsjettamme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Handlings- og økonomiplan 2027-2030.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Opprinnelig budsjett	44 058	44 058	44 058	44 058

Sum Vedtak forrige periode	1 000	0	1 000	0
Sum Varige budsjettendringer vedtatt i fjor	762	762	762	762
Sum Lønns- og prisvekst	58	58	58	58
Konsekvensjusteringer	1 819	819	1 819	819
Konsekvensjustert ramme	45 877	44 877	45 877	44 877
<i>Endringer i tidligere vedtatte tiltak</i>				
Valgutgifter	-400	0	-400	0
Sum Endringer i tidligere vedtatte tiltak	-400	0	-400	0
<i>Innsparingstiltak</i>				
Redusere møteaktiviteten i hovedutvalgene	-300	-300	-300	-300
Sum Innsparingstiltak	-300	-300	-300	-300
<i>Nye tiltak</i>				
Økning budsjett for kontrollutvalget	494	494	494	494
Sum Nye tiltak	494	494	494	494
Nye tiltak og realendringer	-206	194	-206	194
Ramme 2027-2030	45 671	45 071	45 671	45 071

Valgutgifter

Fylkesdirektøren foreslår å videreføre budsjettmidler for gjennomføring av valg annethvert år med 0,6 millioner kroner i årene 2027 og 2029.

Redusere møteaktiviteten i hovedutvalgene

I politisk møteplan for 2027 er møteaktiviteten i hovedutvalgene redusert. Det er beregnet og lagt inn et Innsparingstiltak som skal oppnås ved å gjennomføre færre todagersmøter enn det som følger av dagens møteplan.

Økning budsjett for kontrollutvalget

Fylkesdirektøren foreslår å øke rammen med 0,5 millioner kroner i henhold til vedtak fra Telemark kontrollutvalg sak 37/26 Budsjett for kontrollutvalgsarbeid og revisjon 2027.

Oversikt alternative tiltak

Tabellen under viser alternative tiltak som sektorene har arbeidet fram som mulige erstatninger for tiltakene i fylkesdirektørens forslag til økonomi- og handlingsplan. Dersom de folkevalgte ønsker andre prioriteringer, kan tiltakene i fylkesdirektørens forslag erstattes med ett eller flere av disse alternativene, forutsatt at den samlede økonomiske effekten ivaretas.

Alternative tiltak

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Endringskode		2027	2028	2029	2030
Pensjon for folkevalgte	Innsparingstiltak	0	-790	-790	-790
Redusert antall heltidspolitikere fra 6 til 3 personer	Nytt tiltak	0	-4 500	-4 500	-4 500
Sum		0	-5 290	-5 290	-5 290

Beskrivelse

Pensjon for folkevalgte

Det foreslås å øke grensen for innmelding i pensjonskassene for folkevalgte.

Intensjonen i ordningen med pensjon for folkevalgte er å sørge for at man ikke taper pensjon på å ta på seg politiske verv.

Innmeldingsgrense til KLP for folkevalgte foreslås økt fra 15 prosent til 1/3 av full godtgjøring. Dette utgjør en innsparing 0,8 millioner kroner på bakgrunn av dagens totale godtgjøringsutbetaling inklusive arbeidsgiveravgift.

I forskrift om folkevalgtes godtgjøring og velferdsgoder, Telemark fylkeskommune § 3-5, har vi kun hovedutvalgslederne, fylkesvaraordførere og fylkesordførere som forventes å være folkevalgt på heltid. Denne gruppen har fra 90 prosent til 110 prosent godtgjøring. Dersom innmeldingsgrensen endres for folkevalgte til ordinær grense for folkevalgte, altså 1/3 stilling eller 33,33 prosent, så vil ikke dette ha konsekvenser for disse. De står innmeldt med den prosentvise godtgjøringen i KLP, med grunnlag regnet utfra til enhver tid gjeldende sats for stortingsrepresentant. Dersom fylkestinget vedtar endring i innmeldingsgrensen, må også forskriften oppdateres i § 11.

Redusert antall heltidspolitikere fra 6 til 3 personer

Det foreslås å redusere antall heltidspolitikere fra 6 til 3 personer.

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Politisk ledelse og politiske utvalg	0	29 769	30 127	29 527	30 127	29 527
Kontrollutvalg	0	5 975	6 469	6 469	6 469	6 469
Tilskudd til politiske partier	0	9 075	9 075	9 075	9 075	9 075
Sum	0	44 819	45 671	45 071	45 671	45 071

Sammendrag budsjett

Politisk virksomhet er et overordnet budsjettområde der utgifter til godtgjørelse og drift er samlet, samt utgifter til kontrollutvalget og tilskudd til politiske partier. Fylkesdirektøren har i forslag til budsjett innarbeidet økonomiske tiltak for å tilpasse driftsnivået til en økonomisk bærekraftig utvikling for fylkeskommunen.

For 2027 har sektoren en foreslått netto driftsramme på 45,7 millioner kroner.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	0	27 345	27 430	27 430	27 430	27 430
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	3 769	4 536	3 936	4 536	3 936
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	0	4 700	4 000	4 000	4 000	4 000
Overføringsutgifter	0	9 509	10 209	10 209	10 209	10 209
Sum Driftsutgifter	0	45 323	46 175	45 575	46 175	45 575
Driftsinntekter						
Refusjoner	0	-504	-504	-504	-504	-504
Sum Driftsinntekter	0	-504	-504	-504	-504	-504
Sum	0	44 819	45 671	45 071	45 671	45 071

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Telemark fylkeskommune har en bærekraftig økonomisk utvikling	Fylkeskommunens tjenesteområder oppfyller samfunnsoppdraget innenfor vedtatt netto budsjettramme	➤ Netto driftsramme avviker mindre enn 0,2 % mot vedtatt budsjett	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
	Telemark fylkeskommune styrer i henhold til finansielle måltall vedtatt av fylkestinget	➤ Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	0,0 %	12,4 %	10,0 %	10,0 %
		➤ Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	0,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %
		➤ Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	0,0 %	1,0 %	3,0 %	3,0 %

1B - Fylkesdirektør og advokatkontor

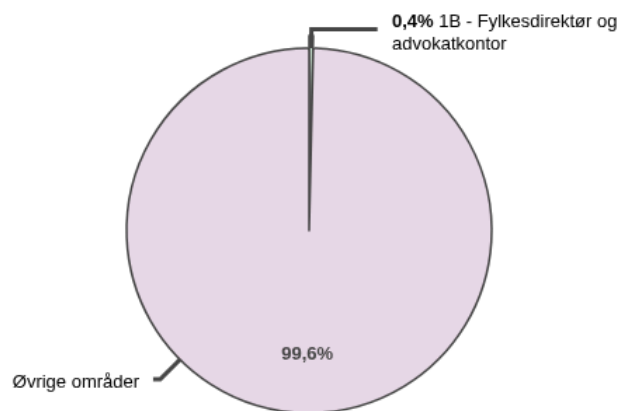
Beskrivelse av dagens virksomhet

Fylkeskommunens personvernombud er lagt til fylkesdirektørens område. Personvernombudet støtter fylkeskommunen i å oppfylle pliktene virksomheten har etter personvernregelverket.

Fylkesadvokatkontoret er et internt og sektoruavhengig advokatkontor, som bidrar til å fremme rettssikkerhet og kvalitetssikring, forebygge tvister og håndtere juridiske saker profesjonelt og effektivt. Advokatene gir uavhengige juridiske råd til alle deler av virksomheten. Kontoret består for tiden av to fylkesadvokater, men har en budsjetttramme tilsvarende 2,5 årsverk.

Politisk støtte er lagt til sektoren i eget team med teamleder som er ansvarlig for gjennomføringen av folkevalgte møter og strategisk rådgivning til politisk ledelse.

Brutto utgifter i % av fylkeskommunens totale brutto utgifter

Omtale rammeoversikt

Budsjettet for hvert rammeområde viser netto driftsutgifter.

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av vedtatt budsjett for 2026.

Konsekvensjusteringene omfatter politiske vedtak fra 2026 med varig økonomisk virkning. Dette gjelder særlig budsjettjusteringer vedtatt i forbindelse med tertialrapportene og lønnsoppgjøret for 2026. I tillegg er det innarbeidet kompensasjon for prisvekst og lønnsoverheng med virkning fra 2027.

Kompensasjon for lønnsoppgjør for 2027 vil bli fordelt etter reelt lønnsoppgjør i 2027.

Konsekvensjustert budsjettramme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Handlings- og økonomiplan 2027-2030.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Opprinnelig budsjett	8 984	8 984	8 984	8 984
Sum Tekniske justeringer	20	20	20	20
Sum Varige budsjettendringer vedtatt i fjor	6 641	6 641	6 641	6 641
Sum Lønns- og prisvekst	23	23	23	23
Konsekvensjusteringer	6 684	6 684	6 684	6 684
Konsekvensjustert ramme	15 668	15 668	15 668	15 668
Ramme 2027-2030	15 668	15 668	15 668	15 668

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Fylkesdirektør	0	10 361	11 945	11 945	11 945	11 945
Fylkesadvokatkontor	0	3 714	3 723	3 723	3 723	3 723
Sum	0	14 075	15 668	15 668	15 668	15 668

Sammendrag budsjett

Fylkesdirektør og advokatkontor består hovedsakelig av lønn- og personalutgifter. Fylkesdirektøren har i forslag til budsjett innarbeidet økonomiske tiltak for å tilpasse driftsnivået til en økonomisk bærekraftig utvikling for fylkeskommunen.

For 2027 har sektoren en foreslått netto driftsramme på 15,7 millioner kroner.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	0	13 281	8 520	8 520	8 520	8 520
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	1 044	7 148	7 148	7 148	7 148
Overføringsutgifter	0	117	117	117	117	117
Sum Driftsutgifter	0	14 442	15 785	15 785	15 785	15 785
Driftsinntekter						
Refusjoner	0	-367	-117	-117	-117	-117
Sum Driftsinntekter	0	-367	-117	-117	-117	-117
Sum	0	14 075	15 668	15 668	15 668	15 668

Måltabell

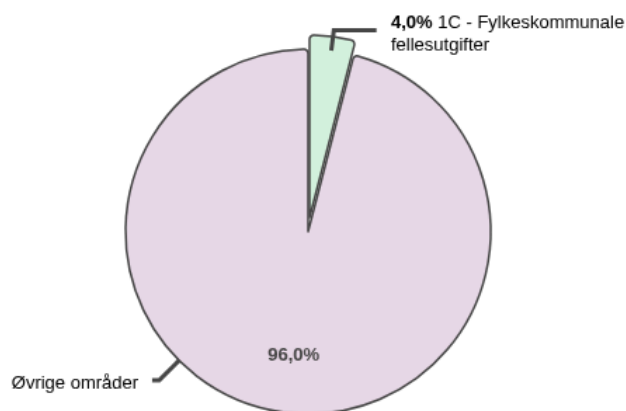
Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Telemark fylkeskommune har en bærekraftig økonomisk utvikling	Fylkeskommunens tjenesteområder oppfyller samfunnsoppdraget innenfor vedtatt netto budsjettramme	➤ Netto driftsramme avviker mindre enn 0,2 % mot vedtatt budsjett	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
	Telemark fylkeskommune styrer i henhold til finansielle måltall vedtatt av fylkestinget					

1C - Fylkeskommunale fellesutgifter

Innledning

Fylkeskommunale fellesutgifter omfatter blant annet pensjon, sentrale avsetninger til lønnsoppgjør og utgifter som ikke kan fordeles på sektorene. Dette gjelder utgifter som, på grunn av sin art, er varige eller midlertidige fellesutgifter for hele fylkeskommunen. Samlet netto driftsramme for fylkeskommunale fellesutgifter er 77,4 millioner kroner i 2027.

Brutto utgifter i % av fylkeskommunens totale brutto utgifter

Omtale rammeoversikt

Konsekvensjustert budsjettamme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Handlings- og økonomiplan 2027-2030.

Som nærmere omtalt under de sentrale kapitlene i Handlings- og økonomiplan er det lagt inn forventede innsparinger knyttet til gevinstrealisering og gavepensjon under denne sektoren.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Opprinnelig budsjett	93 858	93 858	93 858	93 858
Sum Tekniske justeringer	-12 745	-12 745	-12 745	-12 745
Sum Vedtak forrige periode	-51 985	-70 086	-78 464	-71 367
Sum Varige budsjettendringer vedtatt i fjor	-48 679	-48 679	-48 679	-48 679
Sum Lønns- og prisvekst	66 456	66 456	66 456	66 456
Konsekvensjusteringer	-46 952	-65 054	-73 431	-66 335
Konsekvensjustert ramme	46 906	28 805	20 427	27 524
<i>Endringer i tidligere vedtatte tiltak</i>				
Bemanningsreduksjon i planperioden	36 500	58 500	75 000	75 000
Sum Endringer i tidligere vedtatte tiltak	36 500	58 500	75 000	75 000
<i>Innsparingstiltak</i>				
Gavepensjon	-5 000	-13 000	-13 000	-13 000
Gevinstrealisering	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Innsparingstiltak	-6 000	-15 000	-15 000	-15 000
Nye tiltak og realendringer	30 500	43 500	60 000	60 000

Ramme 2027-2030	77 406	72 305	80 427	87 524
-----------------	--------	--------	--------	--------

Bemanningsreduksjon i planperioden

Tiltaket fra Handlings- og økonomiplan 2026-2029 er nullstilt, da innsparingene er spesifisert i egne tiltak.

Gavepensjon

For medarbeidere som har rett til avtalefestet pensjon (AFP), og som er født i 1964, foreslås det etablert en ordning med årlig gavepensjon. Ordningen planlegges innført med virkning senest fra 1. juli 2027.

Gevinstrealisering

Gevinstarbeid skal være et sentralt virkemiddel for å sikre videre utvikling av tjenestene innenfor fylkeskommunens økonomiske rammer. Utformingen av en systematisk gevinstrealisering er et pågående arbeid der vi foreløpig på et overordnet nivå har lagt inn en forventet gevinst på 1 million kroner i 2027.

Oversikt alternative tiltak

Tabellen viser alternative tiltak som sektorene har arbeidet fram som mulige erstatninger for tiltakene i fylkesdirektørens forslag til økonomi- og handlingsplan. Dersom de folkevalgte ønsker andre prioriteringer, kan tiltakene i fylkesdirektørens forslag erstattes med ett eller flere av disse alternativene, forutsatt at den samlede økonomiske effekten ivaretas.

Alternative tiltak

Beløp i 1000

Endringskode		Økonomiplan			
		2027	2028	2029	2030
Konkurransetsetting av tjenstepensjon	Innsparingstiltak	0	0	-4 500	-4 500
Sum		0	0	-4 500	-4 500

Beskrivelse

Konkurransetsetting av tjenstepensjon

En fylkeskommune som flytter til en annen pensjonsleverandør kan oppnå lavere pensjonskostnader, men vil i tillegg få frigjort store midler i forbindelse med flyttingen. Blant annet har kommuner og fylkeskommuner bundet opp betydelige midler i innskutt egenkapital i KLP fordi de må være eier av KLP for å være kunde. Innskutt egenkapital for Telemark FK estimeres til 35,0 millioner kroner. Frigjort egenkapital kan brukes til investeringer. I tillegg til frigjort egenkapital kan fylkeskommunen få frigitt betydelige midler knyttet til bufferkapital som overføres til premiefond.

Reduserte pensjonskostnader knyttet til premie/pris er estimert til 2,0-3,0 millioner kroner årlig. I tillegg slipper fylkeskommunen å betale egenkapitalinnskudd til KLP, dette utgjør ca. 1,8 millioner kroner per år.

I fylkesdirektørens forslag til handlings- og økonomiplan er dette lagt inn som et alternativt forslag under sektor fylkeskommunale fellesutgifter med 4,5 millioner kroner i 2029 og 2030.

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Fellesutgifter	0	31 275	75 777	66 477	66 477	66 477
Pensjon	0	12 614	1 629	5 828	13 951	21 047
Sum	0	43 889	77 406	72 305	80 427	87 524

Sammendrag budsjett

Fellesutgifter

Dette sentrale området dekker fylkeskommunale fellesutgifter og sentrale avsetninger. Avsetningen til lønnsvekst bygger på forutsetningene i statsbudsjettet.

I tillegg er det lagt inn to innsparingstiltak knyttet til gevinstrealisering og innføring av gavepensjon. Utformingen av en systematisk gevinstrealisering er et pågående arbeid der vi foreløpig på et overordnet nivå har lagt inn en forventet gevinst på 1 million kroner i 2027. For medarbeidere som har rett til avtalefestet pensjon (AFP), og som er født i 1964, foreslås det etablert en ordning med årlig gavepensjon. Ordningen planlegges innført med virkning senest fra 1. juli 2027.

Det vises til ytterligere omtale under de sentrale kapitlene i Handlings- og økonomiplanen.

Pensjon

Sektorområdene belastes for pensjonsutgiftene til sine ansatte. Den sentrale avsetningen dekker forskjellen mellom utgiftene i sektorområdene og de årlige prognosene fra Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK). Prognosene tar hensyn til amortisering av premieavvik fra tidligere år.

Den sentrale avsetningen er 1,6 millioner kroner i 2027. Den øker utover i økonomiplanperioden. Overordnede vurderinger av utviklingen i pensjonsutgiftene i planperioden står i avsnittet «Rammebetingelser».

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	0	100 735	143 769	147 968	156 091	163 187
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	56 606	29 430	20 130	20 130	20 130
Overføringsutgifter	0	3 483	3 483	3 483	3 483	3 483
Finansutgifter	0	545	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	0	161 368	176 683	171 581	179 704	186 800
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	0	-8 263	-11 643	-11 643	-11 643	-11 643
Refusjoner	0	-109 215	-87 633	-87 633	-87 633	-87 633

Sum Driftsinntekter	0	-117 479	-99 277	-99 277	-99 277	-99 277
Sum	0	43 889	77 406	72 305	80 427	87 524

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Telemark fylkeskommune har en bærekraftig økonomisk utvikling	Fylkeskommunens tjenestoområder oppfyller samfunnsoppdraget innenfor vedtatt netto budsjettramme	Netto driftsramme avviker mindre enn 0,2 % mot vedtatt budsjett	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
	Telemark fylkeskommune styrer i henhold til finansielle måltall vedtatt av fylkestinget					

2 - Organisasjon og digital utvikling

Innledning

Elisabeth Gylder Vingereid
Telemark Fylkeskommune

Watch on

Beskrivelse av dagens virksomhet

Telemark fylkeskommune er avhengig av sterke og velfungerende fellestjenester for å kunne løse samfunnsoppdraget sitt på en effektiv, ansvarlig og fremtidsrettet måte. Disse funksjonene er avgjørende for at de politiske beslutningene skal kunne gjennomføres i praksis, og for at fylkeskommunen skal kunne levere gode tjenester til innbyggere, elever, ansatte og samarbeidspartnere.

HR-seksjonen sikrer gode rekrutteringsprosesser, utvikler ledere og bidrar til et trygt, inkluderende og kompetent arbeidsmiljø. Kommunikasjon, analyse, arkiv og digitale tjenester ivaretar på sin side oppgaver som er grunnleggende for åpenhet, kvalitet, effektiv drift og rettssikkerhet. De sørger for tydelig og strategisk kommunikasjon både via medier og internt, kunnskaps- og beslutningsgrunnlag, forsvarlig dokumentforvaltning og nødvendige digitale løsninger.

Samlet utgjør disse seksjonene en kritisk infrastruktur for hele fylkeskommunens virksomhet. Investeringer i sterke støttetjenester er derfor ikke bare et internt organisasjonstiltak – det er en forutsetning for god politisk styring, effektiv ressursbruk og tjenester av høy kvalitet. Samtidig gjør de fylkeskommunen bedre rustet til å møte fremtidige utfordringer og styrker Telemarks posisjon som en attraktiv arbeidsgiver og en tydelig samfunnsutvikler.

HR

HR bidrar aktivt til at Telemark fylkeskommune fremstår som en effektiv og faglig sterk organisasjon, og som en attraktiv arbeidsgiver. Seksjonen leder utviklingen av en positiv arbeidsgiverpolitikk og skaper et arbeidsmiljø hvor ansatte trives. HR arbeider for at fylkeskommunen skal være en organisasjon preget av kompetanse, samarbeid og åpenhet.

For å styrke arbeidsgiverrollen har HR fokus på gode rekrutteringsprosesser, lederutvikling og kompetanseheving. Seksjonen arbeider kontinuerlig med arbeidsmiljø, gode møteplasser og sosiale aktiviteter.

HR støtter hele organisasjonen gjennom profesjonell håndtering av alle faser i et ansettelsesforhold – fra rekruttering og introduksjon av nyansatte, via kompetanse- og profesjonsutvikling, medarbeideroppfølging, nærvær og fravær, til livsfasetilpasning, tilrettelegging, endring og avslutning. Seksjonen legger til rette for organisasjonsutvikling og bistår ansatte i å mestre endringer. I tillegg sørger HR for at alle ansatte får korrekt lønn utbetalt til riktig tid, samt at det gjennomføres nødvendig innrapportering til myndigheter og pensjonsordninger.

HR har et systematisk samarbeid med bedriftshelsetjenesten og NAV Arbeidslivssenter, og følger opp avvik innen helse, miljø og sikkerhet. Seksjonen har også et overordnet ansvar for forebyggende og skadebegrensende tiltak på tvers av fylkeskommunens tjenester.

Videre koordinerer HR samarbeidsmøter med arbeidstakerorganisasjonene og vernetjenesten, og legger til rette for et godt partssamarbeid i forbindelse med rekrutteringer, arbeidsmiljøutvalg, medbestemmelsesmøter og personalsamtaler. Seksjonen har også ansvar for budsjett og koordinering knyttet til frikjøp av hovedtillitsvalgte og fylkeshovedverneombud.

Kommunikasjon, arkiv og analyse

Seksjon for kommunikasjon, analyse og arkiv leverer fellestjenester som støtter Telemark fylkeskommunes strategiske mål.

Seksjonen har det overordnede ansvaret for fylkeskommunens kommunikasjonsarbeid, noe som blant annet omfatter systematisk omdømmearbeid, mediehandtering, strategisk kommunikasjon både internt og eksternt, klarspråk, forvaltning av visuell profil og drift og utvikling av sosiale medier, nettsider og ansattportal.

Seksjonens analyseteam utarbeider og formidler kunnskap om fylket gjennom statistikk, analyser og kart. Arbeidet understøtter og styrker fylkeskommunens rolle som regional samfunnsutvikler, og bidrar til at beslutninger fattes på et solid kunnskapsgrunnlag for alle tjenesteområdene våre. Analyseteamet leder også fylkeskommunens analysenettverk, som legger til rette for et tverrfaglig samarbeid og utarbeider en felles analyseplan for hele organisasjonen.

Et velfungerende arkiv er en forutsetning for rettssikkerhet, åpenhet og tillit mellom fylkeskommunen og innbyggerne. Arkivene dokumenterer beslutninger, prosesser og tjenesteyting, og sikrer at viktig informasjon kan gjenfinnes, etterprøves og brukes, både i det daglige arbeidet og langt inn i fremtiden.

Arkivseksjonen har det samlede ansvaret for arkivtjenestene og ivaretar sentrale arkivfunksjoner for alle sektorer og virksomheter i Telemark fylkeskommune. Dette omfatter både den daglige driften, utvikling og forvaltning av digitale

arkivløsninger samt rådgivning og veiledning i arkivfaglige spørsmål.

Gjennom systematisk dokumentforvaltning sikrer seksjonen at fylkeskommunens beslutninger og handlinger blir dokumentert på en forsvarlig måte. Dette gir innbyggerne mulighet til innsyn, bidrar til etterprøvbarhet og styrker tilliten til fylkeskommunen som en åpen og ansvarlig offentlig virksomhet. Et godt arkiv er derfor ikke bare en intern støttefunksjon, men en viktig del av demokratiet og den offentlige rettssikkerheten.

Digitale tjenester

Seksjon for digitale tjenester har et tydelig utviklings- og virksomhetsfokus, og jobber kontinuerlig for å sikre brukerperspektiv i alle ledd av tjenestene våre. Vårt mål er at alle fylkeskommunens ansatte og elever får god digital støtte, nødvendig infrastruktur og tilgang til sikre, innovative digitale tjenester.

Vi identifiserer og løser behov på tvers av tjenesteområder og bidrar til gode, digitale løsninger for innbyggerne i Telemark. Vi leverer og forvalter en robust og fremtidsrettet IT-infrastruktur til rundt 60 virksomhetssteder, og sørger for en trygg og forutsigbar digital hverdag for ansatte og elever. Dette er helt avgjørende for at innbyggerne i Telemark skal kunne motta de tjenestene som utgjør fylkeskommunens samfunnsoppdrag. Dette omfatter alt fra klientutstyr til rundt 10 000 elever, politikere, lærere og andre ansatte, til avansert infrastruktur som trådløse nettverk og lagringstjenester. Seksjonen forvalter også rundt 300 fagsystemer med tilhørende integrasjoner, servere, skytjenester, Microsoft 365, et femsifret antall Teams-rom, SD-anlegg og alt fra røntgenmaskiner til egenutviklede løsninger.

Organisatorisk er seksjonen delt inn i fire team der tre av de har ansvar for digital støtte til henholdsvis skole, tannklinikk og Telemarkshuset i hvert sitt geografiske område. Ett teknologiteam bestående av spesialiserte ressurser innen drift, arkitektur og utvikling. I tillegg har vi en sentral gruppe, direkte under seksjonsleder, som er dedikert til prosjektmetodikk, innovasjon og informasjonssikkerhet. Seksjonen jobber for å forbedre og utvikle løsninger som hever kvaliteten og effektiviserer tjenestene som samferdsel, samfunnsutvikling og utdanning, folkehelse og tannhelse leverer.

Vi er stolte over å ha i underkant av 20 lærlinger i seksjonen og investerer aktivt i å utdanne ungdom, både faglig og i forberedelse til yrkeslivet. Flere av våre ansatte bidrar også i fagprøvenemnda. Seksjonen er en aktiv deltaker i nasjonale og regionale digitale samarbeidsfora. Dette sikrer at Telemarks behov og erfaringer blir ivaretatt og fremmer felles digitale initiativer for hele fylkeskommunen.

Utfordringer i planperioden

Sektoren ivaretar sentrale støttefunksjoner som er avgjørende for at Telemark fylkeskommune skal kunne levere gode tjenester, gjennomføre politiske vedtak og møte kravene til effektivisering, digitalisering, rettssikkerhet og åpenhet. Budsjettbehovet i planperioden må derfor ses i sammenheng med økte krav til omstilling, lederstøtte, digital utvikling, dokumentasjon og sikker forvaltning.

Telemark fylkeskommune skal være en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver, samtidig som organisasjonen skal gjennomføre nødvendige effektiviseringstiltak og omstillinger. Dette øker behovet for kompetanse og kapasitet innen lederstøtte, organisasjonsutvikling, arbeidsrett, medbestemmelse, omplasseringer og eventuell overtallighet.

HR-seksjonen har en sentral rolle i alle faser av arbeidsforholdet, fra rekruttering og introduksjon til kompetanseutvikling, medarbeideroppfølging, nærværarbeid og avslutning av arbeidsforhold. Tilstrekkelig kapasitet til profesjonell rådgivning og oppfølging er nødvendig for å sikre kvalitet, redusere risiko og ivareta både ansatte og arbeidsgiver. Det er også behov for å styrke arbeidet med lederutvikling, arbeidsmiljø, psykisk helse og forebygging av vold, trusler og belastningsskader. Dette kan bidra til redusert sykefravær, økt nærvær og bedre muligheter for å beholde kompetanse.

Lønns- og personalsystemene er kritiske for at ansatte i fylkeskommunen og de fem tilknyttede selskapene skal få korrekt lønn til rett tid, at politikere får godtgjøring og for at rapportering til myndigheter og pensjonsordninger blir ivaretatt. Systemene gir også grunnlag for lønnsberegninger, statistikk og strategisk planlegging. Forvaltning og videreutvikling krever tilstrekkelig kompetanse og kapasitet.

Omdømmeundersøkelsen fra sommeren 2025 viste at innbyggere med god kjennskap til fylkeskommunens oppgaver har større tillit til organisasjonen og vurderer den som viktigere enn innbyggere med mindre kjennskap. Dette understreker betydningen av målrettet og strategisk kommunikasjon. Fylkeskommunen må synliggjøre tjenester, resultater og

samfunnsutviklerrollen på en tydeligere måte også som et ledd i demokratisk beredskap. God kommunikasjon skal styrke tilliten, legge til rette for medvirkning og sikre relevant og forståelig informasjon til innbyggere, ansatte og samarbeidspartnere. For å følge opp den eksterne kommunikasjonsstrategien er det behov for kapasitet til rådgivning, innholdsproduksjon, kanalforvaltning og utvikling av gode brukeropplevelser.

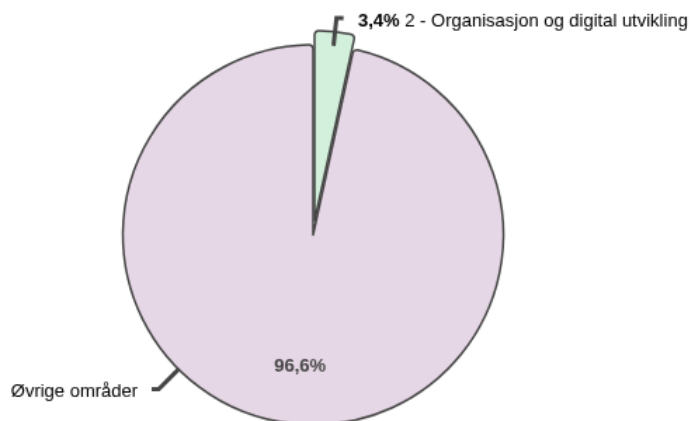
Arkivfunksjonen er avgjørende for rettssikkerhet, åpenhet og tillit. Arkivene dokumenterer beslutninger, saksbehandling og tjenesteutøvelse, og sikrer at informasjon kan gjenfinnes, etterprøves og gjøres tilgjengelig. Samtidig skal arkivtjenestene videreutvikles med redusert bemanning. Det stiller krav til effektivisering, automatisering og bedre integrasjon mellom arkivløsninger og fagsystemer. Utvikling av automatiserte arkivprosesser og innebygde arkivfunksjoner vil derfor være viktig i planperioden.

Anskaffelse av nytt sak- og arkivsystem blir en sentral oppgave de kommende årene. Det må sikres kapasitet til kravspesifikasjon, anskaffelse, implementering og opplæring. Samarbeid med interkommunalt arkiv kan bidra til faglig kvalitet, bedre løsninger og effektiv ressursbruk, samtidig som kravene til dokumentasjon, etterprøvbarehet og langtidsbevaring ivaretas.

Det er behov for å prioritere analyser som gir størst strategisk verdi. Oppdaterte analyser skal gi politikere og administrasjon et godt beslutningsgrunnlag og bidra til at ressursene prioriteres i tråd med samfunnsutviklingen og fylkeskommunens mål. Arbeidet med å oppdatere kunnskapsgrunnlaget for revisjonen av Telemarksplanen vil kreve kapasitet og samarbeid på tvers av organisasjonen og med eksterne aktører. Nye digitale verktøy og metoder må tas i bruk på en måte som ivaretar kvalitet, personvern og sikkerhet.

Digitalisering og utvikling er nødvendig for å effektivisere arbeidsprosesser og forbedre tjenestene, og for å ivareta nødvendig IT- sikkerhet. Dette gjelder blant annet bruk av kunstig intelligens og språkmodeller. Utviklingen krever tydelig prioritering, relevant kompetanse og kontroll med risiko. Utviklingsprosessen må videreutvikles for å sikre bedre prioritering mellom prosjekter, tydeligere gevinstrealisering og mer effektiv bruk av tilgjengelige midler.

Brutto utgifter i % av fylkeskommunens totale brutto utgifter

Omtale rammeoversikt

Budsjettet for hvert rammeområde viser netto driftsutgifter.

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av vedtatt budsjett for 2026.

Konsekvensjusteringene omfatter politiske vedtak fra 2026 med varig økonomisk virkning. Dette gjelder særlig budsjettjusteringer vedtatt i forbindelse med tertialrapportene og lønnsoppgjøret for 2026. I tillegg er det innarbeidet kompensasjon for prisvekst og lønnsoverheng med virkning fra 2027.

Kompensasjon for lønnsoppgjør for 2027 vil bli fordelt etter reelt lønnsoppgjør i 2027.

Konsekvensjustert budsjettramme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Handlings- og økonomiplan 2027-2030.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Opprinnelig budsjett	121 365	121 365	121 365	121 365
Sum Tekniske justeringer	334	334	334	334
Sum Vedtak forrige periode	-250	-250	-250	-250
Sum Varige budsjettendringer vedtatt i fjor	3 339	3 339	3 339	3 339
Sum Lønns- og prisvekst	1 330	1 330	1 330	1 330
Konsekvensjusteringer	4 753	4 753	4 753	4 753
Konsekvensjustert ramme	126 118	126 118	126 118	126 118
Nye tiltak				
Rammetilpasning sektor	3 900	3 900	3 900	3 900
Sum Nye tiltak	3 900	3 900	3 900	3 900
Nye tiltak og realendringer	3 900	3 900	3 900	3 900
Ramme 2027-2030	130 018	130 018	130 018	130 018

Rammetilpasning sektor

I 2024 dekket delingsmidler fra staten deler av sektorens utgifter ved å dele fylkeskommunen. Dette frigjorde lønnsutgifter midlertidig i sektoren. I 2025 var sektoren tilbake i normal drift. Fylkesdirektøren foreslår derfor at budsjettrammen økes varig for å dekke sektorens faktiske utgifter.

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Fylkessjef for Organisasjon og digital utvikling	0	2 721	1 697	1 697	1 697	1 697
HR	0	38 385	39 032	39 032	39 032	39 032
Kommunikasjon, arkiv og analyse	0	24 205	24 441	24 441	24 441	24 441
Digitale tjenester	0	63 692	64 848	64 848	64 848	64 848
Sum	0	129 004	130 018	130 018	130 018	130 018

Sammendrag budsjett

Fylkessjef for Organisasjon og digital utvikling

Budsjettet til seksjonen dekker hovedsakelig lønns- og personalutgifter. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 1,7 millioner kroner.

HR

Budsjettet til seksjonen dekker lønns- og personalutgifter. I tillegg skal budsjettet dekke utgifter til KS kontingent, personalforsikringer samt lisenser til nytt HR og økonomisystem.

Fylkesdirektøren har i forslag til budsjett innarbeidet økonomiske tiltak for å tilpasse driftsnivået til en økonomisk bærekraftig utvikling for fylkeskommunen. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 39,0 millioner kroner.

Kommunikasjon, arkiv og analyse

Budsjettet til seksjonen dekker blant annet lønns- og personalutgifter, samt lisensutgifter til arkiv-forvaltningen Public 360 og medieovervåking for hele organisasjonen.

Fylkesdirektøren har i budsjettforslaget innarbeidet nødvendige økonomiske tiltak for å tilpasse driftsnivået til en økonomisk bærekraftig utvikling i Telemark fylkeskommune. Det gjenstår imidlertid å korrigere en feil i omfordelingen av lønnsmidler på 3,9 millioner kroner. Feilen gjelder midler som ble tilbakeført i forbindelse med økonomiske overføringer mellom Vestfold og Telemark fylkeskommune ved delingen. Forholdet ble omtalt i T1-rapporteringen til fylkestinget i 2026, hvor det også ble foreslått en korrigering med varig virkning. Forslaget ble imidlertid ikke vedtatt.

Fylkesdirektøren legger derfor til grunn at feilen korrigeres i budsjettet for 2027. Korrigeringen må gis varig virkning og innarbeides i hele planperioden, slik at budsjetttrammene samsvarer med det reelle lønns- og driftsansvaret i Telemark fylkeskommune. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 24,4 millioner kroner.

Digitale tjenester

Budsjettet til seksjonen dekker blant annet lønns- og personalutgifter, samt lisenser til mange av fylkeskommunens fellessystemer som Microsoft 365 og SaaS-tjenester som blant annet dekker geodata, netaxept, id-porten osv som helt grunnleggende infrastruktur for alle ansatte, elever og politikere.

Fylkesdirektøren har i forslag til budsjett innarbeidet økonomiske tiltak for å tilpasse driftsnivået til en økonomisk bærekraftig utvikling for fylkeskommunen. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 64,8 millioner kroner.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	0	92 447	92 781	92 781	92 781	92 781
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	44 382	47 637	47 637	47 637	47 637
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	0	1 352	198	198	198	198
Overføringsutgifter	0	7 832	8 579	8 579	8 579	8 579
Sum Driftsutgifter	0	146 014	149 195	149 195	149 195	149 195
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	0	-2 251	-2 131	-2 131	-2 131	-2 131
Refusjoner	0	-14 760	-17 046	-17 046	-17 046	-17 046
Sum Driftsinntekter	0	-17 010	-19 177	-19 177	-19 177	-19 177
Sum	0	129 004	130 018	130 018	130 018	130 018

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Telemark fylkeskommune er en inkluderende og samarbeidende organisasjon	Vi bidrar til tydelig kommunikasjon, god synlighet og tillit til tjenestene våre	➤ Antall besøk på telemarkfylke.no	183 000	389 248	400 000	500 000
		➤ Rekkevidde på Facebook	400 000	551 743	510 000	530 000
		➤ Rekkevidde på Instagram	48 000	78 511	105 000	120 000
Telemark fylkeskommune er en utviklende og nytenkende organisasjon som har helhet for innbyggerne i fokus	Vi bygger en lærende, inkluderende og attraktiv arbeidsplass med høy trivsel og bærekraftig nærvær	➤ Ansatttilfredshet i medarbeiderundersøkelsen (skala 1-5)	0	0	Mer enn 3	Mer enn 3
		➤ Nærvær	0,0 %	94,4 %	95,0 %	95,0 %
		➤ Antall løste saker på servicedesk	23 200	21 000	30 000	30 000
		➤ Digital kompetanse - antall timer kurs	717	1306	2300	2600

	Vi leverer innsikt, analyse og beslutningsgrunnlag som gir bedre beslutninger, planlegging og prioritering	➤ Antall analyseoppdrag utført i vedtatt analyseplan	20	22	25	25
	Vi styrker organisasjonens evne til forbedring, innovasjon og digital utvikling	➤ Gevinstpotensialet for organisasjonen	0	0	0	0
Telemark fylkeskommune har en bærekraftig økonomisk utvikling	Fylkeskommunens tjenestoområder oppfyller samfunnsoppdraget innenfor vedtatt netto budsjettramme	➤ Netto driftsramme avviker mindre enn 0,2 % mot vedtatt budsjett	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
	Telemark fylkeskommune styrer i henhold til finansielle måltall vedtatt av fylkestinget					
	Vi bidrar til forsvarlig informasjonssikkerhet	➤ Ageringstid (antall timer)	2	0	2	2
	Vi bidrar til utviklingsorientert arkiv - og dokumentasjonforvaltning med fokus på automatisering og rett arkivdannelse	➤ Antall automatiserte arkivprosesser	0	45	50	30

Investeringer

Investeringsrammen er på totalt 5,0 millioner kroner. Det budsjetteres med 4,1 millioner kroner til investeringer innen IT, mens 0,9 millioner kroner er knyttet til en felles anskaffelse av nettløsning (Content Management System), besluttet av fylkeskommunekollegiet i KS.

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp	Økonomiplan			
	Godkj.vedtak	2027	2028	2029	2030
<i>2 - Organisasjon og digital utvikling</i>					
Investering IT	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum 2 - Organisasjon og digital utvikling	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000

Investering IT

Investeringsrammen er på totalt 5,0 millioner kroner. Det budsjetteres med 4,1 millioner kroner til investeringer innen IT, mens 0,9 millioner kroner er knyttet til en felles anskaffelse av nettløsning (Content Management System), vedtatt av fylkeskommunekollegiet i KS.

Kontrakten for fylkeskommunens nettløsning må fornyes. Det pågår et samarbeid mellom fylkeskommunene om anskaffelse av et felles CMS-system (Content Management System). Deltakelse i dette samarbeidet vil være mer kostnadseffektivt enn å anskaffe og utvikle en løsning alene. En felles løsning vil også kunne gi gevinster gjennom samarbeid om innhold, drift og videreutvikling, og bidra til mer helhetlige brukeropplevelser for innbyggerne. Deltakelse krever en investering på 0,9 millioner kroner. Investeringene skal bidra til å sikre nødvendige digitale løsninger, effektiv drift og en tidsriktig og brukervennlig nettløsning for fylkeskommunen.

3 - Økonomi og virksomhetsstyring

Innledning

Hanne Winberg
Telemark Fylkeskommune

Watch on

Beskrivelse av dagens virksomhet

Telemark fylkeskommune er avhengig av velfungerende fellestjenester for å kunne løse samfunnsoppdraget sitt på en effektiv, ansvarlig og fremtidsrettet måte. Seksjonene for økonomi, eiendom og styring har et bredt ansvar for å legge til rette for at fylkeskommunens ressurser forvaltes på en best mulig måte. Gjennom målrettet arbeid med økonomistyring, eiendomsforvaltning og helhetlig virksomhetsstyring, bidrar disse seksjonene til å støtte både den administrative og politiske ledelsen, samt fylkeskommunens virksomheter. Nedenfor gis en oversikt over seksjonenes viktigste ansvarsområder og arbeidsoppgaver.

Økonomi

Seksjonen tilrettelegger for god økonomisk styring av fylkeskommunen. Dette innebærer at seksjonen jobber med å oppnå god regnskapsforvaltning, økonomisk planlegging og oppfølging og rapportering til politisk nivå. Seksjonen jobber i tett samarbeid med fylkesdirektørens ledergruppe og andre ledere og medarbeidere i organisasjonen. Seksjonen leverer regnskap- og budsjettjenester via tjenesteavtaler til ni eksterne selskaper. tillegg har seksjonen ansvaret for finansforvaltning av fylkeskommunens likviditet og gjeld.

Eiendom

Seksjonen har et særskilt ansvar for hele eiendomsforvaltningen i fylkeskommunen. Dette innebærer forvaltning, vedlikehold, investeringer, utvikling og rehabilitering av alle fylkeskommunale bygg og skolebygg. I tillegg har seksjonen ansvaret for drift, kantine, renhold av Telemarkshuset. Seksjonen har nå også fått ansvaret for renhold av lokaler til seksjon PPT, OT og alternative opplæringsarenaer, og bidrar med faglig støtte av renhold på alle fylkeskommunens virksomheter.

Videre har seksjon eiendom har ansvar for fylkeskommunens ansvar- og skadeforsikringer. I henhold til eiendomsstrategien er det opprettet driftsteam med to byggdriifere som skal drifte tekniske anlegg og følge opp lovpålagte oppgaver i nært samarbeid med virksomhetene.

Styring

Seksjon styring er sammensatt av flere ulike fagfelt som alle er viktige for en god virksomhetsstyring. Fagområdene er internkontroll, anskaffelser, ehandel og eierstyring.

Sterke støttetjenester gjør fylkeskommunen bedre rustet til å møte fremtidige utfordringer og styrker Telemarks posisjon som en attraktiv arbeidsgiver og en tydelig samfunnsutvikler.

Utfordringer i planperioden

Sektor for Økonomi og virksomhetsstyring skal legge til rette for at Telemark fylkeskommune har en bærekraftig økonomisk utvikling. Vedtatte finansielle måltall skal hjelpe oss med å nå dette målet. Det er nødvendig å prioritere strengt – både når det gjelder bemanning, tjenestenivå og tildeling av midler til eksterne aktører. Investeringsnivået må også begrenses for å unngå økt gjeld utover dagens nivå.

HR- og økonomistyringssystemet gir oss mulighet til å ta i bruk moderne, digitale løsninger som på sikt kan redusere antall manuelle prosesser knyttet til økonomiforvaltning – både sentralt og ute i virksomhetene. Økt satsing på e-handel og flere rammeavtaler som dekker virksomhetenes behov vil også kunne bidra positivt. Seksjon økonomi fortsetter å videreutvikle rutiner og reglementer, som nå er lagt ut i en digital økonomihjelper. I tillegg tilbys opplæring for å sikre god økonomiforvaltning.

Seksjon styring leverer lovpålagte støtteprosesser innen anskaffelser, eierskap og internkontroll. Seksjonen opplever at etterspørselen etter bistand spesielt innenfor anskaffelsesområde, når det gjelder bruk av ehandel og oppfølging av kontrakter, er større enn hva dagens bemanning kan levere.

Det er etablert flere interne nettverk som forventer å gi økt kompetanseheving for organisasjonen. Intern administrativ eierskapsgruppe sørger for overordnet samordning og kompetanseheving blant saksbehandlere. Det er også etablert et arbeidsnettverk for anskaffelsesrådgivere fra anskaffelsesenheten og fra sektor samferdsel. Det er tatt i bruk ny modul i Framsikt for eierstyring med KI-teknologi hvor informasjon fra Brønnøysundregistrene gjenbrukes. Implementering av nytt system med KI-teknologi for konkurransegjennomføring og kontraktsadministrasjon i anskaffelser tas i bruk høsten 2026. Bruk av nye systemer med KI-teknologi forventes å ha en effektiviseringseffekt fordi arbeidet blir automatiskert og innholdet produseres raskere. Nye rammeavtaler inngås med ehandelsløsning noe som forventes å gi lavere kostnad per faktura samt effektivisering av fakturabehandlingen fra bestilling til betaling.

Forvaltningsrevisjonen "Følge opp politiske vedtak" har synliggjort at det er behov for økt satsing på internkontroll og virksomhetsstyring. Bemanningsrådet har vedtatt å øke satsingen på internkontroll og virksomhetsstyring med en stilling i 2027. Denne er innarbeidet som et tiltak fra sektor Økonomi og virksomhetsstyring.

Seksjon eiendom ivaretar fortløpende verdibevarende vedlikehold av de fylkeskommunale formålsbyggene og gir støtte til virksomhetene i driftsoppgaver. Eiendomsseksjonen opplever økende press på ressurskapasiteten. Naturlig avgang av medarbeidere har ikke blitt erstattet, som følge av innsparingskrav. Dette gir økt risiko for at viktige oppgaver blir utsatt eller ikke utført med tilstrekkelig kvalitet. I forbindelse med større byggeprosjekter må det i økende grad kjøpes ekstern bistand, blant annet til prosjektledelse.

En analyse av arealbehovet for videregående opplæring viser at dagens skolebygg har betydelig større areal enn behovet tilsier, og prognoser peker på nedgang i elevtall fremover. Dette understreker behovet for effektiv og behovstilpasset arealbruk. En strategisk tilnærming til bruk og utvikling av skolebygg vil være avgjørende for å møte de økonomiske utfordringene på en ansvarlig og fremtidsrettet måte.

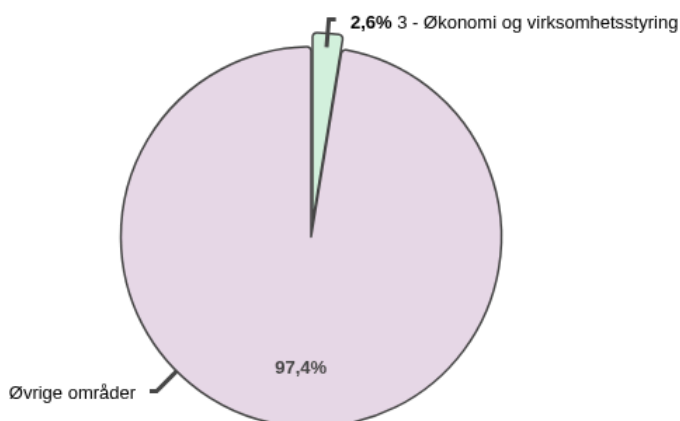
Fylkeskommunen har de siste årene hatt en målrettet satsing på energitiltak for å redusere energiforbruket i bygningsmassen. Et energinettverk, der alle byggdriifere deltar på kvartalsvise samlinger, bidrar til økt kompetanse og bevissthet om energi i organisasjonen. I sak 146/24 bevilget fylkestinget midler til videre energieffektivisering. Det pågående prosjektet omfatter hovedsakelig utskifting av gamle ventilasjonsanlegg og oppgradering av varmeanlegg i

utvalgte bygg, med forventet betydelig reduksjon i energiforbruket. Når alle bygg er oppgradert, er det realistisk å redusere gjennomsnittlig energiforbruk til 70–80 kWh per kvadratmeter.

Anbefalt minimumsnivå for vedlikehold av fylkeskommunale bygg er 140–150 kroner per kvadratmeter. Vedlikeholdsbudsjettet var på 17,0 millioner kroner i 2025 og 2026, tilsvarende kun 109 kroner per kvadratmeter. Bygningsmassen er i hovedsak godt vedlikeholdt, men videre reduksjon i vedlikeholdsbudsjettet vil øke vedlikeholdsbehovet betydelig og i praksis innebære styrt forfall av byggene. Det er innarbeidet et alternativt tiltak fra sektor økonomi og virksomhetsstyring som øker vedlikeholdsbudsjettet til tidligere fastsatt nivå.

Driften av Telemarkshuset optimaliseres fortløpende, blant annet gjennom nye løsninger for resepsjon og sentralbord, samt tettere samarbeid med virksomhetene innen administrative funksjoner.

Brutto utgifter i % av fylkeskommunens totale brutto utgifter

Omtale rammeoversikt

Budsjettet for hvert rammeområde viser netto driftsutgifter.

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av vedtatt budsjett for 2026.

Konsekvensjusteringene omfatter politiske vedtak fra 2026 med varig økonomisk virkning. Dette gjelder særlig budsjettjusteringer vedtatt i forbindelse med tertialrapportene og lønnsoppgjøret for 2026. I tillegg er det innarbeidet kompensasjon for prisvekst og lønnsoverheng med virkning fra 2027.

Kompensasjon for lønnsoppgjør for 2027 vil bli fordelt etter reelt lønnsoppgjør i 2027.

Konsekvensjustert budsjettamme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Handlings- og økonomiplan 2027-2030.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Opprinnelig budsjett	94 069	94 069	94 069	94 069
Sum Tekniske justeringer	120	120	120	120

Sum Vedtak forrige periode	0	300	300	300
Sum Varige budsjettendringer vedtatt i fjor	-4 542	-4 542	-4 542	-4 542
Sum Lønns- og prisvekst	1 482	1 482	1 482	1 482
Konsekvensjusteringer	-2 940	-2 640	-2 640	-2 640
Konsekvensjustert ramme	91 128	91 428	91 428	91 428
Innsparingstiltak				
Redusert husleie og fellesutgifter administrasjonsbygg	0	-1 000	-2 000	-2 000
Sum Innsparingstiltak	0	-1 000	-2 000	-2 000
Nye tiltak				
Forsterke fylkeskommunens internkontroll og virksomhetsstyring	1 200	1 200	1 200	1 200
Omorganisering som følge av vedtatt eiendomsstrategi - Byggdrifter	1 230	1 230	1 230	1 230
Omorganisering som følge av vedtatt eiendomsstrategi - Renhold på PPT, OT og alternative opplæringsarenaer	630	630	630	630
Sum Nye tiltak	3 060	3 060	3 060	3 060
Nye tiltak og realendringer	3 060	2 060	1 060	1 060
Ramme 2027-2030	94 188	93 488	92 488	92 488

Redusert husleie og fellesutgifter administrasjonsbygg

Som følge av nybygg på nabotomta til Telemarkshuset er det igangsatt et arbeid for å kunne tilpasse nytt bygg til fylkeskommunens behov. Dagens bygg er lite arealeffektivt, og den daglige dekningsgraden i bygget er meget lav. Foreløpige kostnadsoverslag kan gi en reduserte utgifter knyttet til administrasjonslokale for fylkeskommunen i størrelsesorden 2,0 millioner kroner.

I fylkesdirektørens forslag til handlings- og økonomiplan er dette innarbeidet med 1,0 millioner kroner i 2028 økende til 2,0 millioner kroner i planperioden.

Forsterke fylkeskommunens internkontroll og virksomhetsstyring

Det er et behov for å styrke den sentrale staben med ressurs og kompetanse for å få på plass felles rammer for styring og internkontroll for hele organisasjonen. Det må settes kraft bak arbeidet med felles styrende dokumenter som kan tilpasses den enkelte seksjon. I tillegg er det behov for å løfte å systematisere arbeidet med å etablere, gjennomføre og følge opp en helhetlig risikostyring. Arbeidet med å utarbeide kravspesifikasjon, anskaffe og implementere et nytt kvalitetsstyrings system må igangsettes som en del av dette arbeidet. Dette krever ressurser og kompetansestaben ikke har pr. i dag. Det vises for øvrig til Forvaltningsrevisjonsrapport 4000 408 "Følge opp politiske vedtak".

Omorganisering som følge av vedtatt eiendomsstrategi - Byggdrifter

Fylkesdirektøren foreslår en varig budsjettjustering på 1,2 millioner kroner fra sektor for utdanning, folkehelse og tannhelse til sektor for økonomi og virksomhetsstyring i forbindelse med intern forflytning av ansatt som et ledd i organisering av drift og vedlikehold i arbeidet med eiendomsstrategien.

Omorganisering som følge av vedtatt eiendomsstrategi - Renhold på PPT, OT og alternative opplæringsarenaer

Fylkesdirektøren foreslår en varig budsjettjustering på 0,6 millioner kroner fra sektor for utdanning, folkehelse og tannhelse til sektor for økonomi og virksomhetsstyring som et ledd i organisering av drift og vedlikehold i arbeidet med

Oversikt alternative tiltak

Tabellen viser alternative tiltak som sektorene har arbeidet fram som mulige erstatninger for tiltakene i fylkesdirektørens forslag til økonomi- og handlingsplan. Dersom de folkevalgte ønsker andre prioriteringer, kan tiltakene i fylkesdirektørens forslag erstattes med ett eller flere av disse alternativene, forutsatt at den samlede økonomiske effekten ivaretas.

Alternative tiltak

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Endringskode		2027	2028	2029	2030
Justering av vedlikeholdsbudsjett	Nytt tiltak	3 000	3 000	3 000	3 000
Sum		3 000	3 000	3 000	3 000

Beskrivelse

Justering av vedlikeholdsbudsjett

Vedlikeholdsbudsjette ble i 2025 redusert fra 20 millioner kroner til 17 millioner kroner for å dekke innsparingsbehov i sektor. Denne reduksjonen på 3 millioner kroner ble videreført i 2026.

Telemark fylkeskommune har i handlings- og økonomiplanen (HØP) en målsetning om bærekraftig og verdibevarende vedlikehold av fylkeskommunens bygningsmasse. Dette er også omtalt i eiendomsstrategiens delmål 2.

Verdibevarende vedlikehold omfatter planlagte tiltak som skal opprettholde bygningenes tekniske tilstand, funksjon, sikkerhet og levetid. Formålet er å forebygge verdiforringelse, driftsavbrudd og større framtidige reparasjonsbehov. Systematisk vedlikehold reduserer samtidig behovet for materialbruk, avfall og ressurskrevende rehabilitering. Vedlikeholdstiltak kan også, der det er hensiktsmessig, kombineres med optimalisering av tekniske anlegg for å oppnå gevinster knyttet til energi, drift og miljø.

Fylkeskommunens bygningsmasse representerer betydelige verdier og er en sentral forutsetning for å kunne levere gode og stabile tjenester til elever, ansatte, innbyggere og øvrige brukere over tid. En forutsigbar og langsiktig vedlikeholdsramme er derfor viktig for ansvarlig forvaltning av fylkeskommunens verdier, ivaretagelse av klima- og miljømål, redusert risiko for vedlikeholdsetterslep og et godt omdømme.

Rapporten *Norges tilstand 2025*, utgitt av RIF – Rådgivende Ingeniørers Forening, anbefaler et årlig minimumsnivå på om lag **250–300 kroner per m²** for vedlikehold og utskiftinger i kommunale og fylkeskommunale bygg. Anbefalingen er basert på funn om et betydelig vedlikeholdsetterslep i sektoren og angir et minimumsnivå som skal bidra til å hindre ytterligere forfall. Beløpet må justeres årlig i tråd med kostnadsutviklingen i bygg- og anleggsmarkedet.

Midlene skal dekke ordinært og periodisk vedlikehold samt nødvendige utskiftinger. Nivået kommer i tillegg til kostnader knyttet til innhenting av eksisterende vedlikeholdsetterslep, større funksjonelle oppgraderinger, lovpålagte tiltak og nyinvesteringer.

Eiendomsseksjonen ble for 2025 og 2026 tildelt en årlig ramme til vedlikehold på 17 millioner kroner, tilsvarende om lag **109 kroner per m²**. I tillegg er det avsatt en årlig investeringsramme på 15 millioner kroner til utskiftinger. Samlet utgjør dette om lag **205 kroner per m²** til vedlikehold og utskiftinger. Det samlede nivået ligger dermed under faglig anbefalt minimumsnivå.

For å nå fylkeskommunens målsetting om et bærekraftig og verdibevarende vedlikehold anbefales det at den samlede årlige rammen til vedlikehold og utskiftninger økes til minst faglig anbefalt nivå på **250–300 kroner per m²**, og at nivået deretter prisjusteres årlig. Det bør i tillegg vurderes en særskilt og flerårig plan for å redusere eksisterende vedlikeholdsetterslep.

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Fylkessjef for Økonomi og virksomhetsstyring	0	2 064	2 065	2 065	2 065	2 065
Økonomi	0	16 941	17 038	17 338	17 338	17 338
Eiendom	0	64 072	63 882	62 882	61 882	61 882
Styring	0	11 501	11 203	11 203	11 203	11 203
Sum	0	94 577	94 188	93 488	92 488	92 488

Sammendrag budsjett

Fylkessjef for Økonomi og virksomhetsstyring

Budsjettrammen består hovedsakelig av lønns- og personalutgifter. For 2027 er det foreslått en netto driftsramme på 2,1 millioner kroner.

Økonomi

Seksjonens driftsbudsjett omfatter lønn, personal kostnader og lisenser til fagsystemene Framsikt og Sticos.

Fylkesdirektøren har i forslag til budsjett innarbeidet økonomiske tiltak for å tilpasse driftsnivået til en økonomisk bærekraftig utvikling for fylkeskommunen. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 17,0 millioner kroner.

Eiendom

Budsjettet for eiendomsseksjonen dekker lønns- og personalkostnader, samt utgifter til vedlikehold på de videregående skolene, fylkeshuset, fylkessenteret i Seljord, kantinedrift på Telemarkshuset, leie og drift av tjenestebiler og serviceavtaler. I tillegg inngår utgifter til strøm og husleie for Telemarkshuset, skade- og ansvarsforsikringer, kommunale avgifter for fylkeskommunens bygg.

Fylkesdirektøren har i forslag til budsjett innarbeidet økonomiske tiltak for å tilpasse driftsnivået til en økonomisk bærekraftig utvikling for fylkeskommunen. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 63,9 millioner kroner.

Styring

Budsjettet til seksjonen dekker lønns- og personalutgifter, samt lisenser til fellessystemer for internkontroll, delegeringsreglement og anskaffelser. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 11,2 millioner kroner.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030

Driftsutgifter

Lønn	0	49 010	55 932	55 932	55 932	55 932
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	53 098	45 447	44 747	43 747	43 747
Overføringsutgifter	0	11 613	11 613	11 613	11 613	11 613
Sum Driftsutgifter	0	113 720	112 992	112 292	111 292	111 292

Driftsinntekter

Salgsinntekter	0	-4 329	-4 329	-4 329	-4 329	-4 329
Refusjoner	0	-14 614	-14 474	-14 474	-14 474	-14 474
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	-200	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	0	-19 144	-18 803	-18 803	-18 803	-18 803
Sum	0	94 577	94 188	93 488	92 488	92 488

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Telemark fylkeskommune er en utviklende og nytenkende organisasjon som har helhet for innbyggerne i fokus	Sentrale styringssystemer bidrar til effektivisering og automatisering ved utnyttelse av de digitale mulighetene.	➤ 50% av alle innkjøp gjennomføres via fylkeskommunens e-handel system	0,0 %	10,0 %	20,0 %	20,0 %
		➤ Automatisering av fakturabehandling	0,0 %	30,0 %	50,0 %	90,0 %
	Systemet Framsikt bidrar til helhetlige virksomhetsstyring i organisasjonen	➤ Implementere og rulle ut bruksmuligheter i Framsikt	0	1	1	1
		➤ Regionale planer og strategier utarbeides og rulleres med bruk av Framsikt	0	3	2	5
		➤ Økonomiplan- og rapporteringsarbeid tar i bruk systemets styringsmuligheter	0	0	1	1
	Vi skal bidra til at organisasjonen utfører oppgaver i henhold til lover og rutiner	➤ Andel ansatte med tilgang som har gjennomføre årlig opplæring i økonomiforvaltning	0,0 %	0,0 %	100,0 %	100,0 %
		➤ Andel ledere med delegert anskaffelsesmyndighet som har gjennomføre opplæringsprogram for del 1 anskaffelser	0,0 %	0,0 %	100,0 %	100,0 %
		➤ Andel ledere som har gjennomført årlig opplæring i økonomiforvaltning	0,0 %	0,0 %	70,0 %	100,0 %
Telemark fylkeskommune har en bærekraftig økonomisk utvikling	Fylkeskommunen har en profesjonell eiendomsforvaltning og en ressurseffektiv organisering	➤ Andel bygg med oppdaterte utviklingsplaner	0,0 %	0,0 %	30,0 %	100,0 %
	Fylkeskommunen sikrer bærekraftige bygg og eiendommer med verdibevarende vedlikehold	➤ Gjennomsnittlig teknisk tilstandsgrad for fylkeskommunens bygg er 1,2 eller lavere	0,0	0,0	1,2	1,2
	Fylkeskommunens tjenesteområder oppfyller samfunnsoppdraget innenfor vedtatt netto budsjettramme	➤ Netto driftsramme avviker mindre enn 0,2 % mot vedtatt budsjett	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
	Telemark fylkeskommune styrer i henhold til finansielle måltall vedtatt av	➤ Disposisjonsfond i prosent av brutto	0,0 %	12,4 %	10,0 %	10,0 %

fylke	driftsinntekter				
	➤ Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	0,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %
	➤ Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	0,0 %	1,0 %	3,0 %	3,0 %

Investeringer

Investeringsrammen til Eiendom utgjør 647,5 millioner kroner i hele økonomiplanperioden, med et årsbudsjett i 2027 på 372,9 millioner kroner.

Det foreslås å øke den totale budsjettrammen for prosjektet Samlokalisering Porsgrunn videregående skole inkludert Nord med 122 % til 450,0 millioner kroner. I tillegg kommer ombygging av Porsgrunn Nord med en budsjettramme på 67,0 millioner kroner. Fylkesdirektøren viser til egen sak i møte rekke fem med nærmere beskrivelse av dette investeringsprosjektet.

I tillegg foreslås det to nye investeringsprosjekter i økonomiplanperioden. Begge prosjektene er tidligere beskrevet i FT-sak 10/26. Bø vgs - ombygging AHT med en total budsjettramme på 22,0 millioner kroner som gjennomføres i 2027 og Skogmo vgs med en total budsjettramme på 35,0 millioner kroner med oppstart i 2028.

Tabellen under viser vedtatt total prosjektramme som gjelder for hele prosjektets levetid, forslag til årsbudsjett i planperioden og omtale av de enkelte prosjektene.

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp	Økonomiplan			
	Godkj.vedtak	2027	2028	2029	2030
<i>3 - Økonomi og virksomhetsstyring</i>					
Bø vgs - ombygging AHT	22 000	22 000	0	0	0
Energieffektivisering fylkeskommunale bygg - FT-sak 146/24	42 000	10 000	10 000	0	0
Investering bygg	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Nome vgs, avd Søve, oppgradering av bygg og internat	55 100	500	4 500	25 000	24 800
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	517 000	322 000	98 000	32 000	0
Skogmo vgs - arealtilpasning	35 000	0	18 000	17 000	0
Skogmo vgs, Stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag - FT-sak 146/24	10 000	3 100	0	0	0
Utbygging av Bamble videregående skole	333 731	275	275	0	0
Sum 3 - Økonomi og virksomhetsstyring	1 029 831	372 875	145 775	89 000	39 800

Bø vgs - ombygging AHT

Fylkestinget behandlet 25. februar 2026 sak 10/26 om ny organisering av arbeids- og kvardagslivstrening (AHT). Fylkestinget ba fylkesdirektøren innarbeide eventuelle kostnader for et kvardagslivstilbud ved Bø videregående skole i kommende handlings- og økonomiplan.

Oppfølgingen av AHT-elever skal sikre framtidige utviklingsmuligheter og være i tråd med artikkel 27 i FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Bø videregående skole er aktuell på grunn av tilgjengelige lokaler og beliggenhet. Skolen har utarbeidet en arealanalyse, en skisse for ombygging og kostnadsoverslag. Etableringen krever tilpasning av lokaler og investering i utstyr. Det foreslås en total budsjettramme for prosjektet på 22,0 millioner kroner.

Energieffektivisering fylkeskommunale bygg - FT-sak 146/24

Prosjektet pågår og har en vedtatt total ramme på 42,0 millioner kroner.

Investering bygg

Investeringsrammen benyttes til å dekke oppgradering og nødvendige ombygginger som ikke er vedlikehold og drift. I 2027 er investeringsrammen 15,0 millioner kroner.

Nome vgs, avd Søve, oppgradering av bygg og internat

I FT-sak 80/25 ble det vedtatt at investeringsprosjekt Nome vgs, avd Søve, forprosjekt verkstedhall og adm. bygg slås sammen med investeringsprosjekt Investering Nome vgs. avd Søve. Total vedtatt ramme for prosjektet er 28,0 millioner kroner.

Det foreslås at nå at prosjekt Internat Søve vgs - FT-sak 113/25 inkluderes i samme prosjekt, slik at total ramme for prosjektet er 55,1 millioner kroner. Det planlegges oppstart etter Prosjekt Samlokalisering av Porsgrunn vgs.

Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole

Opprinnelig vedtatt ramme prosjektet er 212,0 millioner kroner. Det har vært en vesentlig endring av prosjektet i Porsgrunn siden fylkestinget sist vedtok denne rammen. I tillegg har det vært en prisutvikling i markedet på over 33 %. (SSB) Reduksjonen av prosjektet fra 1235 til 1040 elever gir en besparelse på ca 15 % av den totale investeringsrammen.

Fylkestinget vedtok i FT-sak 62/25 en redusert ramme for elevtall ved samlokalisert Porsgrunn videregående skole.

Siden vedtaket i juni 2025 har prosjektet arbeidet med vurderinger av konsekvensene knyttet til nytt elevtall og et redusert arealbehov. Med utgangspunkt i en ny arealramme pågår arbeid med å synliggjøre kostnadsrammer, bærekraft, arealbehov, kvalitet og risiko ved en samlokalisering av Porsgrunn videregående skole.

Det foreslås å øke den totale budsjettrammen for prosjektet Samlokalisering Porsgrunn videregående skole med 122 % til 450,0 millioner kroner. I tillegg kommer ombygging av Porsgrunn Nord med en budsjettramme på 67,0 millioner kroner.

Fylkesdirektøren viser til egen sak i møterekke fem med nærmere beskrivelse av dette investeringsprosjektet.

Fylkesdirektøren har ikke tatt stilling til følgene av å avvente oppstarten av denne investeringen, eller alternativt å stoppe investeringen.

Skogmo vgs - arealtilpasning

På bakgrunn av tidligere politiske saker vedrørende behandling av videregående opplæring i 2025 (sak 147/24), saken om skolene i Grenland og samlokalisering av Porsgrunn videregående skole (sak 62/25) og saken om skoletilbudet for 2026–2027 (sak 118/25) foreslås det et nytt investeringsprosjekt på Skogmo vgs.

Disse sakene legger samlet føringer for å utnytte eksisterende arealer bedre, redusere investeringsbehovet og bruke mindre leid areal. For Skogmo videregående skole betyr det at virksomheten skal samles i mer hensiktsmessige lokaler. Arealbruken skal også tilpasses det framtidige skoletilbudet og de økonomiske rammene.

Det foreslås en total budsjettamme på 35,0 millioner kroner til investeringsprosjekt Skogmo vgs. - arealtilpasning. Investeringene skal gi skolen egnede verksteder og klasserom for undervisning etter gjeldende lover og forskrifter. De skal også gjøre det enklere å organisere undervisningen effektivt og redusere behovet for å leie lokaler. For Skogmo videregående skole betyr det at virksomheten skal samles i mer hensiktsmessige lokaler. Arealbruken skal også tilpasses det framtidige skoletilbudet og de økonomiske rammene.

Skogmo vgs, Stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag - FT-sak 146/24

I FT-sak 146/24 ble det vedtatt 10,0 millioner kroner til stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag på Skogmo vgs. I forbindelse med ombygging av arealer ved Skogmo vgs er det nødvendig med tiltak for å stoppe setninger på innvendige sekundære konstruksjoner. Prosjektet pågår og prognosen for 2027 er på 3,1 millioner kroner.

Utbygging av Bamble videregående skole

Prosjektet er ferdigstilt og gjennomført innenfor vedtatt budsjettamme. Oppfølging av entreprenør i reklamasjonstiden vil pågå i perioden 2025-2028.

4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse

Innledning

Helge Galdal
Telemark Fylkeskommune

Watch on

Beskrivelse av dagens virksomhet

Telemark fylkeskommune skal, i samarbeid med skolene og arbeids- og næringslivet, sørge for at flest mulig fullfører videregående opplæring med høyt læringsutbytte gjennom en skole av høy kvalitet, likeverdig og tilpasset opplæring, og med grunnlag for velferd, verdiskaping og bærekraft. Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og Oppfølgingstjenesten (OT) har sentrale roller i forebygging, oppfølging og overganger. Talenhuset i Skien samler OT, Kompetansesenteret og NAV. SMI-skolen ivaretar opplæring for barn og unge i institusjon. Seksjon for kompetanse og integrering håndterer inntak, fag- og voksenopplæring, karriereveiledning, fagskoler og integrering, med lærlingordningen som prioritert område. Skoleutvikling og folkehelse omfatter kvalitetsutvikling, eksamensgjennomføring, oppfølging av InSchool, trygge overganger og tettere samarbeid med kommunene. Tannhelsetjenesten sikrer forebygging og nødvendig behandling i hele fylket, inkludert narkosebehandling, tannlegevakt og psykologstøttede tjenester.

Videregående skoler

De videregående skolene skal, med hjelp av sektoren ellers, sikre at flest mulig av elevene gjennomfører videregående opplæring med best mulig læringsutbytte. Alle elever skal oppleve utfordringer og mestring. De skal møte en skole som har høy kvalitet og gir den enkelte nødvendige forutsetninger for fremtidig velferd, verdiskaping og en bærekraftig utvikling. Skolene skal følge opp prinsippet om likeverdig og tilpasset opplæring for alle. Sektoren skal bidra til å sikre samfunnet tilgang til relevant kompetanse som møter etterspørselen i det regionale arbeidsmarkedet. Sektoren skal sammen med fylkeskommunens øvrige ressurser videreutvikle det tette samarbeidet med arbeids- og næringslivet.

Etter innføring av ny opplæringslov fra 1. august 2024 har skolene fått et utvidet ansvar: utvidet fullføringsretten til å gjelde frem til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse uansett hvor lang tid det tar, utvidet rett til omvalg, rett til meropplæring, rett til påbygging og rett til yrkesfaglig rekvalifisering. Ingen av disse rettighetene er fullfinansiert fra staten. I tillegg opplever vi en økning med elever som har behov for ekstra tiltak. Lave grunnskolepoeng, alvorlig skolefravær, adferdsvansker og psykiske vansker gjør det utfordrende for lærerne å tilpasse opplæringen og tilrettelegge for den enkelte elev på en god måte. Det er viktig å sette de videregående skolene i stand til å møte en elevgruppe med stadig større og mer sammensatte utfordringer, samtidig som de må ivareta behovet for faglig kompetanseheving av ansatte.

Nøkkeltall 2026	2025	2026
Videregående skoler (virksomheter)	11	11
Elever (per 01.10.)	5 678	5 650
Lærlinger (løpende lærekontrakter, inkl. fagbrev på jobb og lærekandidater)	2059	2 131
Ungdom i Oppfølgingstjenesten (diff fra 2025 skyldes at 2026tall ikke har med kandidater som har rett til mer-opplæring)	2549	1935
Antall henvisninger til pedagogisk psykologisk tjeneste (per 01.10)	416	388
Elever i SMI, på helseinstitusjoner (også kort liggetid)	13	15
Elever i SMI, i barnevernsinstitusjoner	21	16
Elever og ungdom på Kompetansesenteret - Talenhuset (per 01.10)	198	244
Deltakere i voksenopplæringen	817	706

PPT, OT og alternative opplæringsarenaer

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) har et lovpålagt mandat etter opplæringsloven. I tillegg til å utarbeide sakkyndige vurderinger der loven krever det, skal PPT samarbeide med og støtte skolene i det forebyggende arbeidet for å sikre et inkluderende opplæringsstilbud og tilrettelegging for elever med særskilte behov.

Oppfølgingstjenesten (OT) skal følge opp ungdom som står utenfor opplæring og arbeid gjennom veiledning, opplæring, arbeid eller andre kompetansefremmende tiltak. Fullføringsreformen har utvidet målgruppen til ungdom opp til 24 år. OT arbeider også forebyggende i overgangen mellom ungdomsskole og videregående opplæring.

Kompetansesenteret ved Talenhuset i Skien tilbyr opplæring og kompetansegivende tiltak for lærekandidater, ungdom i OTs målgruppe og elever som mangler lære plass. Talenhuset er en samlokalisering av OT, Kompetansesenteret og NAV Skien, og skal bidra til at ungdom kommer i utdanning eller arbeid gjennom tverrfaglig samarbeid.

Fylkeskommunen har ansvar for opplæring til barn og unge som er innlagt i helseinstitusjoner eller plassert i barnevernsinstitusjoner i Telemark. Dette omfatter grunnskoleopplæring, videregående opplæring og spesialpedagogisk hjelp. Ved behov kan opplæring gis gjennom SMI-skolen.

Seksjonen har også skoleeieransvar for opplæring i kriminalomsorgen ved Skien fengsel, Kragerø fengsel og Oppfølgingsbasen Slusa. Tilbudet sikrer innsattes rett til grunnskole- og videregående opplæring.

Kompetanse og integrering

Hovedoppgavene til seksjonen er arbeid knyttet til inntak til videregående opplæring, fagopplæring, voksenopplæring, karriereveiledning på karrieresenteret, fagskoleområdet og integreringsarbeidet.

Lærlingordningen og overgang fra Vg2 i skole til opplæring i bedrift er et prioritert innsatsområde. Tilskudd til bedrifter som har tegnet lærekontrakter er den største utgiftsposten for seksjonen. Utbetalingene er obligatoriske, og satsene er bestemt av kunnskapsdepartementet.

Voksenopplæring gjennomføres ut fra behov for kompetanse og antall søkere. Det er et godt samarbeid med NAV knyttet til flere tilbud, samt prosjektet Brua: sammen om fag og yrkesopplæring.

Alle voksne over 19 år i Telemark fylkeskommune har rett til karriereveiledning. Dette tilbys på Karrieresenter Telemark i Seljord og Skien.

Innen integreringsområdet er samarbeid og samhandling med kommunene fortsatt sentralt frem over.

Når det gjelder fagskoleområdet forvalter seksjonen sentrale driftsmidler fra direktorat for høyere utdanning og kompetanse og midlene fordeles til fagskolene i Telemark.

Fylkeskommunen har ansvar for å bidra til at elever i private videregående skoler som har behov for spesialundervisning, samt barn og unge under barnevernet i barne- og ungdomsskolen, får oppfylt sin rett til et forsvarlig og tilpasset opplæringstilbud.

Skoleutvikling og folkehelse

Seksjonen skal støtte skolene i arbeidet med å forbedre kvaliteten på opplæringen og øke elevenes læringsutbytte. Et velfungerende eksamenskontor er sentralt for en sikker og rettferdig gjennomføring av eksamener. De videregående skolene benytter det skoleadministrative systemet Visma InSchool, som fortsatt er under utvikling. Nye funksjoner innen arkiv og voksenopplæring vil kreve tett oppfølging fra skoleeier.

Et viktig satsingsområde er å sikre gode overganger fra grunnskole til videregående opplæring. Dette forutsetter tett samarbeid mellom fylkeskommunen og kommunene. Fylkeskommunen har også ansvar for å sikre et forsvarlig opplæringstilbud til elever med behov for spesialundervisning i private videregående skoler, samt barn og unge under barnevernets omsorg. Oppfølging av elever med omfattende atferdsutfordringer gir særskilte faglige og økonomiske utfordringer.

Gjennom folkehelseloven har fylkeskommunen ansvar for å fremme folkehelse og redusere sosiale helseforskjeller. Selv med begrensede ressurser bidrar folkehelsearbeidet til betydelig verdiskaping gjennom samarbeid og innhenting av eksterne midler.

Viktige satsingsområder i planperioden er å støtte kommunenes folkehelsearbeid, utvikle nettverk og partnerskap, gjennomføre og spre helsefremmende tiltak, samt styrke frivillighet, inkludering og tiltak som motvirker utenforskap.

Tannhelse

Fylkeskommunens ansvar for tannhelsetjenester, formål og omfanget av den offentlige tannhelsetjenesten er beskrevet blant annet i Tannhelsetjenesteloven. Tannhelsetjenesten i fylket er forankret i Telemarksplanen, som understreker viktigheten av å sikre tilgang til grunnleggende tjenester til innbyggerne, uavhengig av geografisk plassering og økonomisk status.

Det er fylkeskommunen som har ansvar for den offentlige tannhelsetjenesten. Tannhelsetjenesteloven pålegger fylkeskommuner å ha tannhelsetjenester, inkludert spesialisttjenester, i rimelig grad tilgjengelig for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i fylket. Loven definerer omfanget av den offentlige tannhelsetjenesten og hvilke deler av

befolkningen som inngår i tjenesten. I tillegg til de prioriterte oppgavene kan fylkeskommunen yte tjenester til voksne pasienter mot betaling. Dette er spesielt viktig i områdene av fylket der det er begrenset tilgang på private tilbud. Tabellen under viser fordelingen mellom de ulike pasientgruppene på våre 13 tannklinikker.

Den offentlige tannhelsetjenesten skal fremme tannhelsen i befolkningen og sørge for nødvendig forebygging og behandling. Forebygging er et uttrykkelig og sentralt formål i tannhelsesloven.

Utover lovpålagte oppgaver tilbyr Telemark fylkeskommune tannbehandling i narkose og psykologstøttede tannhelsetjenester.

Pasientgrupper	Antall	Annet	Antall
A: 0-18 år	33 062	Klinikker	13
B: Psykisk utviklingshemmede	766	Årsverk seksjon tannhelse	145
C1: Institusjon	1 392	Narkoseklinikk	1
C2: Hjemmesykepleie, psykiatri	1 996		
D1-D3: 19-28 år	18 586		
E1: Personer i rusbehandling	775		
TOO (psykologistøttet behandlingstilbud)	59		
F: Innsatte i fengsel	191		
V: Voksne betalende pasienter	16 574		

Utfordringer i planperioden

Gjennomføringen i videregående opplæring har gått marginalt ned på siste måling, fra 83,4 prosent til 83,2 prosent. Dette gjelder ungdom i Telemark som startet videregående opplæring høsten 2019 og har fullført med fagbrev, vitnemål eller kompetansebevis 5/6 år senere, altså senest innen utløpet av 2025. Dette er omtrent på landsgjennomsnittet. I statistikk over fullført og bestått per skoleår, ligger Telemark litt bak landsgjennomsnittet. Fylkestingets vedtak om å styrke sektoren til tiltak for å øke antall fullført og bestått har bidratt til et enda sterkere fokus på å lykkes med dette oppdraget, og i tilstandsrapporten behandlet i fylkestinget 28. oktober kan vi se at dette har hatt effekt allerede. Men parallelt med styrkingen må skolene også redusere driftsutgifter med store beløp. Denne omstillingsprosessen er krevende, men fylkesdirektøren mener fortsatt at prioriteringene er viktige og riktige.

Telemark fylkeskommune har et bredt videregående opplæringstilbud fordelt på 11 skoler. Fylkesdirektøren legger eksisterende skolestruktur til grunn i sine forslag til tiltak i handlings- og økonomiplaner og parallelle skoletilbudssaker, både i denne sak og inntil fylkestinget selv ber han om å vurdere det annerledes. Det er grunn til å tro, basert på skolestrukturtiltak gjennomført i andre fylker samt nyere forskning fra Telemarksforskning og Nordlandsforskning (rapport 931, april 2026) at skolenedleggelser har omfattende og kostbare samfunnskonsekvenser, uavhengig av om regnestykker og prognoser internt i Telemark fylkeskommune skulle peke på mulige innsparingsgevinster. Fylkesdirektøren understreker at vi i Telemark ikke har regnet på dette eksplisitt.

Alternativet til å vurdere skolestruktur, er å vurdere tilbudene i hver enkelt skole, med fokus på reduksjon i søkbare tilbud, bedre oppfylling av klasser og effektiv organisering av de igangsatte tilbud. Det er dette fylkesdirektøren gjør i denne saken og vil understreke at det anses som absolutt nødvendig for å sikre en fremtidig bærekraftig Telemarksskole, både pedagogisk og økonomisk. Fra høsten 2027 legges det opp til flere slike tilpasninger. Det innebærer forslag som vil medføre færre små og parallelle grupper, konsentrasjon eller utfasing av enkelte søkbare tilbud og færre programfaggrupper med lav oppfylling. Enkelte skoler vil i tillegg få egne styringsoppdrag om å redusere ressursbruken innenfor tilbud som videreføres.

Elevtallet har gått ned over flere år, uten at tilbudsstrukturen er redusert tilsvarende. Dette har bidratt til flere klasser og grupper med lav oppfylling. Befolkningsframskrivingene som lå til grunn for sak 147/24 «Videregående opplæring fra

2025» viste en betydelig nedgang i elevgrunnlaget fram mot 2040. SSB publiserte i juni 2026 nye regionale befolkningsframskrivninger. Disse, sammen med oppdaterte tall for elever som allerede går i grunnskolen i Telemark, vil være grunnlaget for den oppdaterte elevtallsframskrivingen i høstens sak om videregående opplæringstilbud. De nye tallene endrer ikke hovedbildet av et redusert elevgrunnlag, men gir et oppdatert grunnlag for å vurdere omfang og geografisk fordeling av nedgangen.

Endringene treffer oss raskt, nå kommer den bratteste nedgangen vi har hatt noen gang:

Antall 16-åringer som søkte skolene våre i år er 2150

På 8.–10. trinn er det i dag i gjennomsnitt om lag 2 090 elever per årskull.

På 5.–7. trinn er gjennomsnittskullene redusert til om lag 1 885 elever.

På 1.–4. trinn er gjennomsnittskullene om lag 1 780 elever.

SSBs hovedalternativ viser samtidig at antallet 16-åringer reduseres fra 2 168 i 2026 til 2 018 i 2030, 1 897 i 2035 og 1 777 i 2040.

Etter 2040 forventes en moderat økning igjen, til 1 861 16-åringer i 2045 og 1 906 i 2050.

Det er derfor nødvendig å tilpasse tilbudsstrukturen både til dagens elevgrunnlag og til den betydelige nedgangen som forventes. Endringer må gjennomføres i tide, fordi reduksjoner som starter på Vg1 først får full effekt etter to år på yrkesfag og tre år på studieforberedende tilbud.

Endringer i søkbare utdanningsprogram og programområder behandles i den årlige saken om videregående opplæringstilbud. Endringer i gruppestruktur, programfag, bemanning og organisering kan gjennomføres administrativt innenfor delegert myndighet og gjeldende regelverk. Endringer fases inn slik at elever som allerede er i flerårige løp, så langt som mulig kan fullføre påbegynt opplæring.

Ungdom i Telemark møter også til Vg1 med stadig synkende grunnskolepoeng. De er nå lavest blant fylkene i Norge. Skolene skal prioritere tiltak som har effekt på fullført og bestått, og fylkeskommunen styrker samarbeidet med kommunene om overgangsarbeidet med ønske om å inspirere, støtte og bidra til at grunnskolene løfter sine resultater og til at overgang til videregående opplæring går så bra som mulig for alle. En tilleggsutfordring er at det demografiske bildet varslers en betydelig nedgang i elevtallet de kommende årene. Skolene skal bestå, men da må tilpassinger skje i tilbudsstrukturen, noe denne økonomiplanen varsler tydelig.

Det er fortsatt usikkerhet fremover knyttet til antall lærekontrakter, og dermed tilhørende utbetalinger. De siste årene har antall lærekontrakter økt betydelig. Telemark fylkeskommune ser det derfor som nødvendig å innskrenke muligheten til rekvalifisering som voksenopplæring til fag som tilbys som voksenopplæring eller innenfor rammen av fagbrev på jobb.

Det er usikkerhet knyttet til ungdom med store atferdsvansker i skolen som dermed fører til økte utgifter. Dette gjelder også barnevernsbarn, som fylkeskommunen har et spesielt ansvar for. Sektoren har ansvaret for opplæring fra barnehage til og med videregående skole. Dette er en lovpålagt oppgave.

Utviklingen og implementeringen av kunstig intelligens (KI) i skolesystemet bringer med seg både muligheter og utfordringer i årene som kommer. Mens KI kan bringe mange fordeler til oss, må eventuelle utfordringer håndteres nøye for å sikre en rettferdig, sikker og inkluderende bruk. Dette krever en flerfaglig tilnærming som involverer pedagoger samt opplæring av pedagoger og ledere. Et velfungerende eksamenskontor er viktig for å sikre en rettferdig, sikker og effektiv gjennomføring av eksamener. Det skoleadministrative systemet (InSchool) er fremdeles under utvikling og vil i kommende år få funksjonalitet for innebygd arkiv og voksenopplæring, som sammen med videreutvikling av nåværende funksjonalitet krever oppfølging fra skoleeier. Utgifter til lisenser knytter det seg fremdeles usikkerhet til. I tillegg jobbes det med en fornyelse av VIGO systemene. Kostnader og innfasing er på nåværende tidspunkt ikke fastsatt.

En annen usikkerhet for sektoren ligger i økte målgrupper i oppfølgingstjenesten, som det ennå ikke er erfart omfanget av. I SMI-skolen vil det alltid være en usikkerhet knyttet til antall elever som blir plassert i institusjoner og som har behov for alternativ opplæringsarena. PPT skal i ny opplæringslov jobbe mer forebyggende, noe som fordrer mer tilstedeværelse på de videregående skolene og byr på kapasitetsutfordringer i deler av fylket.

Sosial ulikhet i helse er vår største folkehelseutfordring. Utjevning er viktig både etisk og samfunnsøkonomisk! Vi må, sammen med frivillighet, kommuner og øvrige samarbeidspartnere, finne og prioritere tiltak som bidrar til å løfte utsatte grupper. Mye av dette bør gjøres i ung alder slik at vi får effekter som kan vare i generasjoner. Men voksne og eldre opplever også skjevheter og ulikhet i samfunnet, og må ikke glemmes i det universelle folkehelsearbeidet.

Utbygging og oppgradering av Porsgrunn videregående skole og lokaler til Fagskolen Vestfold og Telemark er innarbeidet i fylkesdirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2027-2030. Dette arbeidet vil påvirke skoledriften og det er behov for å tilrettelegge undervisning i alternative lokaler. Utgifter til alternative lokaler vil i utgangspunktet måtte dekkes innenfor sektorens budsjettramme. Praktiske løsninger og utgiftene knyttet til dette er foreløpig ikke fastsatt.

Tannhelse står overfor utfordringer med å levere lovpålagte tjenester innenfor gjeldende økonomiske rammer. Det pågår analyser av dagens drift for å identifisere og konkretisere tiltak som kan bidra til å tilpasse tjenestetilbudet til budsjettrammen.

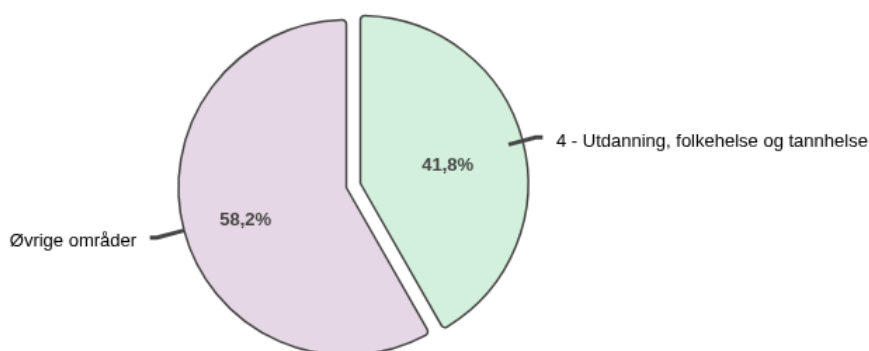
Oppgavene til den offentlige tannhelsetjenesten er forventet å endre seg fremover. Nasjonalt jobbes det med høringsnotat både knyttet til tannhelserreform og helsereform. Reformarbeidene kan få betydning for fylkeskommunens ansvar og oppgaver på tannhelseområdet. Telemark fylkeskommune må følge utviklingen tett og ha beredskap for endringer i regelverk, finansiering, rettigheter, organisering og samhandling.

Helse- og omsorgsdepartementet har bedt fylkeskommunen planlegge for utvidet behandlingsskapasitet. Flere av klinikkene i fylket vil ha behov for investeringer da de ikke har tilstrekkelig areal til å utvide sitt tjenestetilbud. En økende andel eldre skaper behov for innovasjon innen helse- og omsorgstjenester, deriblant tannhelsetjenesten.

Tall fra SSB viser at de prioriterte pasientgruppene samlet sett har blitt mer ressurskrevende å behandle. Dette gjelder for eksempel pasienter innen eldreomsorg, rus og psykiatri, der mange av pasientene har et komplisert somatisk og psykisk helsebilde. Nye pasientgrupper med lovfestede rettigheter til gratis nødvendig tannbehandling medfører reduserte pasientinntekter.

Bemanningssituasjonen er krevende. Perspektivmeldingen peker på en utfordring knyttet til mangel på helsepersonell i årene framover. Tjenesten har et synkende, men fremdeles høyt sykefraværstall. I tillegg kommer rekrutterings- og stabiliseringsutfordringer som medfører høye kostnader og mindre effektiv drift.

Brutto utgifter i % av fylkeskommunens totale brutto utgifter

Omtale rammeoversikt

Budsjettet for hvert rammeområde viser netto driftsutgifter.

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av vedtatt budsjett for 2026.

Konsekvensjusteringene omfatter politiske vedtak fra 2026 med varig økonomisk virkning. Dette gjelder særlig budsjettjusteringer vedtatt i forbindelse med tertialrapportene og lønnsoppgjøret for 2026. I tillegg er det innarbeidet kompensasjon for prisvekst og lønnsoverheng med virkning fra 2027.

Kompensasjon for lønnsoppgjør for 2027 vil bli fordelt etter reelt lønnsoppgjør i 2027.

Konsekvensjustert budsjettamme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Handlings- og økonomiplan 2027-2030.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Opprinnelig budsjett	1 426 076	1 426 076	1 426 076	1 426 076
<i>Sum Tekniske justeringer</i>	<i>12 150</i>	<i>12 150</i>	<i>12 150</i>	<i>12 150</i>
<i>Sum Vedtak forrige periode</i>	<i>1 336</i>	<i>-17 164</i>	<i>-19 664</i>	<i>-19 664</i>
<i>Sum Varige budsjettendringer vedtatt i fjor</i>	<i>37 912</i>	<i>37 912</i>	<i>37 912</i>	<i>37 912</i>
<i>Sum Lønns- og prisvekst</i>	<i>13 171</i>	<i>13 171</i>	<i>13 171</i>	<i>13 171</i>
Konsekvensjusteringer	64 568	46 068	43 568	43 568
Konsekvensjustert ramme	1 490 644	1 472 144	1 469 644	1 469 644
<i>Endringer i tidligere vedtatte tiltak</i>				
Forventet reduksjon i program for folkehelsearbeid i kommunene	-1 890	-1 890	-1 890	-1 890
Klinikkstruktur	5 500	2 500	500	500
Redusere sykefravær	500	0	-500	-500
Reversert bemanningsreduksjon i skoler - nedgang i antall 16-18-åringer	10 000	10 000	10 000	10 000
Reversert tiltak: Effekter av utredningsarbeidene	5 000	5 000	5 000	5 000
Reversert tiltak: Strukturelle endringer i skoletilbudet	4 000	9 000	9 000	9 000
Tilskudd til Ungt Entreprenørskap (UE)	1 000	1 000	1 000	1 000
<i>Sum Endringer i tidligere vedtatte tiltak</i>	<i>24 110</i>	<i>25 610</i>	<i>23 110</i>	<i>23 110</i>
<i>Innsparingstiltak</i>				
Avvikle Idrettsfag ved Porsgrunn vgs	-750	-3 000	-6 500	-8 000
Fase ut kostbare tilbud i strukturen	-625	-1 500	-2 500	-3 000
Fase ut tilbud om Studiespesialisering ved Bamble vgs	-750	-2 550	-4 350	-5 400
Fase ut tilbud om studiespesialisering ved Vest-Telemark vgs	-750	-2 550	-4 350	-5 400
Fase ut tilbud om utdanningsprogrammet Idrettsfag ved Kragerø vgs	-750	-2 550	-4 350	-5 400
Forvaltning av driftsmiddel til høgare yrkesfagleg utdanning	-500	-500	-500	-500
Læringskolen - endring av ansvar for fellesfagene for lærlinger med full opplæring i bedrift	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Musikk, dans og drama ved Skien vgs – rimeligere organisering	-1 250	-3 000	-3 000	-3 000
Redusert Vg2 tilbud på Rjukan vgs	-1 500	-3 600	-3 600	-3 600

Rekvalifisering - nytt fagbrev	-4 000	-7 000	-10 000	-10 000
Samle Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign ved Porsgrunn vgs	-750	-2 550	-3 600	-3 600
Strammere organisering av klasser og grupper ved Skogmo vgs	-2 400	-6 000	-6 000	-6 000
Ta ned Kombinasjonsklasser (innføringsklasser for bosatte som har rett til videregående opplæring)	-1 000	-2 400	-2 400	-2 400
Ta ned påbygg Vg3 på to/tre skoler	-2 250	-5 400	-5 400	-5 400
Økt kapasitetsutnyttelse	-500	-200	-200	-200
Økt stabilitet	0	0	-500	-500
Sum Innsparingstiltak	-18 975	-44 000	-58 450	-63 600
Nye tiltak				
ITO, barnevernsvedtak, fullføringsrett og meropplæring	6 000	6 000	6 000	6 000
Omorganisering som følge av vedtatt eiendomsstrategi - Byggdrifter	-1 230	-1 230	-1 230	-1 230
Omorganisering som følge av vedtatt eiendomsstrategi - Renhold på PPT, OT og alternative opplæringsarenaer	-630	-630	-630	-630
Rammestyrking tannhelse som følge av lavere forventede inntekter	7 000	7 000	7 000	7 000
Ytterligere økning i antall lærekontrakter	10 000	10 000	10 000	10 000
Økte kostnader Elev-PC	4 500	4 500	4 500	4 500
Sum Nye tiltak	25 640	25 640	25 640	25 640
Nye tiltak og realendringer	30 775	7 250	-9 700	-14 850
Ramme 2027-2030	1 521 419	1 479 394	1 459 944	1 454 794

Forventet reduksjon i program for folkehelsearbeid i kommunene

Midlene som tidligere var øremerket program for folkehelsearbeid i kommunene, ble overført til fylkeskommunens ramme i 2026.

Helsedirektoratet har besluttet at midlene likevel skal fordeles etter den tidligere fordelingstabellen, og ikke etter ordinær fordelingsnøkkel. Dette ga Telemark 4,6 millioner kroner ekstra i rammetilskudd. Fylkestinget overførte midlene til sektorens ramme i januar 2026.

Fra 2027 skal midlene fordeles etter ordinær fordelingsnøkkel. Telemarks andel er beregnet til 2,7 millioner kroner. Rammen til sektor for utdanning, folkehelse og tannhelse vil derfor trolig bli redusert tilsvarende, nær 1,9 millioner kroner.

Klinikkstruktur

Tiltaket har endret navn. I fjorårets handlings- og økonomiplan het tiltaket "Redusere antall tannklinikker og vurdere kjøp av tjenester privat". Arbeid med vurdering av framtidig klinikkstruktur pågår. Kriterier for utredning ble politisk vedtatt mai 2026. Struktursak legges frem for fylkestinget vår 2027. De økonomiske ambisjonene på kr 5,5 millioner kroner i varige innsparinger fra 2027 må utsettes. Estimert knyttet til innsparing er p.t. vurdert som svært usikre, både med tanke på størrelse og realiseringstidspunkt. En nærmere beregning av gevinstrealisering vil være del av analysearbeidet som ferdigstilles i struktursak vår 2027. Gevinstrealiseringen må ses i sammenheng med de politiske beslutningene og blir justert i HØP 2028-2031.

Redusere sykefravær

Tiltaket har endret navn fra "Driftstilpasning i tannhelsetjenesten" og omhandler nå kun reduksjon i sykefravær. I tillegg er det opprettet to nye tiltak som til sammen utgjør de tiltakene som var inkludert i "driftstilpasninger" i fjor.

Tannhelsetjenesten har mål om å redusere sykefraværet fra 10% til 8% i perioden 2027-2030. Basert på NAVs sykepengekalkulator tilsvarer dette en samlet gevinst på om lag 3,0 millioner kroner (beregnet utifra 140 årsverk). Dette omfatter imidlertid både produksjonstap og økte kostnader, og er ikke direkte lik en budsjettmessig innsparing. Da seksjonen kun benytter vikar ved om lag 50 % av fraværstilfellene, anslås den direkte budsjettmessige effekten til 1,5 millioner kroner i perioden. Øvrig gevinst forventes å tas ut i form av økt behandlingsskapasitet, redusert ventetid og mer robust drift.

Reversert bemanningsreduksjon i skoler - nedgang i antall 16-18-åringer

Fra og med 2027 forventes antallet innbyggere i aldersgruppen 16–18 år i Telemark å falle med ytterligere om lag 800 personer fram mot 2040. Dette vil føre til reduserte inntekter for fylkeskommunen, noe som må gjenspeiles i et lavere antall klasser og elevgrupper i skolene. Foreløpige beregninger viser at dette tilsvarer en reduksjon på om lag to klasser i 2027, fire klasser i 2028 og seks klasser i 2029. Det er viktig å være klar over at færre elever ikke automatisk gir grunnlag for å redusere antall utdanningstilbud; i stedet kan det føre til mindre elevgrupper per klasse. For å realisere de økonomiske besparelsene, kreves det politiske beslutninger om nedskalering av tilbudene.

I henhold til Fylkestingets vedtak (FT-sak 113/25).

Nytt fra HØP 2027-2030: Et sentralt endret premiss i vedtatte innsparingskrav er utviklingen i elevtall, klasser og elevsammensetning. Selv om elevtallet samlet sett ikke nødvendigvis øker vesentlig, kan kostnadsnivået øke dersom flere elever velger yrkesfag, samtidig som det ikke er mulig å ta ned studieforbereende klasser ved distriktsskolene.

Som følge av økt søking til yrkesfag har det vært nødvendig å opprette flere klasser for skoleåret 2026–2027 enn det som lå til grunn i tidligere økonomiske forutsetninger. Dette skjer samtidig som flere studieforbereende tilbud ved distriktsskolene har ledig kapasitet. Utfordringen er at yrkesfaglige utdanningsprogram normalt har høyere kostnad per elev enn studieforbereende utdanningsprogram, blant annet på grunn av verksteder, utstyr, gruppedeling, HMS-krav og praksisnær opplæring. Kostra-tall underbygger dette.

Når økt søking til yrkesfag ikke samtidig gir mulighet til å redusere antall studieforbereende klasser, oppstår en dobbel kostnadseffekt: høyere kostnad per elev og flere klasser enn planlagt.

Utviklingen ved private videregående skoler kan også påvirke økonomien. Dersom flere elever fra Telemark velger private tilbud, kan dette gi lavere elevgrunnlag i fylkeskommunens egne klasser, samtidig som fylkeskommunen får økonomiske konsekvenser gjennom trekk eller finansiering knyttet til elever i private tilbud. Dette er særlig relevant dersom elevgrunnlaget svekkes ved skoler som allerede har små grupper og begrenset mulighet til å redusere klassestrukturen. Vi ser antydninger til dette når det gjelder utviklingen ved Kvitsund Gymnas som nå har historisk høyt inntak til sine Vg1-klasser.

Tidligere vedtatte innsparinger knyttet til elevnedgang og klassestruktur kan nå ikke videreføres som sikre effekter. Det er grunnlag for å justere vedtakene knyttet til et mer effektivt skoletilbud. Helt konkret har gjeldende HØP et innsparingstiltak som følge av 4 færre klasser i skoleåret 26/27 sammenlignet med året før. Realiteten ved oppstart nå i august er en økning på 6 klasser som følge av ovennevnte.

Konsekvensen av dette er en merkostnad på 10 millioner kroner utover de ambisjonene som lå i gjeldende HØP.

Reversert tiltak: Effekter av utredningsarbeidene

Fylkesdirektøren foreslår å redusere samleposten Effekter av utredningsarbeidene, som ble vedtatt i handlings- og økonomiplanen for 2026–2029.

Samleposten reduseres med 5 millioner kroner. Den erstattes av flere nye og konkretiserte tiltak.

Det vil fortsatt være nødvendig å arbeide videre de neste årene for å realisere det gjenstående innsparingskravet.

Reversert tiltak: Strukturelle endringer i skoletilbudet

Fylkestinget vedtok i handlings- og økonomiplan for 2026–2029 å redusere sektorens ramme gjennom tiltaket Endringer i tilbudsstrukturen.

Fylkesdirektøren foreslår at dette tiltaket reverseres og erstattes av flere nye og konkretiserte tiltak.

Tilskudd til Ungt Entreprenørskap (UE)

Fylkestinget vedtok i handlings og økonomiplan for 2026-2029 at støtten til Ungt entreprenørskap Vestfold og Telemark skulle avvikles fra 1. januar 2027.

Fylkestinget gjorde et nytt vedtak i sak 73/26 om at Telemark fylkeskommune viderefører samarbeidsavtale med Ungt Entreprenørskap Vestfold og Telemark i 2027 med årlig støtte på 1 millioner kroner. Fylkesdirektøren har innarbeidet dette i handlings og økonomiplan for 2027-2030. Telemark fylkeskommune har intensjon om å videreføre samarbeidsavtalen og økonomisk støtte på dette nivået de nærmeste 5 årene, uten kompensasjon for prisvekst.

Avvikle Idrettsfag ved Porsgrunn vgs

Fylkesdirektøren ser en mulig innsparing ved å samle idrettstilbudene i Grenland ved Hjalmar Johansen vgs. Derfor foreslår fylkesdirektøren å fase ut tilbudet i Porsgrunn.

Per 1. oktober 2026 har Porsgrunn vgs 76 elever på idrettsfag. Vg1 har 27 av 32 plasser, Vg2 har 27 av 30 plasser, og Vg3 har 22 av 30 plasser.

Hjalmar Johansen vgs har 88 elever på Vg1, 68 på Vg2 og 92 på Vg3. Når elevtallet går ned framover, vil idrettsfag i Grenland trolig ha nok elever til tre paralleller med 93 elever per trinn.

Innsparingen er bare realistisk hvis det samlede inntaket til idrettsfag begrenses til tre paralleller per trinn. Det kan bli krevende, særlig de første årene, før nedgangen i elevtallet gjør dette til et naturlig nivå.

Innsparingen kan bli større enn ved andre tiltak fordi fylkeskommunen kan si opp leiekontrakter og forenkle lederstrukturen.

Tiltaket kan også påvirke planene for byggeprosjektet i Porsgrunn og redusere investeringsbehovet noe. Reduksjonen blir trolig liten, siden fylkeskommunen i dag leier det meste av idrettsarealet. Fylkesdirektøren kommer tilbake til konsekvensene for byggeprosjektet. Tiltaket vil ikke forsinke byggeprosessen.

Fase ut kostbare tilbud i strukturen

Fylkesdirektøren ser at tilbudsstrukturen i Telemark inneholder et par spesifikke tilbud som er fordyrende utover et tilsvarende ordinært studieforberedende tilbud. Fylkeskommunen er ikke pålagt å ha slike tilbud. Dette gjelder IB-linjen (International Baccalaureate) ved Porsgrunn vgs samt det søkbare tilbudet med forskerlinje i Skien. Disse tilbudene har rimelig god oppfylling, og det er ikke realistisk å forvente at bortfall av disse tilbudene resulterer i nedtrekk i antall klasser totalt. Den ledigheten som fylkesdirektøren ser, må fylles opp med elever som kommer til studiespesialisering fra Bamble. Det er ikke mulig å få til hel klasseeffekt (nedtrekk) hvis studiespesialisering i Bamble tas ned. Dermed er innsparingseffekten knyttet til merkostnadene (utover ordinære studiespesialiserende klasser) ved å ha de spesifikke tilbudene IB og forskerlinje.

Når det gjelder Vg1-elever på IB, følger disse allerede et ordinært ST-løp. Innsparingen er derfor knyttet til Vg2 og Vg3-elever.

Forslaget innebærer også her gradvis innfasing slik at eksisterende elever sikres mulighet til å fullføre. Ikke ta inn til Vg1 H27, ikke til Vg1/Vg2 fra H28, ikke tilbud fra H29. Elever som allerede er inne i løpet bør få fullføre. Nye søkere må velge ordinære studieforberedende tilbud i Telemark eller søke IB i andre fylker.

- Helårs merkostnad for IB, alle trinn, sammenlignet med ordinært tilbud er omkring 2,5 millioner kroner
- Helårs merkostnad for forskerlinja, alle trinn, er omkring 0,5 millioner kroner

Fase ut tilbud om Studiespesialisering ved Bamble vgs

Bamble vgs har de siste årene hatt kun én klasse per årstrinn innen studiespesialisering, med noen få unntak. En skole med bare en parallell på dette utdanningsprogrammet blir kostnadsdrivende fordi det oppstår utfordringer knyttet til muligheten for å gi tilstrekkelig gode fagvalgtilbud på Vg2 og Vg3. Dermed må skolen opprette flere parallelle programfagsmuligheter som resulterer i grupper med lav oppfylling.

Alle søkere til studiespesialisering i Bamble kan få plass i tilsvarende tilbud ved Skien, Porsgrunn eller Kragerø ved bedre oppfylling i klassene her. Dermed oppnås den viktigste innsparingseffekten i tiltakene, nemlig redusert klassetall, og bedre oppfylling i programfagstilbudene totalt sett i fylket.

Fase ut tilbud om studiespesialisering ved Vest-Telemark vgs

Dette er blant de mulige tiltakene som er best underbygget av tallgrunnlaget for å oppnå reell økonomisk gevinst, men samtidig med betydelig risiko for store distriktpolitiske konsekvenser. Fylkesdirektøren ser bekymringer ved å legge frem dette forslaget, da alternativene for de berørte innebærer betydelig lenger reisevei. Elevene som vil søke studiespesialisering vil da kunne søke Rjukan, Bø eller eventuelt Kvitsund, avhengig av hvordan samlet tilbudsstruktur vurderes.

Elevtall 1.10.26 viser lav oppfylling til studiespesialisering ved Vest-Telemark vgs. Ordinær Vg1 har 10 elever av 30 plasser. Samlet for alle trinn er det nå 50 elever av 90 plasser. Antall Vg1 elever er særlig lavt, men heller ikke et engangstilfelle eller særlig overraskende. Prognosene i årene fremover gir heller ikke grunn til å tro at denne utfordringen skal gå over av seg selv.

Basert på generelle studier av elevers søkevaner, vil trolig mange av de berørte elevene heller søke seg til et av yrkesfagtilbudene ved skolen i Vest-Telemark, noe fylkesdirektøren mener det er kapasitet til å ta imot. Derfor opprettholdes forslaget som et nødvendig innsparingsgrep.

Tiltaket er fremmet som de øvrige, med innfasing: Vg1 studiespesialisering tas ned fra 2027, og deretter fases tilbudet ut over tre år. Dette må samtidig veies mot reiseavstand, distriktshensyn, skolens rolle i regionen og den politiske saken som nylig er behandlet om Vest-Telemark.

Fylkesdirektøren vil understreke at dette tiltaket smerter særskilt hardt siden den offentlige skolen med nedslagsfelt i seks kommuner mister det studieforberedende tilbudet. Det fremmes allikevel fordi vi ser oss nødt til å fremme de tiltakene som vil ha den økonomiske realiserbare effekten.

Fase ut tilbud om utdanningsprogrammet Idrettsfag ved Kragerø vgs

Elevtall 1.10.26 viser foreløpig relativt god oppfylling i klassene. Vg1 idrett har 26 elever av 30 plasser. Samlet for Vg1–Vg3 idrett er det 65. Forslaget kan således ikke begrunnes med å oppnå redusert antall grupper/klasser i Telemark samlet umiddelbart. Effekten det første året vil trolig være bedre oppfylling på studiespesialisering, mens noen elever kanskje søker seg mot idrettstilbudet i Grenland.

Men Kragerø vgs står foran en betydelig elevtallsnedgang, så dette bildet kan endre seg snart. Å innføre en utfasing av tilbudet nå kan således ses på som et struktur- og prioriteringstiltak. Fylkesdirektøren vurderer at dette kan være et proaktivt grep for å konsentrere idrettstilbudene i tide i møte med elevtallsnedgang, og slik sett motvirke lav oppfylling senere år.

Fylkesdirektøren velger å opprettholde den økonomiske innsparingseffekten som for andre tilbud til tross for at dette kan bli noe krevende det første året dersom prognosen slår til og det tar noe mer tid å realisere den samlede klassetallsnedgangen.

Forvaltning av driftsmiddel til høgare yrkesfagleg utdanning

Se saken: Orientering om forvaltning av driftsmiddel til høgare yrkesfagleg utdanning 2027, som var til behandling i hovedutvalg for næring, industri og klima og i hovedutvalg for utdanning, folkehelse og tannhelse 14. oktober 2026.

Fylkeskommunen kan nytta delar av det statlege tilskotet til å dekkja kostnader med å administrera tilskotsordninga, jf. Punkt 3 i retningslinjer for tilskot til drift av fagskular fastset av Kunnskapsdepartementet 09.03.2026. Telemark fylkeskommune har ikkje tidlegare nytta seg av denne moglegheita, sjølv om den har vore til stades. Administrasjonen vil derfor trekkja kr 500 000,- frå driftsmidaleane til høgare yrkesfagleg utdanning for å dekkja eigne kostnader med forvaltning av ordninga. Dette svarar til dekking av om lag 50% stilling, noko me stipulerer forvaltningsarbeidet til å omfatta.

Læringskolen - endring av ansvar for fellesfagene for lærlinger med full opplæring i bedrift

I flere år har Hjalmar Johansen vgs gjennomført lærlingskolen med undervisninger i fellesfag for lærlingen som har full opplæring i bedrift. SMI har ledig kapasitet og kan utføre denne oppgaven innenfor de ansatte som SMI har. Dette medfører en besparelse på 1,2 millioner kroner knyttet til seksjon kompetanse og integrering fra 1.1.2027

Musikk, dans og drama ved Skien vgs – rimeligere organisering

Organisering av opplæringen er fylkesdirektørens ansvar etter vedtatt delegasjon. Allikevel velger fylkesdirektøren her å legge frem et helt konkret tiltak der han instruerer en enkelt skole til å gjøre grep i hvordan tilbudet organiseres. Dette er et tiltak som kommer i tillegg til de mer generelle effektiviseringstiltakene som er innarbeidet i tidligere handlings- og økonomiplaner.

Dette konkrete tiltaket innebærer at det initieres en prosess på Skien vgs der skolen skal identifisere og gjennomføre organisatoriske tiltak som samlet gir en helårseffekt på minst 3 millioner kroner.

Skolen skal se blant annet på enetimer i musikk og annen ressurskrevende organisering. Tiltaket kan gjennomføres gjennom færre delingsgrupper, mer samlet organisering på tvers av trinn, strammere programfagstilbud og tydeligere krav til gruppestørrelse.

Listen er ikke uttømmende, men fylkesdirektøren vurderer ambisjonen som realistisk. Basert på nasjonale KOSTRA-tall vil denne innsparingen og omorganiseringen lede til at Skien vgs ligger på gjennomsnittlig ressursbruk i MDD-tilbudet når den er gjennomført.

Redusert Vg2 tilbud på Rjukan vgs

Elevtall 1.10.26 viser svært lav oppfylling på flere Vg2-løp ved Rjukan. Vg2 tømrer har 3 elever av 15 plasser. Vg2 industriteknologi har 5 elever av 15 plasser. Vg2 helsearbeiderfag har 7 elever av 15 plasser. Samlet har disse tre Vg2-løpene 15 elever av 45 plasser. Ved inntaket i august var tilsvarende tall 27 elever, slik at nedgangen fram til 1.10. er betydelig.

Vg1-tallene er ikke like svake. Vg1 teknologi- og industrifag har 17 elever, Vg1 bygg- og anleggsteknikk har 15 elever, og helsefag har 14 elever. Det tilsier at elevgrunnlaget inn til Vg1 er bedre enn elevgrunnlaget på enkelte Vg2-løp. Mange elever søker seg videre til mer spesialiserte tilbud på Vg2 ved Notodden og Nome. Dette er en hovedårsak til den vedvarende svake søkningen til Vg2 ved Rjukan vgs. Dette viser også at elevene er mer rustet og mobile til å flytte på seg som Vg2-elev.

Det vurderes som aktuelt å ta ut to Vg2-løp fra 2027, samt veksle enkelte Vg2-løp mellom år og/eller samordne Vg2-løp med andre skoler der elevgrunnlaget er for svakt. Fylkesdirektøren vil her være ekstra tydelig på at dette både vil ha en forsterkende pedagogisk effekt med godt elevgrunnlag i de klassene som faktisk skal tilbys, samt en betydelig økonomisk gevinst som dermed bidrar til en samlet bærekraft for å sikre selve skolestrukturen for fremtiden.

Rekvalifisering - nytt fagbrev

Veksten i antall tegnede lærekontrakt er betydelig, og til tross for kompensasjon i rammene fortsetter antall nye tegninger å øke. Dette reflekterer nok et generelt lavt utdanningsnivå i Telemark, og at de nye rettighetene til rekvalifisering for voksne begynner å bli godt kjent.

Endringen som foreslås med dette innsparingstiltaket begrenser valgfriheten og representerer en betydelig begrensning i mulighetene fremover. Fylkesdirektøren er ikke kjent med at andre fylker så langt har strammet inn så hardt som dette forslaget innebærer.

I korthet innebærer forslaget at alle voksne som ønsker lærekontrakt, må søke via inntakskontoret, og at tilbudet begrenses til det tilbudet som Telemark faktisk åpner for i det ordinære løpet for voksne. Fylkesdirektøren forstår det slik at opplæringsloven åpner for denne begrensningen i rettighetsforståelse, men næringsliv og partnere vil trolig mislike dette, og det vil være kontraproduktivt til ønsket måloppnåelse for økt kompetanse i samfunnet. Fylkesdirektøren vurderer allikevel at dette er kandidater som har fagbrev fra tidligere, og som er i jobb allerede, og slik sett mindre skadelig enn å ramme de som står uten formell kompetanse.

Telemark fylkeskommune mottar øremerket tilskudd til omkring 41 løpende lærekontrakter innen ordningen "fagbrev på jobb". Det har vært tegnet langt flere enn dette frem til nå, også som ønsket måloppnåelse. Dette tiltaket innebærer at

denne muligheten begrenses til å maksimalt ha 41 løpende kontrakter.

Tiltaket innebærer også at videregående opplæring for voksne gjennomgås og tas ned med to til tre av de mest kostbare og minst søkte tilbudene.

Samle Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign ved Porsgrunn vgs

Frisør, blomst, interiør og eksponeringsdesign (FBIE) bør vurderes samlet for Nome vgs og Porsgrunn vgs.

Elevtall per 1. oktober 2026 viser at Porsgrunn vgs har 27 elever på Vg1 FBIE og 13 elever på Vg2 frisør, mens Nome vgs har 9 elever på Vg1 og 10 elever på Vg2. Dersom fylkeskommunen skal redusere kostnadene i tilbudsstrukturen, bør Porsgrunn vgs videreføres som hovedsted for FBIE/frisør. Nytt inntak til Vg1 FBIE ved Nome vgs kan stoppes fra skoleåret 2027–2028. Tiltaket bør gjennomføres som utfasing, slik at elever som allerede er inne i løpet får fullføre Vg2. Full økonomisk effekt oppnås først når både Vg1 FBIE og Vg2 frisør ved Nome er tatt ut. Det er et mål gjenoppta Vg2-tilbud innen blomsterdekoratør, men utvidelse med interiør/eksponeringsdesign i Porsgrunn vgs vurderes ikke som aktuelt. Disse tilbudene bør bare startes dersom de kan drives innenfor eksisterende ramme og med tilstrekkelig elevgrunnlag.

Strammere organisering av klasser og grupper ved Skogmo vgs

Organisering av opplæringen er fylkesdirektørens ansvar etter vedtatt delegasjon. Allikevel velger fylkesdirektøren her å legge frem et helt konkret tiltak der han instruerer en enkelt skole til å gjøre grep i hvordan klassene settes sammen. Dette er et tiltak som kommer i tillegg til de mer generelle effektiviseringstiltakene som er innarbeidet i tidligere handlings- og økonomiplaner.

Dette konkrete tiltaket innebærer at det initieres en prosess på Skogmo vgs der skolen skal identifisere og gjennomføre organisatoriske tiltak som samlet gir en helårseffekt på minst 6 millioner kroner. Aktuelle tiltak kan blant annet være:

- større og færre undervisningsgrupper
- redusert antall fellesfaggrupper på Vg1 og Vg2
- bedre samordning av fellesfag og programfag
- samordning mellom klasser, trinn og utdanningsprogram der dette er faglig mulig
- gjennomgang av øvrig ressursbruk knyttet til organiseringen av opplæringen

Listen er ikke uttømmende, men fylkesdirektøren vurderer ambisjonen som realistisk.

Ta ned Kombinasjonsklasser (innføringsklasser for bosatte som har rett til videregående opplæring)

Skoleåret 2026-2027 har vi Kombinasjonsklasser på Rjukan, Vest-Telemark, Notodden, Bø, Hjalmar-Johansen, Porsgrunn, Bamble og Kragerø. Antall elever i disse klassene har nå gått ned og forventes også lavere de kommende årene. Det bør derfor være mulig å ta ned tilbudet på tre skoler fra høsten 2027.

Disse klassene har fått en klassefinansiering på kr 800 000,-. Denne besparelsen er lagt inn. I tillegg har skolene fått et tillegg per elev tilsvarende som for andre utdanningsprogrammer.

Ta ned påbygg Vg3 på to/tre skoler

Påbygg Vg3 er et tilbud som gis til elever som ønsker å dreie mot vitnemål og videre studier etter yrkesfaglig Vg1 og Vg2. Fylkesdirektøren ser at dette er et krevende år for mange elever, noe resultatene i siste tilstandsrapport utdyper. Det er et tilbud i den nasjonale strukturen som hvert fylke er nødt til å tilby, men fylkesdirektøren ser at vi bør redusere bredden av skoler som tilbyr dette. Dette vil ha både pedagogiske og økonomiske positive effekter. Tilbudet er kun for elever som er eller fyller 18 år, og i denne aldersgruppen er det grunn til å tro at elever også er mer mobile og lettere tåler noe lenger reisevei.

Påbygg har ledig kapasitet på flere av skolene, Rjukan og Vest-Telemark er særlig sårbare. Pr 1.10.2026 er det 8 elever på Rjukan og 9 elever på Vest-Telemark i disse klassene som hver seg har kapasitet til 30. Det vil derfor være naturlig å tenke at disse skolene ikke lenger kan tilby Påbygg. Fylkesdirektøren foreslår imidlertid en alternativ løsning ved å forsøke å få til en delt løsning mellom Notodden og Rjukan (3 dager – 2 dager) slik at elevene ikke pendler alle dagene og for å ivareta

Rjukan. Dette er et aktivt grep for å ikke flytte hele tilbudet til Notodden, men forsøke å motvirke et stadig synkende elevtall ved Rjukan med at elever fra Notodden også pendler enkelte ukedager fra Notodden til Rjukan. Det er god bussforbindelse på strekningen.

Tilsvarende løsning anses ikke realistisk ved Vest-Telemark.

Også de øvrige skolene har noe ledig kapasitet i klassene, og det bør være mulig å komprimere ytterligere en klasse i tillegg til Vest-Telemark og Rjukan/Notodden. Det samlede forslaget her innebærer at tilbudet reduseres med tre klasser. Den siste klassen tas ned ved å samle mer av Grenlandstilbudene ved Bamble vgs.

Økt kapasitetsutnyttelse

Dette tiltaket favner ulike interne forbedringsprosesser i seksjon tannhelse. Seksjonen jobber parallelt med ulike tiltak for å: øke inntjening per time, redusere tapte timer, utnytte kapasitet i timebok og forlenge innkallingsintervall for å fristille tid til annen behandling. Noen gevinster av igangsatte prosesser er realisert, men seksjonen jobber videre med en ytterligere realisering.

De foreløpige anslagene er konservative og er avhengige av en større stabilitet i bemanningen for å kunne realiseres. Dette punktet må derfor også ses i sammenheng med arbeidet knyttet til økt stabilitet i bemanning og redusert sykefravær.

Økt stabilitet

Seksjonen har høy turnover i bemanningen og har mange nyansatte til enhver tid. Dette krever tid til opplæring og påvirker både effektivitet i drift, inntjening og ventelister. Parallelt med pågående arbeid med klinikkstruktur jobber seksjonen med en stabiliseringsstrategi for tjenesten. I dette arbeidet jobbes det også med å estimere økonomiske konsekvenser av dagens turnover og potensielle besparelser ved økt stabilitet. Seksjonen har utarbeidet et foreløpig, grovkalkulert estimat, men jobber med å konkretisere dette høst 2026. Foreløpig vurderer seksjonen at dagens turnover har en kostnad på 8 mill kr. Seksjonen arbeider med å konkretisere kostnader og gevinster ved innføring av tiltak. Foreløpig er det lagt inn en forventet gevinst på 0,5 mill kr fra 2029. Som del av klinikkstrukturarbeidet vurderes også om struktur i seg selv kan ha en positiv påvirkning på stabilitet i bemanning.

ITO, barnevernsvedtak, fullføringsrett og meropplæring

Hvis flere elever får opplæring over lengre tid, trenger individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) eller meropplæring, eller blir plassert i barnevernet i Telemark, vil utgiftene øke. Det samme gjelder hvis flere elever trenger skolebaserte eller alternative opplæringsløp.

Mange fylker melder om svært store merutgifter, særlig som følge av de utvidede rettighetene til elever som får ITO. I Telemark ser vi en lignende tendens, men foreløpig er merutgiftene ikke like store. Vi har færre elever med ITO enn mange andre fylker. Samtidig øker behovene i hele målgruppen, og tilbudene blir mer kostnadskrevenende.

Forslaget om å øke rammen til dette formålet bygger på et forsiktig anslag. Fylkesdirektøren må trolig foreslå mer midler i kommende handlings- og økonomiplaner.

Omorganisering som følge av vedtatt eiendomsstrategi - Byggdrifter

Fylkesdirektøren foreslår en varig budsjettjustering på 1,2 millioner kroner fra sektor for utdanning, folkehelse og tannhelse til sektor for økonomi og virksomhetsstyring i forbindelse med intern forflytning av ansatt som et ledd i organisering av drift og vedlikehold i arbeidet med eiendomsstrategien.

Omorganisering som følge av vedtatt eiendomsstrategi - Renhold på PPT, OT og alternative opplæringsarenaer

Fylkesdirektøren foreslår en varig budsjettjustering på 0,6 millioner kroner fra sektor for utdanning, folkehelse og tannhelse til sektor for økonomi og virksomhetsstyring som et ledd i organisering av drift og vedlikehold i arbeidet med eiendomsstrategien.

Rammestyrking tannhelse som følge av lavere forventede inntekter

Tannhelsetjenesten har over flere år erfart at budsjettet bygger på for høye inntektsforutsetninger. Utfordringen forsterkes ved at tannhelse samtidig får flere prioriterte oppgaver og større ansvar for pasientgrupper som binder kapasitet uten å gi tilsvarende inntekter. Det er derfor nødvendig å erkjenne at deler av utfordringen ikke skyldes midlertidig merforbruk, men et strukturelt avvik mellom budsjettet inntektsnivå og det tjenesten realistisk kan oppnå innenfor dagens oppgaver, kapasitet og klinikkstruktur.

Ytterligere økning i antall lærekontrakter

Utgifter til lærekontakter har økt som følge av en større volumøkning enn budsjettet. Selv med innstramming vil det være behov for å styrke området med ytterligere 10,0 millioner kroner for 2027 og fremover.

Økte kostnader Elev-PC

Økningen forklares gjennom generell prisstigning, samt at sterk vekst i KI-infrastruktur og datasentre har gitt økt etterspørsel etter minne, lagring og halvlederkapasitet. Produsentene prioriterer i økende grad server- og KI-relaterte komponenter, noe som reduserer tilgjengeligheten og øker prisene på komponenter som inngår i elev-PC-er. Beregninger og tilbud fra aktuell leverandør viser et merbehov på 4,5 millioner kroner.

Oversikt alternative tiltak

Tabellen viser alternative tiltak som sektorene har arbeidet fram som mulige erstatninger for tiltakene i fylkesdirektørens forslag til økonomi- og handlingsplan. Dersom de folkevalgte ønsker andre prioriteringer, kan tiltakene i fylkesdirektørens forslag erstattes med ett eller flere av disse alternativene, forutsatt at den samlede økonomiske effekten ivaretas.

Alternative tiltak

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
	Endringskode	2027	2028	2029	2030
Avvikle hele tilbud med umiddelbar effekt fra høsten 2027	Innsparingstiltak	-6 750	-14 600	-4 650	0
Avvikle støtte til SMISO	Innsparingstiltak	-150	-150	-150	0
Styrke den pedagogiske satsingen for økt grad av fullført og bestått	Nytt tiltak	0	0	10 000	15 000
Ta bort mål om økt fullført og bestått	Innsparingstiltak	-10 000	-25 000	-25 000	-25 000
Sum		-16 900	-39 750	-19 800	-10 000

Beskrivelse

Avvikle hele tilbud med umiddelbar effekt fra høsten 2027

Dette alternative tiltaket er en forsterkning av fem andre tiltak som fylkesdirektøren allerede har foreslått. Dette ekstratiltaket innebærer effekter av å ikke bare fase ut tilbud over tre år, men gjøre hele flyttingen på samme tid. Summene under er differansen mellom tiltaket som er innarbeidet med utfasing og denne kraftigere varianten. Fra 2030 er denne differansen 0, i noen tiltak tidligere, fordi alt da er effektivert uansett.

Tiltaket anbefales ikke fordi dette fører til at mange elever må bytte skole underveis i planlagt løp. Det er uheldig, det er mindre inngripende å fase det inn gradvis, noe som gir mer forutsigbarhet for elevene.

Tiltak	Effekt 2027	Effekt 2028	Effekt 2029	Effekt 2030
Studiespes Bamble, fase ut Vg1,2,3 samtidig:	1 500	2 850	1 050	0
Idrett Porsgrunn, fase ut Vg1,2,3 samtidig	1 500	5 000	1 500	0
Samle FBIE i Porsgrunn	750	1 050	0	0
Idrett Kragerø, fase ut Vg1,2,3 samtidig	1 500	2 850	1 050	0
Studiespes Vest-Telemark, fase ut Vg1,2,3 samtidig:	1 500	2 850	1 050	0

Avvikle støtte til SMISO

Fylkestinget fattet i gjeldende HØP vedtak om en årlig støtte i fire år til SMISO. Fylkesdirektøren vil ikke foreslå å kutte denne da det ble presisert at denne støtten var ment for fire år, men minner fylkestinget om at det er mulig å reversere gjennom et nytt vedtak.

Styrke den pedagogiske satsingen for økt grad av fullført og bestått

Dersom alle disse innsparingstiltakene kan realiseres, så frigjøres mulige ressurser til å øke innsatsen. Da vil fylkesdirektøren prioritere å benytte de frigjorte midlene til å sette inn flere pedagogiske styrkingstiltak

Ta bort mål om økt fullført og bestått

I 2024 vedtok fylkestinget en målrettet styrking av den pedagogiske innsatsen for økt andel fullført og bestått i Telemarksskolene. Totalt ble det satt av 17,5 millioner kroner i 2025 og 25 millioner kroner varig fra 2026. Denne styrkingen ble vedtatt parallelt med innsparinger og kutt med enda større summer. Den samlede effekten har altså gitt fylkesdirektøren et klart mandat til å omprioritere ressurser med en tydelig profil mot tiltak som forsterker innsatsen i klasserom og verksteder der det anses å være mest nødvendig for økt måloppnåelse.

Denne innsatsen ble først konkret beskrevet i sak 45/25 til hovedutvalg for utdanning, folkehelse og tannhelse. Den er fulgt opp med status, foreløpige resultater og analyse av videre prioriteringer i Tilstandsrapporten for 2026, som fylkestinget hadde til behandling i forrige møterekke, fylkestingssak 101/26. Der synliggjøres det at tiltakene allerede har begynt å gi effekter. I et overordnet samfunnsregnskap er det grunn til å tro at økt måloppnåelse i skolen har langt større kostnadsbesparelser enn det er mulig å synliggjøre i et fylkeskommunalt budsjett.

Det er derfor fylkesdirektørens klar råd at denne prioriteringen bør fortsette, og om mulig forsterkes. Det er smertefullt å gjøre strukturelle grep gjennom reduksjon i tilbudsstrukturen, men resultatet vil gi bedre ressursutnyttelse og enda bedre jordsmonn for å lykkes med økt resultatgrad, noe som igjen leder til mer realistisk håp for å redusere uønsket utenforskap i fremtiden.

Fylkesdirektøren anbefaler dermed at denne satsingen skjermes og ikke løftes inn som saldering av andre tiltak.

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Fylkessjef for Utdanning, folkehelse og tannhelse	0	1 990	21 150	16 150	16 150	16 150
Virksomheter	0	1 036 108	937 656	905 831	892 381	887 231
PPT, OT, alternative opplæringsarenaer	0	57 678	61 318	61 318	61 318	61 318
Kompetanse og integrering	0	183 297	276 717	274 717	271 717	271 717
Skoleutvikling og folkehelse	0	71 971	82 052	82 052	82 052	82 052
Tannhelse	0	134 871	142 526	139 326	136 326	136 326
Sum	0	1 485 915	1 521 419	1 479 394	1 459 944	1 454 794

Sammendrag budsjett

Fylkessjef for utdanning, folkehelse og tannhelse

For å få økonomisk effekt må færre elever og redusert kapasitet også gi færre grupper og lavere bemanning. Ved flytting eller avviking av tilbud er det samtidig en forutsetning at det ikke må opprettes tilsvarende kapasitet andre

steder. Tiltakene skal samlet bidra til å redusere utgiftene og tilpasse videregående opplæring til et lavere elevgrunnlag, samtidig som elevenes rettigheter og kvaliteten i opplæringen ivaretas.

Fylkesdirektøren foreslår i denne saken tiltak innenfor videregående opplæring med anslått effekt mot slutten av økonomiplanperioden:

- Omkring 50,0 millioner kroner i effekt av mer komprimert tilbudsstruktur. Flere av disse tiltakene ble vedtatt under samlebetegnelser som «Redusert tilbudsstruktur» og «Effekter av utredningsarbeider» i forrige handlings- og økonomiplan. I forslaget til neste års handlings- og økonomiplan er disse konkretisert og forsterket. Disse tiltakene vil redusere antall pedagogiske årsverk med 30-50 i løpet av økonomiplanperioden.
- Omkring 18,0 millioner kroner i redusert bemanning utenom de pedagogiske stillingene – det gjelder ledere, merkantile, byggdriftere samt ansatte i seksjonene. Disse tiltakene ble vedtatt i fjor og opprettholdes.
- Tiltak som balanserer den sterkt økende tilveksten av lærekontrakter som følge av økt måloppnåelse med tøffere prioriteringer av hvem som kan tegne rekvalifiseringskontrakter. Dette må til for at ikke utgiftene skal øke ytterligere.
- Ambisjonene om økonomiske effekter av omleggingen i AHT-tilbudene opprettholdes med rundt 10,0 millioner kroner totalt, fra vedtak fattet fra tidligere. Fylkesdirektøren understreker at nye rettigheter i lovverket for elever med ITO-rettigheter (Individuelt tilrettelagt opplæring) kan føre til betydelige merutgifter i årene som kommer – disse er ikke hensyntatt i foreslått handlings- og økonomiplan.
- Effektiviseringskravene på 18,5 millioner kroner innad i skolene som fylkestinget vedtok i fjor opprettholdes i tillegg til listen over.
- En rekke andre større og mindre tiltak - se detaljert oversikt.

Nye tiltak må trolig fremmes i kommende handlings- og økonomiplaner, men med endringene foreslått dette året, så vurderer fylkesdirektøren at Telemark vil ha en rimelig robust skole- og tilbudsstruktur der nye nedtrekk hovedsakelig kan gjennomføres ved å redusere paralleller i eksisterende tilbud. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 21,1 millioner kroner.

Videregående skoler

Budsjettrammen til de videregående skolene fordeles etter en budsjettfordelingsmodell med elevtall som primære fordelingsnøkkel. Ut fra den tildelte økonomiske rammen, utarbeider hver skole sitt eget budsjett. Budsjett for påfølgende år settes med utgangspunkt i elevtall per 1. oktober. Skoleår og budsjettår er ikke sammenfallende. For at skolene skal få en mest mulig rettferdig budsjettramme tilpasset elevtall både vår og høst, så gjennomføres det en høstjustering av budsjettet etter elevtelling 1. oktober. Endelig budsjett per skole er dermed ikke kjent før utgangen av oktober samme år.

Fylkesdirektøren har i forslag til budsjett innarbeidet økonomiske tiltak for å tilpasse driftsnivået til en økonomisk bærekraftig utvikling for fylkeskommunen. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 937,7 millioner kroner.

PPT, OT og alternative opplæringsarenaer

Rammen til seksjonen går i hovedsak til lønn til ansatte innenfor tjenesteområdene; PP-tjeneste, Oppfølgingstjeneste, Kompetansesenter/Talenthuss, SMI Barnevern og SMI Helse. Alle tjenesteområdene ligger på egne lokasjoner og jobber direkte med elever, ungdom og kandidater – drift skal dekke husleie, strøm, renhold, rekvisita, læremidler, utstyr, lisenser, kjøreutgifter, pedagogisk utvikling og spesialisering. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 61,3 millioner kroner.

Kompetanse og integrering

Rammen til seksjonen går i hovedsak til tre områder: tilskudd til læreplasser, voksenopplæring som gjennomføres på de videregående skolene og lønn til de ansatte i seksjonen.

Økning i antall lærekontrakter har fortsatt i 2026 og det har medført behov for å tilføre seksjonen en større ramme for 2027. Samtidig foreslås det å begrense muligheten for rekvalifisering til fag som tilbys som voksenopplæring og ikke alle mulige fag som full opplæring i bedrift. Ordningen fagbrev på jobb foreslås begrenset til de øremerk midlene som mottas til denne ordningen. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 276,7 millioner kroner.

Skoleutvikling og folkehelse

Rammen til seksjonen går i hovedsak til lønn. I tillegg dekker rammen midler til ung inkludering, spesialundervisning og undervisning innenfor barneverns plasserte barn og ungdom. Ansvar for gjennomføring av eksamen, psykisk helse og rus, kompetanseheving, frikjøp av rådgivere i kommune og fylkeskommune tillegges også seksjonen. Kostnader til elev-PC og IT-lisenser ligger også til seksjonen. I tillegg skal seksjonen understøtte kommunenes frivillighetsarbeid. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 82,1 millioner kroner.

Tannhelse

Rammen til seksjonen benyttes i hovedsak til drift av fylkets tannklinikker. En mindre del av midlene går til overordnede oppgaver innen ledelse og administrasjon, samt felles tjenester og felleskostnader. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 142,5 millioner kroner.

I denne handlings- og økonomiplanen foreslår fylkesdirektøren å styrke rammen med 7,0 millioner kroner. Bakgrunnen er at inntektene fra ordinært betalende pasienter over flere år har vært budsjettert høyere enn det faktisk har vært grunnlag for. Samtidig har andelen prioriterte pasientgrupper økt betydelig de senere årene, noe som har redusert inntektsgrunnlaget og gjort tidligere inntektsanslag urealistiske.

Seksjonen arbeider også med vurderinger av fremtidig klinikkstruktur. I tidligere handlings- og økonomiplaner har fylkestinget vedtatt en årlig innsparing på 5,5 millioner kroner fra 2027 som følge av forventede strukturendringer. Status for dette arbeidet vil bli lagt fram for politisk behandling parallelt med behandlingen av handlings- og økonomiplanen.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Driftsutgifter</i>						
Lønn	0	1 287 691	1 312 688	1 278 363	1 262 413	1 257 263
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	226 481	237 350	232 350	232 350	232 350
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	0	216 052	231 912	231 912	231 912	231 912
Overføringsutgifter	0	55 238	43 727	40 727	37 727	37 727
Sum Driftsutgifter	0	1 785 461	1 825 677	1 783 352	1 764 402	1 759 252
<i>Driftsinntekter</i>						
Salgsinntekter	0	-84 292	-99 177	-98 877	-99 377	-99 377
Refusjoner	0	-214 251	-204 267	-204 267	-204 267	-204 267
Overføringsinntekter	0	-314	-814	-814	-814	-814
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	-689	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	0	-299 546	-304 258	-303 958	-304 458	-304 458
Sum	0	1 485 915	1 521 419	1 479 394	1 459 944	1 454 794

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Gjøre fylket mer attraktivt for bedrifter, besøkende og som bosted	Flere arbeidstakere videreutvikler sin kompetanse	➤ Antall ansatte som tar videre- og etterutdanning i Telemark (fagskole, universitet høyskole).	4 471	0	5 000	5 000
Alle skal gjennomføre videregående opplæring på sitt nivå. Telemark skal møte framtidens kompetansebehov	Økt gjennomføringsgrad i videregående opplæring	➤ Andel elever som fullfører og består etter 5-6 år	83,1 %	84,0 %	85,0 %	85,0 %
		➤ Andel hevinger av lære- og opplæringskontrakter per år reduseres	6,1 %	5,0 %	5,0 %	4,0 %
		➤ Andel sluttet i løpet av skoleåret (etter 1. okt) og ungdom utenfor videregående opplæring reduseres	3,3 %	2,5 %	2,0 %	1,0 %
		➤ Andel søkere til lære- og opplæringsplass som har fått kontrakt øker	72,1 %	80,0 %	85,0 %	90,0 %
	Flere i relevante utdanningsløp og ut i arbeid	➤ Andel utenfor videregående opplæring	0,0 %	11,2 %	10,0 %	10,0 %
	Opplæring og samarbeid skal legge til rette for å bedre progresjonen gjennom hele det fireårige yrkesfagløpet.					
	Opplæringen skal fremme utvikling av digital kompetanse og kritisk dømmekraft, med vekt på grunnleggende forståelse av kunstig intelligens	➤ Andel som svarer «I alle eller de fleste fag» eller «I mange fag» på spørsmål om digitale ferdigheter på Elevundersøkelsen vg1	0,0	0,0	4,0	4,0
	Opplæringen skal legge til rette for at alle elever opplever matematikk som et meningsfullt og motiverende fag der de oppnår mestring og får utnyttet sitt fulle potensiale.	➤ Antall elever som fullfører og består matematikk 1T	313	293	275	285
		➤ Antall standpunktkarakter 1 og IV i matematikk 1P, 2P, 1P-Y og 2P-Y	92	107	65	60
		➤ Gjennomsnittsstandpunkt karakter i matematikkfagene P-, T-, S- og R	3,7	3,6	3,8	3,9
	Opplæringen skal styrke elevenes grunnleggende ferdigheter (lesing, skriving, regning, muntlige og digitale ferdigheter)	➤ Andel elever fullfører og består per skoleår	83,5 %	82,8 %	87,0 %	87,0 %
	Opplæringsarenaene skal bygge gode, lærende profesjonsfellesskap der alle ansatte deltar aktivt.	➤ Medarbeiderundersøkelsen	0	0	3.5	3,5
	Økt rekruttering til helse- og omsorgsfag	➤ Antall elever voksenopplæring på Helse- og omsorgsfag pr. 1. oktober.	0	153	153	200

		➤ Antall nytegnede lærekontrakter innen helsearbeiderfaget	117	101	118	120
Gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn	Det er utviklet kompetanse til å nå mål om grønn omstilling og lavutslippssamfunn					
Redusere sosial ulikhet i helse	Flere aktive og friske leveår	➤ Antall frivillige organisasjoner som mottar midler og deltar i nettverk som fremmer sosial utjevning	0	6	6	6
	Fremme sosial og økonomisk likhet i fysisk og psykisk helse.	➤ Antall barn og unge som møter Liv og røre i sin barnehage-, SFO og skolehverdag og dermed får erfaring og kunnskap om fysisk aktivitet og sunt kosthold	12 000	12 400	12 000	13 000
		➤ Antall kommuner med et formalisert samarbeid med fylkeskommunen om utviklingsarbeid av folkehelsearbeidet i kommunen	0	0	3	7
	Legge til rette for at alle kommuner i Telemark har et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid	➤ Antall gjennomførte kartlegginger som har skaffet til veie oppdatert kunnskap om helsetilstanden i befolkningen	1	1	1	1
		➤ Antall gjennomførte kompetansehevingsaktiviteter og nettverkssamlinger.	49	21	40	35
		➤ Antall kommuner som følger det systematiske folkehelsearbeidet jmf "hjulet" i veileder til folkehelseloven	0	0	14	17
		➤ Øke helsefremmende og forebyggende arbeid i tannhelsetjenesten	711	929	730	747
	Opplæringsarenaene skal legge til rette for at alle elever opplever økt livsmestring.	➤ Andel elever som melder om mobbing på elevundersøkelsen.	6,3 %	6,3 %	0,0 %	0,0 %
		➤ Andel lærlinger som melder om mobbing på lærlingundersøkelsen	3,2 %	1,6 %	0,0 %	0,0 %
		➤ Andel ungdom som svarer ofte eller hele tiden på spørsmål om mestring på Ungdata undersøkelsen.	0,0 %	47,0 %	55,0 %	55,0 %
	Styrke behandlingskapasiteten i tannhelsetjenesten	➤ Kapasitetsutnyttelse i timebøkene til klinisk pasientbehandling	62,0 %	63,0 %	65,0 %	70,0 %
		➤ Redusere sykefravær i tannhelsetjenesten	0,0 %	11,5 %	10,0 %	8,0 %

Skape kompakte og levende byer
og bygder med høy kvalitet

Telemark fylkeskommune har en bærekraftig økonomisk utvikling	Fylkeskommunens tjenesteområder oppfyller samfunnsoppdraget innenfor vedtatt netto budsjettamme		Netto driftsramme avviker mindre enn 0,2 % mot vedtatt budsjett	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
Telemark fylkeskommune styrer i henhold til finansielle måltall vedtatt av fylkestinget							

Gjøre fylket mer attraktivt for bedrifter, besøkende og som bosted

Flere arbeidstakere videreutvikler sin kompetanse

Det er tidligere beskrevet viktige drivere for endringer i kompetansebehov. Men endringene gjelder ikke bare innen noen utvalgte tema, det er behov for kompetanseutvikling gjennom hele livet for å kunne stå i arbeid og være med på å bidra til utvikling og innovasjon. Det er ikke slik lenger at utdannelsen en tar som ung vil være tilstrekkelig kunnskap gjennom hele arbeidslivet. Det er behov for å utvikle kompetansen og fylle på med ny kunnskap gjennom etterutdanning og ulike kurs. Det er derfor et mål at livslang læring og karrierekompetanse [2](#)blir anerkjent og får fokus i arbeidslivet og at muligheter for kompetanseutvikling blir gjort kjent og tilrettelagt for den ansatte. Tilrettelegging og anerkjennelse av etter- og videreutdanning fra arbeidsgiver, kan bidra både til større motivasjon og mindre turnover i bedriften, og til at ansatte står lenger i jobb før pensjonering. Begge disse aspektene er viktige med tanke på å ta vare på kompetanse.

Alle skal gjennomføre videregående opplæring på sitt nivå. Telemark skal møte framtidens kompetansebehov

Økt gjennomføringsgrad i videregående opplæring

Fullført og bestått videregående utdanning er avgjørende for seinere varig tilknytning til arbeidslivet. Med målrettet satsing de siste årene, har vi sett at gjennomføringsgraden i videregående skole har økt, men det er fortsatt et potensial for ytterligere forbedring. Forebygging av frafall og øke gjennomføringen av videregående skole blir svært viktig framover. I samsvar med Telemarksplanen er målet at alle skal gjennomføre videregående opplæring på sitt nivå. Stortinget har målsatt ambisjonsnivået for fullføringsreformen til 90% for perioden 2024-2030.

Flere i relevante utdanningsløp og ut i arbeid

I Telemark står en høy andel utenfor arbeid og utdanning, og mange av disse utgjør en ubrukt arbeidsressurs. Det bør derfor være realistisk å få flere inn i arbeid og utdanning med målrettede virkemidler og arbeidsmetoder. Målet er at alle skal få mulighet til å bidra inn i arbeidslivet med utgangspunkt i sine ressurser. Det er også et mål å rekruttere mer målrettet til utdanning og yrker som vil etterspørres i fremtiden. Dette sikrer både fremtidig kompetansebehov og mulighet for varig arbeidstilknytning.

Nesten halvparten av norske 15-åringer er usikre på hva de vil ha som et yrke når de er 30 år gamle.¹ Blant de elevene som har yrkesforventninger, er dette konsentrert rundt noen få yrker. Størst er interessen for yrkesfag og håndverksyrker. Jobb- og utdanningsambisjoner henger tydelig sammen med sosial bakgrunn. Norske elever deltar oftere i karriereveiledningstiltak sammenliknet med elever i andre land. Veiledninga foregår imidlertid i stor grad som samtaler med karriereveileder og mange 15-åringer ikke har deltatt i noen utforskende aktiviteter som gir direkte kontakt med arbeidslivet. Det er et mål å gi elever bedre karriereveiledning og karrierelæring som stimulerer til gjennomføring og framtidige jobbmuligheter.

Opplæring og samarbeid skal legge til rette for å bedre progresjonen gjennom hele det fireårige yrkesfagløpet.

Det 4-årige yrkesfagløpet er et samarbeid mellom fylkeskommunen, lærebedriftene, samarbeidsorgan (opplæringskontor) og de forskjellige bransjer. Samarbeidet er en viktig del av samfunnsoppdraget og omfatter særlig tre områder: rekruttering og dimensjonering, økt fullføringsgrad og hvordan sikre høy kvalitet på opplæringen.

Samarbeidet skal bidra til at arbeidslivet får den kompetansen det er behov for ved å rekruttere et tilstrekkelig antall elever til yrkesfaglig opplæring og dimensjonere elevplasser i yrkesfagene. Dette innebærer også bruk og dimensjonering av voksenopplæring.

Samarbeidet skal bidra til høy kvalitet på den yrkesfaglige opplæringen i skole og bedrift, og bidra til at flere på yrkesfag fullfører og består med planlagt kompetanse gjennom å skaffe tilstrekkelig antall lære- og opplæringsplasser og ved tett oppfølging av elever, lærlinger og lærekandidater.

Opplæringen skal fremme utvikling av digital kompetanse og kritisk dømmekraft, med vekt på grunnleggende forståelse av kunstig intelligens

Alle som deltar på opplæringsarenaene skal få muligheten til å utvikle god digital kompetanse og dømmekraft, inkludert grunnleggende forståelse av kunstig intelligens. Dette er viktig for å kunne bruke teknologi på en sikker og hensiktsmessig måte i hverdagen og i arbeidslivet. Selv om mange allerede har gode digitale ferdigheter, skal dette satsningsområdet sørge for at alle oppnår nødvendig digital kompetanse.

Opplæringsarenaene skal forberede alle deltakerne for et samfunn og arbeidsliv der teknologi og kunstig intelligens endrer hvordan vi lærer, kommuniserer og løser oppgaver. Telemark fylkeskommune har utviklet en digitalstrategi og en veileder for bruk av kunstig intelligens i opplæringen som er ment å bidra til refleksjon omkring ny teknologi, etikk og digital dømmekraft. I tillegg har fylkeskommunen utviklet en samtalerobot som kan støtte læringsarbeid og planlegging av læringsarbeid, med særlig vekt på personvern, datasikkerhet og etisk bruk av kunstig intelligens.

En prioritert oppgave i arbeidet med dette delmålet er å skape en felles forståelse av hvilken digital kompetanse både unge og voksne trenger, hvordan IKT og KI kan utnyttes godt i organisering og gjennomføring av opplæringen for å øke læringsutbyttet, og hvordan alle som leder opplæringen kan utvikle digital kompetanse i alle fag og på alle nivåer i tråd med Læreplanverket for kompetanseløftet 2020 (LK20) og Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse (PfDK).

Arbeidet krever innsats på tvers av fag og en systematisk opplæring av alle som leder, planlegger eller gjennomfører opplæring. Opplæringen skal bygge på PfDK.

Opplæringen skal legge til rette for at alle elever opplever matematikk som et meningsfullt og motiverende fag der de oppnår mestring og får utnyttet sitt fulle potensiale.

Matematikk gir viktig kunnskap for å kunne mestre hverdag, jobb, og deltakelse i samfunnet. God kompetanse i matematikk er en forutsetning for at regionen kan ha en ledende rolle i teknologiutviklingen, og matematikk er viktig for utførelse av praktisk arbeid. Derfor er matematikkfaget sentralt for framtidig verdi skaping og velferd. Samtidig er matematikk fundamentet for realfag og teknologi – fagområder regjeringen nå prioriterer for å sikre Norges konkurransekraft, verdiskaping og evne til å løse samfunnsutfordringer.

Alle som deltar i matematikkopplæringen, skal oppleve at faget er nyttig og meningsfullt. Det vil bidra til å gjøre matematikk mer motiverende og gi flere mulighet til å mestre og fullføre faget.

Matematikkopplæring som legger vekt på kjerneelementene i faget. Utforskende arbeidsformer, varierte måter å jobbe og vurdere på, bidrar til økt engasjement og gir flere mulighet til å få et positivt forhold til matematikk der de kan utvikle en positiv matematisk identitet.

De som leder opplæringen har ansvar for å legge til rette for et inkluderende og utforskende læringsmiljø som vektlegger både faglige, sosiale og emosjonelle sider ved matematikkfaget. Dette kan gjøre det lettere å utvikle kreativitet og nysgjerrighet.

Opplæringen skal styrke elevenes grunnleggende ferdigheter (lesing, skriving, regning, muntlige og digitale ferdigheter)

Overordnet del av læreplanverket beskriver lesing, skriving, regning, muntlige og digitale ferdigheter som fem grunnleggende ferdigheter som er nødvendige redskaper for læring og faglig forståelse i alle fag og på alle trinn. Å mestre ferdighetene har betydning for deltagelse i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

Profesjonsfellesskap som jobber godt med å utvikle grunnleggende ferdigheter, analyserer læreplaner i og på tvers av fag, og diskuterer hvordan ferdighetene kan brukes på fagenes premisser. Refleksjon over egen læring, og opplæring i og utvikling av, læringsstrategier, kan gi innsikt i hvordan mestring av ferdighetene både bidrar til å nå kompetansemål i fag og til livslang læring.

Opplæringsarenaene skal bygge gode, lærende profesjonsfellesskap der alle ansatte deltar aktivt.

Målet er å bli trygge på egne ferdigheter og utvikle en praksis som er utforskende, inkluderende og gir god læring for alle. Ledere har et særlig ansvar for å skape gode rammer for læring og utvikling, både for elever og ansatte. De skal styrke det faglige fellesskapet og støtte det faglige samarbeid mellom ansatte. Slik legger de til rette for et trygt miljø, der alle motiveres til å gjøre sitt beste og kan bruke sine styrker.

En positiv organisasjonskultur skapes gjennom aktiv deltakelse, samarbeid, deling og vilje til fornyelse. For å få dette til, må lederne ta ansvar for læringsledelse, invitere til initiativ og legge til rette for refleksjon og åpen dialog. Dette innebærer også å velge riktig metoder, etablere utviklingsarenaer, gode strukturer og planer for å støtte læring og vekst på alle nivåer i organisasjonen. Forskning viser at skolebasert kompetanse utvikling og sterke profesjonsfellesskap, med tydelig og involverende ledelse, er avgjørende for å lykkes med kvalitetsutvikling i videregående opplæring.

Kompetanseutvikling er viktig for utviklingsarbeidet på opplærings arenaene og for å nå målene i strategien. Som et bidrag til dette, benytter fylkeskommunen seg av de nasjonale ordningene for kompetanseutvikling. Pedagogisk personale kan søke om videre utdanning som er relevant for skolens kompetanse behov, etter avtale med skolens ledelse. Pedagogiske ledere kan søke rektor utdanning i regi av Utdanningdirektoratet.

Økt rekruttering til helse- og omsorgsfag

Vi blir flere eldre i forhold til andelen i arbeidsfør alder, og dette fører til at omsorgsoppgavene blir fordelt på færre hender enn i dag. Dette gir behov for økt rekruttering til helse- og omsorgsyrkene, og behovet er størst i distriktskommunene. Telemark har en stor andel søkere til yrkesfag, men det er ikke alle av disse som ønsker å ta et fagbrev. Både fagskolene og USN har også relevante utdanningstilbud innen helse og velferd. Dessverre opplever ikke disse skolene og utdanningsinstitusjonene i dag en generell økning av antall søkere til helsefagene, uavhengig av utdanningsnivå. Det er behov for å stimulere til økt interesse og søkning til helsesektoren, og særlig må arbeidet rettes inn mot distriktskommunene. I forlengelsen av dette er det også behov for flere lære- og praksisplasser innen helse. Her må kommunene ta et større ansvar for å bidra til både praksisplasser og læreplasser i et slikt omfang at vi sikrer at flere kan ta helserelaterte utdanninger. Vi opplever at det er en oversøking av voksne til helsefag da det er vanskelig å skaffe læreplasser.

Gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn

Det er utviklet kompetanse til å nå mål om grønn omstilling og lavutslippssamfunn

I Telemarksplanen er det målsetting om å gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn og satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi. Den teknologiske utviklingen og mulighetene som ligger i dette går raskt, og det er krevende å følge med og utnytte potensialet. Regional plan for klima, energi og grønn omstilling skal legge rammer for å nå målet om raskere grønn omstilling. Riktig kompetanse og opplæring er omtalt som avgjørende for å lykkes. Det er nødvendig å samarbeide om framtidens kompetansebehov knyttet til grønn omstilling og sirkulær økonomi.

Opplæringsarenaene skal legge til rette for at alle elever opplever økt livsmestring.

Livsmestring gjennom læring og erfaring

Opplæringsarenaene skal legge til rette for at alle elever opplever økt livsmestring.

En inkluderende, trygg og god opplæringsarena jobber systematisk for at alle skal lære, trives og ønske å være tilstede. Innhold og aktiviteter i opplæringen skal bidra til å styrke trivsel, engasjement, mestring og utvikling i et støttende fellesskap for å oppnå gode læringsresultater. God opplæring bidrar til bedre fysisk og psykisk helse og utjevner sosiale forskjeller.

Livsmestring som mestring og strategier i egne læringsprosesser

Opplæringsarenaene skal jobbe for et inkluderende og mangfoldig læringsfellesskap der evnen til å reflektere over egen og andres læring, å formulere spørsmål og søke svar på varierte måter, utvikles gjennom kunnskap og erfaring.

Livsmestring som god helse

Opplæringsarenaen skal være en aktør som bidrar til gode liv. Det gjøres gjennom å gi opplæring som fremmer betydningen av, og erfaring med, daglig fysisk aktivitet, sunt og næringsrikt kosthold og tilstrekkelig søvn og hvile, og der utvikling av evnene til å håndtere følelser og utfordringer spiller en sentral rolle. Gjennom det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring skal elevene i videregående skole lære å ta gode valg for egen helse og eget liv.

Livsmestring som danning og deltakelse i samfunnet

Gjennom medvirkning og organisering av demokratiske prosesser, skal opplærings arenaene gi alle mulighet til å påvirke sin egen hverdag og få erfaring med å delta i beslutninger. Dette bidrar til å fremme demokratiske verdier og gode holdninger.

Livsmestring som relasjoner

Opplæringsarenaene skal gjennom gode relasjoner, arbeid med sosial læring og faglig utvikling, bidra til å styrke og bevare trygghet og et inkluderende fellesskap. Det å oppleve tilhørighet og å føle seg verdifull i fellesskapet, gir motivasjon og lyst til å være til stede og delta aktivt.

Investeringer

Investeringsrammen til Utdanning, folkehelse og tannhelse utgjør 35,5 millioner kroner i hele økonomiplanperioden, med et årsbudsjett i 2027 på 13,5 millioner kroner. Tabellen under viser vedtatt total prosjektramme som gjelder for hele prosjektets levetid, forslag til årsbudsjett i planperioden og omtale av de enkelte prosjektene.

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp	Økonomiplan			
	Godkj.vedtak	2027	2028	2029	2030
<i>4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse</i>					
Investering Skole	14 000	3 500	3 500	3 500	3 500
Investering tannhelse	32 000	10 000	5 000	4 000	2 500
Sum 4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse	46 000	13 500	8 500	7 500	6 000

Investering Skole

Utdanning har en årlig investeringspott på 3,5 millioner kroner til innkjøp av utstyr på skolene. Investeringsbehovet kartlegges og prioriteres hvert år.

Investering tannhelse

Store deler av utstyrsparken i seksjon tannhelse er over forventet levetid, og seksjonen må ta høyde for nødvendig utskifting av utstyr i kommende økonomiplanperiode. Investeringsbehovene er rettet mot nødvendig utskifting av større utstyr som behandlingsstol, røntgen og OPG (panoramarøntgen). En planlagt utskifting vil være et ledd i å unngå driftsstans ved ulike klinikker. Driftsstans medfører kansellerte pasientavtaler og manglende mulighet til å jobbe klinisk for

behandler. De færreste av klinikkene har ekstra kontor som en kan rullere på ved driftsstans. Driftsstans er derfor svært kostbart for seksjonen - både med tanke på økonomi og med tanke på omdømme på grunn av avbestillinger på kort varsel og redusert tjenestetilbud.

I investeringsplanen har seksjonen lagt en plan for utskifting av behandlingsstol/røntgen og OPG maskiner ved 16 års alder (forventa levetid er 10-15 år). Seksjonen må også påregne kostnader som kommer utover de forventet innkjøpene fordi enkelte av maskinene vil ha driftsstans på tidligere tidspunkt enn 16 år.

5 - Samferdsel

Innledning

Anitra Fossum
Telemark Fylkeskommune

Watch on

Beskrivelse av dagens virksomhet

Sektor for samferdsel har samfunnsoppdrag og ansvar for fylkesvegnettet i Telemark. Dette omfatter utbygging, drift, vedlikehold og forvaltning av ca.1900 kilometer fylkesveg, samt et omfattende gang- og sykkelvegnett. Sektoren har også ansvaret for kollektivtransport både med buss og ferge.

Sektoren jobber strategisk mot sentrale myndigheter, og har ansvar for langtidsplanlegging av fylkesvegnettet, og utarbeider strategier på samferdselsområdet. Sektoren jobber målrettet for å effektivisere og utvikle fagområdene for å møte framtidige krav og den økonomiske situasjonen.

Vegforvaltning og transport

Seksjonen Vegforvaltning og transport utøver eierskapet til fylkesvegene og skal bidra til en areal- og vegforvaltning som ivaretar fylkeskommunens interesser. Dette omfatter å opprettholde vegkapitalen og verdiene som ligger i fylkesvegnettet. Vegtrafikken skal avvikles sikkert, effektivt og miljøvennlig og disse hensynene må balanseres. Seksjonen

deltar i kommunale planprosesser og behandling av plansaker på ulike nivå samt behandling av en rekke sakstyper med grunnlag i vegloven.

Seksjonen bidrar til å bygge kompetanse og kapasitet til å samarbeide med og veilede offentlige og private aktører og behandle saker på en effektiv måte i tråd med forvaltningslovens krav, slik at leveransene knyttet til formelle planprosesser og øvrige forvaltningssaker fremmer kommunenes utvikling.

Seksjonen jobber med strategi og utvikling innenfor samferdsel. I dette ligger langtidsplanlegging og porteføljestyring på fylkesveg, trafiksikkerhet, sykkel og gange, knutepunktutvikling, grønn og smart transport, overordnet planlegging, statlig infrastruktur og tilbud, prosess for Nasjonal Transportplan, sekretariat for faglig nettverk og oppfølging av fylkesveg og kollektiv i Grenland.

Seksjonen understøtter sektoren med spisskompetanse innenfor noen fagområder, og bidrar til utvikling for hele sektoren på disse områdene.

Vegdrift

Seksjon Vegdrift ivaretar ansvaret fylkeskommunen har for å drifte og vedlikeholde fylkesvegnettet, med tilhørende bruer, tunneler, konstruksjoner og elektrotekniske installasjoner. Et fungerende fylkesveinett er en forutsetning for samfunnssikkerhet, beredskap og totalforsvar. Veinettet utgjør en kritisk transportåre for innbyggere, nødetater, forsyningslinjer og Forsvaret.

Fylkeskommunen har et selvstendig ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap relatert til fremkommelighet på vegnettet. Sektoren jobber systematisk med oppfølging og registrering av tilstand på vegnettet.

Klimaet endrer seg og fylkeskommunen opplever situasjoner med ekstremnedbør, ras, utglidninger, synkehull og andre akutte forhold på våre veger. Disse situasjonene er uforutsigbare, og fylkeskommunen som vegeier må være i stand til å imøtekomme samfunnets forventninger til at samfunnssikkerheten ivaretas.

Det jobbes med modernisering og forenkling av kontraktsformene som også oppfyller kravene til miljøvennlige metoder og prosesser. Per 1. januar 2027 har seksjonen ansvaret for 15 driftskontrakter på veg, ytre miljø og grønt, elektro og veglys, bruvedlikehold samt dekkelegging og vegoppmerking. Ved å delta i regionale og nasjonale fora bidrar vi til å utvikle mer bærekraftige, moderne og kostnadseffektive løsninger.

Vegutbygging

Seksjon har ansvar for utbyggingsprosjektene på fylkesvegene. Fylkeskommunen håndterer til enhver tid omlag 50 prosjekter i ulike faser, fra tidlig planlegging til prosjektering og bygging. De fleste av disse prosjektene går over flere år.

Prosjektporteføljen omfatter alt fra små punktutbedringer og oppgraderinger, til store utbyggingsprosjekter, også innenfor Bypakke Grenland.

Seksjonen jobber aktivt med profesjonalisering av prosjektstyring innenfor HMS, kvalitet, økonomi, miljø og fremdrift. Seksjonen vil ha oppmerksomhet på utvikling av gode kontrakter og kontraktstrategi tilpasset det enkelte prosjekt.

Seksjonen jobber for å bli en «digital byggherre». Målet er digitalisering av alle prosjektfaser, blant annet gjennom videreutvikling av modellbasert prosjektering for til slutt å få tegningsløse prosjekter. Det er bl.a. utviklet en egen løsning for gjennomføring av innbyggerdialog digitalt direkte i våre prosjektmodeller og digitale verktøy for masseutsendelse av brev til våre innbyggere.

Vegutbyggingsprosjekter har ofte stor påvirkning på klima og miljø, noe seksjonen jobber planmessig for å redusere. Det jobbes med videreutvikling av en egen databank for klimagassutslipp. Det fokuseres særlig på god massebalanse for å redusere omfanget av transport av masser til og fra våre anlegg. Dette for å redusere klimautslipp.

Seksjonen understøtter hele samferdselssektoren med spisskompetanse innenfor enkelte fagområder. Dette gjelder blant annet fagområdene prosjektstyring og prosjektadministrasjon for samferdselsprosjekter, ytre miljø, geologi og geoteknikk, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA), herunder oppfølging av seriøsitetskrav, samt grunnnerv, eiendomsforvaltning og landmåling.

Kollektiv

Sektor for Samferdsel skal sørge for et godt kollektivtilbud til innbyggerne i fylket. Per i dag sørger over 200 busser for nær 6 millioner kollektivreiser årlig.

Seksjonen har ansvar for drift og utvikling av kollektivtilbudet i Telemark, herunder kollektivtilbudet med buss, taxi, ferje, lovpålagt skoleskyss, tilrettelagt transport (TT - ordningen) og transportløyver.

Seksjonen har ansvar for å forvalte og drifte skoleskyss for elever som har rett til skyss etter opplæringsloven. Hvert år får om lag 6 000 elever skyss med kollektivtransport. Rundt 800 elever får tilrettelagt skyss.

TT- ordningen har cirka 3 200 brukere. Antall brukere øker årlig, noe som medfører redusert tilskudd til den enkelte da ordningen finansieres med fast totalpott som fordeles. Dette skal staten revidere, noe som kan innebære endring i finansieringen. Seksjonen er løyvemyndighet for drosje, buss og fartøy i rute.

Seksjonen har også ansvar for markedsføring av mobilitetstilbudet, drift og teknologisk utvikling av systemer for billettering. Det samarbeides nasjonalt for å finne felles sømløse systemer.

Seksjonen samarbeider med Bystrategi Grenland om kollektivfremmende tiltak gjennom bruk av midler fra den statlige belønningsordningen. Dette utgjør en vesentlig del av finansieringen av kollektivtilbudet i Grenland.

Fylkeskommunen skal satse på en fleksibel og kostnadseffektiv transportløsning i distriktene som møter kundenes reisebehov, og som utnytter ledig kapasitet i transportsystemet.

Det er inngått busskontrakter som innebærer en fossilfri drift med store busser i hele fylket fra juli 2027. Fra 2030 vil også kollektivtransport med minibusser være fossilfri.

Utfordringer i planperioden

Vedlikehold av fylkesveger – utfordringer og prioriteringer i Telemark

Telemark står fortsatt overfor store utfordringer knyttet til vedlikehold av fylkesvegene. Store deler av vegnettet har behov for oppgradering, og både bruer og andre viktige konstruksjoner trenger utbedringer for å sikre trygg og effektiv ferdsel i fylket. Over 60% av våre bruer er 50 år og underfinansiert vedlikehold gir økt risiko for vektbegrensninger og i ytterste konsekvens stengning.

I økonomiplanperioden vil vi overta flere strekninger fra SVV (Statens vegvesen) i forbindelse med ny E18. Dette fører til høyere driftskostnader og flere veier og objekter som må følges opp. Her ligger også overtakelse av Langangenbruene som etter ny E18 kun vil ha funksjon som omkjøringsveg for E18.

Slitasje i form av spor, hull og ujevnheter gir dårligere vintervedlikehold og øker risikoen for hendelser, særlig når forholdene er krevende. Manglende rekkverk og utrygge vegkanter gjør også at vegene ikke er så sikre som de bør være. Dette er et hinder for å nå nullvisjonen om ingen drepte og hardt skadde i trafikken.

Dersom vedlikeholdet utsettes, vil både behov og kostnader vokse raskt. Akutte utbedringer er dyrere enn målrettet og planmessig innsats. I det kommende handlingsprogrammet for investeringer på fylkesveg, vil man dreie investeringene fra bygging av ny veg til å oppgradere eksisterende veg. Det er i tråd med nasjonale føringer blant annet i Nasjonal transportplan (NTP) og vil bidra til noe lavere vedlikeholdskostnader på disse strekningene.

Antallet og omfang av ekstremvær med mye nedbør/styrtregn øker, som følge av klimaendringene. Konsekvensene av styrtregnet har vist hvor sårbare deler av vegnettet er for overvann og skred. Tette stikkrenner og dårlige grøfter forverrer situasjonen, og behovet for forebyggende vedlikehold er viktig. Som følge av erfaringene med styrtregn de to siste årene jobbes det mer systematisk med overvåkning av vegnettet. Det betyr at stikkrenner og kummer regelmessig bør sjekkes og ryddes fri for kvist og kvast.

I planperioden vil flere av driftskontraktene utløpe. Dette gir muligheter for vurdering av type kontrakter, størrelse på kontraktsområder og omfang. Erfaringer viser at det generelt har vært en betydelig økning av kostnader knyttet til driftskontrakter siden 2020 (prisvekst på over 38 prosent).

Den nylig inngåtte Telemark Vest kontrakten er et samarbeid og felles drift med Statens vegvesen. Dette samarbeidet skiller seg fra våre andre kontrakter ved at den er en ren funksjonskontrakt etter Statens vegvesen sin kontraktsmal. Bakgrunnen for dette samarbeidet er å teste og å finne gode synergier i et begrenset kontraktsområde. Prosessen har kartlagt stor miljøgevinst med effektiv drift og bruk av nullutslippskjøretøy. Felles kontrakt har også gitt betydelige besparelser som følge av effektiv utnyttelse av rigg, mannskaps- og maskinressurser, driftsopplegg og beredskap.

Gjeldende bevilgninger i eksisterende økonomiplan er ikke tilstrekkelig til å stoppe forfallet på våre fylkesveger. F.eks er behovet for midler til dekkelegging (asfalt) rundt 200,0 millioner kroner per år for å opprettholde akseptabel standard. Vi strekker oss langt med å planlegge rundt 55,0 millioner kroner neste år.

Statens vegvesen sin kalkulator, MOTIV, for vedlikeholdskostnader per år for våre fylkesveger estimerer behov for rundt 800,0 millioner kroner til drift og vedlikehold per år for å stoppe forfallet.

Båt og ferge

Fergedriften er nå overført til eget fylkeskommunalt foretak - Fergene Telemark FKF. Det er inngått en samarbeidsavtale med Porsgrunn og Kragerø kommune som bidrar til 10,4 prosent av driftsutgiftene. I Handlings- og økonomiplan i kommende periode er det vedtatt et nedtrekk i tilskudd til fergedriften. Fylkesdirektøren foreslår at dette nedtrekket reverseres for å kunne opprettholde dagens fergetilbud.

På sikt må fergeflåten fornyes. Ved kjøp av ny ferge må dette være et nullutslippsfartøy, det vil si elferge. Dette vil kreve tilpasning av kaiene for å tilfredsstille krav til fylkesvegsamband, som kan bety betydelige investeringer. Det må også investeres i ladeinfrastruktur for elferge.

Natur og klima

Hvordan fylkesvegene planlegges med minst mulig fotavtrykk i både bygge- og bruksfase er en nøkkelfaktor for å redusere utslipp av klimagasser, og stanse tap og forringelse av natur på land og i vann.

Fylkesveger utgjør mange steder en barriere for fiskevandring. Viktige hindre er kartlagt. Ved å gjennomføre tiltak kan Telemark ikke bare forbedre sin egen miljøstatus, men også bidra positivt til den regionale og nasjonale miljøsituasjonen.

Arealene langs fylkesveg kan også bidra til å berike og verne naturverdier. Trær langs veger og fortau renser luft, gir skygge og gir økt rekreasjonsverdi for særlig gående og syklende. Det er stort fokus på dette i investeringsprosjekter. Grønnstruktur langs vegene krever også midler, i både bygge- og driftsfase.

Til tross for at klimagassutslippene er redusert siden 2009, ligger fylket langt etter planen for å nå sine klimamål. Transportsektoren i Telemark har vedvarende høye klimagassutslipp der veitrafikk står for 9 % av de totale utslippene. Telemark fylkeskommune skal bidra til å redusere utslippene frem mot 2050, gjennom innovative og fremtidsrettede tiltak.

Nullvekstmålet og byutvikling

Høye utslipp, økte forskjeller, utenforskap, ensomhet og inaktivitet er utfordringer som kan reduseres gjennom en bevisst by- og stedsutvikling, som fylkesvegene er en viktig del av flere steder. Kompakt byutvikling er viktig for å redusere press på naturområder og nå nullvekstmål i biltrafikk. Samtidig gir kamp om arealer i tettbygde strøk en utfordring med å ivareta alle trafikanter, med god kvalitet og stedstilpasning.

Nullvisjonen

Arbeidet med nullvisjonen om at ingen skal bli drept eller hardt skadet i trafikken er ambisiøs, men en helt nødvendig visjon for alt arbeidet med trafiksikkerhet. I neste planperiode blir det viktig å få på plass overordnede føringer for dette arbeidet i den nye regionale planen for areal og mobilitet i Telemark. Det har kommet nye fartsgrensekriterier for tettbygde strøk. Det vil også komme nye kriterier for utenfor tettbygde strøk. Det blir et viktig arbeid for fylkeskommunen å implementere dette i vårt fylke.

Kollektivtransport

Telemark er et utstrakt fylke med spredt bosetting. Innenfor realistiske økonomiske rammer vil ikke kollektivtransport kunne løse transportbehov for alle overalt. Statlig belønningsordning gir et svært godt kollektivtilbud i bypakkeområdet i Grenland, mens i resten av fylket har mange områder et begrenset tilbud, bygd opp rundt skoleskyss.

For hele fylket vil lokalisering i og utenfor sentrum for både arbeidsplasser, handel og bolig få langvarige konsekvenser for framtidens transportbehov. Det setter rammene for framtidige utslipp og energibruk, og vil være avgjørende for hvor effektivt tilbud som kan leveres.

På bakgrunn av behovet for redusert ressursbruk i fylkeskommunen er det de siste årene gjort flere tiltak innenfor kollektivsektoren. Rutetilbud er redusert, og billettprisene er økt med om lag 10 % de siste 2 årene. Vi registrerer nå en betydelig nedgang i antall kollektivreiser, og det er grunn til å tro at prisvekst og redusert tilbud er noen av årsakene til dette. Vi ser samtidig en vekst i biltrafikk i Grenland, og dette er i motstrid til nullvekstmålet for biltrafikk. Det er grunn til å tro at ytterligere reduksjoner i rutetilbud, og store økninger i billetttakster vil bidra ytterligere i negativ retning, og dette foreslås heller ikke.

Tilbudet i Grenland må ansees å være svært godt gjennom den statlige belønningsordningen. Forutsetning for både belønningsordning, bypakke og byvekstavtale er nullvekst i biltrafikken i Grenland. Det legges samtidig til grunn en opprettholdelse av bidraget fra fylkeskommunen, for sammen å nå nullvekstmålet. Justeringer i tilbudet drøftes i partnerskapet i Bystrategi Grenland.

En fremtidig byvekstavtale vil kunne øke kollektivtilbudet, og dermed kollektivandelen.

Påvirkningsarbeid statlig infrastruktur

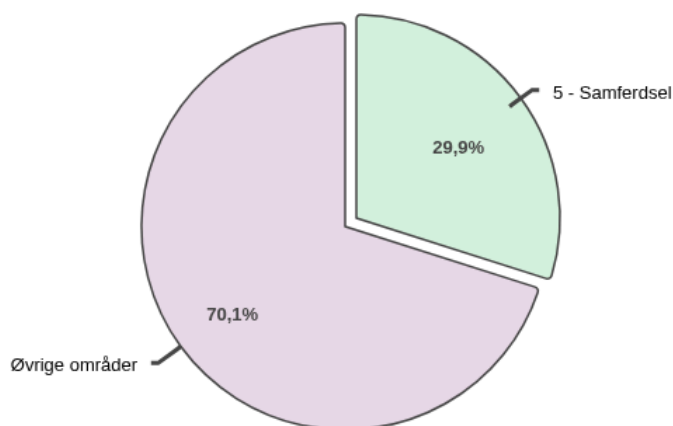
Fylkeskommunen har en viktig rolle, både for å samordne fylket og det å vedta innspill til prioriteringer og satsinger på statlig infrastruktur. Dette gjøres i prosess i arbeidet med Nasjonal Transportplan (NTP) og i prosesser mot Jernbanedirektoratet.

Telemarks strategiske plassering er et godt grunnlag for å tiltrekke virksomheter og tilby gode forbindelser til kontinentet via bane og sjø for både personer og gods.

Det er utfordringer med regularitet og punktlighet på både Vestfoldbanen og Sørlandsbanen. Det utfordrer nasjonale mål om at en større andel av transportarbeidet skal skje på bane. Det er systematisk dialog med Jernbanedirektoratet, både administrativt og politisk. Dette vil også være viktige saker inn i arbeidet med NTP for neste periode.

Når det gjelder Fensfeltet er det viktig at transportpolitiske tiltak planlegges og finansieres slik at de er på plass når industrien trenger dem.

Brutto utgifter i % av fylkeskommunens totale brutto utgifter

Omtale rammeoversikt

Budsjettet for hvert rammeområde viser netto driftsutgifter.

Utgangspunktet for budsjettrammen er en videreføring av vedtatt budsjett for 2026.

Konsekvensjusteringene omfatter politiske vedtak fra 2026 med varig økonomisk virkning. Dette gjelder særlig budsjettjusteringer vedtatt i forbindelse med tertialrapportene og lønnsoppgjøret for 2026. I tillegg er det innarbeidet kompensasjon for prisvekst og lønnsoverheng med virkning fra 2027.

Kompensasjon for lønnsoppgjør for 2027 vil bli fordelt etter reelt lønnsoppgjør i 2027.

Konsekvensjustert budsjettamme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Handlings- og økonomiplan 2027-2030.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Opprinnelig budsjett	904 615	904 615	904 615	904 615
<i>Sum Tekniske justeringer</i>	<i>102</i>	<i>102</i>	<i>102</i>	<i>102</i>
<i>Sum Vedtak forrige periode</i>	<i>61 744</i>	<i>85 744</i>	<i>83 244</i>	<i>83 244</i>
<i>Sum Varige budsjettendringer vedtatt i fjor</i>	<i>15 957</i>	<i>15 957</i>	<i>15 957</i>	<i>15 957</i>
<i>Sum Lønns- og prisvekst</i>	<i>31 601</i>	<i>31 601</i>	<i>31 601</i>	<i>31 601</i>
Konsekvensjusteringer	109 403	133 403	130 903	130 903
Konsekvensjustert ramme	1 014 018	1 038 018	1 035 518	1 035 518
<i>Endringer i tidligere vedtatte tiltak</i>				
Overgang og tilpassing nye ferjedrift	2 000	2 000	2 000	2 000
<i>Sum Endringer i tidligere vedtatte tiltak</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>
<i>Nye tiltak</i>				
Fergene Telemark FKF - økt tilskudd	2 000	2 000	2 000	2 000
Innføring av gebyr på gravesøknader	-70	-70	-70	-70
Kom. prop. 2027 Økt kompensasjon for krav til nullutslipp for nye ferjer	773	773	773	773
<i>Sum Nye tiltak</i>	<i>2 703</i>	<i>2 703</i>	<i>2 703</i>	<i>2 703</i>
Nye tiltak og realendringer	4 703	4 703	4 703	4 703
Ramme 2027-2030	1 018 721	1 042 721	1 040 221	1 040 221

Overgang og tilpassing nye ferjedrift

I økonomiplanen for 2025–2028 ble det vedtatt å redusere tilskuddet til Fergene Telemark FKF med 2,0 millioner kroner i 2027. Fylkesdirektøren foreslår å oppheve reduksjonen og beholde dagens tilskuddsnivå.

Fergene Telemark FKF - økt tilskudd

Det foreslås å øke tilskuddet til Fergene Telemark FKF som følge av økte finansutgifter.

Innføring av gebyr på gravesøknader

Forslag til forskrift om gebyr for ledningsarbeider, herunder behandling av gravesøknader, skal legges frem til politisk behandling. Dersom forskriften blir vedtatt, planlegges det å innføre gebyr for disse søknadene fra 1. januar 2027.

Oversikt alternative tiltak

Tabellen viser alternative tiltak som sektorene har arbeidet fram som mulige erstatninger for tiltakene i fylkesdirektørens forslag til økonomi- og handlingsplan. Dersom de folkevalgte ønsker andre prioriteringer, kan tiltakene i fylkesdirektørens forslag erstattes med ett eller flere av disse alternativene, forutsatt at den samlede økonomiske effekten ivaretas.

Alternative tiltak

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
	Endringskode	2027	2028	2029	2030
Generelle driftseffektiviseringer i rutetilbud	Innsparingstiltak	-300	-300	-300	-300
Reduksjon av rutetilbudet i Bamble	Innsparingstiltak	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Reduksjon i byggherrestyrte arbeider/vedlikeholdstiltak på driftskontrakter	Innsparingstiltak	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
Reduksjon i ras- og skredsikringsmidler på fylkesveg	Innsparingstiltak	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Sum		-9 600	-9 600	-9 600	-9 600

Beskrivelse

Generelle driftseffektiviseringer i rutetilbud

Generelle effektiviseringer og justeringer i rutetilbudet.

Reduksjon av rutetilbudet i Bamble

Bamble er ikke en del av bystrategisamarbeidet i Grenland. Det kan derfor ikke brukes belønningsmidler fra staten i denne kommunen.

Tiltaket innebærer en reduksjon i antall avganger med metrolinje M1 som går på strekningen mellom Stathelle og Langesund. En del av dagens avganger vil i stedet starte og stoppe på Stathelle i stedet for Langesund. Tilbudet vil reduseres slik at behovet for skoleskyss og tilstrekkelig kapasitet i rushperiodene ivaretas.

Reduksjon i byggherrestyrte arbeider/vedlikeholdstiltak på driftskontrakter

Byggherrestyrte arbeider/vedlikeholdstiltak er den nest største utgiftsposten i en driftskontrakt, og er betaling for ekstraarbeid eller avtalte tjenester som ikke er dekket av grunnpakken eller faste enhetspriser. Konsekvensene er at vi må velge bort eller utsette oppgaver som for eksempel vinterdriftstiltak, grøfting, kantklipping, skilting, oppmerking, siktsoner, mindre reparasjoner. Som konsekvens av dette øker vedlikeholdsetterslepet som på sikt kan øke kostnadene og behovet for akutte tiltak (som igjen er betraktelig dyrere enn forebyggende tiltak).

Mindre midler til for eksempel skiltvedlikehold, oppmerking og rekkverkskontroll svekker også trafiksikkerheten over tid.

Også viktig å understreke i denne sammenheng er at byggherrestyrte arbeider/vedlikeholdstiltak er spillerommet vi har i byggherrestyrte kontrakter. Og i praksis betyr dette at vi (byggherre) selv prioriterer og bestiller konkrete oppgaver innenfor kontraktsrammen.

Når vedlikeholdsbehovet er flere ganger større enn det som bevilges gir kutt i vedlikeholdstiltak kortsiktig innsparing, men langsiktig kostnadsvekst.

Byggherrestyrte arbeider/vedlikeholdstiltak på driftskontrakter veg var i 2023 på 43,6 millioner kroner og økte til 115,8 millioner kroner i 2025 pga ekstremværhendelser. Opprinnelig budsjett for 2026 var om lag 45 millioner kroner. Som følge av politiske vedtak i 2026 er regulert budsjett for 2026 på 105,0 millioner kroner. En ytterligere reduksjon på 10% mot opprinnelig budsjett 2026 vil gi en innsparing på 4,5 millioner kroner.

Reduksjon i ras- og skredsikringsmidler på fylkesveg

Fra og med 2020 ble tilskuddet til skredsikring av fylkesveger innlemmet i rammetilskuddet. Midlene er i størst mulig grad satt av til skredsikring, fordi behovet langs fylkesvegene er stort. Det er brukt over 11 millioner kroner årlig.

God framkommelighet er viktig for samferdselen. Skredfare skaper utrygghet og påfører både næringslivet og bilistene kostnader når veger stenges.

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Fylkessjef for Samferdsel	0	4 266	3 578	3 578	3 578	3 578
Vegforvaltning og transport	0	42 349	42 413	42 413	42 413	42 413
Vegdrift	0	526 335	464 110	461 610	459 610	459 610
Vegutbygging	0	14 091	14 355	14 355	14 355	14 355
Kollektiv	0	397 775	494 265	520 765	520 265	520 265
Sum	0	984 816	1 018 721	1 042 721	1 040 221	1 040 221

Sammendrag budsjett

Fylkessjef for Samferdsel

Budsjettrammen består hovedsakelig av lønns- og personal kostnader. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 3,6 millioner kroner.

Vegforvaltning og transport

Budsjettet for seksjon Vegforvaltning og transport dekker lønns- og personalutgifter, samt IT-lisenser for fagsystemer for hele sektoren. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 42,4 millioner kroner.

Vegdrift

Budsjettet til seksjon Vegdrift dekker entrepris utgifter og lønn- og personalutgifter. Entrepri utgifter er tilknyttet driftskontrakter på vedlikehold av veger, bruer, tunneler, elektroinstallasjoner, asfaltlegging og vegoppmerking. Seksjonen har en sentral rolle i å opprettholde og vedlikeholde vegkapitalen gjennom langsiktige drifts- og vedlikeholdskontrakter. Per 1. januar 2027 har seksjonen ansvaret for 15 driftskontrakter.

For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 464,1 millioner kroner.

Vegutbygging

Budsjettet for seksjon Vegutbygging dekker lønns – og personalutgifter. Seksjonens arbeidsoppgaver er i hovedsak knyttet til gjennomføring av investeringsprosjekter og dette innebærer at hoveddelen av seksjonens utgifter dekkes over investeringsbudsjettet for fylkesveg gjennom timeføring med kalkulatorisk timepris. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 14,4 millioner kroner.

Kollektiv

Seksjon kollektiv sitt budsjett er i hovedsak knyttet til ansvar for drift og utvikling av kollektivtilbudet i Telemark. Dette inkluderer det ordinære kollektivtilbudet med buss, taxi, ferje, lovpålagt skoleskyss, tilrettelagt transport (TT - ordningen) og transportløyver.

I tillegg er seksjonens lønns- og personalutgifter, utgifter til fagsystemene og finansieringen av drift til de ulike kollektivknutepunkt rundt i fylket. Videre dekker budsjettet tilskudd til Fergene Telemark FKF og videreføring av tilbudet med reduserte ferjetakster i Telemark basert på politiske vedtak.

Seksjonens budsjett omfatter også midler fra Belønningsordningen og Bypakke Grenland. I tillegg får seksjonen refusjon fra elevenes hjemkommuner for skoleskyss, etter eget regelverk. For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 494,3 millioner kroner.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	0	96 606	96 435	95 935	95 435	95 435
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	467 230	398 159	396 159	394 159	394 159
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	0	495 276	587 073	616 573	616 573	616 573
Overføringsutgifter	0	221 730	225 762	222 762	222 762	222 762
Sum Driftsutgifter	0	1 280 842	1 307 429	1 331 429	1 328 929	1 328 929
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	0	-126 558	-126 558	-126 558	-126 558	-126 558
Refusjoner	0	-169 468	-162 150	-162 150	-162 150	-162 150
Sum Driftsinntekter	0	-296 026	-288 708	-288 708	-288 708	-288 708
Sum	0	984 816	1 018 721	1 042 721	1 040 221	1 040 221

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Gjøre fylket mer attraktivt for bedrifter, besøkende og som bosted	Flere og mer fornøyde kollektivpassasjerer	➤ KTI, nasjonalt kollektivbarometer	68,0	58,0	60,0	70,0
		➤ Passasjertall (tall i tusen)	6 670	6 192	6 750	6 850
Bevare natur-, jordbruks- og kulturverdier	Kartlegge vandringshinder langs fylkesveg	➤ Andel kartlagt km av totalen i %	0,0 %	30,0 %	75,0 %	100,0 %
	Redusere negativ påvirkning fra salting av fylkesveg på vannmiljø	➤ Totalt antall tonn salt	6814	7300	6500	6500
	Telemark fylke skal være arealnøytral innen 2030	➤ Andel nye vegprosjekter med arealregnskap i %	85,0 %	85,0 %	90,0 %	100,0 %
Gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn	Reduserte klimagassutslipp fra drift av fylkesvegnettet	➤ Klimagassutslipp totalt fra drift og vedlikehold av fylkesvegnettet mål i tonn CO2 ekv.	2 574	2 815	2 200	2 000

	Reduserte klimagassutslipp fra kollektivtransport	➤ Klimagassutslipp totalt fra buss målt i tonn CO2 ekv.	4 320	4 658	1 700	300
		➤ Klimagassutslipp totalt fra båt og ferge målt i tonn CO2 ekv.	899	1 761	1 700	1 700
	Reduserte klimagassutslipp fra utbygging av fylkesvegnettet	➤ Klimagassutslipp totalt fra vegbygging målt i tonn CO2 ekv.	32 728	23 218	25 000	28 000
Prioritere vedlikehold og fornyelse av dagens fylkesveger	Forfallet på fylkesvegnettet skal stoppes og man skal ta igjen vedlikeholdsetterslepet.	➤ Antall km asfaltert årlig	34,5	38,1	45,0	60,0
		➤ Jevnhetsindeks	3,0	4,6	4,6	4,0
		➤ Spordybde	13,8	14,2	14,0	12,0
	Nullvisjonen: 0 drepte eller hardt skadde i trafikken	➤ Antall drepte og hardt skadde i Telemark	28	31	18	14
Satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi	Andel sortert avfall totalt skal øke innen utbyggingsprosjekter på fylkesveg	➤ Andel prosjekter som innfrir krav til sortering i %	57,0 %	80,0 %	90,0 %	100,0 %
Skape kompakte og levende byer og bygder med høy kvalitet						
Telemark fylkeskommune har en bærekraftig økonomisk utvikling	Fylkeskommunens tjenesteområder oppfyller samfunnsoppdraget innenfor vedtatt netto budsjettramme	➤ Netto driftsramme avviker mindre enn 0,2 % mot vedtatt budsjett	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
	Telemark fylkeskommune styrer i henhold til finansielle måltall vedtatt av fylkestinget					

Investeringer

Investeringsrammen til Samferdsel utgjør 1,6 milliarder kroner i hele økonomiplanperioden, med et årsbudsjett i 2027 på 344,8 millioner kroner. I 2027 og resten av planperioden er ca. 35 % av brutto investeringer knyttet til Bypakke Grenland. Fra 2028 er det budsjettetert med 267,0 millioner kroner til nytt investeringsprogram på fylkesveg. Arbeid med nytt investeringsprogram pågår og eventuelle investeringer knyttet til fergekaier i Kragerø må tas inn i programmet.

Tabellen under viser vedtatt total prosjektramme som gjelder for hele prosjektets levetid, forslag til årsbudsjett i planperioden og omtale av de enkelte prosjektene.

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp	Økonomiplan			
	Godkj.vedtatt	2027	2028	2029	2030
<i>5 - Samferdsel</i>					
Bypakke Grenland fase 1	781 840	14 400	0	0	0
Bypakke Grenland fase 2	936 210	133 125	177 535	117 200	108 206
Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase	640 000	16 000	0	0	0
Fv. 355 Storejarbryn – Kilegrend	86 200	16 500	0	0	0

Fv. 359 Kaste - Stoadalen	495 000	14 700	0	0	0
Fv. 450 Eidsborgkleivane	106 000	20 200	0	0	0
Fv. 450 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	112 150	2 200	0	0	0
Fv. 450 Vrengen bru	45 900	8 000	28 200	4 300	0
Investering kollektiv	28 685	8 335	0	0	0
Investering utstyr samferdsel	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Kollektivtiltak	10 000	2 500	0	0	0
Oppgradering	114 500	58 200	51 900	1 000	0
Planlegging etter Plan- og bygningsloven	23 200	5 200	0	0	0
Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes	82 000	6 800	0	0	0
Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl.E18)	92 230	30 180	0	0	0
Trafikksikkerhet	12 000	3 000	0	0	0
Øvrig fylkesveg	50 400	500	267 000	267 000	267 000
Sum 5 - Samferdsel	3 636 315	344 840	529 635	394 500	380 206

Bypakke Grenland fase 1

I Bypakke Grenland sitt handlingsprogram - fase 1 er det satt av 14,4 millioner kroner til to fylkesvegprosjekter i 2027. Den fylkeskommunale egenandelen ligger fast på 53,0 millioner kroner per år, totalt 530,0 millioner kroner og er per 2024 "brukt opp". Investeringer i 2027 finansieres derfor av bompenger og momskompensasjon. Prosjektene som pågår i 2027 er:

- **Fv.32 Gimlevegen - Augustadvegen, byggherrekostnader**

Prosjektet ble ferdigstilt allerede i 2019. Pågående arbeid omfatter overvåkning av setninger i grunnen. Dette vil pågå i 2-3 år fremover.

- **Fv. 32 Vallemyrvegen - Ullinvegen (Enger), nytt kryss**

Prosjektet ble ferdigstilt i 2023. Det gjenstår nå arbeid med grenseoppgang, overføre noe eiendom til Porsgrunn kommune. Før man gjennomfører grenseoppgangene må TFK sende en reguleringsendring til Porsgrunn kommune på noen punkter vi har i reguleringsplanen. Når denne endringen er ferdig, vil vi kunne avslutte vårt arbeid.

Bypakke Grenland fase 2

Stortinget vedtok Bypakke Grenland Fase 2 17.des 2025. Bypakke Grenland har en foreløpig ramme på 3,2 milliarder kroner og en varighet på 10 år. Bypakke Grenland fase 2 inneholder 83 prosjekter, medregnet prosjektene som er overført fra fase 1.

Disse prosjektene er fordelt på fem vegeiere (Skien kommune, Porsgrunn kommune, Siljan kommune, Statens vegvesen og Telemark fylkeskommune).

I FT-sak 66/24 Bypakke Grenland Fase 2 pkt. 7 ble det vedtatt at fylkeskommunen skal bidra med 75 % av egenandelen. Total egenandel i fase 2 er foreløpig beregnet til 44,0 millioner kroner per år og totalt 440,0 millioner kroner. For Telemark fylkeskommune vil dette utgjøre 33,0 millioner kroner per år, 330,0 millioner kroner totalt. Prosjektene som vil pågå i 2027 er:

- **Fv. 3282 Hoppestadvegen**

Prosjektet skal bidra til sammenhengende sykkelinfrastruktur med god og trygg framkommelighet for gående og syklende. Det skal bygges gang- og sykkelveg på en cirka 1,9 kilometer strekning fra Petersborg til Venstøpbakken i henhold til vedtatt reguleringsplan. Arbeid med grunnnerv er ferdig og anbudene er kommet inn i august 2026. Byggestart blir høst 2026 og ferdigstillelse av anlegget er ila. 2027.

- **Fv. 356 Raschebakken-Skippergata**

I avsnittet «optimalisering av overordnet vegnett» heter det at: Uten tiltak vil dagens trafikkproblemer på overordnet vegnett forsterkes i framtiden. Bilkøene vil gjøre næringstransporten og bussenes framkommelighet og punktlighet dårligere. (...) Optimalisering av overordnet vegnett gjøres bl.a. ved å utbedre flaskehals, prioritere hovedstrømmene foran side trafikk og ved å flytte trafikk. Hensikten med dette prosjektet er å lede mer av trafikken som skal nordover bort fra Porsgrunnsbrua og over mot Frednesbrua, og samtidig prioritere bussen fra Raschebakken inn mot Franklintorget. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt med Porsgrunn kommune, og er planlagt ferdigstilt ila høsten 2028.

- **Forbindelse Fv. 3294 Trommedalsvegen til Rv. 36 Menstadbrua**

Prosjektet omfatter en ny eller bedret hovedvegforbindelse mellom rundkjøringen ved Menstadbrua og Trommedalsvegen. Planarbeidet omfatter i 2026 varsel om oppstart og utarbeidelse, høring og behandling av et planprogram, som er en forberedelse for det kommende arbeidet med konsekvensutredning og kommunedelplan for strekningen. Kommunedelplanen skal utarbeides og behandles i 2027, med etterfølgende reguleringsarbeid i perioden 2028 –29. Går ting som planlagt nå, kan vi jobbe med konkurransegrunnlag og anskaffelse av entrepriser i 2030 og ta sikte på at veganlegget utføres i perioden 2031-2033.

- **Fv. 3294 Trommedalsvegen**

Dagens veg er smal, svingete og bratt. Den er ikke egnet for lange kjøretøy, og er forbudt for kjøretøy lenger enn 13 m. ÅDT er 4300. Prosjektet innebærer å heve standarden på Trommedalsvegen fra rv.36 ved Skyggestein til Rødmyr slik at vegen kan benyttes av alle kjøretøy. Dette vil gi næringstransporten bedre framkommelighet og avlaste riksvegen. Reguleringsplan ble vedtatt desember 2025, og i 2026 vil det pågå arbeider med grunnnerv og utarbeidelse av konkurransegrunnlag. Det planlegges for bygging i 2027-2029.

- **Fv. 32 Heivannsvegen**

Prosjektet omfatter planlegging, samt utarbeidelse av byggeplaner/detaljprosjektering og komplett konkurransegrunnlag for gang-sykkelveg langs fv. 32 Heivannsveien mellom Sagdalsringen og Langmyrvegen, samt 3 mindre tiltak på strekningen Holtesletta-Torsholtsvingen. Reguleringsplanen for gs-veg er utarbeidet av Siljan kommune med bistand fra Telemark fylkeskommune, og ble vedtatt i september 2025. Prosjektet er godt i gang med arbeider på fv. 32 Holtesletta og anleggsarbeidene skal være ferdig desember 2026. I 2027 vil det pågå arbeider med avslutning av prosjektet.

- **Fv. 32 Torsholtsvingen**

Prosjektet er en del av det overordnede prosjektet fv. 32 Holtesletta-Torsholtsvingen. Tiltak for utbedring av Torsholtsvingen planlegges regulert i 2026-2027, og bygging antas å bli i 2028.

Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase

Prosjektet omfatter 3,9 kilometer ny fylkesvei mellom Rugtvedt og Surtebogen, og ny veg ble åpnet for trafikk i 2025. Prosjektet har en vedtatt kostnadsramme på 640 millioner kroner. Prosjektet finansieres med statlige midler, midler fra Nye Veier AS, fylkeskommunale midler og bompenger. Arbeidet med å avslutte prosjektet vil pågå utover i 2027.

Fv. 355 Storejarbryn – Kilegrend

Prosjektet omfatter oppgradering av strekningen fra Storejarbryn til Kilegrend. Arbeidene innebærer tiltak for forsterkning av bærelag, etablering av grøfter og skjæringer. Kontrakt med entreprenør er signert, og arbeidet pågår frem til år 2027. Prosjektet har en vedtatt total ramme på 86,2 millioner kroner.

Fv. 359 Kaste - Stoadalen

Prosjektet bestod av å prosjektere og bygge ca. 3 km ny fylkesveg fra Kaste til Dagsrud i Nome kommune, og ny veg ble åpnet for trafikk i 2025. Gjeldende vedtatt ramme på 503,0 millioner kroner nedjusteres til 495,0 millioner kroner. Prosjektet finansieres med fylkeskommunale midler og bompenger. Arbeidet med prosjektavslutning vil pågå utover i 2027.

For ytterligere informasjon om prosjektet, klikk her: [Fv. 359 Kaste–Stoadalen - Telemark fylkeskommune](#).

Fv. 450 Eidsborgkleivane

Prosjektet omfatter sikring mot ras og nedfall. I dag er Eidsborgkleivane preget av ustabile natursteinsmurer, løs stein og risiko for stengt vei.

Første etappe av vegstrekningen ble gjennomført i 2024. I løpet av 2025 ble siste del planlagt og gjort klar for utlysning av etappe 2. Oppstart bygging av etappe 2 var april 2026, med planlagt ferdigstillelse i løpet av året. Prosjektet er i rute og arbeidet vil stå ferdig i 2026. Arbeid med prosjektavslutning vil pågå utover i 2027.

Prosjektet har i FT sak 13/26 overført 10,0 millioner kroner til prosjekt Fv. 450 Vrengen bru.

I rapportering 1. tertial 2026 ble total ramme for prosjektet redusert ytterligere med 32,0 millioner kroner, fra 138,0 millioner kroner til 106,0 millioner kroner. Det ble overført 22,0 millioner kroner til prosjektet fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvåsen og 10,0 millioner kroner til hovedprosjekt Investering fylkesveg.

Fv. 450 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås

Dette er et rassikringsprosjekt i samarbeid med Agder fylke hvor det ble bygd tre rasvoller og flyttet veglinje på to strekninger for å hindre snøras. Prosjektet var ferdig bygd i 2024, men på grunn av uenigheter i sluttoppgjøret med entreprenør ble forhandlinger først avsluttet i mars 2026. Dette resulterte i en overskridelse på 22,0 millioner kroner. Midlene ble overført fra prosjekt Fv. 450 Eidsborgkleivane. Ny total ramme er 112,0 millioner kroner. Arbeider med prosjektavslutning pågår utover i 2027.

For ytterligere informasjon om prosjektet, klikk her: [Fv. 450 Voilen - Ullsteinane - Telemark fylkeskommune](#)

Fv. 450 Vrengen bru

Prosjektet omfatter i utgangspunktet omlegging av vegen med ca. 450 meter ny vegtrasé. Det er nå bestemt at eksisterende vegtrasé skal følges med utskiftning av eksisterende bru og noe breddeutvidelse og opprustning av eksisterende veg.

Prosjektet er i slutten av planfasen og det pågår nå arbeid med utarbeidelse av reguleringsplan, parallelt med detaljprosjektering. Bygging planlegges gjennomført i år 2027-2028, ref. sak 13/25 i Hovedutvalg for samferdsel.

Fylkestinget vedtok i FT-sak 113/25 å redusere den totale rammen til prosjektet med 27,1 millioner kroner, fra 63,0 millioner kroner til 35,9 millioner kroner. I FT-sak 13/26 vedtok Fylkestinget å øke rammen med 10,0 millioner kroner overført fra prosjekt Fv. 450 Eidsborgkleivane. Gjeldende vedtatt ramme er 45,9 millioner kroner.

Investering kollektiv

Det er ca 4000 stoppesteder for buss i Telemark. På større holdeplasser og i sentrale strøk er det elektronisk ruteinformasjon. Det skal investeres i flere sanntidsskjermer for ruteinformasjon på holdeplasser. På de andre holdeplassene skal ruteinformasjon gjøres tilgjengelig via QR-kode på permanente holdeplassoppslag. Dette gir publikum ruteinformasjon i sanntid og melding om avvik når de oppstår, og bidrar til økt kundetilfredshet og oppleves positivt for den reisende.

Fylkestinget har vedtatt at kollektivtrafikken i fylket skal være fossilfri innen 2027 basert på klimanøytralitet. Oppgradering av ladekapasitet/strømkapasitet på depotet i Grenland pågår.

Anskaffelse av nytt billettsystem for buss og ferge pågår, da dagens billettsystem er utdatert. Anskaffelse av nytt fagsystem som benyttes til skoleskyss er forsinket, og planlegges gjennomført i 2027.

Investering utstyr samferdsel

Det er i handlings- og økonomiplan budsjettert med en årlig investeringsramme på 5,0 millioner kroner til rullerende utskiftning og fornying av bilparken i Samferdsel, mindre investeringer i utstyr, maskiner, programvare, system og lignende knyttet til ansatte som har særlig behov for kjøretøy og verktøy for å løse sine arbeidsoppgaver i sektoren.

Kollektivtiltak

Det budsjetteres med 2,5 millioner kroner til kollektivtiltak i 2027.

Oppgradering

• Fv. 351 Tangen - Stabbestad, Kragerø

Prosjektet gjelder i hovedsak utbedring/oppgradering av eksisterende fylkesvei etter nylig etablert GS-vei ved Lønne i Sannidal til avkjøring Kragerø Resort. Standard på fylkesveien er generelt dårlig, med flere problempunkter på strekket. Kommuneplan for Kragerø kommune 2018-2030 har avsatt flere delområder for utbygging. Det er igangsatt reguleringsarbeid på tre delområder. Samtlige berører fv 351. Vedtatt ramme for prosjektet er 18,0 millioner kroner.

• Fv 3310 Drangedalsvegen

Fv. 3310 Drangedalsveien strekker seg 35 km, fra Drangedal i Drangedal kommune til Lunde i Nome kommune. Prosjektstrekningen omfatter 2,5 km, fra avkjøring til Ringsåsane til Gongetoppen. Denne strekningen har meget dårlig standard og skiller seg ut fra tilstøtende etapper med vesentlig dårligere standard. Tilnærmet hele etappen har dårlig bæreevne, store sprekker og krakeliger, samt at veien partvis er smal og svingete. Vedtatt ramme er 47,0 millioner kroner. Med vedtatt ramme er det mulig å gjennomføre gjennomgående standard på fv. 3310. I 2026 er det gjennomført arbeid med grunnundersøkelser og detaljprosjektering. Arbeidene med godkjent dispensasjonssøknad og grunnerverv gjør at anleggsperioden startes i 2027, med planlagt ferdigstillelse i 2028.

• Fv. 37 Dale-Miland

Prosjektet omfatter breddeutvidelse av fv. 37 på en strekning mellom Dale og Miland. Kurvatur og sikt skal også vurderes, samt busstopp. Tinn kommune ønsker også tilrettelegging for et fotopunkt på strekningen. Reguleringsplanarbeid pågår, og antatt byggestart er 2028.

• Fv. 38 Dalen-Åmot

Vegstandarden på fv. 38 Dalen-Åmot er lav, med omfattende behov for utbedring og oppgradering langs hele strekningen. Terrengforholdene gjør at tiltakene vil bli kostnadskrevende. Det er tidligere utarbeidet et enkelt forprosjekt med vurdering og prioritering av strekninger med tanke på videre detaljregulering. Det foreslås i forprosjektet prioritering av planlegging for to parseller, og reguleringsplanlegging for den første parsellen er igangsatt. Planarbeidet planlegges gjennomført i perioden 2026-2028. Total ramme for planfasen er 10,5 millioner kroner inkludert tilskudd fra Tokke kommune på 3,5 millioner kroner.

Planlegging etter Plan- og bygningsloven

Det budsjetteres med 5,0 millioner kroner til planlegging etter Plan- og bygningsloven for 2027.

Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes

Prosjektet omfatter bygging av to tunnelportaler, samt et rasoverbygg. Kostnadsrammen for prosjektet er 82,0 millioner kroner. Det ble skrevet kontrakt med entreprenør i april, og byggingen startet i mai 2025. Ferdigstillelsesfrist er desember 2026. I 2027 vil det pågå arbeider med prosjektavslutning.

For ytterligere informasjon om prosjektet, klikk her: [Fv. 3320 og fv. 3324 Fjågesund og Omnes - Telemark fylkeskommune](#).

Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl.E18)

Den gamle E18 er nedklassifisert til fylkesveg og prosjektet omfatter utbedring av akkumulert vedlikeholdsetterslep, samt gjennomføre trafikksikkerhetstiltak langs den nye fylkesvegen. TS-tiltakene omfatter regulering to strekninger med gs-veg på samlet 3,6 km. På grunn av for lite midler til bygging av begge strekningene er prosjekt Fv. 363 Åby-Grindbakken prioritert.

Prosjektet Åby-Grindbakken er et samarbeidsprosjekt med Bamble kommune skal oppgradere sitt vann og avløpssystem på deler av strekningen. Anleggsarbeidene startet høsten 2025 og går etter planen. Ny gs-veg ferdigstilles i løpet av 2026, og i 2027 vil det pågå arbeider med prosjektavslutning.

Trafikksikkerhet

Det budsjetteres med 3,0 millioner kroner til trafikksikkerhetstiltak på fylkesveg i 2027. Tiltak kan feks være vegrekkverk og fartsdumper.

Øvrig fylkesveg

Det budsjetteres med 0,5 millioner kroner til grunnerverv i 2027. Fra og med 2028 er det satt av en estimert budsjettramme til nytt investeringsprogram på fylkesveg

6 - Samfunnsutvikling

Innledning

Jon Steinar Tufte
Telemark Fylkeskommune

Watch on

Beskrivelse av dagens virksomhet

Samfunnsutvikling er å ta ansvar for en helhetlig og ønsket utvikling i eget fylke i tråd med vedtatte mål og ambisjoner i Telemarksplanen. Måloppnåelse er summen av innsats rettet mot klima og miljø, folkehelse, kompetanse, kultur, ressursforvaltning, samferdsel, arealdisponering og næringsutvikling. For Telemark fylkeskommune handler det om å gi strategisk retning til samfunnsutviklingen, tilpasset regionale og lokale forhold, mobilisere privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn og samordne og koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk.

Arbeidet med Bystrategi Grenland og Bypakke fase 2 ligger i sektoren. Bypakke fase 2 følger opp investeringsporteføljen og forvalter statlige tilskudd gjennom belønningsavtalen (103,0 millioner kroner per år). En stor andel av belønningsmidlene går til utvikling av kollektivtilbudet i Grenland gjennom forsterket rutetilbud og reduserte takster. Bystrategi Grenland er et forpliktende samarbeid om areal og transport og omfatter oppfølging av arealplaner, NTP og avtale med staten.

Kultur

Telemark fylkeskommunes innsats rettet mot kultur og reiselivssektoren i regionen favner bredt. Seksjon kultur har ansvar for kunst og kultur, kulturarv, idrett, friluftsliv, reiseliv, Den kulturelle skolesekken og regional bibliotekutvikling. I 2026 ble *Strategi for kultur og reiseliv 2026 - 2029 - det som gjør oss til oss* vedtatt. Denne tar til orde for at fylkeskommunen skal arbeide for at alle i Telemark skal ha tilgang til kunst og kultur, og for å fremme fysisk aktivitet og gode opplevelser i naturen, for både innbyggere og besøkende. Sektoren forvalter tilskuddsordninger til profesjonelle kunstnere,

paraplyorganisasjoner og kulturinstitusjoner, og sikrer at barn og unge møter profesjonelle kulturtilbud gjennom Den kulturelle skolesekken.

Fylkeskommunens rolle som kulturarvforvalter innebærer ansvar for kulturminneloven og å sikre at kulturmiljøene bidrar i samfunnsutviklingen og i arbeidet for å løse klimautfordringer. Årlig gjennomføres arkeologiske undersøkelser, og seksjonen følger opp verdensarvområdet Rjukan–Notodden Industriarv i partnerskap med lokale og nasjonale aktører. Stadig nye krav fra statlige myndigheter om økt ansvar for kulturmiljø og verdensarv følges ikke opp med tilstrekkelige økonomiske eller administrative ressurser. Dette setter vår evne til å sikre, utvikle og formidle kulturminner under press.

Gjennom regional bibliotekutvikling styrkes samarbeidet mellom kommunale bibliotek, slik at innbyggerne får relevante og attraktive tjenester. Folkebibliotekene er, og vil i fremtiden bli, svært sentrale arenaer både for å øke leselyst og generell kunnskapsutvikling i Telemark, men også en åpen og inkluderende arena for demokrati og ytringsfrihet.

Rjukan–Notodden Industriarv står på Unescos verdensarvliste. Fylkeskommunen har et hovedansvar for forvaltningen av verdensarvverdiene. Dette ansvaret tar vi ved å være tett på alle eierne, følge opp alle fredningene i verdensarven, gjennom bevilgninger og tilskuddsordninger og gjennom vår rolle i Verdensarvrådet. Fylkestinget har gjennom Telemarksplanen vedtatt at det skal utarbeides en regional plan for verdensarvområdet. Seksjon for kultur vil prioritere dette arbeidet i 2027.

Sektorens rammebudsjett har i løpet av de tre siste årene redusert omfanget av tilskuddsmidler. Dette har resultert i en omstrukturering og konkurranseutsetting av gjenværende midler i større grad enn tidligere år. Dette er gjort for å kunne imøtekomme nye aktører og generell utvikling og behov i regionen, og samtidig ivareta så stor grad av forutsigbarhet som mulig for profesjonelle og frivillige aktører.

Samfunn og plan

Seksjon Samfunn og plan har en sentral rolle som strategisk samfunnsutvikler og planmyndighet etter Plan- og bygningsloven. Seksjonen koordinerer og følger opp regionale arealplaner, Bystrategi Grenland og Bypakke Grenland, og tilrettelegger for en helhetlig og bærekraftig utvikling av byer og bygder gjennom samarbeid med kommuner, statlige etater og næringsliv. I løpet av 2026 har seksjonen operasjonalisert arbeidet med *rød tråd* og med det økt sammenhengen mellom regionale planer og strategier med Handlings- og økonomiplanen.

En sentral oppgave i planperioden er å følge opp Partnerskap Fensfeltet. Partnerskapets mål er å arbeide målrettet for økt verdiskapning gjennom å skape økonomiske, sosiale og kulturelle verdier i privat og offentlig sektor og i sivilsamfunnet både lokalt og regionalt.

I planperioden er prioriterte oppgaver å følge opp Telemarksplanens planprogram, rullere regionale planer og sikre god sammenheng i plansystemet, samt øke veiledningstjenesten i alle kommuner. Ambisjonsnivået er høyt, og med knappere økonomiske og administrative ressurser må det prioriteres strengere og gjøres noen vanskelige valg.

Klima, næring og innovasjon

Telemarksplanen har høye ambisjoner for klima og miljø i regionen, og seksjonens viktigste rolle er å mobilisere, samordne og legge til rette for at kommuner, næringsliv og partnerskap sammen kan realisere det grønne skiftet. En sentral forutsetning for dette er å fremskaffe mer tilgjengelig utslippsfri kraft og utvide nettinfrastrukturen. I 2026 har seksjonen ledet arbeidet med en ny regional plan for klima, energi og grønn omstilling. Planen bygger på et omfattende og nytt kunnskapsgrunnlag og skal vedtas i 2027.

Som regional samfunnsutvikler koordinerer seksjonen det regionale partnerskapet med Innovasjon Norge, Siva, Norges forskningsråd og Telemark Utviklingsfond (TUF). Gjennom dette partnerskapet setter fylkeskommunen felles retning og mål for den regionale utviklingen, og mobiliserer aktørene til samordnet innsats for å nå målene for lavutslippssamfunnet 2050 innen areal-, natur- og ressursforvaltning. Det nasjonale samfunnsoppdraget om sirkulær økonomi er operasjonalisert i Telemark gjennom Sirkulære Telemark, hvor fylkeskommunen tar en pådriverrolle ved å samle partnerskapet og støtte næringslivet i omstillingen.

På samme måte koordinerer seksjonen, sammen med Statsforvalteren og kollegiet av næringssjefer i Telemark, det økte fokuset på beredskap i næringslivet – og bringer aktørene sammen om felles løsninger. Seksjonen følger opp internasjonale medlemskap og nettverk, samt mobilisering til prosjektdeltakelse i Interreg og EU-prosjekter. Det utarbeides nå et kunnskapsgrunnlag på internasjonalt arbeid som vil gi basis for en ny internasjonal strategi som skal vedtas i 2027 og danne grunnlag for det videre internasjonale arbeidet.

Gjennom klima- og energinettverket og klimarapporteringen mobiliserer og veileder fylkeskommunen kommunene og næringslivet til kunnskapsdeling, og bidrar til at regionen har oversikt over utslippskilder og nødvendige klimatiltak for å nå klimamålene. Arbeidet med klimatiltak og økt sirkularitet i industrien er styrket gjennom Klimasats-midler, som finansierer to prosjektstillinger. Her spiller fylkeskommunen en sentral rolle som pådriver og samordner for å redusere utslippene fra regionens viktigste og største sektor, i tett samarbeid med industrien selv.

Seksjonen mobiliserer også bredt innenfor geologi og Fensfeltet, vannforvaltning, fisk- og viltforvaltning, og distriktsutvikling – blant annet gjennom å lede arbeidet i 3 omstillingskommuner og delta aktivt i bygdevektavtale. Innen landbruk leder fylkeskommunen det regionale partnerskapet, og gjennom lokal matsatsing og Matrike Telemark samles aktørene om felles innsats for lokal verdiskaping.

I tillegg har seksjonen det administrative ansvaret for Konesesjonskraftstyret og Telemark Utviklingsfond, som begge er viktige virkemidler i fylkeskommunens rolle som mobiliserende utviklingsaktør.

Utfordringer i planperioden

Sektor for samfunnsutvikling utgjør et sentralt regionalpolitisk virkemiddel. Gjennom veiledning, koordinering og partnerskap utløser sektoren statlige, internasjonale og private midler som kommer hele Telemarksamfunnet til gode. En strammere fylkeskommunal økonomi vil kunne svekke denne rollen, særlig overfor små kommuner, og kan føre til at Telemark henter inn mindre ekstern finansiering.

Med bakgrunn i fylkeskommunens krevende økonomiske situasjon viser fylkesdirektørens budsjettforslag enkelte alternative kutt, som er hentet fra vedlegget om tilskuddsliste. Det gjøres oppmerksom på at forslagene er fordelt på organisasjoner og tiltak innenfor kultur, reiseliv, idrett og næringsliv, og at øvrige eller andre nedtrekk kan foretas fra listen over tilskuddsmottakere.

Klima, energi og grønn omstilling blir en hovedutfordring. I Telemark må vi redusere utslipp, bedre areal- og naturforvaltningen, øke kraftproduksjon og få mer nettkapasitet. Regional plan for klima, energi og grønn omstilling blir lagt fram for endelig vedtak første halvår 2027. Den blir et viktig verktøy i oppfølgingen av disse utfordringene.

Sirkulære Telemark 2030 og Telemarksporteføljen med elleve huber skal bidra til grønne arbeidsplasser, lavere utslipp og økt verdiskaping. Utfordringen blir å sikre finansiering og gjennomføring, slik at satsingen gir konkrete resultater i hele fylket. Arbeidet med ny strategi for internasjonalt arbeid er påstartet i 2026 og forventes ferdigstilt første halvår 2027.

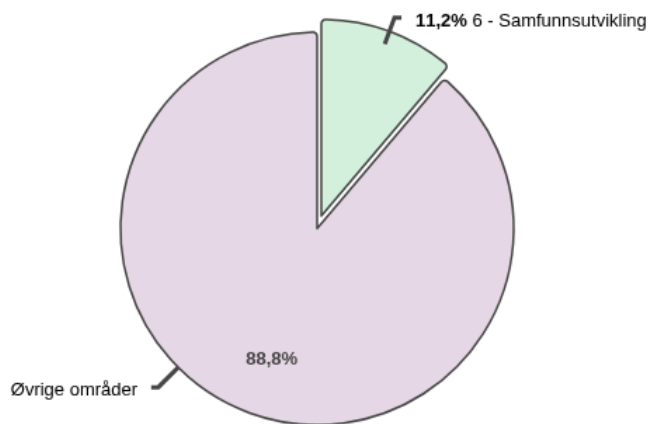
Frivillig sektor skaper store verdier for Telemark gjennom inkludering, folkehelse, aktivitet og levende lokalsamfunn. Strammere økonomi kan gjøre det vanskeligere å opprettholde fylkeskommunens støtte. Det kan svekke tilbud som er viktige for både innbyggere, tilreisende og lokalsamfunn.

Arbeid med besøksforvaltning vil bli en viktig oppgave i planperioden, for å sikre at turisme og friluftsliv utvikles på en måte som ivaretar både innbyggere, natur og lokalsamfunn. God planlegging kan bidra til å spre besøk, redusere belastningen på sårbare områder, sikre nødvendig infrastruktur og skape positive ringvirkninger for lokalt næringsliv. Samtidig gir besøksforvaltning kommunen bedre mulighet til å balansere økt attraktivitet og verdiskaping med hensynet til natur, kulturmiljø og befolkningens livskvalitet.

I henhold til Telemarksplanen er det fortsatt flere planoppgaver som ikke er påstartet. Oppstart av planarbeidet med ATP Telemark, Regional plan for verdensarven, strategi for frivillighet og strategi for naturmangfold vil innebære prioritering av økonomiske og administrative ressurser.

Et vilkår i belønningsavtalen med staten, er at byområdet når nullvekstmålet. Det innebærer ingen vekst i persontransport med bil. Viktige virkemidler er mer konsentrert arealbruk, bildempende tiltak og mer konkurransedyktig kollektivtilbud med mer. Bypakke fase 2 står overfor store oppgaver hva gjelder gjennomføringsevne av mange prosjekter i vedtatt portefølje. Om lag halvparten av denne porteføljen er fylkeskommunal, og stiller store krav til plan og gjennomføringsevne. Slutføring av arbeidet med regional plan for areal og mobilitet i Grenland krever omfattende tverrsektorielt samarbeid også på tvers av kommuner og planlegges slutført til sommeren 2027.

Brutto utgifter i % av fylkeskommunens totale brutto utgifter

Omtale rammeoversikt

Budsjettet for hvert rammeområde viser netto driftsutgifter.

Utgangspunktet for budsjetttrammen er en videreføring av vedtatt budsjett for 2026.

Konsekvensjusteringene omfatter politiske vedtak fra 2026 med varig økonomisk virkning. Dette gjelder særlig budsjettjusteringer vedtatt i forbindelse med tertialrapportene og lønnsoppgjøret for 2026. I tillegg er det innarbeidet kompensasjon for prisvekst og lønnsoverheng med virkning fra 2027.

Kompensasjon for lønnsoppgjør for 2027 vil bli fordelt etter reelt lønnsoppgjør i 2027.

Konsekvensjustert budsjetttramme er utgangspunktet før foreslåtte endringer i Handlings- og økonomiplan 2027-2030.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Opprinnelig budsjett	174 512	174 512	174 512	174 512
Sum Tekniske justeringer	360	360	360	360
Sum Vedtak forrige periode	-12 433	-12 883	-14 883	-14 883
Sum Varige budsjettendringer vedtatt i fjor	2 884	2 884	2 884	2 884
Sum Lønns- og prisvekst	2 882	2 882	2 882	2 882
Konsekvensjusteringer	-6 307	-6 757	-8 757	-8 757
Konsekvensjustert ramme	168 205	167 755	165 755	165 755
Innsparingstiltak				
Avvikle rådgivningstjeneste ved Vest-Telemark museum	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Avvikle tilskudd til ikke lovpålagte båtruter	-550	-550	-550	-550
Bemanningsreduksjon	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200

FT-sak 39/26 - Uttreden av Østlandssamarbeidet	-825	-825	-825	-825
Redusert omfang av oppfølging regional plan klima, energi og grønn omstilling	-350	0	0	0
Sum Innsparingstiltak	-4 425	-4 075	-4 075	-4 075
Nye tiltak				
Friby - generalforsamling i 2028	0	350	0	0
Ibsen 2028	800	1 000	0	0
Nytt formidlingssystem bibliotek	250	250	250	250
Sum Nye tiltak	1 050	1 600	250	250
Nye tiltak og realendringer	-3 375	-2 475	-3 825	-3 825
Ramme 2027-2030	164 830	165 280	161 930	161 930

Avvikle rådgivningstjeneste ved Vest-Telemark museum

I et stramt budsjett er det nødvendig å prioritere de økonomiske ressursene til tiltak og prosjekter som treffer mål i Telemarksplanen og i strategi for kultur og reiseliv - det som gjør oss til oss. Rådgivningstjenesten ved Vest-Telemark museum er ikke en lovpålagt tjeneste verken for museet eller fylkeskommunen, og heller ikke et prioritert tiltak til noen av de fylkeskommunale planene og strategiene. Det er en tjeneste som treffer godt og som mange eiere av freda bygg har nytt godt av, likevel er vurderingen at en avvikling av dette tilbudet er det som rammer helheten av det fylkeskommunale oppdraget på kulturfeltet minst.

Avvikle tilskudd til ikke lovpålagte båtruter

Avviklingen gjelder båtrutene M/S Fram på Nisser/Vråvatn og M/S Fjellvåken II på Mjøsvann. Fylkesdirektøren vurderer at det er mulighet for å likevel opprettholde båtrutene gjennom økt finansiering fra andre aktører.

Bemanningsreduksjon

Etter en gjennomgang av sektorens oppgaver og med bakgrunn i effektiviseringskrav vurderes det som forsvarlig å foreslå en reduksjon i antall årsverk. Stillingen har over tid vært vakant og vil dermed ikke bli utlyst.

FT-sak 39/26 - Uttreden av Østlandssamarbeidet

Østlandssamarbeidet oppløses og den direkte økonomiske konsekvensen ved utmelding er en besparelse kr 825.000 i medlemskontingent med virkning fra 2027, jf. FT-sak 39/26.

Redusert omfang av oppfølging regional plan klima, energi og grønn omstilling

For å imøtekomme behovet for nedtrekk i sektoren reduseres omfanget av prosessarbeid i forbindelse med utarbeidelse av regional plan for klima, energi og grønn omstilling. Dette vil innebære færre og rimeligere arenaer for kompetanseformidling.

Friby - generalforsamling i 2028

Skien kommune og Telemark fylkeskommune skal være vertskap for ICORNs generalforsamling i 2028. ICORN er det internasjonale nettverket for byer og regioner som tilbyr frihavn til forfulgte forfattere, journalister og kunstnere fra hele verden. Det er første gang ICORNs generalforsamling avholdes i Norge, og arrangementet samler 300-400 personer tilknyttet nettverket. I tillegg til gjennomføringen av selve generalforsamlingen, vil arrangementet omfatte debatter,

innlegg, kunstneriske innslag og viktige erfaringsutvekslinger. Skien kommune, Telemark fylkeskommune og ICORN deler på vertskapet og det økonomiske ansvaret for arrangementet.

Ibsen 2028

I 2028 er det 200 år siden Ibsen ble født. Dette markeres både nasjonalt og internasjonalt. Den offisielle åpningen av det nasjonale Ibsen-året 2028 vil finne sted i Skien. Telemark fylkeskommune har påtatt seg et medansvar for Ibsen-jubileet sammen med Skien kommune. Det er gjort gjennom gjentatte signaler til Kulturdepartementet om at jubileet er viktig både for Skien og Telemark, felles Ibsen-strategi med Skien kommune og kulturinstitusjonene i Skien, investeringstilskudd til Sølvtårnet Ibsen formidlingssenter og Henrik Ibsen Museum, felles politisk arbeidsutvalg for jubileet og sist i felles hovedutvalgsmøte mellom hovedutvalg for kultur, reiseliv og frivillighet og utvalg for inkludering, frivillighet og kultur i Skien kommune. Ibsen 2028 er et vedtatt tiltak i strategi for kultur og reiseliv - det som gjør oss til oss.

Nytt formidlingssystem bibliotek

Felles formidlingsløsning er en nasjonal digital plattform som gir alle folkebibliotek én felles nettside og app, slik at innbyggerne får en enkel, moderne og lik tilgang til bibliotektilbud over hele landet. Prosjektet er utviklet som et spleiselag, der staten ved Nasjonalbiblioteket betaler for utvikling, alle fylkeskommunene kjøper forvaltning av tjenesten fra KS Digital og kommunene betaler lisenskostnadene for bruk av løsningen.

Oversikt alternative tiltak

Tabellen viser alternative tiltak som sektorene har arbeidet fram som mulige erstatninger for tiltakene i fylkesdirektørens forslag til økonomi- og handlingsplan. Dersom de folkevalgte ønsker andre prioriteringer, kan tiltakene i fylkesdirektørens forslag erstattes med ett eller flere av disse alternativene, forutsatt at den samlede økonomiske effekten ivaretas.

Alternative tiltak

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2027	2028	2029	2030
Avvikle Den kulturelle spaserstokken	Innsparingstiltak	-1 050	-1 050	-1 050	-1 050
Avvikle DKS tilbud i barnehagene	Innsparingstiltak	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Avvikle ordninger med priser og stipender	Innsparingstiltak	-350	-350	-350	-350
DuVerden	Innsparingstiltak	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Fensfeltet 2.0 geologi	Nytt tiltak	100	100	0	0
Industriuka	Nytt tiltak	250	250	250	250
Kunnskapsgrunnlag regional plan for Rjukan-Notodden industriarv	Nytt tiltak	500	0	0	0
Notodden Bluesfestival	Innsparingstiltak	0	0	-1 100	-1 100
Reduksjon i tilskudd til Proventia	Innsparingstiltak	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Reduksjon i tilskudd til Telemark næringshage	Innsparingstiltak	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000

Regionalt EU nettverk	Nytt tiltak	250	250	0	0
Teater Ibsen - økt driftstilskudd	Nytt tiltak	0	0	2 000	2 000
Sum		-4 300	-4 800	-4 250	-4 250

Beskrivelse

Avvikle Den kulturelle spaserstokken

Tiltaket er et viktig bidrag i kulturtilbudet til en stadig økende andel eldre i samfunnet, og et sentralt bidrag til kommunen som organiserer dette tilbudet.

Avvikle DKS tilbud i barnehagene

Telemark fylkeskommune har gitt kulturtilbud til barnehagene i Telemark siden midten av 1990-tallet. Som eneste fylke har vi tatt kulturtilbudet til barnehagene inn i DKS og på den måten laget et forutsigbart og godt tilbud. Det er en stor diskusjon nasjonalt om viktigheten av å få til dette i alle fylkeskommuner, og det jobbes med en nasjonal ordning for DKS til barnehager.

Kulturtilbudet i barnehagene representerer en universell arena for kulturopplevelse og er svært godt mottatt. Det bidrar til lek, felles opplevelser og fellesskap, og er et godt bidrag inn i det pedagogiske arbeidet. Å avvikle ordningen vil være et stort tap for alle barn og barnehager i Telemark.

Avvikle ordninger med priser og stipender

Telemark fylkeskommune har per i dag følgende stipender og priser:

- Toppidrettsstipender til unge utøvere mellom 18-23 år
- Utviklingsstipend til unge kulturutøvere mellom 18-23 år
- Stipend til tradisjonshåndverk og kunsthåndverk
- Fylkeskulturpris
- Litteraturpris

En pris eller et stipend fra fylkeskommunen er en fin og viktig anerkjennelse og et viktig bidrag til utvikling for den som mottar prisen/stipendet. I strategi for kultur og reiseliv - det som gjør oss til oss, er det et mål å legge til rette for at en skal kunne leve og virke som utøvende innen sitt felt i fylket vårt. Stipendene og prisene er et bidrag for at vi skal nå dette målet. Likevel vurderes andre tilskuddsordninger som enda viktigere for å nå målet, og det er derfor avvikling av priser og stipender blir lagt inn som en alternativ reduksjon i budsjettet.

DuVerden

DuVerden er en viktig samarbeidspartner for fylkeskommunen, særlig i formidlingsarbeidet med teknologi, kraft, energi og grønn omstilling, og sjøfartshistorie. DuVerden mottar i dag tilskudd fra staten, Telemark fylkeskommune og Porsgrunn kommune i en 80/20 modell. I tillegg er de dyktige på å hente ekstern finansiering til ulike prosjekter. Det må aktivt jobbes videre med å få med flere aktører i finansieringen av dette regionale vitensenteret.

Fensfeltet 2.0 geologi

Fylkeskommunens arbeid med kartlegging av geologien i og rundt Fensfeltet går inn i en slutfase. Det er behov for å styrke dette arbeidet for å avslutte, dokumentere og publisere dette arbeidet som har pågått siden 2015.

Industriuka

Det er et politisk ønske at Telemark fylkeskommune er synlig og aktivt til stede på industriuka. Utgiften til dette har til nå vært dekt av budsjetttrammen til samfunnsutvikling. Dette vil det ikke videre være rom for uten at rammen blir styrket. De siste årene har denne utgiften vært dekket av sektor Samfunnsutvikling.

Kunnskapsgrunnlag regional plan for Rjukan-Notodden industriarv

Det er vedtatt i Telemarksplanen en utarbeidelse av regional plan for verdensarven Rjukan-Notodden industriarv. Det er behov for å hente inn et grundig og godt kunnskapsgrunnlag i dette planarbeidet.

Notodden Bluesfestival

Bluesfestivalen er en svært viktig aktør for Notodden og Telemark, og har en unik posisjon internasjonalt. Blusen skaper aktiviteter gjennom hele året, gir tilbud til barn og unge, og er en viktig del av identiteten og samfunnsutviklingen på Notodden spesielt. Det er vanskelig å vurdere konsekvensene ved bortfall av fylkeskommunal støtte til Bluesfestivalen. Festivalen mottar i dag tilskudd fra staten, Notodden kommune og Telemark fylkeskommune. I tillegg er de dyktige på å hente ekstern finansiering til ulike prosjekter. Bluesfestivalen har akkurat vært igjennom en krevende økonomisk situasjon, men er i ferd med å få stablet en solid festival på beina igjen. En ekstern gjennomgang av selskapet er i bestilling og fylkestinget har bedt om en gjennomgang av denne i mars 2027.

Reduksjon i tilskudd til Proventia

Det foreslås å redusere tilskuddet til Proventia med 1 million kroner. Proventias program er en del av Innovasjon Norges nasjonale inkubasjonsprogram, som er den nasjonale standarden for å hjelpe innovasjoner ut i markedet. Fylkeskommunens finansielle støtte bidrar til at Proventia AS oppnår høy score i differensieringsmodellen, som rangerer inkubatorselskapene i Norge. En høy score er en garanti for at inkubatoren gjør en god jobb, og at investeringen i selskapet gir en god effekt. En eventuell reduksjon av tilskuddet vil kunne få konsekvenser for de ansatte, og ramme næringslivet i Telemark.

Reduksjon til tilskudd til Telemark næringshage

Det foreslås å redusere tilskuddet til Telemark Næringshage med 1 million kroner. Telemark næringshage er en del av næringshageprogrammet i Norge, og har et klart distriktsrettet fokus. Programmet er rettet mot små og mellomstore bedrifter og porteføljen består av om lag 60 bedrifter årlig. En eventuell reduksjon av tilskuddet vil kunne få konsekvenser for de ansatte, og ramme næringslivet i Telemark.

Regionalt EU nettverk

I 2026 ble det etablert et regionalt EU-nettverk i Telemark, Vestfold og Buskerud hvor Universitetet i Sørøst Norge (USN) har koordinatorstillingen. Det er i første omgang etablert et prosjekt over tre år. Hovedutvalget for næring, industri og klima bevilget 250 000 kroner til første år av prosjektperioden. I utvalget ble følgende vedtatt: Hovedutvalget ber fylkesdirektør vurdere om resterende omsøkte beløp på 500 000 kroner kan innarbeides i arbeidet med handlings og økonomiplan 2027 og 2028. Fylkesdirektøren legger tiltaket opp som et alternativt tiltak.

Teater Ibsen - økt driftstilskudd

Etter at Vestfold fylkeskommune valgte å tre ut av sitt eierskap i Teater Ibsen er teaterets inntektsgrunnlag redusert fra og med 2029. Som følge av et ekstraordinært tilskudd fra Telemark utviklingsfond, tilsvarende bortfallet av driftstilskudd fra Vestfold fylkeskommune, er driften av teateret sikret på samme nivå ut 2028. Dersom Teater Ibsen skal opprettholde sin aktivitet inn i 2029, har teateret behov for å øke lokal og regional finansiering. Dette for å opprettholde dagens nivå på statlig finansiering. Å få på plass en varig løsning for driften av Teater Ibsen, er et vedtatt tiltak i strategi for kultur og reiseliv - det som gjør oss til oss. Fylkesdirektøren har lagt inn en liten økning i fylkeskommunens tilskudd mot slutten av planperioden.

Beløp i 1000

Fordeling per seksjon

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Fylkessjef for Samfunnsutvikling	0	3 343	2 615	2 965	2 965	2 965

Samfunn og plan	0	16 046	14 198	14 198	13 198	13 198
Kultur	0	109 930	98 295	97 895	95 545	95 545
Klima, næring og innovasjon	0	53 401	49 722	50 222	50 222	50 222
Sum	0	182 721	164 830	165 280	161 930	161 930

Sammendrag budsjett

Fylkessjef for Samfunnsutvikling

Budsjettrammen består hovedsakelig av lønns- og personalkostnader. Bystrategisekretariatet og Prosjektkontor for Bypakke Grenland er organisatorisk plassert her.

For 2027 har området en foreslått netto driftsramme på 2,6 millioner kroner.

Samfunn og plan

Budsjettet for Samfunn og plan dekker lønns- og personalutgifter, og midler knyttet til seksjonens ansvar for utvikling og oppfølging av regionale og interregionale arealplaner med tilhørende handlingsprogram. De følgende fem regionale arealplanene definerer og gir retning for arealpolitikken i Telemark fylke.

- Regional plan for samordna areal og transportplan for Grenland (ATP Grenland) - Ny regional plan for areal og mobilitet i Grenland legges fram til behandling før sommeren 2027.
- Regional plan for samordnet areal og transport for Telemark (ATP Telemark) - Prosess for utarbeidelse av ny regional plan for areal og mobilitet i Telemark påstartes høsten 2026.
- Fylkesdelplan for Blefjellområdet (Inter)
- Regional plan for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen)
- Regional plan for Hardangervidda (Inter)

Fylkesdirektøren har i forslag til budsjett innarbeidet økonomiske tiltak for å tilpasse driftsnivået til en økonomisk bærekraftig utvikling for fylkeskommunen. Seksjonens budsjettramme er med dette foreslått redusert med 1,2 millioner kroner.

For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 14,2 millioner kroner.

Kultur

Budsjettrammen dekker lønns- og personalutgifter, samt andre driftsutgifter. Store deler av driftsrammen benyttes til søkbare tilskuddsordninger og langsiktige tilskudd knyttet til driftsavtaler. I tillegg forvalter og videreformidler seksjonen cirka 120,0 millioner kroner av øremerkede tilskudd og spillemidler til idrettsanlegg, kulturbygg og den kulturelle skolesekken. Se vedlagt tilskuddsliste for mer informasjon.

For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 98,3 millioner kroner.

Klima, næring og innovasjon

Budsjettrammen dekker lønns- og personalutgifter, samt driftsutgifter for fylkesgeologen og internasjonalt engasjement. Seksjonens budsjett dekker noen av fylkeskommunens eierskap, blant annet til Telemarkskanalen FKF og Gea Norvegica.

I tillegg forvalter og videreformidler seksjonen cirka 80,0 millioner kroner av øremerkede tilskudd. Det regionale oppdragsgiveransvaret overfor Innovasjon Norge og Siva ligger til seksjonen som forvalter budsjettrammen for programkategori 13.50 Regional- og distriktpolitikk på oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet. Seksjonen har også ansvar for oppfølging av tilskudd til landbruks- og matpolitiske formål og vannforvaltning, jakt og fiskeforvaltning.

For 2027 har seksjonen en foreslått netto driftsramme på 49,7 millioner kroner.

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsutgifter						
Lønn	0	81 152	79 222	79 222	79 222	79 222
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	0	116 712	114 015	114 365	113 365	113 365
Overføringsutgifter	0	346 450	295 598	295 198	292 848	292 848
Sum Driftsutgifter	0	544 314	488 835	488 785	485 435	485 435
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	0	-3 591	-3 591	-3 591	-3 591	-3 591
Refusjoner	0	-260 592	-315 092	-314 592	-314 592	-314 592
Overføringsinntekter	0	-96 771	-5 323	-5 323	-5 323	-5 323
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	-640	-0	-0	-0	-0
Sum Driftsinntekter	0	-361 594	-324 006	-323 506	-323 506	-323 506
Sum	0	182 721	164 830	165 280	161 930	161 930

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	2024	Siste måling 2025	Mål 2027	Mål 2030
Gjøre fylket mer attraktivt for bedrifter, besøkende og som bosted	Bidra til at det er mulig å ha opplevelse og kultur som levevei i Telemark	➤ Sysselsatte i kulturell og kreativ næring	1 764,0	0,0	0,0	1 850,0
	Bidra til forutsigbare rammevilkår for regionale frivillige organisasjoner og profesjonelle institusjoner innen kultur- og opplevelsesnæring	➤ Budsjettramme avsatt til driftstilskudd	0	0	47 950	55 000
	Stimulere til internasjonalt samarbeid for å bidra til å løse klimamålene	➤ Antall pågående internasjonale prosjekter hvor Telemark fylkeskommune har hatt en rolle	3	3	4	4
	Telemark skal bli Norges sterkeste merkevare innen lokalmat og landbruksbaserte opplevelser	➤ Antall tilbydere på matriketelemerk.no	0	80	105	120
	Telemark skal ha en positiv eller stabil befolkningsutvikling	➤ Årlig endring i folketallet i Telemark	+1547	+770	+275	+200

Alle skal gjennomføre videregående opplæring på sitt nivå. Telemark skal møte framtidens kompetansebehov	Bidra til å styrke lesekompetansen hos barn og unge	➤	Deltagelser i Boklek	0,0 %	0,0 %	75,0 %	80,0 %
Bevare natur-, jordbruks- og kulturverdier	Arbeide for å ivareta klima og miljø, herunder natur- og kulturmiljø, i utvikling, tilrettelegging og besøksforvaltning av kultur- og naturbaserte opplevelser og aktiviteter	➤	Antall kommuner som igangsetter et arbeid med besøksforvaltning	0	0	2	10
	Bidra til å snu negativ utvikling i villreinområdene	➤	Minimum middels kvalitet for de nasjonale villreinområdene opprettholdes eller nås snarest mulig	0	0	Middels kvalitet	Middels kvalitet
	God kjemisk og økologisk miljøtilstand i alle vannforekomster	➤	Antall vannforekomster som har oppnådd miljømålet i planperioden	0	1 208	1 345	1 551
	Husdyrproduksjon er en bærebjelke i telemarkslandbruket	➤	Antall som søker husdyrtilskudd (produksjonstilskudd)	0	689	700	700
	Sikre og forvalte natur- og kulturmiljø som produkt og som kilde til kunnskap, opplevelse, tilhørighet og bærekraftig bruk for oss og kommende generasjoner	➤	Antall fullførte istandsettingsprosjekter på fredede anlegg per år	81	80	80	80
	Telemark fylke skal være arealnøytral innen 2030						
		➤	Antall kommuner som legger til grunn fylkeskommunens arealregnskap ved rullering av overordnede planer	0	0	8	17
Gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn	Redusere klimagassutslipp i Telemark fylke med 60%	➤	Reduksjon i utslipp målt i CO2e fra referanseår 2009	0,0 %	14,0 %	32,0 %	60,0 %
Klimatiltak 							
	Redusere klimagassutslipp i Telemark fylkeskommune med 70%	➤	Reduksjon av utslipp målt i CO2e fra egen virksomhet fra referanseår 2020	-53,0 %	-33,0 %	8,0 %	70,0 %
Redusere sosial ulikhet i helse	Motvirke barrierer som hindrer deltakelse i kultur og reiseliv	➤	Deltagelse i organiserte fritidsaktiviteter	52,0 %	0,0 %	53,0 %	56,0 %
Satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi	Bidra til ny teknologi og omstilling i næringer i hele Telemark	➤	Antall søknader til økt FoU og innovasjonsgrad i Telemark	17	19	15	15
	Telemark skal bidra til å nå målene i «Grøntsektoren mot 2035» ved å øke produksjonen av frukt, bær og grønnsaker innen de markedsmessige mulighetene.	➤	Areal frukt, bær og grønnsaker omskt i produksjonstilskudd	0	6 790	7 000	7 000
	Telemark skal øke produksjonen av korn og proteinvekster – både i areal og avling.	➤	Areal korn og proteinvekster omsøkt i produksjonstilskudd	0	69 353	70 000	70 000
	Utvikle symbioser på tvers av verdikjeder	➤	Etablerte kommersielle sirkulære huber i Telemark	0	0	3	5
Skape kompakte og levende byer og bygder med høy kvalitet	Vi skal ha et tilpasset boligmarked som svarer ut befolkningsveksten, men	➤	Andel boliger bygd i forhold til boligbehovet	0	0	647	535

	hensyntar et mindre forbruk av areal.					
	Bidra til at både innbyggere og besøkende har tilgang til gode møteplasser og friområder i hele fylket	➤	Antall ferdigstilte Dagsturhytter	0	0	3 17
	Overholde nullvekstmålet	➤	Byindeksen med trafikkregistreringspunktene (trafikkteillinger)	-2,5	-1,5	0 0
	Styrke og videreutvikle produsentmiljøene for å øke en bærekraftig matproduksjon	➤	Antall søkere på produksjonstilskudd (= foretak i drift)	0	1 256	1 250 1 250
	Vi skal ha et tilpasset boligmarked som svarer ut befolkningsveksten, men hensyntar et mindre forbruk av areal.	➤	Andel nye boliger innenfor bybåndet (igangsettelsestillatelse)	84,0 %	0,0 %	80,0 % 80,0 %
Telemark fylkeskommune har en bærekraftig økonomisk utvikling	Fylkeskommunens tjenesteområder oppfyller samfunnsoppdraget innenfor vedtatt netto budsjettramme	➤	Netto driftsramme avviker mindre enn 0,2 % mot vedtatt budsjett	0,0 %	0,2 %	0,2 % 0,2 %
	Telemark fylkeskommune styrer i henhold til finansielle måltall vedtatt av fylkestinget					

Telemark skal bli Norges sterkeste merkevare innen lokalmat og landbruksbaserte opplevelser

Landbruket spiller en naturlig rolle i reiselivet – både gjennom matopplevelser, overnattingstilbud og opplevelser. Ved å koble lokalmat med reiseliv og opplevelser, har Telemark unike muligheter for økt verdiskaping, helårsarbeidsplasser og levende bygder. Lokal matproduksjon og distribusjon er også helt sentral for samfunnets beredskap. Et landbruk som fungerer godt i fredstid, er avgjørende for å sikre tilgang på mat også i krisesituasjoner. Offentlig sektor kan bidra ved å satse mer på innkjøp av lokalmat, mens det lokale næringslivet kan legge til rette for bredere salg. Slik får flere oppleve det rike mangfoldet av smaker og tradisjoner fra Telemark, samtidig som vi styrker matsikkerheten og beredskapen.

Husdyrproduksjon er en bærebjelke i telemarkslandbruket

Telemark har allerede et godt utgangspunkt for bærekraftig husdyrproduksjon, med stor andel grovfôr og aktiv bruk av utmarksbeite for drøvtyggere, som dermed utnytter naturens ressurser på en miljøvennlig måte. Dette bidrar til åpne landskap, økt biologisk mangfold og produksjon av kortreist mat. Fram mot 2038 skal husdyrproduksjonen videreutvikles som en naturpositiv næring, blant annet gjennom bruk av teknologi, økt binding av karbon i jord, og større satsing på utmarksressurser. Produksjon av fornybar energi, som biogass, skal også styrkes, og bidra til at husdyrproduksjonen blir en tydelig positiv bidragsyter til både klima og miljø. Det bør legges til rette for at produkter fra grasfôra dyr får en høyere markedsverdi.

Det er viktig å styrke den kraftfôrbaserte husdyrproduksjonen i Telemark. Både svin og verpehøns omsetter store mengder norsk korn, og med et mål om økt produksjon av norsk matkorn vil vi samtidig få mer forkorn til kraftfôr. Telemark har god tilgang på spredeareal, og mange små eiendommer som kan styrke næringsgrunnlaget sitt gjennom husdyrproduksjon. Dette bidrar til å ivareta og utvikle et levende produksjonsmiljø i regionen.

Det er viktig å styrke honningproduksjonen i Telemark ved å ta vare på det gode produsentmiljøet og utvikle den faglige kunnskapen.

Telemark skal bidra til å nå målene i «Grøntsektoren mot 2035» ved å øke produksjonen av frukt, bær og grønnsaker innen de markedsmessige mulighetene.

Telemark har sterke og innovative miljøer innen fruktproduksjon. Med klimaendringer, ny teknologi og økt forbruk er det stort potensial for å øke produksjonen av frukt, bær og grønnsaker i fylket. Utvidet vekstsesong, moderne lagringsteknologi og økt offentlig innkjøp av lokale produkter gjør det mulig å tilby flere grønnsaker, frukter og bær fra Telemark gjennom større deler av året. Telefrukt, med landets største og mest moderne pakkeri, er en viktig aktør i dette. Telemark skal være Norges viktigste fruktområde og ta en større del av den forventede forbruksveksten.

Pollinerende insekter har en sentral rolle i økosystemet, og er særdeles viktige i frukt og bærproduksjon.

Telemark skal øke produksjonen av korn og proteinvekster – både i areal og avling.

For å sikre beredskap, styrke fôrgrunnlaget og øke selvforsyningen, er det et mål å styrke og videreutvikle produksjonen av korn og proteinvekster i Telemark. Det krever at vi har gode økonomiske rammevilkår, solide produsentmiljøer, tilgang på egnet såkorn, relevant kompetanse og samarbeid. Selv om værforholdene gir utfordringer, sikrer et aktivt og framtidsretta kornmiljø et mer robust og bærekraftig landbruk i fylket.

Styrke og videreutvikle produsentmiljøene for å øke en bærekraftig matproduksjon

For å lykkes med å øke matproduksjonen i Telemark er det avgjørende å ha sterke produsentmiljøer. Slike miljøer gir faglig fellesskap, deling av kunnskap og bedre rekruttering. De skaper trygghet for investeringer, bidrar til innovasjon og legger grunnlag for samarbeid om foredling, marked og logistikk. Et sterkt produsentmiljø løfter hele verdikjeden.

Dyrka og dyrkbar mark må sikres mot nedbygging ved vern og aktiv bruk, og ressursene må utnyttes til mat- eller skogproduksjon.

Dyrsku'n bør brukes som en strategisk plattform for å styrke verdiskapingen i Telemarks landbruk.

Vi må fortsette å styrke det gode økologiske miljøet i Telemark ved å utnytte de markedsmessige mulighetene og levere på det nasjonale målet om 10% av arealet.

Vedlegg

Vedlegg - Tilskuddsliste

Tilskuddslisten består av tilskudd til konkrete, navngitte mottakere og søkbare tilskuddsordninger for spesifikke formål. I det følgende vises først de konkrete tilskuddene og de søkbare ordningene som fylkesdirektøren forvalter i henhold til vedtak. Tabellene er sortert per sektor/tjenesteområde som forvalter tilskuddene. Tabellene viser også hvilke tilskudd som foreslås omprioritert eller avsluttet i fylkesdirektørens forslag til økonomiplan.

Tilskudd - totaloversikt

Beløp i 1000

Sektor	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Samferdsel	64 579	65 771	68 270	68 270	68 270	68 270
Samfunnsutvikling	248 819	274 128	251 069	246 426	248 552	248 356
Utdanning, folkehelse og tannhelse	3 259	3 582	3 150	3 150	1 150	1 000
Totalsum	248 819	343 481	322 489	317 846	317 972	317 626

Tilskuddsliste - Samferdsel

Beløp i 1000

Tilskuddsmottaker eller -ordning sortert etter kategori	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Kommentar
Eierskap og driftstilskudd	64 579	65 771	68 270	68 270	68 270	68 270	
Fergene Telemark FKF	64 579	65 771	68 270	68 270	68 270	68 270	
Totalsum	64 579	65 771	68 270	68 270	68 270	68 270	

Tilskuddsliste - Samfunnsutvikling

Fylkesdirektøren bemerker at det foreligger store endringer på tilskuddsordninger i regjeringens forslag til budsjett. Spesielt treffer dette virkemiddelapparatet innen næringsutvikling. Fylkesdirektøren avventer endelig vedtak av statsbudsjettet og fylkestingets vedtak av Handlings- og økonomiplan, og vil fremme sak tidlig i 2027 om innretning på tilskuddsmidler knyttet til næringsområdet.

Beløp i 1000

Tilskuddsmottaker eller -ordning sortert etter kategori	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Kommentar
Disp. av egen driftsmidler med føringer fra statsbudsjettet	1 582	1 640	1 640	1 640	1 640	1 640	
Den kulturelle spaserstokken	1 000	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050	Foreslått som alternativ innsparing 2027-2030
Kontingent Skjærgårdstjenesten Telemark - ink. båtford	382	390	390	390	390	390	Forskriftsfestet at fylkeskommunen er regional part
Kulturnæring	200	200	200	200	200	200	Statlig forventning

Disp. av egen driftsmidler som utløser tilskudd fra andre	25 206	26 586	25 120	25 120	25 120	25 120	
Grenland friteater	2 540	2 630	2 630	2 630	2 630	2 630	Spleiselag stat, fylke, kommune
Kunsthall Grenland	337	340	340	340	340	340	Spleiselag stat, fylke, kommune
NORA - regionalt kompetansesenter	450	466	500	500	500	500	Spleiselag stat, fylke, kommune
Norsk Industriarbeidermuseum	3 760	3 900	3 900	3 900	3 900	3 900	Spleiselag stat, fylke, kommune
Notodden Bluesfestival	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	Spleiselag stat, fylke, kommune. Det er foreslått en alternativ innsparing 2028-2030.
Scheen jazzorkester	330	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Telemark Kammerorkester	76	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Telemark messingensemble	220	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Telemark museum	8 300	8 600	8 600	8 600	8 600	8 600	Spleiselag stat, fylke, kommune
Telemark museum (Vitensenteret DuVerden)	400	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	Spleiselag stat, fylke, kommune. Det er foreslått en alternativ innsparing
Vannområdene	1 093	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	Spleiselag stat, fylke, kommune
Verdensarvsenteret Norsk Industriarbeidermuseum	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	Spleiselag stat, fylke, kommune
Vest-Telemark museum	4 700	5 360	3 860	3 860	3 860	3 860	Spleiselag stat, fylke, kommune
Vinjesenteret, Nynorsk kultursentrum	900	940	940	940	940	940	Spleiselag stat, fylke, kommune
Disp. av egne midler forankret i politiske vedtak eller planer	16 476	13 470	10 457	10 307	10 307	10 307	
Arbeiderbevegelsens arkiv Telemark	286	250	250	250	250	250	Politisk vedtak
Den Norske Turistforening Telemark (DNT)	313	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Evju bygdetun - vikingvegen	55	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Forregion	2 200	2 200	1 700	1 700	1 700	1 700	Ses sammen med statlige tilskudd .
Forum for natur og friluftsliv Telemark (FNF)	208	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Gjerpen håndball	300	350	0	0	0	0	Avviklet fra og med 2027
Grønne idrettsanlegg - flerårig samarbeid med alle fylkene og SIAT	150	150	150	0	0	0	0 4-årig avtale med fler fylkeskommuner og NTNU
Heiplanen	150	150	150	150	150	150	
Little Steven's Blues School	100	0	0	0	0	0	Avviklet fra og med 2026
Marispelet ved Rjukanfossen	141	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
NFF Telemark - æresgjesten	333	333	0	0	0	0	Avviklet fra og med 2027
Norges husflidslag	167	167	167	167	167	167	Spleiselag stat, fylke, kommune
Norges jeger og fiskeforbund Telemark	208	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Norges korforbund Vestfold og Telemark	120	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Norges musikkorps forbund sør (NMF Sør)	384	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Nynorsk kultursentrum - festivalstøtte	32	30	30	30	30	30	Politisk vedtak
Odd ballklubb kvinner	500	500	0	0	0	0	Avviklet fra og med 2027

Partnerskapsavtale med etablererkontorene	1 050	1 030	0	0	0	0	Avviklet fra og med 2027
På kanten - filosofifestival	110	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Regionalplan for Hardangervidda	360	360	360	360	360	360	Tiltak i henhold til vedtatt plan.
SIVA - Proventia	2 100	2 100	1 950	1 950	1 950	1 950	Et virkemiddel fylkeskommunen bruker for å nå sitt oppdrag, styres med oppdragsbrev. Det er alternativt foreslått en reduksjon av tilskudd 2027-2030.
SIVA - Telemark Næringshage	1 900	1 900	1 750	1 750	1 750	1 750	Et virkemiddel fylkeskommunen bruker for å nå sitt oppdrag, styres med oppdragsbrev. Det er alternativt foreslått en reduksjon av tilskudd 2027-2030.
Telemark barne- og ungdomsteater	185	200	200	200	200	200	Politisk vedtak
Telemark folkemusikklag, Ung folk	60	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Telemark husflidslag	227	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Telemarksarkivet (NIA, VTM, TM)	1 400	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	Politisk vedtak
Vestfold og Telemark kulturnettverk (VTKN)	430	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Vestfold og Telemark teaterråd	125	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Vikinger i Vestfold og Telemark	132	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Visit Telemark-reiselivstjenester	2 750	2 750	2 750	2 750	2 750	2 750	Avtalen går ut jan 2027 - nytt anbud høsten 2026
Eierskap og driftstilskudd	13 034	13 370	13 420	13 470	15 650	15 650	
Gea Norvegica	1 710	1 710	1 710	1 710	1 710	1 710	
Skien Dalen skipsselskap	400	400	400	400	400	400	
Sørnorsk filmsenter	750	800	850	900	1 080	1 080	Politisk vedtatt opptrapping
Teater Ibsen	4 750	5 100	5 100	5 100	7 100	7 100	Foreslått som alternativ styrking av budsjett fra og med 2029.
Telemarkskanalen FKF	4 064	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	TFK sin andel
Telemarkskanalen Natur- og Kulturpark KO	1 360	1 360	1 360	1 360	1 360	1 360	
Langsiktige tilskudd knyttet til driftsavtaler	7 669	6 691	6 670	5 465	5 465	5 465	
Friluftsrådet sør	10	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Grenland friluftsråd	350	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Mediafondet Zefyr	450	476	505	0	0	0	3-årig avtale til og med 2027, ny avtale fra 2028 kommer som sak i 2027
Musikkontoret ØKS, Østafjelske kompetansesenter for musikk	100	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Norsjø kammermusikkfest	106	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Olympiatoppen Østlandet	700	700	700	0	0	0	3-årig avtale til og med 2027, ny avtale fra 2028 kommer som sak i 2027.
Seljord kunstforening	200	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Sørlandsutstillingen	266	275	275	275	275	275	Spleiselag fylke, kommune
Sørnorsk folkemusikksenter	88	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Sørnorsk Jazzsenter	135	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026

Telemark kunstsenter	2 550	2 640	2 640	2 640	2 640	2 640	Spleiselag fylke, kommune
Telemark messingkvintett	220	0	0	0	0	0	Inngår i søkbar tilskuddsordning fra 2026
Telemark symfoniorkester	154	200	150	150	150	150	Politisk vedtak
Vestfold og Telemark idrettskrets	2 340	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400	Spleiselag stat, fylke, kommune
Søkbare tilskuddsordninger	5 997	8 705	8 665	8 665	8 665	8 665	
Arrangementstilskudd	0	900	1 000	1 000	1 000	1 000	Ny tilskuddsordning fom 2026
Idrettsarrangement og regionale idrettsanlegg	700	0	0	0	0	0	Endret - Nye tilskuddsordninger f.o.m 2026
Kunstproduksjon, arrangementer, festivaler, arrangør, reisestøtte	1 350	0	0	0	0	0	Endret - Nye tilskuddsordninger f.o.m 2026
Stipender og priser innen litteratur, kultur, idrett, kunst, husflid og håndverk	430	355	355	355	355	355	Foreslått som alternativ innsparing fra 2027-2030
Søkbare tilskuddsordning 'Ikke lovpålagte båtruter'							Foreslått som innsparingstiltak fra 2027-2030
Søkbare tilskuddsordning knyttet til ATP Telemark	500	0	0	0	0	0	Avviklet fra og med 2026
Søkbare samarbeidsavtaler	0	4 350	4 350	4 350	4 350	4 350	Ny tilskuddsordning f.o.m 2026
Tilskuddsordning 'Formidling av kulturarv'	500	0	0	0	0	0	Endret - Nye tilskuddsordninger f.o.m 2026
Sirkulære Telemark	2 517	2 100	1 760	1 760	1 760	1 760	
Utviklingstilskudd	0	1 000	1 200	1 200	1 200	1 200	Ny tilskuddsordning f.o.m 2026
Videreformidling av øremerkede tilskudd	178 855	203 666	185 097	181 759	181 705	181 509	
Bredbånd (kap. 541.60)	16 420	16 416	9 100	0	0	0	
Bygdevekstavtaler (kap 553.66)	0	250	250	250	250	0	
Forregion (kap. 553.69)	3 365	3 114	2 361	0	0	0	
Innovasjon Norge (kap 553.61)	29 210	29 110	33 060	40 437	40 437	40 437	Integrasjon av Siva programmene (Telemark Næringshage og Proventia) i Inovasjons Norge.
Kompetanse og arbeidskraft i distriktene (kap. 553.60)	4 083	5 524	3 691	3 230	3 230	3 230	
Lokale vilttiltak	400	400	400	400	400	400	
Notodden lufthavn	18 471	19 228	9 100	9 100	9 100	9 100	
Omstillingsmilder (kap 553.65)	8 662	10 664	10 175	11 382	11 328	11 382	
Proventia AS - Inkubasjonsprogrammet (kap. 553.61)	4 100	4 100	0	0	0	0	Integrasjon av Siva programmene (Telemark Næringshage og Proventia) i Inovasjons Norge.
Regionale kulturfond	3 300	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	
RKL rekruttering og kompetanseheving landbruk	518	2 060	2 060	2 060	2 060	2 060	
RTL regional tilrettelegging landbruk	1 524	0	0	0	0	0	
Siva - Telemark Næringshage (kap. 553.61)	2 900	2 900	0	0	0	0	Integrasjon av Siva programmene (Telemark Næringshage og Proventia) i Inovasjons Norge.
Spillemidler idrettsanlegg og kompetansemidler	43 900	55 000	70 000	70 000	70 000	70 000	
Spillemidler kulturhus	4 267	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	
Statlig tilskudd friluftsliv - aktivitet og statlig sikra	4 000	3 900	3 900	3 900	3 900	3 900	

friluftsområder						
Statlig tilskudd kulturarv	30 000	40 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Statlig tilskudd	3 735	3 900	3 900	3 900	3 900	3 900
Skjærgårdstjenesten						
Totalsum	248 819	274 128	251 069	246 426	248 552	248 356

Tilskuddsliste - Utdanning, folkehelse og tannhelse

Beløp i 1000

Tilskuddsmottaker eller -ordning sortert etter kategori	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Øk.pla n 2027	Øk.pla n 2028	Øk.pla n 2029	Øk.pla n 2030	Kommentar
Disp. av egne midler forankret i politiske vedtak eller planer	2150	2150	2150	2150	150	0	
Tilskudd og partnerskap med frivillige organisasjoner	2000	2000	2000	2000	0	0	Vedtatt for perioden 25 - 28.
SMISO	150	150	150	150	150	0	Vedtatt for perioden 26 - 29. Ligger som mulig innsparingstiltak
Langsiktige tilskudd knyttet til driftsavtaler	1109	1432	1000	1000	1000	1000	
Ungt Entreprenørskap Vestfold og Telemark	1109	1432	1000	1000	1000	1000	
Totalsum	3 259	3 582	3 150	3 150	1 150	1 000	

Vedlegg - Takster 2027 for Tannhelse

De fleste takstene for 2027 er justert i tråd med konsumprisindeksen (KPI). For enkelte takster er det gjort særskilte vurderinger basert på sammenligning med takstnivået i andre offentlige tannhelsetjenester. Samlet sett skal justeringene bidra til et mer balansert takstnivå som i større grad samsvarer med nivået i sammenlignbare offentlige tannhelsetjenester.

Beskrivelse	Pris for behandling hos allmenntannlege 2027	Pris for behandling hos spesialist 2027
Undersøkelse hos allmennpraktiserende tannlege	972	-
Rapportering til Biverkningsgruppen for odontologiske biomaterialer	-	-
Opplæring til egenomsorg og forebyggende behandling	1 325	-
Tannpleier timepris	1 759	-
Spesialist timepris	-	5 546
Tannlege timepris	2 731	-
Ikke møtt	1 755	1 755
Fylt ut tannlegeerklæring og sendt forsikringsselskap	-	-
Undersøkelse hos spesialist	-	1 531
Preparering og fylling 1 flate (kl I,III,V)	1 178	1 350
Preparering og fylling, 2 flater	1 757	1 862

Preparering og fylling, 3 eller fl. flater	2 213	2 346
Midlertidig fylling	680	737
Oppbygging av tannkrone i plastisk materiale	2 839	-
Stiftforankring i rotkanal ved fyllingsterapi	882	-
Non-invasiv behandling av kariessykdom	591	-
Rotfylling av fortenner/hjørnetenner	5 153	6 137
Rotfylling av premolarer	5 799	7 362
Rotfylling av molarer	7 348	8 900
Omfattende undersøkelse hos spesialist	-	2 390
Gull-/porselensinnlegg, 1 flate	3 159	-
Gull-/porselensinnlegg, 2 flater	3 905	-
Gull-/porselensinnlegg, 3 flater og skallfasetter	5 616	-
Helkrone med eller uten fasade, 3/4 krone, pinkrone gull-/porselensinnlegg 4 flater og mer	5 617	-
Resinsementert bro, per pilar	3 094	-
Støpt konus eller rotkappe inkl. stift	1 846	-
Mellom- og ekstensionsledd ved broarbeid	2 769	-
Implantatbasert krone/pilar	9 743	-
Mellom- og ekstensionsledd ved implantatbasert broarbeid	2 816	-
Hel over- eller underkjeveprotese	10 210	-
Helsett	16 563	-
Partiell protese, med støpt metallskjelett	10 210	-
Rebasering	2 824	-
Dekkprotese	11 583	-
Stent ved behandling med tannimplantat	2 042	-
Tannteknisk arbeid ved avansert protetikk i særskilte tilfeller	2 816	-
Dekkprotese i kombinasjon med to implantater ved helt tannløs ukj	18 116	-
Hel overkjeveprotese ifm implantatretinert protese ukj	10 210	-
Enkel etterkontroll	373	431
Ukomplisert ekstraksjon av tann eller rot	1 225	1 328
Ukomplisert ekstraksjon av ytterligere tann eller rot i samme kjeve-region og i samme behandlingsseanse	609	680
Biopsi/eksisjon	1 880	-
Incisjon av absess	1 473	-
Fjerning av retinert tann/dyptliggende rot	3 532	-
Apicectomi av en rot – premolar/incisiv/canin	3 538	3 619
Apicectomi av rot – molar	5 506	-
Tillegg for rotfylling ved apicectomi- incisiv/canin/premolar	1 124	-

Tillegg for rotfylling ved apicectomi av molar	1 798	-
Cystostomi	3 041	3 619
Plastisk operasjon av leppebånd/tungebånd	2 946	-
Operativ fjerning av spyttsten	2 993	-
Plastisk operasjon for lukking av åpning til antrum	4 230	-
Operative inngrep med bred åpning til antrum	4 230	-
Cystectomi	4 230	-
Blottleggelse av retinert tann med/uten feste	4 230	-
Autotransplantasjon av tann	5 667	-
Bløtvevsplastikk	3 100	-
Rekonstruksjon med benvolumsøkning av kjevekam med bentransplantasjon mv.	6 904	-
Behandling av kjevebrudd	7 650	-
Kirurgisk innsetting av tannimplantat - første implantat	19 085	-
Kirurgisk innsetting av tannimplantat - per implantat i tillegg	10 802	-
Tillegg for materiale for vevsregenerasjon eller tillegg for bentransplantasjon ved kirurgisk innsetting av tannimplantat	-	-
2 implantater ved tannløs kjeve	34 935	-
Kirurgisk oppdekking	373	568
Omfattende etterkontroll	686	783
Behandling av marginal periodontitt; min. 30 min	1 702	-
Tillegg for kirurgiske inngrep ved behandling av marginal periodontitt	1 413	-
Regenerasjonsbehandling ved festetap	857	-
Tillegg for materiale for vevsregenerasjon	-	-
Fiksering/midlertidig løsning	1 669	-
Immediatprotese/midlertidig protese/utvidelse av eksisterende protese	-	-
Delprotese	-	-
Helprotese	-	-
Dekkprotese	-	-
Fast protetikk - per tann som er tapt/trukket	-	-
Kirurgisk innsetting av implantat - første innsatte implantat	-	-
Tillegg for permanent distanse ved implantatforankret protetikk	-	-
Lokal og regional anestesi	224	238
Tilleggstakst for premedikasjon pr. os	887	1 021
Studiemodell, per kjeve	216	-
Soklet modell u/tekniker	639	-
Pasientfoto, pr bilde	64	73

Undersøkelse, behandling og etterkontroll ved symptomer på temporomandibulær dysfunksjon	2 544	-
Injeksjon i kjeveledd	1 348	-
Enkel akrylskinne til bruk ved kortisonbehandling, pr. skinne	1 739	-
Blekeskinne, medisinsk indikasjon	2 024	-
Tilleggstakst ved behandling i lystgassanalgesi	1 781	1 888
Taking av prøver til lab (spyttprøve/mikro/patologi/biokjemi/hematologi)	348	454
Tannrøntgen, pr bilde	159	182
Okkluslrøntgen, pr. bilde	290	-
Panoramarøntgen (OPG), pr. bilde	817	942
Skallerøntgen profi l, eventuelt flere plan	1 095	-
Røntgen ansiktsben/kjeveledd	716	-
CT/MR kjeve-/ansiktsskjelett	2 838	2 838
Tilleggsserie	1 532	1 624
Taking av prøver til mikrobiologisk laboratorieundersøkelse (resistenskartlegging)	1 046	1 134
Tilleggstakst ved behandling i narkose	6 745	7 149
Utfylling av skjema ved yrkesskade	-	-

Vedlegg - Total prosjektramme investering

Prosjekt	Godkjent vedtak	Regnskap til og med 2025 og prognose 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Investering IT	5 000	4 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Investering bygg	15 000	14 736	15 000	15 000	15 000	15 000
Utbygging av Bamble videregående skole	333 731	333 144	275	275	-	-
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	-	-	-	-	-	-
Samlokalisering av Porsgrunn videregående skole	450 000	29 181	322 000	63 000	-	-
Porsgrunn vgs avd. Nord - oppgradering tekniske anlegg og mindre endringer bygg	67 000	-	-	35 000	32 000	-
Oppgradering av ventilasjonsanlegg i skolebygg	42 000	21 309	10 000	10 000	-	-
Skogmo vgs, Stabilisering av grunnforhold og ombygging av arealer til helsefag	10 000	6 875	3 100	-	-	-
Nome vgs, avd Søve, oppgradering av bygg og internat	55 100	221	500	4 500	25 000	24 800
Bø vgs. - ombygging AHT	22 000	-	22 000			
Skogmo vgs. - arealtilpasning	35 000	-	-	18 000	17 000	
Investering skole	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Investering tannhelse	32 000	13 000	10 000	5 000	4 000	2 500
Bypakke Grenland fase 1	-	-	-	-	-	-

Fv.32 Gimlevegen - Augestadvegen, entreprisekostnader HAB	711 840	699 755	12 100	-	-	-
Fv. 32 Vallemyrvegen - Ullinvegen (Enger), nytt kryss	70 000	67 675	2 300	-	-	-
Bypakke Grenland fase 2	-	-	-	-	-	-
Bypakka finansiering av prosjektkontor	5 000	15 074	5 000	5 000	5 000	5 000
Fv. 3294 Trommedalsvegen	202 000	14 693	20 100	84 800	81 200	1 206
Fv. 3282 Hoppestadvegen	84 000	29 468	36 700	17 800	-	-
Fv. 356 Raschebakken-Skippergata	121 000	30 577	47 000	43 400	-	-
Fv. 32 Heivannsvegen	8 200	5 945	2 300	-	-	-
Forbindelse Fv 3294 Trommedalsvegen til Rv 36 Menstadbrua	466 000	10 748	9 200	5 000	5 000	3 000
Fv. 32 Torsholtsvingen	11 510	2 150	5 325	4 035	-	-
Fv. 3300 Elsetvegen/Rambergvegen	43 500	-	1 000	4 000	5 000	33 500
Bypakke Grenland fase 2	-	-	6 500	13 500	21 000	65 500
Oppgradering	-	-	-	-	-	-
Fv. 351 Tangen - Stabbestad, Kragerø	18 000	1 000	17 000	-	-	-
Fv. 3310 Drangedalsvegen (Ringsåsane-Gongekleiv)	47 000	3 743	24 900	18 400	-	-
Fv. 37 Dale - Miland	39 000	-	8 000	30 000	1 000	-
Fv. 38 Dalen - Åmot	10 500	1 200	8 300	3 500	-	-
Kollektivtiltak	10 000	2 500	2 500	-	-	-
Trafikksikkerhetstiltak	12 000	3 000	3 000	-	-	-
Planlegging etter Plan- og bygningsloven	-	-	-	-	-	-
Planlegging etter Plan- og bygningsloven	16 000	-	5 000	-	-	-
Fv. 37 Dale - Miland planlegging	7 200	6 930	200	-	-	-
Fv. 355 Storejarbryn - Kilegrend	86 200	68 708	16 500	-	-	-
Investering utstyr samferdsel	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Investering kollektiv	28 685	17 224	8 335	-	-	-
Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl.E18)	-	-	-	-	-	-
Tiltak sidevegnett Rugtvedt- Dørdal (tidl. E18)	24 330	24 338	-	-	-	-
Fv. 363 Åby - Grindbakken	67 900	37 711	30 180	-	-	-
Fv. 450 Vrengen bru	45 900	5 363	8 000	28 200	4 300	-
Fv. 359 Kaste - Stoadalen	495 000	480 246	14 700	-	-	-
Fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	112 150	109 923	2 200	-	-	-
Fv. 450 Eidsborgkleivane	106 000	85 742	20 200	-	-	-
Fv. 353 Rugtvedt-Surtebogen Byggefase	640 000	623 780	16 000	-	-	-
Skredsikring fv. 3324 Fjågesund og fv. 3320 Omnes	82 000	75 103	6 800	-	-	-
Øvrig fylkesveg	-	-	-	-	-	-
Grunnerverv	2 000	822	500	-	-	-
Investering FV - kun budsjett	48 400	-	-	267 000	267 000	267 000
Fellesutgifter	-	-	-	-	-	-
DigiDOT	3 438	-	3 438	-	-	-
Egenkapital innskudd KLP	1 800	-	1 800	1 800	1 800	1 800

Vedlegg - Økonomiplan per tjenesteområde

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
<i>1A - Politisk virksomhet</i>				
17-Politisk ledelse og politiske utvalg	30 127	29 527	30 127	29 527
18-Kontrollutvalg	6 469	6 469	6 469	6 469
19-Tilskudd til politiske partier	9 075	9 075	9 075	9 075
Sum 1A - Politisk virksomhet	45 671	45 071	45 671	45 071
<i>1B - Fylkesdirektør og advokatkontor</i>				
10-Fylkesdirektør	11 945	11 945	11 945	11 945
11-Fylkesadvokatkontor	3 723	3 723	3 723	3 723
Sum 1B - Fylkesdirektør og advokatkontor	15 668	15 668	15 668	15 668
<i>1C - Fylkeskommunale fellesutgifter</i>				
12-Fellesutgifter	75 777	66 477	66 477	66 477
13-Pensjon	1 629	5 828	13 951	21 047
Sum 1C - Fylkeskommunale fellesutgifter	77 406	72 305	80 427	87 524
<i>2 - Organisasjon og digital utvikling</i>				
20-Fylkessjef for Organisasjon og digital utvikling	1 697	1 697	1 697	1 697
21-HR	39 032	39 032	39 032	39 032
22-Kommunikasjon, arkiv og analyse	24 441	24 441	24 441	24 441
23-Digitale tjenester	64 848	64 848	64 848	64 848
Sum 2 - Organisasjon og digital utvikling	130 018	130 018	130 018	130 018
<i>3 - Økonomi og virksomhetsstyring</i>				
30-Fylkessjef for Økonomi og virksomhetsstyring	2 065	2 065	2 065	2 065
31-Økonomi	17 038	17 338	17 338	17 338
32-Eiendom	63 882	62 882	61 882	61 882
33-Styring	11 203	11 203	11 203	11 203
Sum 3 - Økonomi og virksomhetsstyring	94 188	93 488	92 488	92 488
<i>4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse</i>				
40-Fylkessjef for Utdanning, folkehelse og tannhelse	21 150	16 150	16 150	16 150
41-Virksomheter	937 656	905 831	892 381	887 231
44-PPT, OT, alternative opplæringsarenaer	61 318	61 318	61 318	61 318
45-Kompetanse og integrering	276 717	274 717	271 717	271 717
46-Skoleutvikling og folkehelse	82 052	82 052	82 052	82 052
48-Tannhelse	142 526	139 326	136 326	136 326
Sum 4 - Utdanning, folkehelse og tannhelse	1 521 419	1 479 394	1 459 944	1 454 794

5 - Samferdsel

50-Fylkessjef for Samferdsel	3 578	3 578	3 578	3 578
51-Vegforvaltning og transport	42 413	42 413	42 413	42 413
52-Vegdrift	464 110	461 610	459 610	459 610
53-Vegutbygging	14 355	14 355	14 355	14 355
54-Kollektiv	494 265	520 765	520 265	520 265
Sum 5 - Samferdsel	1 018 721	1 042 721	1 040 221	1 040 221

6 - Samfunnsutvikling

60-Fylkessjef for Samfunnsutvikling	2 615	2 965	2 965	2 965
61-Samfunn og plan	14 198	14 198	13 198	13 198
62-Kultur	98 295	97 895	95 545	95 545
63-Klima, næring og innovasjon	49 722	50 222	50 222	50 222
Sum 6 - Samfunnsutvikling	164 830	165 280	161 930	161 930

9 - Fellesfinansiering

90-Fellesfinansiering	-3 067 922	-3 043 945	-3 026 368	-3 027 714
Sum 9 - Fellesfinansiering	-3 067 922	-3 043 945	-3 026 368	-3 027 714
Sum	-0	0	0	0